

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

A Study of the Thai Language Usage in Binla Sunkalakhiri Works

โดย

นางสาวกนกวรรณ วิฑูรกุล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

พ.ศ. 2550

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาและได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก โดยให้คำแนะนำต่างๆที่มีประโยชน์ อีกทั้งยังได้สละเวลาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหา และขัดเกลาสำนวนภาษาให้ด้วยความเอาใจใส่และด้วยความเมตตาอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงและจะขอระลึกถึงพระคุณของอาจารย์ตลอดไป

นอกจากนี้ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ยังเนื่องมาจากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ สิริวรรณ นันทจินทุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้รายละเอียดเพิ่มเติม อีกทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปิ่นเขื่อนขัตติย์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และรองศาสตราจารย์ชลอ รอดลอย ประธานการสอบ ที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทวีชัย คุณแม่สายบัว ที่ให้โอกาสทางการศึกษาและเป็นกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ รวมถึงการให้ทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณรุ่นพี่และเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทในสาขาวิชาภาษาไทย (ภาคพิเศษ) ที่ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้แล้วเสร็จสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี

กนกวรรณ วิฑูรกุล

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
เอกสารเกี่ยวกับงานเขียนประเภทต่างๆ	8
เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานวรรณกรรม	28
เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทต่างๆ	66
เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในงานวรรณกรรม	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	88
แหล่งข้อมูล	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88
เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล	100
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
บทที่ 4 ผลการวิจัย	101
ตอนที่ 1 การใช้ภาษา	102
ตอนที่ 2 กลวิธีการแต่ง	208
ตอนที่ 3 แนวคิดที่ปรากฏในเรื่อง	237
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	256
สรุป	256
อภิปรายผล	260

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	265
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	266
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	274

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความหลากหลาย เช่น เนื้อหาที่ให้ความรู้หรือให้ความบันเทิง อีกทั้งการออกแบบรูปเล่มเพื่อดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่านและหนังสือที่ผลิตออกมาก็ยังสนองความต้องการของคนทุกเพศทุกวัยด้วย การได้อ่านหนังสือนอกจากผู้อ่านจะได้รับความบันเทิงแล้วยังได้ข้อคิด หรือความรู้ต่างๆที่สอดแทรกอยู่ในหนังสือด้วย ดังที่ ลำปาง แม่นมมาตย์ (2534: 75) ได้กล่าวไว้ว่า

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่เก่าแก่และมีบทบาทต่อสังคม ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนผู้คนในสังคมได้รับการศึกษามากขึ้นจึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นที่ต้องการของบุคคลในทุกวงการ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่คนในสังคมต้องการข้อมูลข่าวสาร ธุรกิจด้านการพิมพ์จึงพยายามที่จะผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสนองตอบความต้องการและรสนิยมของบุคคลในสังคมให้มากที่สุด ประกอบกับในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาไปมาก ทั้งในด้านรูปเล่มและเนื้อหา สื่อสิ่งพิมพ์จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลในสังคมค่อนข้างสูง

สื่อสิ่งพิมพ์ที่เข้ามามีบทบาทและได้รับความสนใจจากผู้อ่านอีกประเภทหนึ่ง คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทงานเขียน ทั้งจากนักเขียนอาชีพและนักแสดงที่หันมาเขียนหนังสือเป็นงานอดิเรก เช่น ดารา นักร้อง อีกทั้งเนื้อหาของงานเขียนยังมีความหลากหลาย ทั้งงานเขียนประเภทสารคดีท่องเที่ยว งานเขียนประเภทเรื่องสั้น และอื่นๆอีกจำนวนมาก ในงานเขียนเหล่านี้ต่างก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างกันไป เช่น สรจักร ศิริบริรักษ์ งานเขียนที่เป็นเอกลักษณ์ คือ งานเขียนแนวเขย่าขวัญหักมุม เช่น เรื่องศพใต้เตียง หรืองานเขียนของแพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ เป็นงานเขียนที่มีเอกลักษณ์เพราะได้นำประสบการณ์จากการทำงานมาถ่ายทอด เช่น เรื่องสืบจากศพ ศพพูดได้ เป็นต้น

บินหลา สันกาลาศีรี เป็นนักเขียนอีกผู้หนึ่งที่มีความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ งานเขียนจำนวนมากให้ทั้งความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ดังจะเห็นได้จากผลงานหลายเล่ม เช่น เรื่องสั้น “ฉันทิมดวงอาทิตย์” ที่เคยได้รับการพิจารณาเพื่อคัดเลือกให้ได้รับรางวัลซีไรต์ แต่งานที่

สร้างชื่อเสียงให้กับบินหลา คือ บันทึกการเดินทางด้วยจักรยาน ชื่อว่า “หลังอาน” ทำให้บินหลาได้รับการกล่าวขานถึงในฐานะของนักเดินทาง นอกจากนั้นยังมีงานเขียนแนวนี้ต่อมาอีกหลายเล่ม อาทิ “ดื่มทะเลสาบ อาบทะเลทราย” ซึ่งเป็นการเดินทางคนเดียวในประเทศอินเดีย “บินที่ทะเลสาบ” “รอยยิ้มที่นำเราไป” และ “คนรักกับจักรยาน” งานเขียนในรูปแบบอื่นๆ ของบินหลา คือ รวมเรื่องสั้นชุด “คิดถึงทุกปี” เคยได้รับรางวัลชมเชยประเภทรวมเรื่องสั้นประจำปี 2542 จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กรมวิชาการ เรื่อง “ปลาฉลามพันหลอ” ก็ถูกนำไปดัดแปลงเป็นละครเวทีหลายครั้งด้วยกัน เรื่อง “ดวงจันทร์ที่จากไป” ที่เขียนถึงชีวิตของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ นอกจากนี้บินหลายังมีผลงานอื่นอีกโดยใช้นามปากกาว่า “กัณดาร กุมารแพนด้า” เขียนเรื่อง “ทางกัณดาร” อีกด้วย

งานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ดังกล่าวล้วนมีเนื้อหาและภาษาที่น่าสนใจ เสนอมุมมองและแนวคิดแปลกใหม่ จนในที่สุดปี พ.ศ.2548 เรื่องสั้นเรื่อง “เจ้าหญิง” ของบินหลา สันกาลาคีรี ก็ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)ปี พ.ศ.2548 รางวัลดังกล่าวจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่างานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี เน้นงานเขียนแปลกใหม่และมีคุณค่าต่อสังคม ดังคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)ของประเทศไทย ประจำปีพุทธศักราช 2548 ว่า

รวมเรื่องสั้น เจ้าหญิง ของบินหลา สันกาลาคีรี นำโลกของจินตนาการมาผสานกับโลกของความจริงโดยใช้รูปแบบนิทานเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การแสวงหาความหมายและความสุขของชีวิต แต่ด้วยความเขลามนุษย์จึงดิ้นรนและหลงอยู่ในมายา ในที่สุดผู้อ่านจะรับรู้ได้ว่าในโลกของความเป็นจริงนั้นมีหลายทางเลือกที่จะไปสู่วิถีชีวิตที่เรียบง่ายและพอดี รวมเรื่องสั้นทั้ง 8 เรื่องอาจอ่านแยกกันเป็นเรื่องๆ แต่ด้วยการเรียงร้อยเข้าด้วยกันทำให้เรื่องสั้นแต่ละเรื่องกลายเป็นเรื่องสั้นในเรื่องยาว เป็นนิทานซ้อนนิทานที่เรื่องดันกับเรื่องทำมาบรรจบกันอย่างแนบเนียน ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครหลากหลาย ทั้งคน สัตว์ สิ่งของแบบนิทาน เปรียบเทียบที่อุดมด้วยสีสันรวมทั้งการเล่นคำ โดยเฉพาะชื่อ เจ้าหญิง ที่สื่อความหลายนัยและอารมณ์ขัน มีลีลาภาษาที่รุ่มรวยด้วยโวหารเร้าจินตนาการและความคิด รวมเรื่องสั้นเรื่อง เจ้าหญิง ของบินหลา สันกาลาคีรี จึงสมควรได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์)ของประเทศไทย ประจำปีพุทธศักราช 2548 (บินหลา สันกาลาคีรี, 2548: 5)

สำหรับคณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน(ซีไรต์) รอบสุดท้ายประกอบด้วย รศ.นิตยา มาสะวิสุทธิ ประธานคณะกรรมการตัดสินและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อีก 6 คน ซึ่งมีไมตรี ลิมปิชาติ นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย เป็นหนึ่งในกรรมการตัดสินได้กล่าวถึงงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ไว้ในหนังสือจุดประกายวรรณกรรมว่า

การตั้งชื่อเรื่องน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการที่จะได้รางวัลเพราะเป็นเรื่องที่แปลกกว่าทั้ง 7 เล่ม และเรื่องสั้นแต่ละเรื่องมีลีลาที่แปลกและการเขียนเรื่องสั้นแบบนี้เป็นการเขียนเรื่องสั้นที่ยากมากเพราะว่าเรื่องสั้นทั่วไปที่มีอยู่ในตลาดเมืองไทยส่วนมากจะเอาชีวิตของคนโน้นคนนี่มาเขียนบางทีก็เอาของตัวเองมาเขียนแต่สำหรับเล่มนี้เขียนโดยเอาชีวิตจริงนั้นมาทำเป็นเหมือนกับนิทานอ่านแล้วทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี เปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ สร้างจินตนาการขึ้นมา จากชีวิตจริงๆที่มนุษย์มีไม่ใช่เรื่องง่ายๆที่จะเขียนอย่างนี้ได้ (พรชัย จันทโสภ, 2548: 15)

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่างานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ซึ่งมีหลายประเภท ทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน และสารคดี งานเขียนแต่ละประเภทต่างมีลักษณะที่น่าสนใจ มีลีลาการใช้ภาษาที่แสดงถึงลีลาทางวรรณศิลป์เพื่อการสื่อสารที่ให้อารมณ์ความรู้สึกในลักษณะต่างๆของผู้เขียนสอดแทรกอยู่เพื่อให้งานเขียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างการใช้ภาษาต่อไปนี้

การใช้คำวิเศษณ์ เพื่อประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป ดังตัวอย่าง

เสียงฝีเท้าหนักๆมาทางด้านหลัง พุ่มพวงเหลียวไปพบหน้าสามี เขาหยุดเดิน

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 142)

บางทีผลอ มันยื่นขาแข็งโป๊กไปขัดขาผู้คน

(เจ้าหญิง, 2548: 61)

การใช้สำนวน เป็นการใช้อุปมาที่มีชั้นเชิงให้คิดในเชิงเปรียบเทียบอุปมา ดังตัวอย่าง

ประชาชนส่วนใหญ่ก็รู้ทัน แต่ก็เห็นว่าการกระทำแบบปากหวานก้นเปรี้ยวนามาซึ่งทรัพย์สินและอำนาจ

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 70)

การใช้ภาพพจน์ เพื่อใช้ในการบอกลักษณะรูปร่างให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่าง

มีอะไรหลายอย่างในคำของแม่วันนั้นที่ผมไม่ยอมเข้าใจ มันทำให้เศร้ามากกว่าแม่
พูดราวว่าท่านกำลังแสดงตัวในฐานะนักปรัชญา

(คิดถึงทุกปี, 2548: 79)

ด้านกลวิธีการแต่ง จะพบว่าส่วนนำเรื่องมีการเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ ดังตัวอย่าง

บ่ายโมงตรงวันนั้น ผมยืนอย่างสุภาพและมั่นคงตรงประตูเข้าหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
ยื่นเท้าเปล่า...

(ทางกันดาร, 2545: 35)

การแสดงแนวคิด เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ ซึ่งจะช่วยสะท้อนภาพของ
การดำรงชีวิตและสภาพสังคมที่ผู้แต่งต้องการถ่ายทอดให้กับผู้อ่าน เช่น แนวคิดแสดงพฤติกรรม ดัง
ตัวอย่าง

ป้ามาลินีเป็นคนอย่างนี้ เป็นคนใจดี มีวินัยที่สำคัญ คือ ไม่หลงคน เวลาพูดคุยและ
ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเธอจะช่วยเต็มที่เท่าที่ทำได้แต่กับบางรายที่งี่เง่า, จะเป็นเง่าชนิดเข้าใจว่าทุก
อย่างในเมืองไทยซื้อได้ด้วยเงิน(ทุกอย่าง...รวมทั้งรอยยิ้มซื้อของที่บ้าน) หรือเง่าแบบไม่รักษา
คำพูด ลกฉวย น้อ โกงเล็กๆน้อยๆ จ่องหงอ ช่มชู้ คุก ๗๗... เหล่านี้, ป้ามาลินีอบรมสมบัติผู้ดีภาค
ภาษาอังกฤษให้ฟรีซึ่งๆหน้ามาเยอะแล้ว, ไซ้ ผมเห็นกับตา

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 87)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ถึงแม้
จะเป็นภาษาที่ง่ายแต่ยังคงมีลีลาทางวรรณศิลป์สอดแทรกอยู่ ทั้งในด้านการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง
และแนวคิด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี
เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างแนวทางการเขียนและการศึกษางานเขียนอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี
2. เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี
3. เพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะภาษาไทยที่ใช้ในงานเขียนของบิณฑล สันกาลาศิรี
2. ทำให้ทราบกลวิธีการแต่งงานเขียนแต่ละเรื่องของบิณฑล สันกาลาศิรี
3. ทำให้ทราบแนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบิณฑล สันกาลาศิรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากงานเขียนของบิณฑล สันกาลาศิรี ทั้งหมดจำนวน 11 เล่ม ซึ่งเป็นงานเขียนตั้งแต่ปีพ.ศ.2533 ถึงปีพ.ศ.2547 ดังนี้

- 1.1 ถิ่นคัมดวงอาทิตย์(2533)
- 1.2 ดวงจันทร์ที่จากไป (2536)
- 1.3 หลังอาน (2540)
- 1.4 คิดถึงทุกปี (2541)
- 1.5 ปลาฉลามพันหลอ (2542)
- 1.6 บินที่ละหลา (2543)
- 1.7 คิมทะเลสาบ อาบทะเลทราย (2544)
- 1.8 รอยย่ำที่นำเราไป (2545)
- 1.9 ทางกันดาร (ใช้นามปากกาว่า "กันดาร กุมารแพนด้า") (2545)
- 1.10 เจ้าหญิง (2546)
- 1.11 คนรักกับจักรยาน (2547)

2. ศึกษางานเขียนของบิณฑล สันกาลาศิรี 3 ประเด็น ดังนี้

- 2.1 ลักษณะการใช้ภาษา ในด้านการใช้คำ สำนวน และภาพพจน์
- 2.2 กลวิธีการแต่ง
- 2.3 แนวคิดที่ปรากฏในงานเขียน

นิยามศัพท์

“การศึกษา” หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลจากงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ด้านการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิดที่ปรากฏในเรื่อง

“การใช้ภาษาไทย” หมายถึง การใช้คำ คำนวน และภาพพจน์ มาเรียบเรียงเพื่อให้ภาษาในงานเขียนดึงดูดใจผู้อ่าน

“บินหลา สันกาลาคีรี” หมายถึง นักเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ประจำปี พ.ศ.2548 จากผลงานเรื่อง เจ้าหญิง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและเนื้อหาในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี เท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์ความถี่แต่อย่างใด

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในบทนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกประเด็นของการศึกษาค้นคว้าเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับงานเขียนประเภทต่างๆ

1.1 งานเขียนประเภทบันเทิงคดี

1.1.1 เรื่องสั้น

1.1.2 นวนิยาย

1.1.3 วรรณกรรมเยาวชน

1.2 งานเขียนประเภทสารคดี

2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานวรรณกรรม

2.1 เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำ

2.2 เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน

2.3 เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์

3. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทต่างๆ

3.1 ความหมายของกลวิธีการแต่ง

3.2 กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

3.3 กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี

4. เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในงานวรรณกรรม

4.1 ความหมายของแนวคิด

4.2 ประเภทของแนวคิด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสั้น

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับนวนิยาย

5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน

5.4 งานวิจัยเกี่ยวกับสารคดี

เอกสารเกี่ยวกับงานเขียนประเภทต่างๆ

งานเขียนในปัจจุบันนี้ จำแนกตามเนื้อเรื่องได้ 2 ประเภท คือ

1. งานเขียนประเภทบันเทิงคดี

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่กล่าวถึงความหมายของงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้ความหมายของงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ไว้ดังนี้

ทองสุข เกตุโรจน์ (2532: 1) อธิบายว่า “บันเทิงคดี ได้แก่นิยายที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ เพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ แต่บางทีก็ให้แง่คิดในการดำรงชีวิตด้วย”

บันลือ พุกกะวัน (2533: 5) ได้ให้ความหมายของบันเทิงคดีไว้ว่า “บันเทิงคดี คืองานเขียนหรือหนังสือที่ผู้เขียนมีเจตนาจะให้เกิดความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ส่วนความรู้ที่นั่นเป็นผลพลอยได้ติดตามมา ได้แก่ นิทาน นิยาย เรื่องสั้น หัสนคดี และอื่นๆ”

นพวรรณ สิริเวชกุล (2546: 16) ได้กล่าวถึงบันเทิงคดีไว้ว่า “จุดมุ่งหมายของหนังสือประเภทบันเทิงคดี คือ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน เนื้อหาสาระของหนังสือประเภทนี้จะเป็นเรื่องสมมติที่เค้าโครงเรื่องติดต่อกัน”

สรุปได้ว่า บันเทิงคดี หมายถึง หนังสือ หรืองานเขียนที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ โดยต้องการให้ความเพลิดเพลินเป็นหลักแต่ก็จะสอดแทรกความรู้หรือคติสอนใจไว้ด้วย

งานเขียนประเภทบันเทิงคดีแบ่งประเภทย่อยออกไปอีก ดังนี้

1.1 เรื่องสั้น

บุญยงค์ เกศเทศ (2539: 318-319) อธิบายว่า

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือกันว่า “สนุกนิ์นีก” ของกรมหลวงพิชิตปรีชากรที่ตีพิมพ์ในวารสาร “วชิรญาณวิเศษ” ฉบับที่ 1 แผ่น 28 ประจำเดือนพฤศจิกายน จุลศักราช 1248 (พุทธศักราช 2429) เป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกของไทย

ความหมายของเรื่องสั้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่กล่าวถึงความหมายของเรื่องสั้น ผู้วิจัยพบว่ามิใช่ให้ความหมายของเรื่องสั้น ไว้ดังนี้

เจือ สตะเวทิน (2510: 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เรื่องสั้นเป็นวรรณคดีประเภทร้อยแก้วที่อาศัยศิลปะและเทคนิคในการเขียนต่างกับวรรณคดีประเภทร้อยแก้วประเภทอื่นๆ เรื่องสั้นจึงมีลักษณะพิเศษ เรื่องสั้นมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับเรื่องอื่นใด เรื่องสั้นเป็นตัวของตัวเองโดยแท้”

กระแสร มลยาภรณ์ (2521: 47) ได้ให้ความเห็นว่า “เรื่องสั้นเป็นเรื่องที่พูดกันน้อยที่สุด อย่างดีที่สุด ให้ได้ความมากที่สุด ในเวลาน้อยที่สุด”

เปลื้อง ณ นคร (2511: 22) กล่าวไว้สรุปได้ว่า เรื่องสั้นเป็นเรื่องประเภทบันเทิงคดี ซึ่งแสดงว่าไม่ใช่เรื่องจริงเป็นเรื่องสมมติแต่ผู้อ่านหรือผู้เขียนก็ต้องนึกเสมือนว่ามันเป็นเรื่องจริงเพราะเนื้อหาของเรื่องนั้นที่ได้มาจากชีวิตจริงๆนั่นเอง

สุภารัตน์ เสรวิวัฒน์ (2522: 5) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องสั้นว่าเรื่องสั้นดำเนินเรื่องในช่วงเวลาอันสั้น มีตัวละครเด่นๆเพียง 2 – 3 ตัว และเป็นเรื่องที่เสนอความคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541: 389) ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นว่า “เรื่องสั้นเป็นเรื่องสมมติแต่งขึ้น ประกอบด้วยตัวละครแสดงความขัดแย้งอย่างใดอย่างหนึ่งจนเกิดวิกฤตการณ์ที่มีเหตุสัมพันธ์ต่อเนื่องไปจนถึงจุดสุดยอดของเรื่องและคลี่คลายเป็นผลอย่างใดอย่างหนึ่ง”

สรุปได้ว่า เรื่องสั้น คือ วรรณคดีประเภทร้อยแก้วหรือเรื่องประเภทบันเทิงคดี เป็นเรื่องสมมุติที่มีลักษณะสมจริง เรื่องสั้นเป็นงานเขียนสร้างสรรค์อย่างหนึ่งที่ผู้เขียนสามารถแสดงแง่คิดอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านตัวละครซึ่งจะแสดงพฤติกรรมต่างๆตามแต่ผู้เขียนจะกำหนด และเรื่องสั้นมีความยาวพอประมาณและต้องอาศัยศิลปะและเทคนิคในการเขียน

ลักษณะของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นเป็นงานเขียนบันเทิงคดีรูปแบบหนึ่งที่นักเขียนใช้เทคนิคพิเศษทางภาษารูปแบบและโครงสร้างถ่ายทอดออกมาสู่ผู้อ่าน ปริญญา เกื้อหนูน (2537: 11-14) ได้กล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. มีขนาดความยาวของเนื้อเรื่องตั้งแต่ 1,000–10,000 คำ สามารถอ่านจบในเวลาอันสั้น
2. มีรูปแบบกะทัดรัด มีตัวละครน้อย ความเปลี่ยนแปลงของตัวละครในเรื่องมีน้อย มีเหตุการณ์เดียว มีฉากน้อย โครงเรื่องไม่ซับซ้อน
3. มีความเป็นหนึ่งเดียว คือ มีความคิดหลักเพียงอย่างเดียว
4. นำผู้อ่านไปสู่โลกแห่งจินตนาการเพราะเรื่องสั้นเป็นเรื่องที่แต่งหรือสมมติขึ้นด้วยภาษาที่สร้างภาพเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความนึกคิด เพื่อชักนำผู้อ่านไปสู่โลกจินตนาการแต่มีความสมจริงเป็นพื้นฐานน่าเชื่อถือ

5. มีการใช้ภาษาแบบเล่าเรื่อง กล่าวคือ ใช้โวหารหลายแบบร่วมกันเพื่อเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ทั้งบรรยาย พรรณนา และบทสนทนา โดยจะต้องมีความสัมพันธ์กันเพื่อแสดงความสมจริงให้เกิดขึ้น

ชนะ เวชกุล (2524: 77-78) ได้กล่าวว่า การเขียนเรื่องสั้นมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. มีโครงเรื่อง หมายถึง กลวิธีในการแสดงพฤติกรรมในลักษณะขัดแย้งกันในระหว่างตัวละครหรือขัดแย้งกับตัวเองหรือขัดแย้งกับสังคม เป็นจุดเริ่มต้นของความยุ่งยากให้ผู้อ่านฉงนพยายามให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้แล้วดำเนินเรื่องให้จบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. มีจุดมุ่งหมายของเรื่องอย่างเดียวและมีผลอย่างเดียว คือ ผู้เขียนจะต้องเสนอแนวคิดและแก่นเรื่องเพียงอย่างเดียวอาจเป็นทรศนะหรือความคิดแง่ใดแง่หนึ่งของชีวิตเพียงอย่างเดียว

3. มีตัวละครน้อย ตัวละครที่แสดงบทบาทสำคัญที่สุดควรมีตัวเดียวแล้วมีตัวละครประกอบอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับตัวเอกเพื่อให้เรื่องดำเนินอย่างรวดเร็ว

4. ใช้เวลาน้อย ระยะเวลาในท้องเรื่องไม่ควรใช้เวลานานกว่าจะจบเรื่อง หากใช้เวลานานอาจทำให้การติดต่อสืบเนื่องของเหตุการณ์ขาดตอนเรื่องไม่ชัดเจน

5. มีขนาดสั้น ต้องใช้คำประยัดมุ่งตรงไปตรงมา

6. มีความกระชับรัดกุมทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินเรื่อง ฉาก บทสนทนา ฯลฯ ใช้คำน้อยแต่ได้ความมากที่สุด

สรุปได้ว่า ลักษณะของเรื่องสั้น คือ มีความยาวของเนื้อเรื่องที่จำกัดด้วยจำนวนคำ 1,000 – 10,000 คำ ทำให้ผู้เขียนต้องกำหนดแนวคิดให้มีเพียงประเด็นเดียว สร้างโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อนหรือมีรายละเอียดโดยไม่จำเป็น ตัวละครมีน้อยเพื่อนำเสนอเรื่องราวที่มุ่งตรงไปสู่แนวคิดและภายในของเขตของโครงเรื่อง

ประเภทของเรื่องสั้น

จากลักษณะของเรื่องสั้นผู้เขียนแต่ละยุคได้พัฒนาความคิดซึ่งมีปัจจัยทางสังคมเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ทำให้เรื่องสั้นมีความหลากหลาย กระแสร์ มาลายาภรณ์ (2521: 50-55) ได้แบ่งเรื่องสั้นออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ชนิดผูกเรื่อง คือ เรื่องสั้นที่ถือเอาเค้าเรื่องเป็นสำคัญ การดำเนินเรื่องมีการผูกปมและสร้างข้อขัดแย้งให้คนอ่านสนใจติดตามเรื่องอยู่ตลอดเวลา
2. ชนิดสร้างตัวละคร คือ เรื่องที่ถือเอาการวาดตัวละครเป็นสำคัญ เน้นสร้างตัวละครให้เด่นชัดเป็นพิเศษ
3. ชนิดให้แนวคิด คือ เรื่องที่ผู้แต่งต้องการแสดงแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตเป็นสำคัญ
4. ชนิดสร้างบรรยากาศ คือ เรื่องที่สร้างจากอันมีบรรยากาศชวนให้คล้อยไปตามเรื่องงานเขียนแบบนี้ต้องใช้ศิลปะในการแต่งสูงเพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมด้วยมากที่สุด

นอกจากนี้ สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2518: 38) ได้จำแนกเรื่องสั้นสมัยใหม่โดยพิจารณาจากการเสนอเนื้อหาซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มอัตถนิยม ลักษณะการเขียนจะใช้บรรยายจาก ตัวละคร การสร้างปัญหา และข้อขัดแย้งต่างๆเป็นไปในลักษณะสมจริงทั้งหมด การดำเนินเรื่องมักเรียบง่ายยึดถือรูปแบบการมองจากภายนอกเป็นหลัก
2. กลุ่มสัญลักษณ์ ลักษณะการเขียนจะใช้สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในการบรรยายจากตัวละคร ตลอดจนการสร้างปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ การดำเนินเรื่องมักใช้กลวิธีย้อนกลับไปกลับมาและเป็นการใช้รูปแบบการมองจากภายในเป็นหลัก
3. กลุ่มเหนือจริง ลักษณะการเขียนจะใช้สิ่งที่ดูเหมือนเป็นจริงมาเปรียบเทียบกับเรื่องราวที่เป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ บางครั้งจะใช้สัญลักษณ์ บางครั้งอาจใช้การเล่าเรื่องที่เป็น โลกแห่งความ

ฝัน บางครั้งใช้ลักษณะใกล้เคียงกับกลวิธีการเขียนนวนิยายวิทยาศาสตร์ และบางครั้งใช้วิธีการวาดภาพย้อนกลับไปกลับมาแบบเทคนิคภาพยนตร์สมัยใหม่

4. กลุ่มเสียดสีสังคม มีลักษณะการเขียนในเชิงสมจริงแต่มุ่งเสียดสีสะท้อนสภาพสังคม

5. กลุ่มแนวทดลองหรือกลุ่มแปลกแยก ลักษณะการเขียนจะเพ่งเล็งในจุดที่ว่าสภาพมนุษย์ในสังคมถูกตัดขาดจากความเชื่อและกฎเกณฑ์แบบเก่าเป็นการเขียนในเชิงแสดงความสิ้นหวัง ความไร้สาระของชีวิตหรือสังคม ความแปลกหน้าต่อสภาพที่ดำรงอยู่จะมีลักษณะเรื่องราวที่เป็นนามธรรมแสดงอารมณ์ซับซ้อนภายใน มีลักษณะเหนือจริงและเป็นภาพฝัน ให้ความสำคัญกับความคิดและสถานการณ์มากกว่าตัวละคร

สรุปว่า การจัดแบ่งประเภทของเรื่องสั้นนั้นขึ้นอยู่กับความคิดของผู้อ่านว่าจะจำแนกตามรูปแบบหรือตามเนื้อหา แม้ว่าจะมีความพยายามจัดประเภทตามลักษณะเด่นแต่บางครั้งเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งก็อาจมีลักษณะผสมผสานของประเภทต่างๆ เข้าด้วยกัน เรื่องบางเรื่องจึงยากที่จะตัดสินใจว่าเป็นเรื่องสั้นประเภทใด

1.2 นวนิยาย

นวนิยายเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีจัดเป็นเรื่องสมมุติที่มีขนาดยาวโดยเขียนให้มีความใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด มีความสมจริงและสมเหตุสมผล

ความหมายของนวนิยาย

การศึกษาความหมายของ นวนิยาย มีผู้ให้คำจำกัดความนวนิยายดังต่อไปนี้

เปลื้อง ณ นคร (2535: 191) ได้อธิบายว่า “นวนิยาย คือ เรื่องราวที่มีพฤติกรรมต่อเนื่องกัน เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องที่สมมติแต่งขึ้นแต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้”

อวยพร พาณิช และ คณะ (2537: 219) อธิบายถึงความหมายของนวนิยายว่า “นวนิยาย คือ เรื่องราวที่มีพฤติกรรมต่อเนื่องกันเป็นเรื่องที่สมมติแต่งขึ้นแต่อาจมีมูลความจริงอยู่”

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2542: 180) ได้อธิบายถึงนวนิยายว่า “นวนิยายเป็นบันเทิงคดีที่แต่งขึ้น โดยอาศัยเค้าความจริงของชีวิตมนุษย์แต่ไม่ใช่เรื่องจริงแท้ทีเดียว”

สมพร มั่นตะสูตร (2534: 67) กล่าวถึงนวนิยายว่า “นวนิยายเป็นเรื่องเล่าขนาดยาวเป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้วชนิดพรรณนาโวหารอาจจะเป็นสมมติทั้งหมดหรือสมมติบ้างจริงบ้าง มีความยาวเกินกว่า 30,000-40,000 คำขึ้นไป”

สรุปได้ว่า นวนิยาย หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วที่มีขนาดยาวอาจเป็นเรื่องสมมติขึ้นหรือแต่งจากเค้าความจริงก็ได้ โดยจำลองภาพและแสดงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครให้คล้ายชีวิตจริงมากที่สุด

ประเภทของนวนิยาย

บุญยงค์ เกศเทศ (2539: 387-389) ได้แบ่งประเภทของนวนิยายไว้ดังนี้

1. ประเภทตัวเอกเป็นผู้ร้ายที่ทำความดี แม้ตัวเอกจะเป็น โจรหรือผู้ร้ายก็จริงแต่ไม่ร้ายกาจนักและกลับทำประโยชน์ให้แก่ประเทศหรือสังคม
2. ประเภทจดหมาย เป็นการดำเนินเรื่องด้วยจดหมาย เช่น จดหมายจากวางหรั่ง ของ น.ม.ส. หรือ “ในฝัน” ของโรสลาเรน
3. ประเภทพัฒนาการอันเกิดจากการศึกษาชีวิต ตัวละครค่อยๆมีประสบการณ์ต่างๆในชีวิตผ่านพบเรื่องราวต่างๆจนมีวุฒิภาวะเกิดความเข้าใจรู้จักความต้องการของตนเอง
4. ประเภทจิตวิทยา มีสาระของจิตวิทยาอยู่ในเรื่อง เช่น “หล่อนชั่วเพราะชาย” ของยาขอบ หรือ “อุบัติเหตุ” ของกนกเรขา เป็นต้น
5. ประเภทแนวสังคม ตัวเอกของเรื่องต่อสู้เพื่อความยุติธรรม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม
6. ประเภทแสดงข้อคิด พฤติกรรมของตัวละครเอกจะแสดงให้เห็นความคิดที่น่าสนใจ

7. ประเภทมีบุคคลจริงเป็นหุ่น ผู้แต่งพยายามเอาเรื่องราวของบุคคลที่มีจริงมาดัดแปลงบ้างในการแต่งแต่ผู้อ่านจะรู้จักและเข้าใจได้ทันทีว่าใครเป็นใครในเรื่องนั้น
8. ประเภทการเมือง มีลัทธิการเมืองหรือมีเรื่องการเมืองภายในหรือภายนอกประเทศเป็นจุดเน้นของนวนิยายประเภทนี้
9. ประเภทประวัติศาสตร์ มีเค้าประวัติศาสตร์มากหรือน้อยก็ได้
10. ประเภทนักสืบ เป็นนวนิยายที่จะต้องมีเทคนิคพิเศษในการวาง โครงเรื่อง การผูกปม และการแก้ปม
11. ประเภทวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าต่างๆของวิทยาศาสตร์
12. ประเภทลูกทุ่ง ตัวละครเป็นชาวชนบทและใช้ฉากชนบท คือ กล่าวถึงชีวิตพื้นบ้านทำนองลูกทุ่ง
13. ประเภทสงคราม มักมีเรื่องสายลับปนอยู่ด้วยเป็นนวนิยายที่มีอิทธิพลกว้างขวางไปถึงวงการศิลปะและอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยเฉพาะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
14. ประเภทขบขัน อาจเป็นรูปล้อเลียนบุคคลที่มีตัวตนจริงในสังคมหรือล้อประวัติต่างๆหรือเป็นเรื่องแต่งขึ้นธรรมดา
15. ประเภทผจญภัย
16. ประเภทลึกลับสยองขวัญมักเป็นเรื่องผี เรื่องมหัศจรรย์ของวิญญาณ ภาพหลอน
17. ประเภทตะวันตก เป็นเรื่องเกี่ยวกับควาบอยและอินเดียนแดง มีเหตุการณ์สนุกเร้าใจอย่างตื่นเต้น
18. ประเภทรักโศก มีมากในบ้านเมืองเราจนบางครั้งมีผู้วิจารณ์ว่า ผู้แต่งหนีเรื่องประเภทนี้ไปไม่พ้นแต่งซ้ำๆกันเหมือนย่ำอยู่ในน้ำเน่าอาจเป็นเรื่องรักต่างฐานะ พ่อแก่แม่อ่อน

อวยพร พานิช และ คณะ (2537: 222-225) จำแนกประเภทนวนิยายเป็น 11 ประเภท ดังนี้

1. นวนิยายรัก หมายถึง นวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างชายกับหญิง มีสามแนว คือ นวนิยายรักเบาสมอง นวนิยายรักสุข และนวนิยายรักโศก
2. นวนิยายสะท้อนสังคม มีเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมส่วนใดส่วนหนึ่งในสมัยหนึ่ง ผู้ประพันธ์อาจแสดงสภาพความเป็นไปต่างๆ ไปหรือมุ่งแสดงแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งของสังคมก็ได้
3. นวนิยายแสดงข้อคิดหรือปัญหา หมายถึง นวนิยายที่มุ่งแสดงทัศนคติของผู้ประพันธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
4. นวนิยายชีวิต โลก โชน ตัวเอกในนวนิยายประเภทนี้ต้องเก่งกล้ามากเพราะมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ การเสี่ยงชีวิตเพื่อแสดงความกล้าหาญ และมักจบอย่างมีความสุข
5. อาชญนวนิยาย คือ นวนิยายที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการสืบสวนคดีต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ความลึกลับ การเผชิญอันตราย และการต่อสู้
6. นวนิยายผจญภัย หมายถึง นวนิยายที่มีเหตุการณ์เสี่ยงอันตรายซึ่งบางครั้งอาจเป็นเหตุการณ์ที่มหัศจรรย์เหนือธรรมชาติอันเกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง
7. หัสนิยาย เป็นนวนิยายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานผ่อนคลายอารมณ์แก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ
8. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึง นวนิยายที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์มีหลายลักษณะ
9. นวนิยายการเมือง นวนิยายประเภทนี้ในต่างประเทศมีมากแต่ของไทยยังมีน้อย
10. นวนิยายอิงพุทธศาสนา มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนาหรืออาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นโครงเรื่อง

11. นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ นวนิยายประเภทนี้ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ประกอบในการวางโครงเรื่องและกำหนดเหตุการณ์ต่างๆ โดยใช้จินตนาการของผู้ประพันธ์

สรุปว่า การแบ่งประเภทของนวนิยายขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้อ่านว่าจะจำแนกตามรูปแบบหรือตามเนื้อหา บางครั้งนวนิยายเรื่องหนึ่งอาจมีลักษณะผสมผสานของประเภทต่างๆ เข้าด้วยกัน เรื่องบางเรื่องจึงยากที่จะตัดสินใจว่าเป็นนวนิยายประเภทใด

1.3 วรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนที่ดีจะต้องเป็นหนังสือที่เด็กอ่านได้ด้วยความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่มีการบังคับให้อ่านซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ตรงกับความสนใจ มีรูปเล่มที่สวยงาม และการจัดหนังสืออย่างเชิญชวนให้หยิบอ่านไม่ว่าจะเป็นหนังสือให้ความบันเทิงหรือให้ความรู้แก่เด็ก (รัญจวน อินทรกำแหง, 2514: 77)

ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนทุกชนิดและทุกระดับอายุมีสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะ ดังนี้

Tooze (1957 อ้างใน สุภัทรา ฉัตรเงิน, 2526: 167) ได้อธิบายถึงลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนสรุปได้ 9 ประการ คือ

1. ให้สาระ หนังสือนั้นจะต้องให้สิ่งที่เยาวชนต้องการและมีใช้เรื่องเพื่อฝันแต่เพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่กล่าวไว้ในหนังสือต้องยังประโยชน์แก่เยาวชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ หรือด้านสังคม

2. ให้อธิบาย สิ่งที่ต้องกล่าวในหนังสือต้องแจ่มแจ้งหมดข้อสงสัย

3. จะต้องพัฒนาความนึกคิดและเสริมสร้างคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ หมายความว่า หนังสือสำหรับเยาวชนนั้นควรมีโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่องที่สร้างและพาความรู้สึกลงผู้อ่านไปสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์

4. หนังสือที่เขียนให้แก่เยาวชนต้องมีเนื้อหาที่ทำให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสิ่งแวดล้อม และเข้าใจอดีต
 5. เป็นหนังสือที่อ่านแล้วเยาวชนเกิดความประจักษ์ในเป้าหมายของเนื้อเรื่อง
 6. เนื้อเรื่องของหนังสือควรส่งเสริมให้ผู้อ่านตระหนักในการระแวดระวังชีวิต คือใช้หนังสือเป็นครูสอนหรือแนะให้รู้จักความดี ความชั่ว รู้จักอันตราย และรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
 7. เยาวชนต้องการอ่านหนังสือที่เสริมสร้างความหรรษา สนุกสนานเพลิดเพลินอ่านแล้วสบายใจผ่อนคลายอารมณ์ที่เครียด
 8. กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ เกิดความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต
 9. เป็นหนังสือที่ชี้แนะจิตใจให้ตั้งอยู่ในความดีความอ่อนโยน ประณีต หนังสือร้อยกรองทุกประเภทจะต้องส่งเสริมสิ่งนี้เป็นอย่างยิ่ง
- นอกจากนี้ พรจันท์ จันทวิมล และ คณะ (2540: 12-13) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน ดังนี้
1. มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน นั่นคือรูปแบบของเรื่องต้องไม่เป็นไปในทางวิชาการ ทั้งด้านสำนวน โวหารและการดำเนินเรื่องราว แม้ว่าจุดมุ่งหมายของเรื่องจะพุ่งประเด็นไปในเรื่องของวิชาการก็ตาม
 2. ในด้านรูปแบบของภาษามีอิสรภาพและการสร้างสรรค์ สำนวน โวหาร ที่นำมาใช้กับงานบันเทิงคดีมีความจำเป็นต้องเลือกสรรให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะนำมาเขียน
 3. ภาพประกอบเรื่องงดงาม ชัดเจน และเสริมให้เรื่องน่าอ่านมากขึ้น ภาพประกอบที่ดีสามารถช่วยให้เป้าหมายของเรื่องดำเนินไปได้ดีกว่าตัวเรื่องเองเสียอีก

สรุปว่า ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนจะต้องมีเนื้อหาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ให้ความบันเทิงพร้อมทั้งสอดแทรกสาระต่างๆเข้าไปในเนื้อหาด้วย ใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายอีกทั้งอาจใช้ภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้มากขึ้น

ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน

สุภัทรา ฉัตรเงิน (2526: 174-176) ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมเยาวชนไว้ดังนี้

1. ชีวิตประวัตินี้ มีผู้กล่าวว่า “ชีวิตประวัตินับเป็นประวัติศาสตร์ที่แท้จริง” เยาวชนจะอ่านชีวิตประวัตินี้เพื่อค้นหาความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลที่เขาอ่านและสนใจสืบเสาะว่าบุคคลเหล่านั้นมีชีวิตแต่ละอย่างก้าวอย่างไร
2. ประวัติศาสตร์ เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นอดีตและเป็นครูของปัจจุบันแล้วนำการคาดคะเนสู่อนาคตอีกด้วย เยาวชนสนใจประวัติศาสตร์ที่มีทำนองเขียนแบบนวนิยายรวมทั้งเหตุการณ์ที่เป็นจริงเกิดขึ้นจริงเนื้อเรื่องจะต้องพยายามชักจูงให้เยาวชนภาคภูมิใจในประเทศตน
3. วิทยาศาสตร์ เป็นวรรณกรรมที่เยาวชนนิยมมาก โดยเฉพาะเยาวชนชายเพราะเป็นวัยที่กำลังแสวงหาความจริง เรื่องที่อยู่ในความสนใจ ได้แก่ การทดลอง วัฏจักรชีวิต การสำรวจ ทะเล ป่า อวกาศ ปัจจุบันมีนักเขียนที่พยายามเขียนเรื่องวิทยาศาสตร์ให้ง่ายต่อความเข้าใจของเยาวชน
4. ภูมิศาสตร์- การท่องเที่ยวรวมทั้งหนังสือการเดินทางสำรวจ หนังสือประเภทนี้ช่วยให้เยาวชนพบหรือได้พบกับบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวที่มีอาจเผชิญได้ด้วยตนเอง
5. เรื่องผจญภัยและเรื่องลึกลับ เป็นหนังสือที่เพิ่มรสชาติการอ่านให้แก่เยาวชนเพราะความตื่นเต้น เร้าใจ ชวนให้ติดตาม มีการชิงไหวพริบ ช่วยสร้างปฏิภาณ และการตัดสินใจได้ดี
6. เรื่องที่เสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น การสมาคมการแต่งกาย การวางตัวในที่ชุมชน การพบปะเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น หนังสือประเภทนี้เป็นที่เสาะแสวงหาของเยาวชนมากที่สุดประเภทหนึ่ง เพราะเป็นหนังสือที่ตอบข้อสงสัยที่เยาวชนต้องการรู้แต่ไม่กล้าที่ถามผู้อื่นหรือแม้บางครั้งคำตอบของผู้ใหญ่ก็ไม่เป็นที่เพียงพอแก่วัยรุ่น

7. เรื่องอาชีพและงานอดิเรก เป็นหนังสือที่ขาดไม่ได้สำหรับเยาวชนเพราะช่วยตอบปัญหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและเป็นสื่อที่ช่วยเตรียมให้เยาวชนเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยความมั่นใจ และช่วยให้เข้าใจเศรษฐกิจด้วย

8. เรื่องศาสนาและเรื่องที่ส่งเสริมความเจริญทางจิต วิทยหนุ่มสาวต้องการเข้าใจชีวิตและอยากรู้วิธีแห่งการดำรงชีวิตที่มีความสุขที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร ฉะนั้นนอกจากหนังสือที่บำรุงสติปัญญา ความรู้ เฉลียวฉลาด เยาวชนยังต้องการหนังสือที่บำรุงจิตใจและเตรียมจิตใจให้สามารถรับสถานการณ์ต่างๆ ที่ชีวิตต้องประสบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ รู้เท่าทันโลกนั่นเอง

9. หนังสือกวีนิพนธ์และบทร้อยกรอง นับเป็นหนังสือที่ให้ความจรรโลงใจ เสริมอารมณ์ เยาวชนให้เกิดความสุนทรีย์ โน้มน้าวจิตใจให้ชื่นบาน เกิดความรักและชื่นชอบในอรรถรสของภาษา ยิ่งกว่านั้นยังช่วยให้เยาวชนเกิดความรักและหวงแหนในเอกลักษณ์ของชาติและมีลักษณะเป็นของตนเองมิได้ลอกเลียนมาจากชนชาติใด

10. นวนิยายและเรื่องสั้น แม้ว่าเยาวชนเป็นวัยแห่งความเฝ้าฝันแต่นวนิยายที่เขาต้องการก็ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ไม่ชอบเรื่องเยิ่นเย้อ ตัวละครในเรื่องต้องสมจริง

11. หนังสืออ้างอิง หนังสือที่รวมสรรพวิทยา การต่างๆ และสามารถตอบปัญหาทางวิชาการให้แก่เยาวชน ได้อย่างรวดเร็วย่อมเป็นที่พอใจของเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง การที่เยาวชนมีหลักวิชาความรู้จะทำให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น เช่น ความรู้รอบตัว สารานุกรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 70-72) ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมเยาวชน ออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือสารคดีหรือหนังสือทั่วไป ได้แก่ หนังสือที่ให้ความรู้ทั้งหลาย เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น

2. หนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินทั้งหลาย ได้แก่ นิทาน หนังสือภาพลึกลับ และหนังสือมีทั้งภาพและคำบรรยาย หนังสือโคลงกลอนต่างๆ บทกล่อมเด็ก เป็นต้น และหนังสือนวนิยาย คือ เรื่องที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาเลียนแบบชีวิตจริงหรือคล้ายชีวิตจริง

3. หนังสือแบบเรียนใช้ในการประกอบการเรียนในระดับชั้นต่างๆ เช่น หนังสือแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมประสบการณ์ เช่น แบบฝึกหัดต่างๆหรือหนังสือที่อ่านประกอบแบบเรียน
5. หนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือ พจนานุกรม สารานุกรม เป็นต้น
6. หนังสือแปล เป็นหนังสือที่แปลภาษามาจากหนังสือของต่างประเทศ
7. การ์ตูนเป็นหนังสือที่มีภาพประกอบเพื่อใช้ดำเนินเรื่องราวต่างๆ
8. วารสารเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเฉพาะหน่วยงาน
9. หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่รายงานข่าวและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วโลกในแต่ละวัน

สรุปได้ว่า ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือสารคดีที่ให้ความรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น
2. หนังสือที่ให้ความเพลิดเพลิน เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น การ์ตูน เป็นต้น
3. หนังสืออ้างอิง เช่น สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

2. งานเขียนประเภทสารคดี

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่กล่าวถึงความหมายของงานเขียนประเภทสารคดี ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้ความหมายของงานเขียนประเภทสารคดีไว้ดังนี้

ทองสุข เกตุโรจน์ (2532: 1) ได้อธิบายว่า “สารคดีนั้น ได้แก่ หนังสือที่ให้เนื้อหาสาระและความรู้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญแต่บางทีก็ให้ความเพลิดเพลินด้วย ทั้งยังแบ่งออกได้เป็นประเภทย่อยๆ เช่น บทความ เรื่องเล่าส่วนบุคคล ชีวิตประวัติ อัตชีวประวัติ และความเรียง”

บันลือ พฤษะวัน (2533: 5) ได้อธิบายว่า “สารคดี คือ งานเขียนหรือหนังสือที่ผู้เขียนมีเจตนาจะให้ความรู้สาระประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ส่วนความเพลิดเพลินเป็นผลพลอยได้ติดตามมาแต่ทั้งนี้ไม่ได้นับเอาหนังสือที่เขียนเพื่อวิชาการโดยตรง ได้แก่ ชีวประวัติ จดหมาย เป็นต้น”

นพวรรณ สิริเวชกุล (2546: 22) ได้กล่าวไว้ว่า “หนังสือสารคดีมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้เป็นสำคัญ สารคดีจึงไม่ใช่เรื่องที่เขียนขึ้นมาได้เอง เช่น สารคดีท่องเที่ยว สารคดีประเภทบทความ จดหมายเหตุ หรือบันทึกสารคดีที่เขียนเพื่อให้ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ”

สรุปได้ว่า งานเขียนประเภทสารคดี หมายถึง หนังสือหรืองานเขียนที่เขียนขึ้นจากความเป็นจริงโดยมุ่งให้ความรู้และประโยชน์กับผู้อ่านเป็นหลักบางครั้งยังให้ความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย

2.1 สารคดี

คำว่า “สารคดี” มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ 2 คำ “non – fiction” และ “feature” เสริมแสง พันธุมสุข (2539: 709) ได้อธิบายความแตกต่างของคำทั้งสองนี้ไว้ว่า “non – fiction จะให้ความหมายของสารคดีในลักษณะที่กว้างคือหมายถึง วรรณกรรมทั่วไปที่เป็นเรื่องจริงไม่ใช่เรื่องสมมติ ตรงกันข้ามกับคำว่า fiction คือเรื่องสมมติซึ่งในภาษาไทยใช้คำว่าบันเทิงคดี ส่วน feature นั้นจะนิยมใช้กันในภาษาหนังสือพิมพ์ ซึ่งมักจะหมายถึงลักษณะบทความที่มุ่งเสนอสาระความรู้ข้อเท็จจริง อันเป็นคุณประโยชน์แก่ผู้อ่าน

ความหมายของสารคดี

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่กล่าวถึงความหมายของสารคดี ผู้วิจัยพบว่ามีผู้ให้ความหมายของสารคดีไว้ดังนี้

วาสนา เกตุภาค (2530: 102) กล่าวว่า สารคดีมีความหมายแบ่งได้ 2 นัย คือ

1. ความหมายอย่างกว้าง คือ งานเขียนที่มีเนื้อหาเป็นจริงทุกประเภท โดยมีเจตนาจะให้ความรู้และข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

2. ความหมายอย่างแคบ คือ งานเขียนที่มีเนื้อหาเช่นเดียวกับประเภทแรกแต่นอกจากจะให้ความรู้แล้วยังจะต้องให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วยงานเขียนชิ้นใดมุ่งให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวไม่ถือเป็นสารคดี

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2514: 56) อธิบายว่า “สารคดี คือ งานเขียนที่ไม่มีตัวละครสมมติถึงแม้ว่าสารคดีเป็นงานเขียนที่ผู้เขียนเจตนาให้ความรู้แก่ผู้อ่าน แต่ก็จะทำให้ความพึงพอใจอันเกิดมาจากการประกอบรูปแบบเพ่งเล็งเลือกเฟ้นการใช้ถ้อยคำในภาษาทำให้เกิดอารมณ์ตามสมควร”

สุชาดา จักรพิสูทธิ์ (2531: 123) ได้เสนอนิยามใหม่ของกลวิธีการเขียนโดยกล่าวว่า

สารคดี คือ รอยต่อของวิชาการและวรรณกรรม เป็นรูปแบบของการเขียนและรสชาติการอ่านที่อยู่กึ่งกลางระหว่างสาระความรู้ทางวิชาการและสุนทรียรสทางอารมณ์แบบวรรณกรรม เพราะในการเขียนสารคดีที่มีหัวใจเป็นข้อมูลจริงนั้นจำเป็นต้องอยู่ที่ผู้เขียนเองจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าตีความเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้องครบถ้วนเป็นวัตถุดิบในการวางเค้าโครงเรื่อง บางครั้งนักเขียนสารคดียังต้องลงไปกินอยู่คลุกคลีแหล่งข้อมูลด้วยตนเองเสมือนนักวิชาการทำงานวิจัยชิ้นหนึ่งทีเดียว เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยล้วนเป็นเครื่องชูรสที่จะทำให้สารคดีเรื่องนั้นสมบูรณ์เจาะลึกและมีเสน่ห์ชวนเพลิดเพลินได้

ชลธิชา กลัดอยู่ (2521: 155) อธิบายว่า “สารคดี หมายถึง งานเขียนที่ผู้แต่งเจตนาให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นเบื้องต้นมีความเพลิดเพลินเป็นเบื้องหลัง นักเขียนสารคดีที่มีฝีมือบางคนอาจจะเขียนสารคดีให้อ่านได้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินเหนือกว่าบันเทิงคดีทั่วไปก็เป็นได้”

มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 10) กล่าวว่าไว้สรุปได้ว่า สารคดี คือ ข้อเขียนที่ผู้เขียนมีเจตนาเบื้องต้นเพื่อรายงานเรื่องที่เป็นจริงมิใช่เกิดจากจินตนาการ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข่าวสาร ความรู้ ความผ่อนคลายแก่ผู้อ่านในเวลาเดียวกัน

สรุปว่า สารคดี คือ งานเขียนที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ความรู้ ข้อเท็จจริง อีกทั้งยังต้องมีรูปแบบการเขียนที่สร้างสรรค์ กลวิธีการใช้ภาษา และกลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจจึงจะเป็นงานเขียนสารคดีที่น่าติดตามอ่าน

ข้อแตกต่างระหว่างสารคดีกับบทความ

สารคดีในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร เป็นต้น มีความคล้ายคลึงกับบทความอยู่บ้างซึ่งมีผู้รู้ชี้ให้เห็นข้อแตกต่างดังนี้

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541: 324) ได้อธิบายว่า

บทความและสารคดีต่างก็เป็นสารคดีแต่มีการเน้นที่ต่างกัน บทความเน้นการให้ทัศนะ ข้อคิดและข้อวินิจฉัยของผู้เขียนในปัญหาต่างๆ ส่วนสารคดีมุ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือสถานการณ์ที่ประชาชนให้ความสนใจ ผู้เขียนนำเสนอให้ประชาชนทราบโดยไม่แสดงความคิดเห็นที่เป็นอารมณ์ส่วนตัวลงไป ไม่มีจุดมุ่งหมายในการโน้มน้าวใจ ความคิด และพฤติกรรมของผู้อ่าน โดยตรงเช่นบทความแต่จะให้ความกระจ่างในสิ่งที่ยังคลุมเครือ

ส่วน สุกัญญา ตีระวินิช (2530: 609-610) ได้อธิบายว่า มีผู้ใช้คำว่าบทความและสารคดีปะปนกันอย่างมากทำให้เกิดความสับสนจึงได้สรุปข้อแตกต่างระหว่างสารคดีกับบทความไว้ ดังนี้

สารคดี (feature) เน้นความเบาสมอง ความแปลก ความคิดสร้างสรรค์ พยายามเขียนให้เข้าใจสะอูดอารมณ์ คุณลักษณะพิเศษของสารคดีก็คือการให้ทั้งบรรยากาศและข้อเท็จจริงของเรื่องในเวลาเดียวกัน

บทความ (articles) ความจริงก็เป็นสารคดีประเภทหนึ่งซึ่งให้ความรู้ มีวิธีเขียนที่ชวนให้อ่านเพลินอารมณ์เหมือนกันแต่บทความมีลักษณะพิเศษคือ มักเน้นการให้ทรรศนะ ข้อคิดเห็น ข้อวินิจฉัยของผู้เขียนในปัญหาต่างๆ

ลักษณะพิเศษของสารคดี

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2531: 185) อธิบายว่าสารคดีมีลักษณะพิเศษจำแนกตามคุณสมบัติได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ สารคดีเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้ใช้ความสามารถและความคิดในการผูกเรื่องเขียนเรื่องราวต่างๆ ได้ตามรูปแบบและความต้องการของตนเองทำให้เกิดความแปลกใหม่ในการรายงานเหตุการณ์

2. ความเป็นตัวเอง สารคดีเป็นการเขียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนถ่ายทอดสิ่งที่ได้รู้ได้เห็นอย่างเต็มที่ ผู้เขียนสามารถสอดใส่ความคิดสร้างสรรค์อารมณ์ตามเนื้อหา(ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง) การเขียนอย่างมีอารมณ์นี้เองทำให้การเดินทางของสารคดีสนุกน่าติดตาม

3. การให้ข่าวสารความรู้หรือความมีสาระ การเขียนสารคดีนั้นผู้เขียนสามารถใส่เกร็ดความรู้ต่างๆ ในเนื้อหาได้โดยใช้สำนวนการเขียนที่เหมาะสมจึงทำให้ผู้อ่านได้รู้รายละเอียดแง่มุมของชีวิต สังคม และภาพพจน์ที่เป็นจริงเป็นจัง

4. ความเพลิดเพลิน วัตถุประสงค์หนึ่งของสารคดี คือ การสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน โดยการบรรยายเนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ชวนติดตาม ผู้เขียนมีเวลาในการค้นคว้าเกร็ดปลีกย่อยมาเสริมให้ผู้อ่านได้รู้โดยไม่ต้องห่วงในข้อจำกัดของเวลาดังการเขียนข่าว

5. ความสดและความทันสมัย แม้ว่าสารคดีจะไม่สดและฉับไวเหมือนข่าวแต่เรื่องที่จะนำมาเขียนเป็นสารคดีก็ต้องไม่ล้าสมัยทั้งในแง่เนื้อหาและรูปแบบ

ปัจจุบันมีการเขียนแบบ “ลูกผสม” ขึ้นมาอีกประเภทหนึ่ง คือ เขียนเป็น “บทความสารคดี” คือเขียนแบบสารคดีแต่มีการวิเคราะห์วิจารณ์พร้อมกันไปทำให้ได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ข้อเขียนประเภทนี้จะทำให้ผู้อ่านได้รับสาระมากขึ้นแต่บันเทิงน้อยลงตามแบบฉบับของบทความ

ประเภทของสารคดี

สารคดีมีหลายประเภทผู้รู้เกี่ยวกับสารคดี ได้แบ่งประเภทของสารคดีดังนี้

อวยพร พานิช และ คณะ (2537: 152-156) ได้แบ่งสารคดีออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะเนื้อหาและวิธีเขียน สรุปได้ดังนี้

1. สารคดีข่าว คือ สารคดีที่เขียนขึ้นเพื่อขยายหรือเจาะลึกหรือแสดงประเด็นที่ซ่อนเร้นของข่าวที่ผู้เขียนอยากจะเลือกมาเขียนสารคดีข่าวอาจลงพิมพ์ในกรอบข้างเคียงหรือในฉบับเดียวกับข่าวเรื่องนั้น เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบเบื้องหลังหรือรายละเอียดเพิ่มเติมแต่ได้รสชาติเพิ่มขึ้น สารคดีข่าวมีลักษณะเฉพาะ คือ ขยายความข่าวหรือเสนอเบื้องหลังข่าวมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลโดยชี้จุดที่ไม่มีใครคาดคิดว่าสภาพบุคคลนั้นออกมา โดยใช้วิธีที่ผู้อ่านสามารถเอาตัวไปเปรียบเป็นบุคคลนั้นได้อันก่อให้เกิดความสะเทือนใจอย่างยิ่ง

2. สารคดีสนองปณฺชนวิสัย คือ สารคดีที่มีเนื้อหาสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน โดยดึงเอาบางแง่มุมของชีวิตหรือมุมแปลกๆของเรื่องมาเสนอด้วยการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สารคดีประเภทนี้มักมีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล เด็ก หรือสัตว์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ ภัยธรรมชาติ การผจญภัย เรื่องตลก หรือเรื่องสะเทือนอารมณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงจากเนื้อหาที่มีความจริง และมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับมุมชีวิตของบุคคลมากกว่าเรื่องอื่นๆ สารคดีสนองปณฺชนวิสัยจึงให้ภาพแปลกๆในวิถีชีวิตของมนุษย์เรื่องแปลกของทุกชนชั้น

3. สารคดีทั่วไป เป็นสารคดีที่ประกอบด้วยเนื้อหาด้านต่างๆ เช่น สารคดีชีวประวัติ สารคดีเรื่องเล่า สารคดีท่องเที่ยว สารคดีทางวิชาการต่างๆ และอื่นๆอีกมากมาย สารคดีเหล่านี้จะมีลักษณะร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง คือ ให้สาระและบันเทิงพร้อมทั้งความเพลิดเพลินควบคู่กันไป โดยเน้นที่ความเพลิดเพลินมากกว่า สารคดีเหล่านี้ไม่อาจจะจัดอยู่ในกลุ่มสารคดีข่าวหรือสารคดีสนองปณฺชนวิสัยได้จึงแยกออกมาเรียกเป็นกลุ่มสารคดีทั่วไปซึ่งจะพบว่าใช้มากในหน้านิตยสารและหนังสือพิมพ์ทั่วไป

3.1 สารคดีท่องเที่ยว เป็นการเขียนเรื่องจากประสบการณ์ที่พบเห็นด้วยถ้อยคำที่มีศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินและได้รับความรู้ด้วย เนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวควรประกอบด้วยความรู้ให้แก่ผู้อ่านในด้านสภาพของท้องถิ่น คน ความเป็นอยู่ ความรู้ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่ท่องเที่ยว สารคดีท่องเที่ยวที่นี้นั้นจะต้องเขียนตามความเป็นจริงด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้เขียนควรมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งด้านสถานที่และผู้คน

3.2 สารคดีชีวประวัติ เป็นงานร้อยแก้วที่กล่าวถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของบุคคลที่น่าสนใจ โดยใช้ศิลปะการเรียบเรียงเพื่อให้เป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตแก่ผู้อ่านลักษณะสารคดีชีวประวัติที่ดี ได้แก่ สารคดีที่เป็นชีวประวัติของบุคคลจริงๆที่น่าสนใจศึกษาสามารถแสดงเรื่องราว ความเป็นมา ความสำเร็จ และความล้มเหลวในชีวิต ผู้เขียนต้องมีความเป็นกลาง มีคุณธรรมและ

ต้องใช้ศิลปะในการเขียนที่ดี น่าอ่าน เข้าใจง่าย และเร้าความสนใจของผู้อ่านตลอดเวลา สารคดีชีวประวัติไม่ควรสั่งสอนผู้อ่านควรแสดงหลักการหรือแนวความคิดที่น่ายึดถือหรือนำเรียนรู้เพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจหรือประเมินด้วยตนเองดีกว่า

ชลอ รอดลอย (2544: 48) ได้แบ่งประเภทของสารคดีไว้ดังนี้

1. สารคดีประเภทชีวประวัติและอัตชีวประวัติ คือ ลักษณะงานเขียนร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตของบุคคลจริงๆ อาจจะเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันหรือในอดีตก็ตาม เป็นงานเขียนที่แนะนำให้ผู้อ่านทราบว่าบุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร

2. สารคดีประเภทบทความ คือ งานเขียนประเภทร้อยแก้วซึ่งผู้เขียนเขียนขึ้นเพื่อเสนอความรู้ ความคิด หรือความเพลิดเพลินในการอ่านอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยเค้าที่มาจากรื่องซึ่งเป็นเรื่องจริงในสังคมอาจมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียหรือข้อขัดแย้งของเรื่องต่างๆ ที่คนในสังคมกำลังสนใจ

3. สารคดีประเภทความเรียง คือ งานเขียนสารคดีที่เน้นในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่ไม่ยาวนาน และเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกร่วมกันให้ปรากฏออกมา

4. สารคดีท่องเที่ยว คือ งานเขียนประเภทร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้แต่ง โดยมีลีลาการเขียนที่กอปรไปด้วยศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมกับได้ความรู้ด้วย

สรุปได้ว่า ประเภทของสารคดี แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สารคดีประเภทชีวประวัติ คือ งานเขียนร้อยแก้วที่ผู้แต่งเขียนถึงเรื่องราวของผู้อื่นเพื่อเล่าถึงประวัติความเป็นมา หลักการ หรืออุดมคติที่ใช้ในการดำเนินชีวิต

2. สารคดีท่องเที่ยว คือ งานเขียนร้อยแก้วที่ผู้แต่งแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวหรือเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้แต่งขณะเดินทางไปยังที่ต่างๆ

3. สารคดีประเภทบทความ คือ งานเขียนร้อยแก้วที่เสนอเรื่องราว ความรู้ และข้อเท็จจริง ผู้แต่งมีหน้าที่ให้ความกระจ่างและอาจจะต้องแสดงความคิดเห็นส่วนตัวควบคู่ไปด้วย

เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานวรรณกรรม

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนั้นภาษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การสื่อสารดำเนินไปได้โดยเฉพาะในงานเขียนนั้น ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกภาษาให้เหมาะสมกับงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวได้อย่างเข้าใจ และชัดเจนจึงจะทำให้การสื่อสารบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ, 2545: 75)

การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ผู้เขียนต้องบรรยายให้สมจริงจนผู้อ่านเห็นภาพ ทั้งนี้ผู้เขียนต้องพิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำ ใช้สำนวนโวหารพรรณนาให้เด่นชัดโดยคำนึงในแง่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ซึ่งจะต้องใช้กลวิธีหลายอย่างเข้าช่วย (ชนะ เวชกุล, 2524: 82)

ส่วนการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดี ผู้เขียนต้องใช้ศิลปะการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดรสคำ รสความและเกิดภาพในจิตที่ผู้อ่านวาดได้ตามข้อความที่ผู้เขียนสื่อ อันทำให้งานเขียนประเภทสารคดีนั้นเป็นงานที่น่าสนใจและผู้อ่านอ่านได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ (บุญยงค์ เกศเทศ, 2539: 1)

สรุปได้ว่า งานเขียนทั้ง 2 ประเภทข้างต้นมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันคือ ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจ เห็นภาพ และรู้สึกมีอารมณ์ร่วมไปด้วย ดังนั้นผู้แต่งจะต้องใช้ภาษาโดยการเลือกสรรถ้อยคำ สำนวน และภาพพจน์ มาใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องราวมากที่สุดโดยในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งเอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานวรรณกรรม ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำ

คำเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาที่มีความหมายสมบูรณ์และใช้สื่อสารได้ คำจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นักเขียนใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ออกมาเป็นเรื่องราวให้ผู้อ่านทราบ ดังนั้นนักเขียนรู้คำมากเท่าใดก็จะสามารถสื่อสารงานออกมาได้มากเท่านั้น และสิ่งทีควรทำความเข้าใจเป็นอันดับแรกในการเรียนรู้คำก็คือความหมายและลักษณะของคำมูล

1.1 คำมูล

ความหมายของคำมูล

การศึกษาความหมายของ คำมูล มีผู้ให้คำจำกัดความ คำมูล ดังต่อไปนี้

นิติภูมิ นวรัตน์ (2534: 25) อธิบายว่า “คำมูลเป็นคำที่ยังไม่ได้ประกอบกับคำอื่นหรือเป็นคำดั้งเดิมในภาษาไม่ว่าจะเป็นคำไทยแท้หรือคำภาษาอื่นก็ได้ คำมูลเหล่านี้ บางคำมีความหมายพ้องคำ เช่น “ขัน” หมายความว่าหัวเราะก็ได้ ภาชนะสำหรับตักน้ำก็ได้ ไก่หรือนกทำเสียงก็ได้”

สาคร บุญเลิศ (2538: 35) อธิบายถึงคำมูลสรุปได้ว่า คำมูลคือคำที่มีมาแต่เดิมอาจเป็นคำไทยแท้ๆหรือเป็นคำที่รับมาจากภาษาอื่นก็ได้ อาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือคำหลายพยางค์ก็ได้ คำมูลแต่ละคำจะมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเองไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่มีความหมายได้อีก

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539 : 60) ได้กล่าวว่า “คำมูลเป็นคำที่เราตั้งขึ้นเฉพาะคำเดียวจะเป็นคำที่มาจากภาษาไทยก็ดีหรือคำที่ตั้งขึ้นใหม่ในภาษาไทยเฉพาะคำหนึ่งๆก็ดี เรียกว่าคำมูล”

สรุปได้ว่า คำมูล คือ คำที่ยังไม่ได้ประกอบกับคำอื่น เป็นพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

การใช้คำมูล

คำมูลเป็นคำที่มีความหมายเดียวหรือหน่วยคำเดียวไม่สามารถแบ่งแยกเป็นสองหน่วยคำหรือหลายหน่วยคำได้ ซึ่ง นิติภูมิ นวรัตน์ (2534: 25) ได้อธิบายถึงการใช้คำมูลไว้ดังนี้

1. เป็นคำเดี่ยวโดดๆ คำพยางค์เดียวจึงต้องเป็นคำมูลเสมอและคำนั้นๆต้องมีความหมายในตัวของมันเอง เช่น หลิง ชาย ไฟ ลม

2. ถ้าเป็นคำสองพยางค์ขึ้นไปจะถือว่าเป็นคำมูลหรือไม่ต้องดูจากการแยกพยางค์ถ้าแยกพยางค์แล้วแต่ละพยางค์ไม่มีความหมายหรือมีความหมาย แต่ความหมายของแต่ละพยางค์นั้นไม่เกี่ยวข้องกับความหมายรวมของคำนั้นเลยคำนั้นจะเป็นคำมูล เช่น กระจ่าง แยกออกได้คือ กระจ มี

ความหมายเป็นศัพท์ชนิดหนึ่ง อาจ มีความหมายว่า ทำให้เตียน แต่ความหมายของ กระ กับ อาจ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระถางเลย เช่นนี้ต้องนับว่ากระถางเป็นคำมูล นอกจากนั้นถ้าแยกคำออกแล้วไม่มีความหมายในทางภาษาเลยก็ถือว่าเป็นคำมูล เช่น นาฬิกา คำว่า พิ ไม่มี ความหมายในภาษาเลย

ภาษาไทยเป็นภาษาในตระกูลคำโดด คำในภาษาไทยโดยมากจึงเป็นคำพยางค์เดียวแต่ภาษาทุกภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของผู้ใช้เสมอ การเปลี่ยนแปลงของภาษาในเรื่องของคำก็คือการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปคำและการเพิ่มจำนวนคำเพื่อให้มีคำเพียงพอซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้คำไทยปัจจุบันมีมากพยางค์ขึ้นด้วย (สาคร บุญเลิศ, 2538: 35)

การสร้างคำในภาษาไทยมีหลายวิธีทั้งวิธีที่เป็นของเราเองแท้ๆและวิธีที่เรานำมาจากภาษาอื่น วิธีที่เป็นของเราเอง ได้แก่ การประสมคำ การซ้ำคำ และการซ้อนคำ เป็นต้น ส่วนวิธีที่เรานำมาจากภาษาอื่น เช่น การสมาส สนธิ การเติมอุปสรรค การลงปัจจัย และการลงอาคม เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะวิธีที่เป็นของเราเองแท้ๆ คือ คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ (ปรีชา ทิชนพงศ์, 2522: 78)

1.2 คำประสม

ความหมายของคำประสม

การศึกษาความหมายของ คำประสม มีผู้ให้คำจำกัดความของ คำประสม ดังต่อไปนี้

นิติภูมิ นวรัตน์ (2534: 25) อธิบายว่า “คำประสมเป็นคำที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายแตกต่างกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประกอบกันเข้ากลายเป็นคำใหม่แต่มีความหมายเดิม”

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2531: 120) อธิบายว่า “คำประสม คือ นำคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป เป็นคำที่มีความหมายต่างกันมาประสมกันเป็นคำใหม่โดยใช้คำที่มีลักษณะเด่นเป็นคำหลักหรือเป็นฐานแล้วใช้คำที่มีลักษณะรองมาขยายไว้ข้างหลังคำที่เกิดขึ้นใหม่มีความหมายใหม่ตามเค้าของคำเดิม”

ปรีชา ทิชนพงศ์ (2522: 78) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำประสม คือ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไปมาประสมกันเป็นคำใหม่ เช่น ไฟฟ้า ตู้เย็น ฯลฯ คำที่ยกตัวอย่างนี้ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระทั้งนั้น ซึ่งแต่ละหน่วยสามารถปรากฏตามลำพังได้ เป็น ไฟ ฟ้า ตู้ เย็น

สาคร บุญเลิศ (2538: 36) กล่าวว่า คำประสม คือ

การนำคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกันเข้าเป็นคำใหม่เกิดความหมายใหม่ขึ้นใช้แทน
สิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ เช่น รถไฟ หมอดู แวนกันแดด ฯลฯ ความหมายของคำใหม่
อาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากคำมูลเดิมบ้างแต่ไม่ถึงกับทิ้งเค้าคำมูลเดิมเสียทีเดียวคือ อาจมี
ความหมายเปลี่ยนไปเป็นเชิงอุปมาหรือเป็นนามธรรม เช่น แก้มแหม่ม ปากกา คอหอย

สรุปได้ว่า คำประสม คือ คำที่เกิดจากการนำคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปที่มีความหมาย
แตกต่างกันมาประสมกันเกิดเป็นคำใหม่มีความหมายใหม่แต่มีเค้าความหมายเดิมอยู่บ้าง หรืออาจมี
ความหมายไปในเชิงอุปมา

ลักษณะของคำประสม

คำประสมของไทยมักเรียงคำหลักหรือคำที่มีลักษณะเด่น ไว้หน้า คำที่มีลักษณะรองขยาย
ไว้หลัง คำที่เกิดใหม่มักจะมีความหมายตามเค้าของความหมายเดิมเสมอแต่บางคำใช้คำที่มีน้ำหนัก
ความหมายเท่าๆกันมาประสมจึงทำให้เกิดความหมายใหม่ ซึ่ง สาคร บุญเลิศ (2538: 36-37) ได้
อธิบายถึงการพิจารณาลักษณะของคำประสมไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ส่วนประกอบของคำประสม คำประสมประกอบด้วยคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปรวมกัน
เข้าในลักษณะต่างๆดังต่อไปนี้

1.1 คำประสมที่ประกอบด้วยคำนามกับคำกริยาเรียงกัน เช่น เรือบิน ลูกเลี้ยง
แวนขยาย หมอนวด หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

1.2 คำประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำนามเรียงกัน เช่น บังคา เรียงเบอร์
เดินตลาด ปั่นผล เสียดัว วางก้าม ฯลฯ

1.3 คำประสมที่ประกอบด้วยคำนามกับคำนามเรียงกัน เช่น ไฟฟ้า พ่อดา เรือใบ
รถยนต์ ลูกเสือ ฯลฯ

1.4 คำประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำกริยาเรียงกัน เช่น กินรวบ ต้มยำ ขนส่ง อยู่กิน ร้องเรียน ฯลฯ

1.5 คำประสมที่ประกอบด้วยคำนามกับคำวิเศษณ์เรียงกัน เช่น น้ำเน่า ม้าเร็ว คอแข็ง ใจดี คนไป๋ ฯลฯ

1.6 คำประสมที่ประกอบด้วยคำนามกับคำบุพบทเรียงกัน เช่น นางใน เมืองนอก เบียดบน ของกลาง หมอนข้าง ฯลฯ

1.7 คำประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำวิเศษณ์เรียงกัน เช่น ถือดี คิดร้าย บอกไป๋ บินสูง คุยโต ฯลฯ

1.8 คำประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำบุพบทเรียงกัน เช่น เป็นกลาง ฯลฯ

1.9 คำประสมที่ประกอบด้วยคำวิเศษณ์กับคำนามเรียงกัน เช่น อ่อนใจ หลายใจ สามล้อ สิบแปดมงกุฎ สี่แยก ฯลฯ

1.10 คำประสมที่ประกอบด้วยคำวิเศษณ์กับคำกริยาเรียงกัน เช่น เจียวต้อง ฯลฯ

1.11 คำประสมที่ประกอบด้วยคำบุพบทกับคำนามเรียงกัน เช่น นอกใจ ฯลฯ

1.12 คำประสมที่ประกอบด้วยคำนาม คำกริยา และคำนามเรียงกัน เช่น ฟ้าปูโต๊ะ เข็มฉีดยา ฟ้าเซ็ดตัว เครื่องคูดฝุ่น แสบปีดุ้ง ฯลฯ

2. ลักษณะการสร้างคำประสม ถ้าจะพิจารณาลักษณะของคำที่สร้างขึ้นใหม่โดยวิธีการสร้างคำประสมแบ่งคำประสมได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

2.1 คำประสมที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายต่างกันมารวมกันเข้าแล้วเกิด ความหมายใหม่แต่ยังคงเค้าความหมายเดิมชัดเจน เช่น รถถัง บัน ไคเลื่อน พัดลม แม่น้ำ ฯลฯ

2.2 คำประสมที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายต่างกันมารวมกันเข้าแล้วเกิด ความหมายใหม่ที่ต่างไปจากความหมายของคำมูลเดิมในลักษณะเป็นสำนวนหรือคำอุปมา เช่น ยกเมฆ แหมมอง หัวสูง นอกใจ ออกตัว ฯลฯ

2.3 คำประสมที่เกิดจากการนำคำมูลที่เขียนเหมือนกันมารวมกันเข้า(ใช้ไม้ยมกแทนได้)ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย เช่น เด็กๆ คำๆ ไวกๆ คำๆ ฯลฯ

2.4 คำประสมที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมารวมกันแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น บ้านเรือน คุณแล ท่องเที่ยว ว่ากล่าว ชุนมัว ฯลฯ

2.5 คำประสมที่ได้มาจากการย่อคำหลายคำที่มีใจความมากอาจจัดเป็นคำประสมแสดงหมวดหมู่ก็ได้ เช่น ชาว ย่อมมาจาก ผู้ที่อยู่ เช่น ชาวเขา ชาวเมือง ฯลฯ หรือ ช่าง ย่อมมาจาก ผู้ชำนาญ เช่น ช่างไม้ ช่างทอง ฯลฯ

ลักษณะของคำประสมสามารถพิจารณาได้จากส่วนประกอบของคำประสม ซึ่งประกอบด้วยคำมูล 2 คำขึ้นไปมารวมกันในลักษณะต่างๆและพิจารณาได้จากลักษณะการสร้างคำประสม

1.3 คำซ้อน

ความหมายของคำซ้อน

การศึกษาความหมายของ คำซ้อน มีผู้ให้คำจำกัดความ คำซ้อน ดังต่อไปนี้

นิติภูมิ นวรัตน์ (2534: 29) กล่าวว่าไว้สรุปได้ว่า คำซ้อนเป็นคำประสมชนิดหนึ่งโดยการนำคำที่เกิดจากการเอาคำมูลที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมาประสมกัน เมื่อเกิดคำใหม่แล้วความหมายอยู่ในคำใดคำหนึ่งเท่านั้น คำอื่นๆมิได้ช่วยประกอบความหมายของคำสำคัญนั้น โดยตรง

สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์ (2531: 123) กล่าวว่า “คำซ้อนคือนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาคู่กันซึ่งการสร้างคำซ้อนนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เสื้อสาคร ใหม่เอี่ยม ละเอียดลออ และทำให้เกิดความหมายใหม่ในเชิงอุปมาอุปไมย เช่น ตัดสิน เบิกบาน เกี่ยวข้อง”

นพดล จันทรพีญ (2531: 19) อธิบายว่า “คำซ้อน หมายถึง คำ 2 คำที่มีความหมาย คล้ายคลึงกันหรือประเภทเดียวกันนำมาคู่กันเพื่อให้เกิดความหมายชัดเจนขึ้น เช่น รักใคร่ หลงใหล เป็นต้น”

ปรีชา ทิชนิพนธ์ (2522: 82) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำซ้อน คือ คำประสมชนิดหนึ่งที่เกิดจากการนำเอาคำเต็มสองคำซึ่งต่างเสียงแต่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาซ้อนเข้าคู่กันทั้งนี้ เพื่อช่วยไขความหรือขยายความในอีกคำหนึ่งให้ชัดเจนขึ้น

สรุปได้ว่า คำซ้อน คือ คำที่เกิดจากการนำคำ 2 คำมาซ้อนกัน โดยคำที่นำมาซ้อนกันมีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาซ้อนกันเพื่อนั้นความหมายหรือขยายความในอีกคำหนึ่งให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเภทคำซ้อน

คำซ้อนเป็นคำประสมประเภทหนึ่งแต่นิยมเรียกว่าคำซ้อนเพราะเอาคำที่มีความหมายเหมือนกัน โกล้เคียงกันเอามาประสานกันเป็นคำซ้อน สาคร บุญเลิศ (2538: 40-42) ได้แบ่งคำซ้อนเป็น 2 ประเภท คือ คำซ้อนเพื่อความหมายกับคำซ้อนเพื่อเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายคลึงกันหรือเป็นพวกเดียวกันมาซ้อนกันเกิดเป็นคำใหม่ เช่น เสือสาด อุ่มชู แข็งแรง แก้มคาง ฯลฯ

2. คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำที่มีเสียงโกล้เคียงกันมาซ้อนกันเพื่อให้ออกเสียงสะดวก มุ่งที่เสียงมากกว่าความหมาย คำที่นำมาเข้าคู่กันจึงอาจจะไม่มีความหมาย เช่น โล กับ เล เป็นโลเล หรือมีความหมายเพียงคำเดียว เช่น มอม กับ แมม เป็น มอมแมม หรือคำแต่ละคำมีความหมาย แต่เมื่อนำมาซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ เช่น งอ(ลด) กับ แง(เสียงเด็กร้อง) เป็น งอแง(เอาใจยาก)

1.4 คำซ้ำ

ความหมายของคำซ้ำ

การศึกษาความหมายของ คำซ้ำ มีผู้ให้คำจำกัดความ คำซ้ำ ดังต่อไปนี้

นิติภูมิ นวรัตน์ (2534: 31) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำซ้ำเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ซ้ำเสียงเดิม มีความหมายเปลี่ยนแปลงไปอาจหนักขึ้นหรือเบาลงหรือไม่ก็เปลี่ยนเป็นอย่างอื่น ในการเขียนใช้ไม้ยมก(๗)แทนคำหลัง

บรรจบ พันธุมธา (2544: 76) อธิบายว่า

คำซ้ำ คือ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไปกับคำเดียวเพียงคำเดียวจึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่มีความหมายใหม่ ทำนองเดียวกับคำซ้อนต่างกันก็ แต่เพียงคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น และเพื่อให้รู้ว่าคำกล่าว 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำ ไม่ใช่คำเดี่ยวๆเรียงกันจึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ในภาษาไทยใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับคำต้น

ปรีชา ทิชินพงศ์(2522: 80) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำซ้ำ หมายถึง การออกเสียงคำคำเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะวิธีของการประสมคำวิธีหนึ่ง เช่น ขาวๆ พยางค์แรกของคำ คือ ขาว เป็นหน่วยคำอิสระ ส่วนพยางค์หลังที่ซ้ำเสียงกับพยางค์แรกเป็นหน่วยคำไม่อิสระเพราะเกิดขึ้นตามคำฟังไม่ได้

สาคร บุญเลิศ (2538: 38) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำซ้ำเป็นคำประสมที่เกิดจากการนำคำเดียวกันมากล่าวซ้ำกัน เช่น เด็กๆ ลูกๆ เนื่องจากคำซ้ำเกิดจากการซ้ำรูปคำจึงใช้เครื่องหมายไม้ยมกแทนคำที่ซ้ำได้ ยกเว้นในกรณีที่ซ้ำแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเสียงของคำ เช่น พุดๆ-พุดเพ็ด

สรุปว่า คำซ้ำ คือ การนำคำคำเดียวมาซ้ำเสียงเดิมซึ่งเป็นลักษณะวิธีของการประสมคำวิธีหนึ่ง ทำนองเดียวกับคำซ้อนต่างกันเพียงคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันโดยการใส่เครื่องหมายไม้ยมกแทนคำที่ซ้ำ

ลักษณะของคำซ้ำ

คำซ้ำมีลักษณะการสร้างคำแตกต่างไปจากคำประสมและคำซ้อนเพราะเป็นการนำเอาคำมูลหรือคำอิสระมาออกเสียงซ้ำกัน สาคร บุญเลิศ (2538: 39) ได้กล่าวว่า การนำคำมาซ้ำกันก่อให้เกิดความหมายแตกต่างกันไปหลายลักษณะดังนี้

1. คำซ้ำแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนเป็นพหูพจน์ เช่น เด็กๆกำลังเล่น, ลูกๆไปไหนหมด, เจ็บเป็นเดือนๆ เป็นต้น
2. คำซ้ำกริยาเพื่อแสดงว่า กระทำกริยานั้นติดต่อกันไปเรื่อยๆ เช่น พุดๆจนเสียงแหบ, นั่งๆนอนๆอยู่กับบ้าน เป็นต้น
3. คำซ้ำเพื่อให้ น้ำหนักลดลง ไม่ยืนยันมั่นคง ให้ความรู้สึกเบาลง อ่อนลง ไม่แน่ใจ ไม่เจาะจงเท่าความหมายเดิม เช่น คุณเป็นเด็กๆนะ, มันแดงๆอยู่นะ, คำๆเธอค่อยมากก็ได้ เป็นต้น
4. คำซ้ำเพื่อให้ความหมายหนักขึ้น เด่นขึ้น หรือเฉพาะเจาะจงมากขึ้น บอกความรู้สึกขี้เกียจ มากมาย การซ้ำคำเพื่อความหมายลักษณะนี้มักจะเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของคำหน้าและมักใช้ ในการพูดเท่านั้น เช่น ฝิวของเธอแล้วขาว, หนังสือดีดี, ทำทางหล่อนเค็มเค็ม เป็นต้น
5. คำซ้ำขยายเพื่อบอกความเน้น เช่น เขียนดีๆ, พุดดังๆ, เดินเร็วๆ เป็นต้น
6. คำซ้ำเพื่อแยกจำนวนออกเป็นส่วนๆ เช่น ตรวจเป็นบ้านๆไป, แจกเป็นคนๆไปนะ, พุด เป็นเรื่องๆไป เป็นต้น
7. คำซ้ำแล้วความหมายเปลี่ยนไปเป็นเชิงอุปมาไม่เกี่ยวเนื่องกับความหมายคำเดิม เช่น เรื่องดีๆไม่อยากจะฟัง, ตอบส่งๆไปโดยไม่ใช้ความคิดเลย เป็นต้น
8. คำซ้ำเพื่อให้เสียงสะดุดเกิดจากการสลับกันของเสียงเป็นไปโดยธรรมชาติโดยที่อีก คำหนึ่งไม่มีความหมาย เช่น ขโมยขโจร, สะกิดสะเกา, โกหกโกไห้ว เป็นต้น

นอกจากนี้ นิรนาม (2529: 53-55) ได้อธิบายถึงลักษณะของคำซ้ำไว้ ดังนี้

1. คำซ้ำทั้งคำ คือ คำซ้ำที่มีคำเดียวซ้ำกันทุกเสียงเมื่อซ้ำกันแล้วจะเกิดความหมายใหม่ขึ้น ดังนี้

1.1 ความหมายเป็นพหูพจน์ เช่น เด็กๆเล่นอยู่กลางสนาม

1.2 ความหมายแยกเป็นส่วนๆ เช่น แจกกันแตกเป็นเสี่ยงๆ

- 1.3 ความหมายเน้นหนักยิ่งขึ้น เช่น หมาตัวโตๆ
- 1.4 ความหมายไม่แน่นอนเป็นเชิงคาดคะเน เช่น เดี่ยวพบกันตอนเที่ยงๆนะ
- 1.5 ความหมายเบาลง เช่น ลูกอะไรกลมๆ
- 1.6 ความหมายเป็นคำตั้ง เช่น เดินดีๆ
- 1.7 ความหมายแสดงอาการกำลังกระทำอยู่ เช่น ประสานนอนๆอยู่ก็ถูกจับ
- 1.8 ความหมายขยายกว้างออกไปจากคำเดิมหรือเป็นเชิงอุปมา เช่น หมูๆ(ง่ายๆ)

2. คำซ้ำบางส่วน คือ คำซ้ำที่ออกเสียงซ้ำกัน ไม่หมดทุกเสียงมักจะแตกต่างกันที่เสียงสระ ซึ่งเป็นเพราะการปลัดคันของเสียงสระทำให้ออกเสียงสระควงขึ้น คำเดี่ยวบางคำอาจไม่มีความหมายเลยแต่เมื่อรวมตัวกันในรูปของคำซ้ำแบบนี้แล้วมีความหมายขึ้น บางทีคำซ้ำแบบนี้ก็เป็นการเติมสร้อยคำเข้าไปเพื่อความสะดวกในการออกเสียง

2.1 คำซ้ำบางส่วนที่เกิดจากการปลัดคันของเสียงสระ คือ คำหน้ากับคำหลังจะต่างกันที่เสียงสระ และมักจะเป็นสระระดับเดียวกัน เช่น อู้อี้ โทงเทง เป็นต้น

2.2 คำซ้ำบางส่วนที่เกิดจากการเติมสร้อย คำสร้อยที่เติมเข้าไปนี้จะมีเสียงพยัญชนะต้นซ้ำกับคำเดิมต่างกันที่เสียงสระ เช่น สอนเสน ดูเคอ เป็นต้น

1.5 คำยืมภาษาต่างประเทศ

ความหมายของคำยืมต่างประเทศ

การศึกษาความหมายของ คำยืมภาษาต่างประเทศ มีผู้ให้คำจำกัดความ ดังต่อไปนี้

สนธิ ตั้งทวี (2528: 67) อธิบายไว้สรุปได้ว่า คำไทยปัจจุบันมีคำต่างประเทศปะปนอยู่มาก เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษาโปรตุเกส ภาษาอังกฤษ ฯลฯ คำจากภาษาเหล่านี้บางคำเราใช้กันมานานจนดูเหมือนกับว่าเป็นคำไทย เช่น แก๊ส แคมเปียน วิญญูณ เป็นต้น

ทองสุก เกตุโรจน์ (2533: 15) อธิบายว่า “คำภาษาต่างประเทศ หมายถึง การออกเสียงคำที่ยืมมาตรงตามคำในภาษาเดิมหรือคล้ายคำเดิมมากที่สุด ที่อาจผิดเพี้ยนไปบ้างก็จะมีในเรื่องเสียงสูงต่ำ คำที่นำมาใช้ในลักษณะนี้มีมากในภาษาของเรา”

ศาสตราจารย์ (2538: 52) อธิบายว่า “เป็นการนำคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ เปลี่ยนแปลงเสียง หรือเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากเดิมบ้างเล็กน้อยเพื่อให้เหมาะสมกลมกลืนกับลักษณะของภาษาของผู้ยืม”

สรุปได้ว่า การยืมคำภาษาต่างประเทศ คือ การนำคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทยมีการออกเสียงคล้ายคำเดิมอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงหรือความหมายไปจากเดิมบ้างเล็กน้อย

ลักษณะคำยืมภาษาต่างประเทศ

ศาสตราจารย์ (2538: 53-54) กล่าวถึง ลักษณะคำยืมว่าไทยเรานำคำต่างประเทศเข้ามาใช้หลายลักษณะด้วยกัน คือ

1. ทับศัพท์ตรง เช่น ลิปสติค(lipstick) ชอล์ก(chalk) เทอม(term) เชียร์(cheer) สต๊าฟฟ์(stuff) ไอศกรีม(ice-cream) สตู(stew) ฯลฯ
2. เปลี่ยนเสียงและคำ เพื่อสะดวกในการออกเสียงของคำไทย เช่น England-อังกฤษ boat-(เรือ)บด pound-ปอนด์ jug-เหยือก ขเจีย-ขจี ถนน-ถนน ฯลฯ
3. บัญญัติศัพท์ เป็นวิธีการนำภาษาอังกฤษมาใช้โดยกำหนดคำให้มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษ ส่วนมากใช้ในวงการการศึกษาวิชาการที่ต้องอาศัยความรู้จากต่างประเทศ เช่น ศัพท์การแพทย์ ศัพท์ช่าง ศัพท์การเมือง ฯลฯ เช่น ปฏิรูป(reform) องค์กร(organization) ปฏิวัติ(revolution) เป็นต้น
4. นำมาใช้โดยความหมายเปลี่ยนไป อาจจะไม่เข้าหรือกว้างออก เช่น พาร์ตเนอร์(ผู้มีหุ้นส่วน เป็น ผู้หญิงประเภทหนึ่ง) วิก(สัปดาห์ เป็น โรงลิเก) คงคา(แม่น้ำคงคาของอินเดีย เป็น แม่น้ำทั่วไป) ฯลฯ
5. ตัดคำให้สั้นลง เนื่องจากคำไทยมักเป็นคำพยางค์เดียวยืมคำมาแล้วจึงนิยมตัดให้สั้นลง เช่น ฟุตบอล-บอล บาสเกตบอล-บาส นัมเบอร์-เบอร์ เน็ลไท-ไท้ ฯลฯ

อนึ่ง การรับคำเขมรเข้ามาใช้ในภาษาไทยเรารับมาทั้งคำเดิมของเขาและคำที่มีการแผลงแล้ว เช่น เกิด-กำเนิด, บังเกิด แจก-จำแนก ทาย-ทำนาย แต่คำแผลงนั้นเรารับเข้ามาโดยไม่ได้คำนึงถึงความหมายที่เปลี่ยนไปตามวิธีการสร้างคำของเขาเท่าใดนัก

ประยูร ทรงศิลป์ (2526: 69) กล่าวถึงคำยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทยนั้น กระทำได้ 3 วิธี คือ

1. การทับศัพท์ เป็นการออกเสียงคำศัพท์ที่ยืมมานั้นให้ใกล้เคียงกับของเดิมโดยจะปรับเสียงให้เข้ากับลักษณะที่มีในภาษาไทย

2. การแปลศัพท์ เป็นการยืมเอาความหมายของคำจากภาษาอื่นๆเข้ามาใช้โดยการแปลความหมายของคำศัพท์นั้นๆที่ใช้อยู่ในภาษาเดิม การยืมชนิดนี้ไม่ได้ยืมเสียงของคำเดิมไม่มีการเกี่ยวข้องกับเรื่องเสียงแต่อย่างใด

3. การยืมความหมาย เป็นการยืมเฉพาะความหมายของคำที่มีใช้อยู่ในภาษาแต่เดิมซึ่งมีความหมายที่ไทยไม่เคยมีใช้มาก่อนและนำเอาความหมายที่ยืมนั้นมาสร้างคำศัพท์ขึ้นเพื่อใช้กับความหมายนั้นมักเป็นความหมายในทางวิชาการและเทคโนโลยี

ตัวอย่างคำไทยที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ

สาคร บุญเลิศ (2538: 52-53) กล่าวไว้สรุปได้ว่า ถ้าพิจารณาลักษณะภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันจะพบว่ามีจำนวนมากที่ไม่ใช่คำไทยแท้แต่เป็นคำยืมมาจากภาษาต่างประเทศ เรานำมาใช้ปนกับคำภาษาไทยจนเกือบจะแยกไม่ออกว่าคำใดเป็นคำไทยคำใดเป็นคำต่างประเทศเพราะเรายืมคำเหล่านั้นมานานมากแล้วและนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนมีลักษณะผสมกลมกลืนกับภาษาไทยเป็นอย่างดี คำภาษาต่างประเทศที่ไทยนำมาใช้มีหลายภาษาดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษาสันสกฤต : ปรัชญา เกษม เกษตร วิทย์ มนุษย์ พิสดาร ศิลป์ ฯลฯ

ภาษาบาลี : ทุกข์ เขต ปัญญา วิชา กีฬา อัจฉรา สวาก วิตถาร ชันติ มัจฉา ฯลฯ

ภาษาเขมร : ขจี สนอน เสด็จ ถนน ถนนอม ผลาญ เษชัญ โปรด ตำราญ ฯลฯ

ภาษามลายู : ทูเรียน กุญแจ น้อยหน้า กระจังงา สลัด โสร่ง สาธุ ระกำ ฯลฯ

ภาษาชวา : บุหรีน บุหรง บุหงา ประโหมสุหรี ตูนาหงัน ปาหนัน ยาหิ ฯลฯ

ภาษาจีน : เก้าอี้ เก๋ ก๊ก เกาเหลา แซ่ก๊วย เซียน เซียมซี โสหุ่ย ตั่ว โป๊ย อี้หื้อ ฯลฯ

ภาษาทมิฬ : กานพลู กำมะหยี่ อจาต ตะกั่ว สาเก จงกลณี ตานี ยีหฺร่า ฯลฯ

ภาษาเปอร์เซีย : กุหลาบ มัลลิกะมาส องุ่น กากี คาราวาน สักหลาด จารบี บัดกรี ฯลฯ

ภาษาโปรตุเกส : สบู่ บาทหลวง เลหลัง กัมประโด กะละแม ฯลฯ

ภาษาอังกฤษ : การ์ตูน กัปตัน ออฟฟิศ ไนลอน ทวี แฟชั่น เซ็ต ซิป โบนัส ฯลฯ

พระอภิปรัชญา (2536: 40) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การรับภาษาใหม่เข้ามาบางที่ไม่เหมาะกับคนไทยจึงคิดดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมเกิดมีคำใหม่ๆขึ้น แต่ให้คงเค้าความเดิมภาษาต่างๆ ที่นำเข้ามานอกจากภาษาบาลีสันสกฤต เขมร ยังมีอีกหลายภาษา ดังนี้

ภาษาจีน : ก๋วยเตี๋ยว โป๊ยเซียน แฮ่กิ้น ฯลฯ

ภาษาชวา : ทูเรียน ประทัด กระจ่าง มังคุด กริช ฯลฯ

ภาษาเปอร์เซีย : จารบี ฝรั่ง ลูกเกด ปसान ตรา ฯลฯ

ภาษาพม่า มอญ : กำยาน กำมะลอ เป็งมาน กำแพง ฯลฯ

ภาษาญี่ปุ่น : ปีน โต คาราเต้ ฯลฯ

ภาษาอังกฤษ : ซุป ช็อคโกแลต ฟุตบอล ฯลฯ

คำไทยที่ใช้กันทั่วไปส่วนหนึ่งก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาของหลายๆประเทศ แล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการใช้ภาษาของคนไทย

อิทธิพลบางประการของการยืมคำภาษาต่างประเทศ

ศาสตราจารย์ (2538: 54-55) กล่าวถึง การยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาว่ามีผลต่อการใช้ภาษาไทยหลายประการด้วยกัน ได้แก่

1. ทำให้มีคำมากพียงค้มากขึ้น เช่น ศาสนา ไอศกรีม บิคร มารดา โทรทัศน์ ฯลฯ
2. มีเสียงในภาษาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเสียงพยัญชนะควบกล้ำ เช่น เบรก บริดจ์ บล็อก แพลต ฟรี คราฟต์ หรือเสียงตัวสะกด เช่น งานบอล ก๊าซ คราฟต์ ฯลฯ
3. มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรฐาน เช่น ความญ ตำรวจ ฟุตบอล เทนนิส ฯลฯ
4. มีคำไวพจน์ (คำที่มีความหมายเดียวกัน) มากขึ้นเลือกใช้ตามความเหมาะสม เช่น นารี สตรี องค์กร สมร ในความหมายว่าผู้หญิง หรือ ปักษา วิหค สกุนา ในความหมายว่านก
5. มีคำที่แจกแจงความหมายได้ละเอียดลออยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้ มาลี มาลา มาลัย พวงหรีด ในความหมายของดอกไม้ในลักษณะต่างๆ หรือวิมาน ปราสาท คฤหาสน์ นิเวศน์ อาคาร คอนโดมิเนียม แพลต อพาร์ทเมนต์ ในความหมายของผู้ที่อยู่อาศัยลักษณะต่างๆ
6. มีคำให้เลือกใช้ได้ตามระดับหรือฐานะของบุคคล เช่น ภรรยา ซายา มเหสี ฯลฯ
7. ทำให้โครงสร้างของประโยคเปลี่ยนไปหลายลักษณะ เช่น ไม่ใช่ลักษณนาม : สามทหาร สี่อาจารย์ สองนักวิ่งลมกรด

ประยูร ทรงศิลป์ (2526: 63) กล่าวว่า อิทธิพลของคำยืมที่มีต่อภาษาของผู้ยืมมีดังนี้

1. อิทธิพลต่อเสียง คือ เสียงนั้นอาจเป็นเสียงที่ไม่เคยมีปรากฏในภาษานั้นมาก่อนเกิดการยืมคำจากภาษาอื่นเข้าไปใช้มากๆเป็นผลทำให้พลอยรับเสียงของภาษานั้นๆเข้าไปด้วย

2. อิทธิพลที่มีต่อวงศัพท์ คือ ถ้าคำศัพท์ที่ยืมเข้าไปนั้นใช้แทนสิ่งของใหม่ ความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีใช้ในภาษามาก่อนก็ทำให้มีศัพท์ใช้ในภาษามากยิ่งขึ้นแต่หากว่าคำศัพท์นั้นมีใช้อยู่แล้วอาจมีการเลิกใช้ศัพท์บางคำไป

3. อิทธิพลที่มีต่อความหมาย หากศัพท์ที่รับเข้ามาใหม่กับศัพท์เก่าเป็นที่ยอมรับทั้งคู่ โดยที่สังเกตความหมายของศัพท์เดิมจะเปลี่ยนแปลงไป

4. อิทธิพลที่มีต่อการเรียงคำ การยืมนั้นหากยืมเป็นจำนวนมากและยืมเป็นเวลานานมีผลต่อการเรียงคำโดยเฉพาะการยืมคำจากภาษาที่มีโครงสร้างของการเรียงคำที่แตกต่างจากของตนเอง

คำยืมมีส่วนที่จะทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมาย แล้วแต่ว่าคำที่ยืมมานั้นจะมีมากน้อยเท่าใด ดังนั้นผู้ใช้ภาษาควรใช้คำยืมควบคู่กับการรักษาภาษาเดิมของตนเองไว้ด้วย

1.6 คำเสริม

ความหมายของคำเสริม

นววรรณ พันธุมธา (2525: 84-89) อธิบายว่า “คำเสริม คือ คำที่เสริมเข้าไปในประโยค เพื่อเน้นเจตนาของผู้พูดที่ต้องการบอกเล่า สิ่ง ขอร้อง หรือถาม ฯลฯ หรือบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังว่าเสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่” แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. คำบอกมาลา ไม่ค่อยใช้เมื่อสื่อสารด้วยการเขียนแต่มักใช้เสมอเมื่อสื่อสารด้วยการพูด ทำให้คำพูดน่าฟัง ไม่ห้วนสั้นเกินไป ทั้งยังช่วยเน้นเจตนาของผู้พูดอีกด้วยว่า ถาม สั่ง ขอร้อง หรือ อ้อนวอน ฯลฯ คำบอกมาลาอาจกำหนดได้เป็นพวกๆ เช่น พวก ละ นะ ซิ เอะ ะ มะ มั่ง หรอก เนอะ นี่ นนอ แหละ

2. คำบอกการถาม คือ คำที่ทำให้ประโยคแจ้งให้ทราบกลายเป็นประโยคถามให้ตอบ อันที่จริงคำบอกการถามจะถือเป็นคำบอกมาลาชนิดหนึ่งก็น่าจะได้เพราะการถามก็เป็นมาลาอย่างหนึ่งเหมือนกันและคำบอกการถามก็คล้ายคลึงกับคำบอกมาลาทั่วไปที่เปลี่ยนเสียงไปได้ต่างๆ โดยความหมายยังคงเดิมเปลี่ยนแปลงเพียงท่าทีของผู้พูด แต่คำบอกการถามมีลักษณะพิเศษต่างจากคำบอกมาลาต่างๆ ไป เป็นต้นว่า ถ้าในประโยคมีทั้งคำบอกการถามและคำบอกมาลา คำบอกการถามมักจะอยู่

หน้าคำบอกมาลา นอกจากนั้นการปรากฏของคำบอกการถามจะทำให้ประโยคแจ้งให้ทราบกลายเป็นประโยคถามให้ตอบทันที ผิดกับคำบอกมาลาซึ่งไม่ใช่ลักษณะสำคัญที่ทำให้ประโยคแจ้งให้ทราบหรือบอกให้ทำหรือถามให้ตอบต้องใช้คำอื่นช่วยประกอบด้วยเหตุนี้ในหนังสือเล่มนี้จึงแยกคำบอกการถามเป็นคำอีกชนิดหนึ่งต่างหาก

2.1 หรือ ใช้เมื่อผู้ถามได้ทราบเรื่องราวมาบ้างแล้วอาจจะเป็นเพราะมีผู้บอกเล่าหรือผู้ถามได้เป็นด้วยตนเอง และต้องการถามเพื่อความแน่ใจหรือในบางกรณีก็ถามตามมารยาทสังคม ผู้ถามคาดว่าผู้ตอบจะตอบรับหรือบางทีก็ไม่ต้องถามคำตอบ ส่วน *ไหม* ใช้เมื่อผู้ถามไม่ได้ทราบเรื่องราวมาก่อน ผู้ถามถามเพราะต้องการคำตอบและไม่ได้คาดว่าคำตอบจะเป็นตอบรับหรือตอบปฏิเสธ

2.2 ใช่ไหม ใช้ท้ายประโยคเพื่อถามว่าเนื้อความในประโยคนั้นถูกต้องหรือไม่ มีที่ใช้กว้างขวางเช่นเดียวกับ หรือ ประโยคตัวอย่างข้างต้นนั้นใช้คำว่า ใช่ไหม ท้ายประโยคได้ทั้งหมด แต่ใช่ไหม ก็มีความหมายต่างกับ หรือ ใช่ไหม แสดงว่าผู้ถามพอทราบเรื่องราวมาบ้างและค่อนข้างแน่ใจว่าที่ทราบมานั้นถูกต้องแต่ต้องการให้ผู้ฟังตอบรับเป็นการยืนยัน เมื่อผู้ถามใช้คำว่า ใช่ไหม ผู้ถามต้องการคำตอบ ซึ่งผิดกับ หรือ ผู้ที่ใช้ หรือ อาจถามเพราะต้องการคำตอบก็ได้ หรือถามเพื่อการทักทายก็ได้ และ หรือ มักจะแฝงความหมายว่าผู้ถามแปลกใจไม่เชื่อว่าที่ตนได้ยินมาจึงต้องถาม ส่วน ใช่ไหม ไม่มีความหมายแฝงแสดงความแปลกใจของผู้ถามเลย

2.3 ไม่ใช่หรือ ใช้ท้ายประโยคที่ใช้แย้งหรือเตือนอีกฝ่ายหนึ่งมีที่ใช้กว้างขวางเช่นเดียวกับ หรือ และ ใช่ไหม เมื่อใช้ ไม่ใช่หรือ จะแสดงว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจนักแม้จะคาดว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะตอบว่าใช่ หรือ จริงสิ แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งตอบปฏิเสธได้ เช่น เขาชอบคุณแต่ *ไม่ใช่หรือ*

2.4 หรือเปล่า จะใช้เมื่อผู้พูดได้ทราบเรื่องราวแล้วหรือไม่ก็ได้ เช่น ลูกชกเพื่อนเขาหรือเปล่า (แม้ได้รับฟองมาเช่นนั้นแต่ถามลูกเพื่อให้ตอบรับหรือปฏิเสธ) แต่ หรือเปล่า จะใช้เมื่อผู้พูดยังไม่ทราบเรื่องราวมาก่อนเลยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ หรือเปล่า ก็มีความหมายเท่ากับ ไหม หรือเปล่า ใช้ได้กว้างขวางกว่า ไหม แต่ก็ไม่ใช่ในประโยคที่แสดงการคาดคะเน เช่น เขาเห็นจะไปหรือเปล่า คำว่า หรือเปล่า แสดงว่าผู้ถามไม่รู้เรื่องราวมาก่อนและถามเพราะต้องการคำตอบเช่นเดียวกับ ไหม ส่วน หรือยัง มีที่ใช้จำกัดกว่าคำบอกการถามอื่นๆ คือ มักใช้เฉพาะกับประโยคที่มีความหมายว่ากริยายังไม่เกิดขึ้นหรือเสร็จสิ้นลงแล้ว

3. คำบอกสถานภาพ แสดง เพศ วัย ของผู้พูด ฐานะของผู้ฟังและท่าทีของผู้พูดต่อผู้ฟัง ได้แก่คำต่อไปนี้

3.1 เพศของผู้พูด

ผู้พูดเป็นหญิงจะใช้คำว่า ค่ะ จ๊ะ เพคะ ผู้หญิงบางคนใช้คำว่า วะ หรือ โวย์
ผู้พูดเป็นชายจะใช้คำว่า ครับ วะ วะ โวย์ พระพุทธเจ้าข้า พะยะคะ ฮะ ผู้ชายบางคน
ใช้คำว่า จ๊ะ จ๊ะ กับผู้หญิงแสดงความสนิทสนมหรือความเอ็นดู

3.2 เพศของผู้ฟัง

ผู้ฟังเป็นเด็กหญิง ผู้พูดแม่จะเป็นชายก็อาจใช้คำว่า คะ ค่ะ จ๊ะ จ๊ะ
ผู้ฟังเป็นเด็กชาย ผู้พูดแม่จะเป็นหญิงก็อาจใช้คำว่า ครับ

3.2 วัยของผู้พูด

เด็กหญิงและเด็กสาวมักใช้คำว่า ฮะ
เด็กชายและเด็กหนุ่มมักใช้คำว่า ฮะ

3.4 ฐานะของผู้ฟัง

ผู้ฟังเป็นเจ้านาย ผู้พูดที่เป็นหญิงใช้คำว่า เพคะ
ผู้ฟังเป็นเจ้านาย ผู้พูดที่เป็นชายใช้คำว่า พระพุทธเจ้าข้า พะยะคะ

3.5 ท่าทีของผู้พูดต่อผู้ฟัง

ผู้พูดไม่ยกย่องผู้ฟัง ซึ่งอาจเป็นเพราะความสนิทสนมหรือเป็นเพราะผู้ฟังมีฐานะต่ำกว่า
ผู้พูดอาจใช้คำว่า วะ โวย์ ซึ่งเป็นคำไม่สุภาพและมักใช้เฉพาะชาย

ผู้พูดยกย่องผู้ฟัง ผู้พูดที่เป็นหญิงใช้คำว่า ค่ะ ผู้พูดที่เป็นชายใช้คำว่า ครับ

อนึ่ง คำบอกสถานภาพมีใช้ 2 ชุด ชุดหนึ่งใช้ในประโยคถามให้ตอบและบอกให้ทำ ได้แก่ ค่ะ ะ ะ ะ ะ อีกชุดหนึ่งใช้ในประโยคแจ้งให้ทราบ ได้แก่ ค่ะ ะ ะ ะ ะ ส่วนคำว่า ครับ เพคะ ฮะ (สำหรับชาย) พระพุทธเจ้าข้า ใช้ได้ทั้งในประโยคแจ้งให้ทราบ ถามให้ตอบ และบอกให้ทำ

1.7 คำเรียก

ความหมายของคำเรียก

นววรรณ พันธุมธา (2525: 90) อธิบายว่า

คำเรียก คือ คำที่ใช้เรียกผู้อื่นให้เกิดความสนใจเมื่อเขาเกิดความสนใจแล้วก็สื่อสารได้ต่อไป คำเรียกจึงมักอยู่หน้าประโยคแต่บางทีเมื่อสื่อสารไปแล้วผู้พูดก็อาจจะเรียกผู้ฟังให้เกิดความสนใจอีก คำเรียกจึงอยู่ท้ายประโยคก็ได้ประโยคหลายประโยคติดต่อกันอาจมีคำเรียกสลับเป็นระยะๆ

คำที่ใช้เรียก ได้แก่ ชื่อบุคคล คำบอกเครือญาติ คำบอกตำแหน่ง หรืออาชีพ คำบอกบุรุษที่ 2 คำเหล่านี้เราใช้หมายถึงผู้ฟังได้อยู่แล้ว

- ตัวอย่าง
1. คุณหมอคะเมื่อไหร่ดิฉันจะหาย
 2. คุณครับคุณรถคุณจอดตรงนี้ไม่ได้
 3. หนูจะไปเดี๋ยวนี้แหละคะคุณยาย
 4. ลูกจ๋า ลูกอยากกินแม่ชีลูก
 5. ต้อยนะ ต้อยจะไปก็ไม่บอก

น่าสังเกตว่าเรานำคำเสริมมาประกอบคำเรียกได้ช่วยแสดงความรู้สึกของผู้พูดหรือระดับฐานะของผู้พูดกับผู้ฟัง ในบางกรณีผู้พูดพูดเสมือนมีผู้ฟังอยู่ด้วยแต่ความจริงพูดอยู่คนเดียว ดังเช่น ประโยคสุดท้ายข้างต้นอาจใช้เป็นประโยคต่อว่าถ้าผู้พูดอยู่กับผู้ฟังแต่ถ้าผู้ฟังมิได้อยู่ด้วยประโยคนี้ก็เป็นแต่เพียงการรำพึงของผู้พูดเท่านั้น

1.8 คำสุภาพ

ความหมายของคำสุภาพ

การศึกษาความหมายของคำสุภาพ มีผู้ให้คำจำกัดความ คำสุภาพ ดังต่อไปนี้

สนธิ ตั้งทวี (2528: 64) กล่าวว่า “คำประเภทนี้ หมายถึง คำที่มีความหมายให้ความรู้สึกสูงส่งและรวมถึงคำราชาศัพท์ด้วยหรือเรียกว่าคำมีศักดิ์”

นพดล จันทรพีญ (2531: 35) กล่าวว่า “คำสุภาพเป็นคำที่ใช้ในหมู่สุภาพชนหรือในภาษาราชการถือว่าเป็นคำนุ่มนวล ไพเราะ และไม่หยาบคาย เช่น ศีรษะ รับประทาน ปัสสาวะ เป็นต้น”

สรุปได้ว่า คำสุภาพ คือ คำที่ใช้ในกลุ่มบุคคลทั่วไปหรือในภาษาราชการเป็นคำที่นุ่มนวล ไม่หยาบคายและให้ความรู้สึกสูงส่ง

ตัวอย่าง สนธิ ตั้งทวี (2528: 64) ได้ยกตัวอย่างไว้ดังนี้

คำธรรมดา	คำมีศักดิ์
กิน	รับประทาน
เดิน	ดำเนิน / ยุรยาตร / ครรไลหงส์
เมีย	ภรรยา / มเหสี
เกือก	รองเท้า / ฉลองพระบาท

1.9 คำเลียนเสียง

ความหมายของคำเลียนเสียง

การศึกษาความหมายของ คำเลียนเสียง มีผู้ให้คำจำกัดความคำเลียนเสียงดังต่อไปนี้

สนิท ตั้งที (2528: 63) อธิบายว่า “คำเลียนเสียงเหมาะสำหรับบรรยายความเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับการบรรยายอย่างสมจริง คำประเภทนี้ ได้แก่ คำว่า หวือ หวอ ปึง ปัง เพ็ง เบรียง พละ ผัวะ ฯลฯ”

ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ (2545: 95) กล่าวว่า “คำเลียนเสียง คือ คำที่ใช้เลียนเสียงสิ่งที่อยู่รอบตัวซึ่งอาจเป็นเสียงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของคนและสัตว์ เช่น เสียงนกกร้อ เสียงแก้วแตก เป็นต้น”

สรุปได้ว่า คำเลียนเสียง คือ คำที่ใช้เลียนเสียงธรรมชาติ การกระทำของคน หรือสัตว์ เพื่อบรรยายให้ผู้ฟังรู้สึกร่วมไปกับผู้พูด

ลักษณะของคำเลียนเสียง

ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ (2545: 96-98) กล่าวว่าคำเลียนเสียงมี 3 ลักษณะ คือ

1. คำเลียนเสียงสัตว์ มักปรากฏในบริบทที่กล่าวถึงเสียงของสัตว์เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงลักษณะเสียงว่าเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น

เวลาส่งเสียงร้องจะร้องกระชั้นถี่ๆ เสียงดังคล้ายชื้อ คือ “แต้วแร้ว แต้วแร้ว”

(วาว เจ้าพระยา, 2532 : 4)

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติ คือเสียงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอาจเป็นเสียงลม เสียงฟ้า หรือเสียงที่เกิดจากลักษณะอาการต่างๆของสัตว์ซึ่งประกอบอยู่ในธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น

คุณแม่ค่อยๆเอามือข้อนมันขึ้นมาจากทราย แล้วบอกไ้หันกับหนูดูก้ามของมันที่กำลังคิดเสียงดังเป๊าะๆ

(ปรีชา สุวรรณพินิจ, 2532 : 8)

3. คำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำของคนหรือเกิดขึ้นเองจากวัตถุสิ่งของ การใช้คำเลียนเสียงลักษณะนี้เพื่อมุ่งให้เกิดความสมจริงและเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วม ตัวอย่างเช่น

“อิ อิ พี่เหมียวवादเจ็บสาหัสเลย นอนลงซิพี่เหมียวอย่าลุก . . .”

(กลิตา วีระศิริ, 2531 : 87)

โดยปกติเมื่อเรากล่าวถึงคำเราจะยังไม่ทราบว่าคำนั้นเป็นคำชนิดใดจนกว่าเราจะเรียบเรียงเข้าประโยค การแบ่งชนิดของคำในภาษาไทยแบ่งออกเป็น 7 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม กริยา วิเศษณ์ บุพบท สันธาน และอุทาน ตามหน้าที่และความหมายของคำแต่ผู้วิจัยจะอธิบายถึงชนิดของคำ 3 ชนิด คือ คำวิเศษณ์ คำบุพบท และคำอุทาน เพราะเป็นคำที่ใช้ง่ายและพบมากในงานเขียน

1.10 ชนิดของคำ

1.10.1 คำวิเศษณ์

ความหมายของคำวิเศษณ์

การศึกษาความหมายของ คำวิเศษณ์ มีผู้ให้คำจำกัดความคำวิเศษณ์ ดังต่อไปนี้

นพดล จันทรเพ็ญ (2531: 31) อธิบายว่า “คำวิเศษณ์ คือ คำจำพวกที่ประกอบคำอื่นเพื่อให้ได้ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น”

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539: 87) อธิบายว่า “คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่ คำว่า ดี ชั่ว ต่ำ สูง เป็นต้น สำหรับประกอบคำอื่น คือ ประกอบคำนาม เช่น ม้าเร็ว ประกอบสรรพนาม เช่น ใครบ้าง ประกอบกริยา เช่น เดินช้า”

สาคร บุญเลิศ (2538: 65) อธิบายว่า “คำวิเศษณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ขยายความให้ชัดเจนขึ้น”

คำชัย ทองหล่อ (2530: 269) กล่าวว่า “คำวิเศษณ์ คือ คำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ด้วยกันให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น”

เปรมจิต ชนะวงศ์ (2545: 266) อธิบายว่า “คำวิเศษณ์เป็นคำที่มีหน้าที่ขยาย คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา โดยปรากฏในตำแหน่งหลังคำที่ถูกขยายเพื่อช่วยให้ความหมายของ ประโยคชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องลักษณะคุณภาพ ปริมาณ จำนวน เวลา สถานที่ เป็นต้น”

สรุปได้ว่า คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นทำหน้าที่ขยายความเพื่อให้ ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น

ชนิดของคำวิเศษณ์

สาคร บุญเลิศ (2538: 65-66) ได้อธิบายว่าคำวิเศษณ์แบ่งได้เป็น 10 ชนิด คือ

1. คำวิเศษณ์บอกลักษณะ(ลักษณวิเศษณ์) คือ วิเศษณ์บอกลักษณะต่างๆ เช่น ดี เลว อ่อน(บอกลักษณะ) อ้วน ผอม สูง(บอกลักษณะ) เขียว เหลือง ดำ(บอกสี) เบา ดัง พร่า(บอกเสียง) หอม เหม็น ชุน(บอกกลิ่น) เย็น ร้อน กระด้าง(บอกสัมผัส) เร็ว ค่วน ฉลาด(บอกอาการ) ฯลฯ ดัง ตัวอย่าง เด็กหนุ่ม ทางยาว ปากกาแดง เสียงทุ้ม เป็นต้น

2. คำวิเศษณ์บอกเวลา(กาลวิเศษณ์) คือ คำวิเศษณ์ที่แสดงบอกเวลา เช่น เช้า สาย ปาย เย็น ปัจจุบัน อดีต โบราณ พรุ่งนี้ ฯลฯ ตัวอย่าง คำโบราณ เด็กปัจจุบัน นอนดึก เป็นต้น

3. คำวิเศษณ์บอกสถานที่(สถานวิเศษณ์) คือ คำวิเศษณ์บอกที่อยู่ ระยะ ทิศทาง เช่น ใกล้ ไกล ใต้ เหนือ ซ้าย ขวา ฯลฯ ตัวอย่าง บ้านไกล คนใต้ ฝั่งซ้าย เป็นต้น

4. คำวิเศษณ์บอกจำนวนหรือปริมาณ(ประมาณวิเศษณ์) คือ คำวิเศษณ์ที่บอก จำนวนหรือปริมาณ เช่น น้อย มาก ทั้งหมด ทั้งปวง บ้าง ที่หนึ่ง ฯลฯ ดังตัวอย่าง น้อยคน คนทั้งหมด บางคน เป็นต้น

5. คำวิเศษณ์บอกชี้เฉพาะ(นิยมวิเศษณ์) คือ คำวิเศษณ์ที่บอกกำหนดแน่นอนลงไป เช่น คนนี้ ชันไบนัน บ้านโน้น เป็นต้น

6. คำวิเศษณ์บอกความไม่ชี้เฉพาะ(อนิยมวิเศษณ์) คือ คำวิเศษณ์แสดงความไม่กำหนดแน่นอนลงไป เช่น ไค อื่น ไหน อะไร อย่างไร ฯลฯ ดังตัวอย่างเช่น ผู้ใดสนใจติดต่อได้ คนอื่นไปทั้งหมดแล้ว เป็นต้น

7. คำวิเศษณ์แสดงคำถาม(ปฤจฉาวิเศษณ์) เป็นวิเศษณ์แสดงความสงสัยใช้ในความถาม เช่น ไคร อะไร ไหน อย่างไร ฯลฯ ดังตัวอย่าง บ้านใครอยู่ใกล้ ของอะไรอยู่ในตู้ เป็นต้น

8. คำวิเศษณ์แสดงความปฏิเสธ(ประติเสธวิเศษณ์) คือ วิเศษณ์บอกความห้ามหรือความไม่รับรอง เช่น ไม่ ไม่ใช่ อย่า ฯลฯ ดังตัวอย่าง เขาไม่ได้พูด อย่าพูดเช่นนั้น เป็นต้น

9. คำวิเศษณ์แสดงคำขานรับ(ประติชญาวิเศษณ์) คือ วิเศษณ์ที่แสดงความรับรองในการเรียกขานและโต้ตอบกัน เช่น จ๊ะ จำ คะ ขา ฯลฯ ดังตัวอย่าง เธอจำ แม่อยู่ไหนจ๊ะ ครับกำลังทำอยู่ครับ เป็นต้น

10. คำวิเศษณ์เชื่อมความ(ประพันธวิเศษณ์) คือ วิเศษณ์ที่เป็นคำเชื่อมเพื่อขยายกริยา หรือวิเศษณ์ด้วยกัน เช่น จน เพราะ ด้วย คำที่ ซึ่ง ที่ ฯลฯ ดังตัวอย่าง เขาอ้วนจนเดินไม่ไหว เขาสอบตกเพราะเขาจี้เกียจเรียนหนังสือ เป็นต้น

นอกจากนี้ คำชัษ ทอหฺล่อ (2530: 335-337) ยังได้แบ่งชนิดของคำวิเศษณ์ออกเป็น 10 ชนิด คือ

1. ลักษณะวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกลักษณะต่างๆ เช่น บอกชนิด สี สันฐาน ขนาด เสียง กลิ่น รส อากาศ ความรู้สึก เป็นต้น เช่น ดี ชั่ว ขาว ดำ กลม ก้านามและคำกริยาที่นำมาใช้เป็นคำวิเศษณ์โดยมากเป็นลักษณะวิเศษณ์ และคำวิเศษณ์ใดๆที่จัดเข้าในคำวิเศษณ์ชนิดอื่นไม่ได้ต้องนับเป็นลักษณะวิเศษณ์ทั้งสิ้น

2. กาลวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกเวลา เช่น เช้า สาย บ่าย เย็น

3. สถานที่วิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกสถานที่ เช่น บน ล่าง เหนือ บาน

4. ประมาณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกจำนวนแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 บอกจำนวนนับ เช่น หนึ่ง สอง สาม ที่สอง ที่สาม

4.2 บอกจำนวนปริมาณ คือมีได้บอกชัดเจนไปว่าเท่านั้นเท่านี้แต่กำหนดว่ามากหรือน้อยพอจะรู้ความหมายได้โดยปริมาณ เช่น มาก น้อย หลาย ทั้งหลาย ต่าง บาง

5. นิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกความชี้เฉพาะหรือจำกัดลงไปว่าเป็นเช่นนั้นเช่นนั้น เช่น นี้ นั้น โน่น นี่

6. อนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกความไม่ชี้เฉพาะหรือไม่จำกัด เช่น ไใด ไไร ไไหน ก็อะไร ทำไม

7. ปฤจฉาวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกเนื้อความเป็นคำถามหรือความสงสัย เช่น ไใด ไไร ไไหน

8. ประดิษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกเสียงร้องเรียกและเสียงขานรับ เช่น จำ ขอรับ ไว้ย

9. ประดิษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบบอกปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ เช่น ไม่มิใช่

10. ประพันธวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่ประกอบคำกริยาหรือคำวิเศษณ์เพื่อเชื่อมประโยคให้มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น ที่ ซึ่ง อัน

1.10.2 คำบุพบท

ความหมายของคำบุพบท

การศึกษาความหมายของ คำบุพบท มีผู้ให้คำจำกัดความ คำบุพบท ดังต่อไปนี้

วรนันท์ อักษรพงศ์ (2537: 273) อธิบายว่า “คำบุพบท คือ คำที่ใช้หน้าหน้านามสรรพนามหรือกริยาบางพวก ที่เรียกว่า กริยาสภาวามาลา”

บุปผา ทวีสุข (2524: 48) อธิบายว่า “คำบุพบทคือคำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำนำหน้านามหรือทำหน้าที่ได้อย่างนามเพื่อให้ความเกี่ยวเนื่องกันและได้ความสมบูรณ์”

ศาสตราจารย์ บุญเลิศ (2538: 66) กล่าวไว้สรุปได้ว่า คำบุพบท คือ คำที่ใช้ นำหน้านามหรือนำหน้าคำที่ทำหน้าที่อย่างนามเพื่อทำหน้าที่โยงคำหรือกลุ่มคำให้สัมพันธ์กับคำอื่นและแสดงความหมายต่างๆ เช่น ลักษณะ เหตุผล เวลา สถานที่ ฯลฯ เช่น คำ กับ แก่ แต่ เพื่อ ของ โดย ฯลฯ

สรุปได้ว่า คำบุพบท คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำนำหน้านามเพื่อทำหน้าที่โยงคำหรือกลุ่มคำให้สัมพันธ์กับคำอื่นให้มีความหมายที่สมบูรณ์

ลักษณะของคำบุพบท

ศาสตราจารย์ บุญเลิศ (2538: 67) ได้กล่าวว่า คำบุพบทมีลักษณะที่สังเกตได้ ดังต่อไปนี้

1. คำบุพบทบางคำมีความหมายไม่แน่นอน ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

ใน : ของในตู้(บอกสถานที่)	รับในปีต่อไป(บอกเวลา)
ด้วย : เขียนด้วยมือ(บอกเครื่องมือ)	เตือนด้วยความหวังดี(บอกสาเหตุ)
ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ(บอกอาการ)	

2. ประโยคบางประโยคสามารถละคำบุพบทได้ เช่น โรงเรียนฉัน(ละบุพบทของ) ฉัน ไปโรงเรียน(ละบุพบท ที่) เป็นต้น

3. คำบุพบทต้องใช้นำหน้าคำนามหรือคำอื่นๆที่ทำหน้าที่ได้อย่างคำนาม ดังตัวอย่าง

บ้านฉันอยู่ริมคลอง (นำหน้านาม)
 ฉันไว้ให้กับเขา (นำหน้าสรรพนาม)
 ฉันไม่ชอบคนเห็นแก่เงิน (นำหน้าคำกริยา ซึ่งทำหน้าที่อย่างคำนาม)
 งานชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี (นำหน้าคำวิเศษณ์ ซึ่งทำหน้าที่อย่างคำนาม)

4. คำบุพบทบางคำเป็นได้ทั้งคำบุพบทและคำวิเศษณ์ สังเกตได้จากหลักการใช้ กล่าวคือคำบุพบทต้องนำหน้าคำนามหรือคำที่ทำหน้าที่อย่างนาม ส่วนคำวิเศษณ์ต้องใช้ประกอบคำที่อยู่ข้างหน้า ดังตัวอย่าง

คำบุพบท	คำวิเศษณ์
เขาอยู่ในบ้าน	เขาทำงานอยู่ข้างใน
บ้านฉันอยู่ใกล้บ้านเธอ	บ้านเขาอยู่ใกล้

5. คำบุพบทบางคำเป็นได้ทั้งคำบุพบทและคำสันธาน สังเกตได้จากหน้าที่ของคำ ในประโยค กล่าวคือ คำบุพบทเป็นคำแสดงความสัมพันธ์ของคำหรือข้อความเพื่อให้ได้ความชัดเจน ขึ้นมีความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ได้ ส่วนคำสันธานทำหน้าที่เป็นเครื่องเชื่อมจึงแยกข้อความได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำบุพบท	คำสันธาน
น้องนอนกับแม่ทุกคืน	พ่อกับแม่ไปทำงาน
ปลาหมอตายเพราะปาก	ปลาหมอตายเพราะปากไม่ดี

หน้าที่ของคำบุพบท

วรรณท์ อักษรพงศ์ (2537: 273-277) อธิบายว่าหน้าที่หลักของคำบุพบท มีดังนี้

1. หน้าที่หลักของคำบุพบท ใช้นำหน้าคำนามต่างๆดังนี้

1.1 บุพบทนำหน้ากรรม(ผู้ถูกกระทำ) ได้แก่คำว่า ซึ่ง แก่ เช่น นิลิตเหล่านั้นได้แสดงออกซึ่งความสามารถของเขาอย่างดียิ่ง

1.2 บุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ ได้แก่ คำว่า ของ แห่ง เช่น เขาหยิบปากกาของมันไป พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น

1.3 บุพบทนำหน้าบทยกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอากรร่วมกันหรือบทยกลักษณะเป็นผู้รับ ได้แก่ คำว่า ด้วย กับ ทั้ง โดย ตาม แก่ ต่อ เพื่อ สำหรับ เฉพาะ เช่น เขาเขียน ด้วยปากกาสีแดง เรื่องนี้ฉันได้ยื่นกับหูเองทีเดียว เป็นต้น

1.4 บุพบทนำหน้าบทยกเวลา ได้แก่ บุพบทซึ่งนำหน้าคำหรือวลีที่ทำหน้าที่บอกเวลา ได้แก่ คำ เมื่อ ใน ณ แต่ ตั้งแต่ จน กระทั่ง สำหรับ เฉพาะ เช่น เขากลับไปตั้งแต่เช้า เขาจะมาถึงในกลางเดือนหน้า เป็นต้น

1.5 บุพบทนำหน้าบทยกสถานที่ ได้แก่ บุพบทซึ่งนำหน้าคำหรือวลีที่ทำหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ คำ ที่ ใน เหนือ ใต้ บน ข้าง ใกล้ ไกล ห่าง ชิด แต่ ถึง จาก คู่ ยัง จนกระทั่ง เช่น กับข้าวอยู่ในตู้ เขาเพิ่งกลับจากสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

1.6 บุพบทนำหน้าบทยกประมาณ ได้แก่ บุพบทที่นำหน้าคำหรือวลีที่ทำหน้าที่บอกจำนวน เชื่อมได้ทั้งนาม กริยา หรือวิเศษณ์ ได้แก่ คำ ล้วน ทั้งสิ้น หดทั้ง ตลอด พอ เกือบ ประมาณ สัก ราว เช่น เขากินข้าวหมดจาน เขาอนตลอดคืน เป็นต้น

2. หน้าที่อื่นๆของคำบุพบท

2.1 คำบุพบทบางคำอาจจะใช้เป็นคำวิเศษณ์ได้ ถ้าไม่มีคำนามตามหลัง

2.2 คำบุพบทบางคำอาจใช้เป็นคำสันธานได้ เช่นคำว่า แต่ กับ ทั้งนี้ให้สังเกตความหมายเป็นสำคัญ ถ้ามีความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ได้ก็ถือเป็นคำบุพบทแต่ถ้าแยกกันได้ก็ถือเป็นคำสันธาน เช่น

เขามาแต่เช้าตรู่	-	บุพบท
เขามาเข้าแต่น้องของเขาชอบมาสาย	-	สันธาน
ฉันได้ยื่นกับหู	-	บุพบท
ฉันกับน้องไปคูหนึ่ง	-	สันธาน

1.10.3 คำอุทาน

ความหมายของคำอุทาน

การศึกษาความหมายของ คำอุทาน มีผู้ให้คำจำกัดความคำอุทาน ดังต่อไปนี้

นววรรณ พันธุมเมธา (2525: 90) อธิบายว่า “คำอุทาน คือ คำที่เกิดจากการเปล่งเสียงแสดงอารมณ์ อารมณ์อย่างเดียวกันคนต่างชาติต่างภาษาจะอุทานต่าง ๆ กัน”

นพดล จันทร์เพ็ญ (2531: 33) อธิบายว่า “คำอุทานคือคำแสดงความรู้สึกของผู้พูด”

วรรณท์ อักษรพงศ์ (2537: 280) กล่าวว่าไว้สรุปได้ว่า คำอุทาน หมายถึง คำพูดที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอาการหรือความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้พูดหรือเป็นคำพูดที่เปล่งออกมาเพื่อเสริมคำพูดให้ยาวและชัดเจนขึ้น

สาคร บุญเลิศ (2538: 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คำอุทาน หมายถึง คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด เช่น สงสาร ประหลาดใจ ตกใจ สงสัย ฯลฯ หรือเพื่อเสริมคำพูดให้ยาวและชัดเจนขึ้น”

สรุปได้ว่า คำอุทาน คือ คำที่เกิดจากการเปล่งเสียงเพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด เช่น สงสาร ประหลาดใจ ตกใจ สงสัย ฯลฯ คำอุทานอาจจะมี ความหมายในตัวเองก็ได้หรือไม่ต้องแปลตามความหมายของคำนั้นก็

ชนิดของคำอุทาน

สาคร บุญเลิศ (2538: 70) ได้แบ่งคำอุทานออกเป็น 3 ชนิด แต่ละชนิดจะมีหน้าที่ต่างกันต่อไปนี้

1. คำอุทานบอกอาการ คือ คำอุทานที่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึก หรืออาการต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างที่พูดเวลาเปล่งเสียงนั้นเสียงจะผิดไปจากคำพูดธรรมดา เป็นคำอุทาน

ใช้ในการพูดมากกว่าการเขียนในการเขียนจะใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) ประกอบหลังคำอุทานนั้น เช่น โอ! ลืมสนิทเลย เอ! อยากรังจាំไม่ได้ โอโฮ! สวยจริงๆ เป็นต้น

2. คำอุทานเสริมบท คือ คำอุทานที่กล่าวเพิ่มเข้าไปโดยไม่ได้ตั้งใจให้มีความหมายมุ่งให้ออกเสียงสะดกโดยการส่งสัมผัสหรือเล่นคำทำให้น่าพูดน่าฟังยิ่งขึ้น แต่บางคำช่วยเน้นความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น หนังสือหน้าหนา ถนนร่นแควม ผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นต้น

3. คำอุทานที่ใช้ในการประพันธ์ คือ คำอุทานที่ใช้แทรกในคำประพันธ์เพื่อให้สละสลวยยิ่งขึ้น เช่น โอ... อ้า... หรือคำสร้อย เช่น พี่เอย ฤาแม่ ได้ฤา แลนา ฯลฯ

หน้าที่ของคำอุทาน

คำอุทานไม่ได้ทำหน้าที่เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคยกเว้นคำอุทานเสริมบทซึ่งจะเปลี่ยนเป็นคำชนิดอื่นตามคำที่นำมาซ้อน

2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน

ความหมายของสำนวน

สำนวนไทยได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1,187) ได้ให้ความหมายว่า “สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงโวหาร บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร คดีถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ ซึ่งเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด”

สง่า กาญจนาคพันธ์ (2538: 1) ได้กล่าวว่า “สำนวนเป็นคำพูดอย่างหนึ่ง พูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมาแต่ให้ความหมายในคำพูดนั้นๆ ต้องคิดจึงจะเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้เรียกว่า สำนวน”

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2530: 1) อธิบายว่า “สำนวน หมายถึง ถ้อยคำในภาษาไทยที่ใช้พูดจาสื่อสารกัน โดยมีความหมายเป็นนัยเกินความกว้างหรือลึกซึ้ง มิใช่แปลความหมายของคำตรงตัว

เป็นความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบหมายรวมไปถึงคำคม สุภาษิต คำพังเพย คำกล่าวและโวหารต่างๆด้วย”

ไซลิริ ปราโมช ณ อยุธยา (2534: 12) อธิบายว่า “สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษรหรือแปลตามรากศัพท์แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่น คือ เป็นชั้นเชิงชวนให้คิดซึ่งอาจจะเป็นในเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย”

สรุปได้ว่า สำนวน คือ ถ้อยคำในภาษาไทยที่ไม่ตรงไปตรงมา ความหมายในถ้อยคำนั้นๆ เป็นชั้นเชิงชวนให้คิดเป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

การใช้สำนวน

การใช้สำนวนเป็นการใช้กลุ่มคำที่มีความหมายเป็นพิเศษมีชั้นเชิงให้คิดหรือเป็นเชิงเปรียบเทียบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ศิตานันท์ มีดี, 2548: 77) คือ

1. สำนวนเดิม

การใช้สำนวนเดิม หมายถึง สำนวนที่คนไทยทั่วไปรู้จักและเคยใช้กันอยู่แล้ว การใช้สำนวนเดิมมีอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิม หมายถึง สำนวนที่เขียนและมีความหมายตามอย่างสำนวนเดิมอย่างถูกต้องและอย่างครบถ้วน ตัวอย่างเช่น **ห้วกะไคไม่แห้ง** ไปเลยสำหรับชั้น 9 โรงพยาบาลโรคทรวงอกที่“นายชวน”พักอยู่

ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 101) กล่าวว่า “ห้วกะไคไม่แห้ง หมายถึง ว. มีแขกมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ” (มักใช้หมายถึงบ้านที่มีลูกสาวสวยหรือบ้านผู้มีอำนาจวาสนา)

จากตัวอย่างสำนวน **ห้วกะไคไม่แห้ง** เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม หมายถึง มีผู้มาหาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอๆ

1.2 **สำนวนเดิมแต่มีความหมายใหม่** หมายถึง การนำสำนวนเดิมมาใช้โดยการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวน ตัวอย่างเช่น ผลปรากฏว่า “อู๊ดคำ เสียงหายจนหมดต้องสั่งห้ามใช้เสียงเป็นเวลา 1 อาทิตย์ สงสัยจะลงแดงเพราะไม่ได้จ้อก็คราวนี้แหละ”

มานิต มานิตเจริญ (2543: 823) กล่าวว่า “ลงแดง ความหมายเดิม หมายถึง ก. ถ่ายอุจจาระออกมาเป็นเลือด มักใช้กับผู้ท้องฟืน”

จากตัวอย่างสำนวน ลงแดง เป็นสำนวนเดิมที่มีความหมายใหม่ ในที่นี้ความหมายใหม่ หมายถึง อี๊ดอัด ซัดใจในเรื่องทั่วไป เช่น การพูด เป็นต้น ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.3 **สำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน** เป็นการนำสำนวนเดิมมาใช้โดยการเปลี่ยนแปลงบางส่วนของสำนวนนั้น คือ การเปลี่ยนแปลงอาจมีการเปลี่ยนคำบางคำ การตัดคำบางส่วนออกไปหรือเพิ่มคำบางคำ

1) **สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ** เป็นการเปลี่ยนแปลงคำบางคำในสำนวนนั้นๆออก และคงคำบางคำเดิมไว้อยู่โดยเมื่อเปลี่ยนแล้วความหมายก็ยังคงความหมายเดิมอยู่หรืออาจเปลี่ยนแปลงความหมายไปบ้าง ตัวอย่างเช่น “ถ้าหาตัวไม่เจอก็ไม่รู้จะว่าอะไร...ง่ายยิ่งกว่า“งมหอยในอ่าง” ถ้าหาตัวไม่เจอคงไม่ต้องไปตามกันแล้วมาฟังมาเพีย หน้าซำจะถูกลงสังคมประณาม...ไว้ฝีมือ...!”

งมหอยในอ่าง มาจากสำนวนเดิมว่า งมเข็มในมหาสมุทร ราชบัณฑิตยสถาน(2545: 19) กล่าวถึง “สำนวน งมเข็มในมหาสมุทรว่ามีความหมายเดิม หมายถึง ก. ค้นหาสิ่งที่ยากจะค้นหาได้ ทำกิจที่สำเร็จได้ยาก” ความหมายใหม่ หมายถึง ค้นหาสิ่งที่ยากจนได้พบ

จากตัวอย่างสำนวน งมหอยในอ่าง เป็นสำนวนที่นำคำว่า เข็ม และ มหาสมุทร ออกแล้วเติมคำว่า หอย และ อ่าง แทนที่ แต่ความหมายยังคงความเดิม คือ ค้นหาในสิ่งที่ยากจนได้พบ อีกทั้งยังแฝงนัยประชดประชันตำราจไว้อีกด้วย

2) **สำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป** ถึงแม้ว่าจะตัดคำบางส่วนออกไปแล้วแต่ก็ยังคงคำเดิมบางส่วนไว้อยู่และความหมายก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น “งานนี้โล่งออกเรื่องจบๆลงไปได้ก็ต้อง “เจ้ารัญญา สุจินล” ส.ว.หนองคายเพราะหวัดถูกหางเลขสาวใส่เลือดสาดไปด้วย

สาวไส้ มาจากสำนวนเดิมที่ว่า สาวไส้ให้กากิน ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 85) กล่าวถึง “สาวไส้ หมายถึง น. นำความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้เป็นการประจานตนหรือพรอคพวกของตน”

จากตัวอย่างสำนวน สาวไส้ เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วน โดยการตัดคำว่า ให้กากินออกแต่ยังคงความหมายเดิม คือ การนำความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้เป็นการประจานตนหรือพรอคพวกของตน

3) **สำนวนที่เพิ่มคำบางคำ** คือ การคงสำนวนเดิมไว้ และมีการเพิ่มเติมคำอื่นเข้ามา ประกอบสำนวนนั้นทำให้ความหมายหนักแน่นมากขึ้น ตัวอย่างเช่น “งานนี้ถ้าใครมาว่าพอหาญหมดน้ำจิ้มน้ำยาแล้วคงต้องคิดหลายตลบ”

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 583) กล่าวถึง “สำนวนหมดน้ำยา หมายถึง ไม่มีสติปัญญา ความสามารถ หรือหมดความสามารถ”

จากตัวอย่างสำนวน หมดน้ำจิ้มน้ำยา เป็นการเปลี่ยนแปลงสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยการเพิ่มคำว่า น้ำจิ้ม ทำให้ความหมายของคำหนักแน่นมากขึ้น คือ ไม่มีสติปัญญา ความสามารถ อันใดเลย หรือหมดความสามารถอย่างราบคาบ

2. สำนวนใหม่

การใช้สำนวนใหม่ หมายถึง การใช้สำนวนใหม่ที่ผู้พูดหรือผู้เขียนแต่ละคนคิดเรียบเรียงขึ้นใหม่ซึ่งบางสำนวนก็ใช้ผิดไวยากรณ์ บางท่านเรียกสำนวนประเภทนี้ว่าภาษาแหวกแนว และเป็นที่น่าสังเกตว่าสำนวนภาษาเหล่านี้มักจะมีพลังดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านให้เป็นที่รู้จักอย่างรวดเร็ว แพร่หลายและรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น

“ไม่ต้องไปคิดถอดรหัสอะไรให้มันวุ่นวายระลึกไว้อย่างเดียวว่า การเมืองในยุคนี้มันต่างจากยุคก่อนมากนัก การเมืองสมัยก่อนมันเป็นเรื่องของการเล่นความกันพอหาญก็กลับมาจับปากร่วมกัน โกงกินชาติได้ใหม่”

จูบปาก มาจากความหมายว่า ร่วมมือ ร่วมแรงใจกัน ตกลงร่วมกันราชบัณฑิตยสถาน (2546: 320) กล่าวถึง “สำนวน จูบ หมายความว่า ก. เอาจุกสัมผัสที่สุดแสดงความรักหรือความใคร่ จากตัวอย่าง สำนวน จูบปาก เป็นสำนวนสร้างใหม่ โดยการนำคำภาษาพูดว่า จูบ เมื่อนำมาใช้เป็น สำนวนใหม่จะมีความหมายที่เห็นภาพชัดเจนขึ้น คือ การร่วมมือหรือเป็นพวกเดียวกัน”

3. เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์

ความหมายของภาพพจน์

การศึกษาเรื่องภาพพจน์ ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 820) อธิบายว่า “ภาพพจน์คือถ้อยคำที่เป็นสำนวน โวหารทำให้นักเห็นเป็นภาพ ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็น โวหารมีเจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา”

ศุจริต เพียรชอบ (2539: 84) อธิบายว่า

ภาพพจน์ หมายถึง คำหรือสำนวน โวหารที่กวีหรือผู้ประพันธ์ใช้เพื่อสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่านหรือผู้ฟังบทกวีนั้น ภาพพจน์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นภาพได้กระจ่างชัด เข้าใจความหมาย เข้าถึงความคิด และความรู้สึกของผู้ประพันธ์ และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกและความคิดเหล่านั้นมาเป็นของผู้อ่านเองจนเกิดความซาบซึ้งในวรรณกรรม

วารุณี พลบูรณ์ (2537: 10) กล่าวว่า “ภาพพจน์เป็นกลวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำลักษณะต่างๆที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจใช้เพื่อให้เกิดผลทางจินตภาพหรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจได้มากกว่าการเขียนอย่างธรรมดา”

สรุปได้ว่า ภาพพจน์ คือ ถ้อยคำหรือสำนวน โวหารที่ผู้ประพันธ์ใช้เพื่อให้เกิดมโนภาพเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเห็นภาพได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้งมากกว่าการเขียนอย่างธรรมดา

ความสำคัญของภาพพจน์

จรัญญา ดิบุญมี ฌ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ดั่งทีฆะรักษ์ (2533: 108) อธิบายว่า ภาพพจน์มีความสำคัญต่องานเขียนดังนี้

1. ทำให้งานประพันธ์มีอรรถรสไม่จืดชืด
2. ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ ได้ลึกซึ้งกว่าการเขียนแบบธรรมดา
3. ทำให้เกิดความซาบซึ้ง และสร้างความประทับใจในงานเขียนนั้น
4. ทำให้เกิดความไพเราะสละสลวยทั้งในด้านเสียงและความหมาย

ศุจริต เพียรชอบ (2539: 85-87) อธิบายว่า การใช้ภาพพจน์ทำให้เกิดผลดีหลายประการ ดังนี้

1. มองเห็นภาพ การใช้ภาพพจน์จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังข้อความเห็นภาพได้เด่นชัด
2. ซาบซึ้งในรสคำ คือ คำที่ใช้ช่วยให้เห็นภาพ เกิดอารมณ์ร่วม หรือคล้อยตามไปด้วย
3. ทำให้เกิดจินตนาการ มองเห็นภาพจากถ้อยคำเหล่านั้น
4. เบิกบานอารมณ์ วรรณกรรมที่ใช้ภาพพจน์จะทำให้ผู้อ่านผู้ฟังมีจิตใจแจ่มชื่นมีความสุข
5. ชื่นชมภาษาไทย ผู้อ่านวรรณกรรมที่ใช้ภาพพจน์ให้เกิดความไพเราะจะชื่นชมในความสามารถของกวีในขณะเดียวกันก็ชื่นชมภาษาไทยด้วย
6. ใช้ได้คล่อง ในการพูดหรือการเขียนถ้ารู้จักใช้ภาพพจน์ได้อ่านได้เห็นอยู่เสมอก็จะทำให้ใช้ได้คล่อง
7. ไม่ต้องท่องจำ ข้อความหรือคำประพันธ์ที่มีความไพเราะน่าติดตามตั้งใจ ผู้อ่านมักจะจำได้คล่องโดยไม่ต้องท่องจำ

8. น้อมนำให้สร้างสรรค์ ผู้อ่านหรือผู้ฟังบางคนก็ใคร่จะเขียนคำประพันธ์หรือใช้ภาพพจน์ ในการสร้างสรรค์คำประพันธ์ขึ้นมาบ้าง

9. หันมาอนุรักษ์วรรณกรรมไทย เมื่อผู้คนมีความซาบซึ้งเห็นความไพเราะของวรรณกรรม ไทยก็จะเห็นคุณค่า เริ่มหวงแหน และหาทางที่จะช่วยกันอนุรักษ์วรรณกรรมไทย

สรุปได้ว่า ภาพพจน์มีความสำคัญต่องานวรรณกรรมมากเพราะช่วยให้ภาษาในงาน วรรณกรรมไพเราะ สละสลวย และยังทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วม ซาบซึ้ง และประทับใจ

ชนิดของภาพพจน์

จรัญญา คิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณมา ตั้งทิษะรักษ์ (2533: 108-117) กล่าวว่า วิธีการเขียนโดยใช้ภาพพจน์ มีมากมายหลายชนิด ชนิดที่พบเห็นเสมอมิดังนี้

1. อุปมา (Simile) เป็นความเปรียบเทียบ โดยการนำเอาเรื่องราวหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งไป เปรียบเทียบกับสิ่งอื่นทั้งนี้เพื่อทำให้ลักษณะของเรื่องราว หรือสิ่งของนั้นๆ มีความเด่นชัดเป็นที่เข้าใจ แจ่มแจ้ง มักเป็นการเปรียบเทียบกับสิ่งที่รู้จักกันดี เพื่อให้เห็นภาพของสิ่งนั้นเพียงด้านเดียว เช่น เพื่อให้เห็นเฉพาะความสวย ความงาม ความขาว ความแข็ง ฯลฯ

การเปรียบเทียบในลักษณะนี้สังเกตได้ง่ายจากคำที่ปรากฏในประโยคหรือข้อความซึ่ง มักจะมีคำว่า เหมือน ราวกับ ดุจ ประดุจ เพียง คล้าย เฉก เช่น ประหนึ่ง ละม้าย เสมอ เสมือน ปาน เป็น(ที่แปลว่าเหมือน) ฯลฯ ดังอย่างเช่น บ้านหลังนี้เรียบราวกับป่าช้า หรือ เขาเป็นคนใจกว้างเหมือน แม่น้ำ เป็นต้น

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเน้นความแรงกว่าอุปมา ไม่ต้องมีคำเชื่อมโยงบอกได้เลยว่าคืออะไรหรือเป็นอะไรตามลักษณะเด่นที่ต้องการเปรียบ เช่น เธอ เป็นแสงสว่างในดวงใจฉัน หรือ ขาวนาคือกระดูกสันหลังของชาติ เป็นต้น

3. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการทำให้สิ่งทั้งหลายที่ไม่มีชีวิต สามารถแสดงออกปฏิกิริยาต่างๆราวกับเป็นคน มีชีวิตจิตใจเหมือนคน ตัวอย่างเช่น ดอกไม้ยิ้ม หรือ เสียงซากอิฐปูนสะอื้น สะเทือนพื้นพสุธาไหว เป็นต้น

4. อติพจน์ (Hyperbole) เป็นการกล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะที่เกินจากความเป็นจริง ซึ่งให้เห็นถึงความไม่น่าจะเป็นไปได้ของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง มีจุดประสงค์เพื่อตอกย้ำหรือเน้นอารมณ์ความรู้สึกหรือการกระทำ ตัวอย่างเช่น ร้องไห้ น้ำตาเป็นสายเลือด หรือ ทำงานตัวเป็นเกลียว

5. นามนัย คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรงๆแต่ต้องเป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป เป็นภาพพจน์เพื่อใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดาๆซ้ำซากและเป็นการนำเอาจุดเด่นจุดสำคัญหรือลักษณะเด่นของสิ่งนั้นมากล่าวผู้ส่งสารไม่ต้องเสียเวลาอธิบาย และผู้รับสารก็มองเห็นภาพได้ทันที เช่น ไทยรวมกำลังตั้งมั่น หรือ ไม่มีข่าวจากทำเนียบขาว เป็นต้น

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือ การเปรียบเทียบที่เกิดจากการใช้คำหรือข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกัน ตรงข้ามกัน แต่นำมาเข้าคู่กันเพื่อให้เกิดความหมายขานานหรือเกิดภาพตัดที่มองรวมๆแล้วกลมกลืนกันและให้ความหมายลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่น ความตายคือการเริ่มต้น หรือ เสียงกระซิบแห่งความเงียบ เป็นต้น

7. สัทพจน์ (Onomatopoeia) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการถ่ายทอดเสียงหรือเลียนเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ ภาพพจน์ชนิดนี้จะทำให้รู้สึกเหมือนได้ยินเสียงนั้นจริงๆ เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงฟ้าผ่า เสียงควมคราง เสียงลมพัด เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ชนิดต่างๆเพื่อให้ผู้อ่านได้รสจากข้อความนั้นๆเพิ่มขึ้น

8. อาวัตพากย์ (Synesthesia) เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา กล่าวคือ ประสาทสัมผัสของมนุษย์จะมี

ตา สิ่งสัมผัสได้ คือ ภาพ สิ่งที่มองเห็น

หู สิ่งสัมผัสได้ คือ เสียงต่างๆ

จมูก สิ่งสัมผัสได้ คือ กลิ่น

ลิ้น สิ่งสัมผัสได้ คือ รสชาติ

กาย สิ่งสัมผัสได้ คือ ความร้อน ความเย็น

ใจ สิ่งสัมผัสได้ คือ ความรู้สึกต่างๆ

แต่ อาวัตพากย์ ใช้การสร้างข้อความที่เปลี่ยนไป ตัวอย่างเช่น ความสุขที่คุณดื่มได้, ความสะอาดที่คุณดมได้, อารมณ์บุค, เสียงหวาน , เสียงเขียว

9. ปฏิปจฉา (Rhetorical Question) เป็นการใช้คำถามโดยมิได้คาดหวังคำตอบ เป็นการตั้งคำถามเพื่อต้องการให้เกิดความคิดหรือเน้นความรู้สึกเพื่อกระทบใจผู้อ่าน ตัวอย่างเช่น เมืองไทยไร้ชื่อแปจริงหรือ, คุณทนได้หรือที่จะให้ใครมาตราหน้าว่าเสียชาติก่อน เป็นต้น

ส่วน วิภา กงกะนันทน์ (2533: 35-56) ได้รวบรวมภาพพจน์ต่างๆในวรรณคดีไว้ 13 ประการ ดังนี้

1. เมตาฟอร์ เป็นภาพพจน์ที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำ เป็น เท่า คือ ในการเปรียบเทียบหรือใช้การรวมประโยชน์เข้าเป็นกลุ่มคำ
2. สิมิลี เป็นภาพพจน์ที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเหมือนกันโดยใช้คำ เหมือน คล้าย ดูจ ดูราว กล ปรหนึ่ง เพียง ดัง ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ
3. สมพจน์ัย เป็นภาพพจน์ที่กล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดแต่ให้มีความหมายครอบคลุมทุกส่วน
4. นามนัย เป็นภาพพจน์ที่เอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น
5. ปฏิวาทะ เป็นภาพพจน์ที่นำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือคัดค้านกันมารวมกันเพื่อให้เกิดคำความหมายใหม่
6. ปฏิภาคพจน์ เป็นภาพพจน์ที่ใช้ข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกันไม่ว่าผู้ใช้ตั้งใจหรือไม่
7. อาวัตพากย์ เป็นภาพพจน์ที่ใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา
8. อติพจน์ คือ การพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก
9. อธิพจน์ เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการพูดหรือเขียนประหนึ่ง โอ้อวด โดยมีเจตนาให้ผู้อ่านรู้สึกขบขัน

10. ปฏิรูปพจน์ เป็นข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความที่รู้จักกันดี

11. บุคลาธิษฐาน เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายไม่ใช่คน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงอาการปฏิกิริยาต่างๆราวกับเป็นคน หรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้นจนดูประหนึ่งว่าเป็นคนก็ได้

12. อุทาหรณ์ เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราวเหตุการณ์หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกัน โดยการใช้การเปรียบเทียบข้อความ

13. ปฏิพจน์ เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่มุ่งสร้างความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบและถ้ามีคำตอบก็มักเป็นคำตอบปฏิเสธ

ภาพพจน์มิใช่สิ่งประดับในงานเขียนประเภทร้อยกรองเท่านั้น ในร้อยแก้ว ความเรียง หรือแม้แต่ในภาษาพูดก็มีการใช้ภาพพจน์อยู่เสมอๆ หากผู้เขียนรู้จักใช้ภาพพจน์ให้เป็นก็จะช่วยส่งเสริมให้ภาษาที่สื่อออกไปมีความหมายที่ลึกลับและสัมผัสใจผู้อ่านได้อย่างน่าประทับใจ

สรุปได้ว่า ภาพพจน์ แบ่งได้เป็น 9 ประเภท คือ

1. อุปมา เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งมักใช้คำว่า ประหนึ่ง ดู ราว เหมือน คล้าย เป็นต้น

2. อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงเน้นความรุนแรงกว่าอุปมามักใช้คำว่า เป็น คือ เป็นต้น

3. ปฏิภาคพจน์ คือ การใช้คำ หรือข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกัน ตรงข้ามกัน แต่นำมาเข้าคู่กันจะเป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้ง

4. อติพจน์ เป็นภาพพจน์ซึ่งเกินจากความเป็นจริงแสดงให้เห็นถึงความไม่น่าจะเป็นไปได้ของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงเพื่อตอกย้ำ หรือเน้นอารมณ์ความรู้สึก หรือการทำให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งหรือสะเทือนใจ

5. นามนัย คือ การเรียกสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรงๆเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดาและเป็นการนำเอาจุดเด่นของสิ่งนั้นมากล่าวผู้ส่งสาร ไม่ต้องเสียเวลาอธิบาย
6. บุคลาธิษฐาน เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการสร้างสิ่งที่ไม่มีชีวิตสามารถแสดงอาการปฏิกิริยาต่างๆ มีความรู้สึก มีชีวิตจิตใจเหมือนคน
7. สัทพจน์ คือ การใช้คำในการถ่ายทอดเสียงหรือเลียนเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามและผู้เขียนต้องการ
8. อาวัตพากย์ เป็นการใช้คำแทนผลของประสาทสัมผัสของคนทีคิดไปจากปกติ เช่น ความสุขที่คุณดื่มได้
9. ปฏิปุจฉา เป็นการใช้คำถามโดยไม่ต้องการคำตอบเพื่อต้องการดึงดูดความสนใจ หรือให้ข้อคิด

เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทต่างๆ

การศึกษางานเขียนประเภทบันเทิงคดีและสารคดีนั้นเราจะต้องรู้จักกลวิธีการแต่งเพราะกลวิธีการแต่งของนักเขียนแต่ละคนมีผลต่องานสร้างสรรค์ทั้งหมดของเขา กล่าวคือ ทำให้งานเขียนที่มีองค์ประกอบหลายอย่างเหมือนกันมีลักษณะแตกต่างกันและมีส่วนทำให้งานประพันธ์มีคุณค่าแตกต่างกันด้วยไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางศิลปะหรือคุณค่าทางสังคม ดังนั้น การศึกษากลวิธีการแต่งจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษางานเขียนประเภทบันเทิงคดีและสารคดี

ความหมายของกลวิธีการแต่ง

การศึกษากลวิธีการแต่ง มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520: 76) อธิบายว่า

กลวิธีอาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “ลีลา” คือ ผู้เขียนจะเป็นผู้เลือกวิธีการที่จะทำให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผู้กและให้บรรลุความมุ่งหมายที่คนต้องการ โดยผู้เขียนเป็นผู้เลือกตัวละคร สำนวนภาษา ฉากอารมณ์ และปรัชญาที่อาจจะแทรกไว้ในเรื่องตามที่เห็นสมควร

ชลธิชา กัลด้อย (2521: 211-212) อธิบายว่า

เทคนิคหรือกลวิธีการแต่งถือเป็นแนวการเขียนอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งตั้งใจไว้เพื่อสนองงานเขียนของตนให้ปรากฏออกมาเป็นรูปแบบ หรือลักษณะต่างๆ การกำหนดโครงสร้างของเรื่องด้วยการวางเค้าโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีการดำเนินเรื่องจากเริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะตัวละครและการปล่อยตัวละคร การสร้างฉาก หรือการกำหนดเวลาสถานที่ บรรยากาศ วิธีการเสนอความคิด หรือการวางจุดมุ่งหมายต่างๆ

สรุปได้ว่า กลวิธีการแต่ง คือ การเขียนที่ผู้เขียนได้สร้างแนวการเขียนขึ้นมาเพื่อจะทำให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องจากเริ่มต้นไปถึงตอนจบ รวมไปถึงการสร้างฉาก บรรยากาศ และการวางจุดมุ่งหมายด้วย

กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

การเขียนงานเขียนประเภทบันเทิงคดีนั้นจะต้องทราบถึงกลวิธีการแต่งงานเขียนว่ามีการดำเนินเรื่องอย่างไรให้มีความน่าสนใจ และน่าติดตาม

ไพโรจน์ บุญประกอบ (2539: 53-73) ได้แบ่งกลวิธีการแต่งไว้ ดังนี้

1. การเปิดเรื่อง เป็นจุดสำคัญมากในการเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน การเปิดเรื่องอาจทำได้ดังนี้

1.1 เปิดเรื่อง โดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร

1.2 เปิดเรื่องด้วยการพรรณานบุคลิกลักษณะตัวละครเอก หรือบรรยายฉากและบรรยากาศ หรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ

1.3 เปิดเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่างๆ ซึ่งส่วนมากจะแสดงออกตามแนวความคิดของผู้เขียนเอง

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ควรเป็นบทสนทนาที่นำผู้อ่านเข้าสู่เรื่องได้อย่างรวดเร็ว เป็นการปลุกเร้าความสนใจของผู้อ่าน

1.5 เปิดเรื่องโดยใช้สำนวน พงศเพชญ์ บทกวี หรือคำกล่าวคมคายชวนคิด

1.6 เปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม คำโปรยนั้นอาจจะมี ความยาว 2-3 บรรทัด หรือเพียงประโยคเดียวก็ได้

2. การดำเนินเรื่อง เป็นการสร้างปมปัญหา อุปสรรคหรือความขัดแย้ง เพิ่มความยุ่งยากซับซ้อน เร้าความสนใจชวนให้ติดตาม การดำเนินเรื่องมี 3 แบบ คือ

2.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมใดเกิดขึ้นก่อนก็เขียนก่อนตามลำดับก่อนหลัง

2.2 ดำเนินเรื่องย้อนหลัง ผู้เขียนอาจเปิดจุดจบของเรื่องแล้วย้อนเล่าเรื่องราวที่ทำให้เกิดจุดจบนั้นตั้งแต่ต้น

2.3 ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ ผู้เขียนจะเล่าเรื่องที่เกิดในที่หนึ่งจนสิ้นกระแสความแล้วจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในอีกที่หนึ่ง

2.4 การเล่าเรื่อง หมายถึง วิธีการที่ผู้เขียนเลือกแสดงเรื่องราวจากมุมใดมุมหนึ่ง การเล่าเรื่องมี 4 กลวิธี ดังนี้

2.4.1 ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องอาจเป็นตัวเอกหรือตัวประกอบก็ได้

2.4.2 ผู้เขียนเป็นผู้เล่า กลวิธีนี้แบ่งย่อยได้อีก 2 ชนิด คือ

1) ผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้ง กล่าวคือ รู้และสามารถบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทุกตัว รู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น

2) ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยหยั่งรู้จิตใจของตัวละครเพียงตัวเดียว เหตุการณ์ทั้งหลายในเรื่องตัวละครตัวนี้รู้เท่านั้น ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องราวจากสายตาของตัวละครนี้

2.4.3 เล่าเรื่องโดยกระแสดิจประหวัด เป็นการเล่าเรื่องแบบบันทึกความคิดคำนึงของตัวละคร ความคิดของตัวละครดำเนินไปอย่างไรผู้เขียนก็จะเขียนไปอย่างนั้น

2.4.4 เล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม คือ การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องดังที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไปในเรื่องเดียวกัน

3. การปิดเรื่อง ตอนจบมักจะให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหา การปิดเรื่องสรุปได้กว้างๆเป็น 2 แบบ คือ

3.1 จบแบบธรรมดา เป็นการจบตามความคาดหมายของผู้อ่าน

3.2 จบแบบพลิกความคาดหมาย เป็นการจบให้ผู้อ่านรู้สึกผิดคาดแต่ก็ต้องทำให้ผู้อ่านยอมรับได้ว่าเรื่องอาจจะลงเอยแบบนั้น

ประสิทธิ์ กาย์กลอน (2518: 259) ได้กล่าวถึงกลวิธีการแต่ง ดังนี้

1. การเปิดเรื่อง เป็นสิ่งสำคัญมากผู้อ่านจะติดตามเรื่องราวของเราหรือไม่ก็อยู่ที่วิธีเปิดเรื่อง การเปิดเรื่องมีหลายวิธี คือ

1.1 สร้างให้มีนาฏการหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสนใจ คือมุ่งตรงไปสู่จุดโดยเร็ว มีกิริยาอาการอันไม่ซ้ำของธรรมดาเปิดเผยออกมา

1.2 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา เริ่มเรื่องด้วยบทสนทนาที่มีถ้อยคำแปลกทั้งความหมายและประหลาดในเรื่องทำให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้อยากเห็น

1.3 เปิดเรื่อง โดยการพรรณนา หลักใหญ่ต้องรู้จักวิธีพรรณนาที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยการพรรณนาจากและบรรยากาศ

2. การดำเนินเรื่อง ควรจะคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้

2.1 ระวังเรื่องย่อที่น่าอะไรที่ไม่เป็นผลต่อเรื่องเข้ามาเกี่ยวข้อง มุ่งดำเนินเรื่องไปสู่จุดหมายทันที

2.2 ต้องผูกปมไว้อย่างน้อย 1 แห่งให้มีข้อขัดแย้งกัน แล้วค่อยๆคลายปมนั้นออกให้ผู้อ่านรอกอย

3. การปิดเรื่อง เป็นตอนที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้อ่านต้องการทราบว่าเรื่องจะลงเอยอย่างไร ซึ่งอาจทำได้ 2 แบบ คือ

3.1 จุดสุดยอดที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความแปลกใจหรือสนเท่ห์

3.2 จุดสุดยอดธรรมดา คือ จบลงด้วยความสำเร็จหรือความล้มเหลวอย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุปได้ว่า กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. การเปิดเรื่อง เป็นตอนสำคัญที่นักแต่งจะต้องสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่านรออยากติดตามเรื่องต่อไป

2. การดำเนินเรื่อง เมื่อผู้แต่งได้การสร้างปมไว้เรื่องจะค่อยดำเนินไปด้วยความตื่นเต้นขึ้นเรื่อยๆเงื่อนงำตอนเริ่มเรื่องจะเปิดเผยออกมาโดยการการเล่าเรื่องแบบต่างๆ

3. การปิดเรื่อง เป็นตอนที่ปัญหาและความขัดแย้งต่างๆในเรื่องได้สิ้นสุดลง

กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี

การเขียนสารคดีนั้นเขียนได้ไม่ถนัดนักเพราะสารคดีคลุมข้อเขียนทุกประเภทในร้อยแก้ว ยกเว้นบันเทิงคดี ดังนั้น การเขียนสารคดีให้น่าอ่านน่าติดตามและพรั่งพร้อมไปด้วยเนื้อหาสาระอย่างมีเสน่ห์นั้นจะต้องมีกลวิธีการแต่งที่ดีด้วย

มาลี บุญศิริพันธ์ (2535: 37) กล่าวถึงกลวิธีการแต่งสารคดีว่าต้องมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. **ความนำ** คือ ส่วนเริ่มต้นของข้อเขียนทำหน้าที่เสมือนหนึ่งจุดนำทางหรือไตเติ้ลของเรื่องที่จะบอกให้ผู้อ่านหันมาสนใจต่อสิ่งที่เรานำเสนอ
2. **ส่วนเชื่อม** คือ ข้อความที่เขียนขึ้นเพื่อโยงจินตนาการของผู้อ่าน โดยเชื่อมโยงข้อความหรือองค์ความคิดของผู้อ่านจากส่วนความนำกับเนื้อเรื่องไม่ให้สะดุดหรือขาดตอน
3. **เนื้อเรื่อง** คือ ถ่ายทอดเนื้อหาจะมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล
4. **ความจบ** คือ ส่วนสุดท้ายของข้อเขียนหลังจากเล่าเรื่องต่างครบถ้วนแล้วก็ถึงเวลาที่จะจบเรื่อง

ถวัลย์ มาศจรัส (2538: 32-38) กล่าวถึงกลวิธีการแต่งสารคดี ดังนี้

1. **ส่วนนำเรื่อง** คือ ส่วนที่ผู้เขียนต้องจูงใจผู้อ่านให้ไปถึงเนื้อเรื่อง การเขียนนำเรื่องมีหลายวิธี ได้แก่
 - 1.1 **แบบสรุปเนื้อหา** เป็นการเปิดเรื่องที่เน้นความสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดให้ย่อด้วยข้อความที่สั้นกระชับ ชั่วๆให้ผู้อ่านอยากรู้ อยากเห็น
 - 1.2 **เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ** ได้แก่ การนำเนื้อเรื่องตอนที่สำคัญที่สุด เด่นที่สุด มานำเรื่องเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน

1.3 เปิดเรื่อง โดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคมมากล่าวนำ เป็นที่นิยมกันพอสมควรเพราะคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ โดยการนำประโยคสำคัญที่ปรากฏในเนื้อเรื่องมาขึ้นต้นหากว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่เด่นมากๆ เป็นประโยคที่จับใจ

1.5 เปิดเรื่อง โดยใช้คำถาม เหมาะสำหรับการเขียนสารคดีที่ต้องการโน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.6 เปิดเรื่อง โดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ เป็นการนำเอาเหตุการณ์ที่ผู้อ่านส่วนใหญ่เคยรับรู้มาก่อนแล้วมานำเรื่องเพื่อที่จะโยงมาสู่เรื่องราวที่จะเขียนถึงในปัจจุบัน

1.7 เปิดเรื่องด้วยการพรรณนา เป็นการเปิดเรื่องแบบเรียบง่ายและนิยมกันทั่วไป

1.8 เปิดเรื่องแบบย้อนอดีต การนำเหตุการณ์ในอดีตมากล่าวนำเพื่อ โยงเข้าสู่เหตุการณ์ในปัจจุบันหรือในอนาคต

2. เนื้อเรื่อง การเลือกเนื้อเรื่องที่จะนำมาเขียนสารคดีนั้นจะต้องถนัดกรออย่างรอบคอบว่าผู้อ่านอ่านจบแล้วจะได้สาระอะไรบ้าง

3. สรุปเรื่อง เป็นการเขียนเพื่อขมวดปมของเรื่องให้ยุติตรงเป้าหมายที่ต้องการตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น

3.1 สรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่น่าเสนอ

3.2 สรุปความคิดเห็นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์กับชีวิตและสังคม

3.3 สรุปเนื้อหาเพื่อโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ

3.4 สรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก

ทวิศศักดิ์ ญาณประทีป (2523: 86-87) ได้แบ่งกลวิธีการแต่งงานเขียนสารคดีไว้ ดังนี้

1. ความนำ คือ ส่วนที่จูงใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่องไปได้ตลอด

2. ตัวเรื่อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 ขยายความ คือข้อความที่ขยายความต่อจากความนำที่ขึ้นต้นไว้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น

2.2 รายละเอียด คือ การขยายความโดยพิสดาร ข้อความในตอนนี้ต้องมีเหตุมีผลมีการอ้างอิง ยกสถิติ ข้อมูลต่างๆ มีการเปรียบเทียบและขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. การปิดเรื่อง คือ การสิ้นสุดข้อเขียน

สรุปได้ว่ากลวิธีการแต่งสารคดีนั้น แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. ความนำ คือ การเริ่มต้นของเรื่อง
2. เนื้อเรื่อง คือ ส่วนบันทึกเหตุการณ์หรือเรื่องราวประจำวัน
3. การปิดเรื่อง คือ การลงท้ายของเรื่อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องของย่อหน้าเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ส่วนเนื้อหาในกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี

การเขียนย่อหน้า

สิริวรรณ นันทจันทุล (2549: 14-15) ได้กล่าวถึงย่อหน้าว่า “ย่อหน้า คือ ข้อความตอนหนึ่งๆ ซึ่งเรียบเรียงจากประโยคหลายประโยคต่อเนื่องกัน เพื่อเสนอสาระสำคัญเพียงประการเดียว ย่อหน้าหนึ่งๆประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ”

1. **ประโยคใจความสำคัญ** คือ ประโยคที่สรุปสาระสำคัญหรือความคิดสำคัญของเนื้อหาในย่อหน้าไว้อย่างชัดเจน การวางตำแหน่งของประโยคใจความสำคัญไว้ในย่อหน้ามีลักษณะ ดังนี้

1.1 ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคแรกของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นๆที่ตามมาเป็นประโยคขยายความ

1.2 ประโยคใจความสำคัญอยู่ที่ย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคสุดท้ายของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นข้างต้นเป็นประโยคขยายความ

1.3 ประโยคใจความสำคัญอยู่ที่ตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคแรก ตามด้วยประโยคขยายความหลายๆประโยค แล้วสรุปความคิดสำคัญด้วยประโยคใจความสำคัญปิดท้ายอีกทีหนึ่งประโยค ทั้งนี้จะมีสาระเช่นเดียวกับประโยคแรกแต่ใช้การหลากคำ

1.4 ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนกลางย่อหน้า กล่าวคือ ผู้เขียนเรียบเรียงประโยคขยายความให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านในตอนต้นย่อหน้า จากนั้นสรุปความคิดสำคัญเป็นประโยคใจความสำคัญให้เห็นอย่างชัดเจน แล้วเรียบเรียงประโยคขยายความให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีก

2. ประโยคขยายความ คือ ประโยคหลายๆประโยคที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ข้อมูลสนับสนุนหรือขยายความประโยคใจความสำคัญ

การนำเสนอประโยคขยายความในย่อหน้ามีหลายวิธี ทั้งนี้ผู้เขียนเลือกใช้ให้เหมาะสมแก่แนวคิดสำคัญ หรือสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน วิธีขยายความในย่อหน้า เช่น

2.1 การใช้เหตุผล คือ ใช้ประโยคขยายความที่แสดงผลของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญหรือประโยคขยายความที่แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลหรือประโยคขยายความที่แสดงผลซึ่งเกิดจากสาเหตุนั้น

2.2 การบรรยายหรือให้รายละเอียด คือ ใช้ประโยคขยายความที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งเป็นรายละเอียดของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญ

2.3 การเปรียบเทียบ คือ ใช้ประโยคขยายความที่แสดงความเปรียบเทียบเนื้อหาของประโยคใจความสำคัญหรือความคิดสำคัญนั้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้เมื่อกล่าวเปรียบเทียบแล้วจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องนั้นชัดเจน

2.4 การใช้คำจำกัดความ คือ การใช้ประโยคขยายความแสดงคำจำกัดความหรือนิยามความหมายของคำหรือแนวคิดสำคัญของประโยคใจความสำคัญ

2.5 การยกตัวอย่าง คือ การใช้ประโยคขยายความแสดงตัวอย่างของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญนั้น

การเขียนส่วนเนื้อเรื่องของกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี หากผู้เขียนจัดลำดับความคิดหรือเนื้อหาในย่อหน้าได้อย่างเหมาะสมแล้วจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว

เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในงานวรรณกรรม

แนวคิดเป็นการสรุปรวบยอดของเรื่องเป็นสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน ผู้เขียนจึงต้องทราบก่อนว่าต้องการสื่อสารใดไปยังผู้อ่านจะได้เป็นแนวทางในการวางโครงเรื่องและการสร้างเนื้อเรื่องให้สอดคล้องไม่สับสนหรือขัดแย้งกันเอง

ความหมายของแนวคิด

การศึกษาเรื่องแนวคิด ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ดังนี้

สุภารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522: 12) กล่าวว่าไว้สรุปได้ว่า แนวคิดหรือจุดสำคัญของเรื่อง ไม่ใช่เนื้อเรื่องหรือโครงเรื่อง เป็นแนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องซึ่งปรากฏอยู่ตั้งแต่ต้นจนถึงปลายเรื่อง เป็นสิ่งเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2539: 100) กล่าวว่า “สารัตถะหรือแก่นเรื่องหรือแนวคิดของเรื่อง คือ ทักษะที่ผู้แต่งมีต่อชีวิตหรือสาระที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เรื่องบันเทิงคดีจะมีสารัตถะของเรื่องก็ต่อเมื่อผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตเพิ่มจากการได้รับความเพลิดเพลินอย่างเดียว”

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541: 415) กล่าวว่า “แก่นเรื่องเป็นพรรณนะหรือแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านทราบ โดยใช้โครงเรื่องหรือตัวละครเป็นสื่อ ใ้จับทสนทนา จาก และบรรยากาศ เป็นเครื่องปรุงแต่ง”

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2546: 107) ได้อธิบายความหมายของคำว่าแนวคิดโดยใช้คำว่า สวรรค์ละ สรุปได้ว่า คือทัศนะซึ่งถือเป็นสารที่แสดงจุดมุ่งหมายอันเป็นแก่นกลางของเรื่องหรือความคิดสำคัญของเรื่องโดยจะเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์และโลกทัศน์ที่ผู้แต่งมองเห็น

สรุปว่า แนวคิด คือ แก่นความคิดสำคัญของเรื่อง หรือสาระสำคัญของเรื่อง โดยจะเกี่ยวกับชีวิต เรื่องราว ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์และสังคม แนวคิดของเรื่องอาจแสดงไว้โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

ประเภทของแนวคิด

แนวคิดหรือแก่นเรื่องเป็นสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องรู้ว่า ต้องการสื่อสารใด ไปยังผู้อ่านจะได้เป็นแนวทางในการวางโครงเรื่องและสร้างเนื้อเรื่องให้สอดคล้องและเป็นข้อใจแก่นเรื่องที่ได้กำหนดไว้อย่างกลมกลืน อวยพร พานิช และ คณะ (2544: 311) ได้แบ่งแนวคิดออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. **แนวคิดแสดงทัศนะ** คือ ผู้เขียนมุ่งที่จะเสนอหรือแสดงทัศนะความเห็นต่อค่านิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคุณธรรม(อคุณธรรม) ทัศนะเหล่านี้ผู้เขียนจะแสดงทัศนะออกมาโดยตรงให้ผ่านตัวละคร(เช่นเป็นทัศนะของตัวละคร) หรือเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นทัศนะดังกล่าว

1.1 แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม เสนอทัศนะในการยกย่องผู้มีเกียรติ(วัดจากตำแหน่งหน้าที่การงาน) ผู้มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงหรือมีปัญญาสูง เป็นต้น

1.2 แนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อชาติบ้านเมือง ความกตัญญู ความเมตตาปรานี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นต้น

1.3 แนวคิดแสดงทัศนะต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม) ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เขียนมักจะเสนอให้เห็นผลของการเลวร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ว่าไม่ดี ไม่งาม แต่พยายามยกเหตุการณ์ความซอกซำของมนุษย์ที่ได้รับเพื่อเสนอให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นใจ สงสาร เป็นต้น

2. แนวคิดแสดงอารมณ์ คือ แนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครในอาการต่างๆ เช่น ว่างเปล่า น้อยใจในโชคชะตาชีวิต ความอิจฉา ริษยา ความรัก ความหึงหวง ความเกลียด และความกลัว เป็นต้น ผู้เขียนมีความมุ่งหมายให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นโดยผ่านตัวละคร คือ ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมรับรู้และความรู้สึกสำนึกคล้ายไปกับอารมณ์ของตัวละคร

3. แนวคิดแสดงพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละครเพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติตามถ้าเห็นว่าเป็นบุคลิกภาพที่พึงใจตน (ผู้อ่าน) ฉะนั้นผู้เขียนจะสร้างบุคลิกภาพของตัวละครให้เด่นชัดและให้แสดงพฤติกรรมที่ควรที่ เหมาะแก่ก่านิยมของสังคมปัจจุบัน(ตามทัศนะของผู้เขียน) แต่ น่าจะเป็นทัศนะคติร่วมของสังคม คือ ไม่เป็นบุคลิกภาพในอุดมคติเกินไป เช่น นอบน้อม เสียสละ เป็นนักสู้ มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ ฯลฯ

4. แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ ได้แก่ แนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นสภาพชีวิตและสังคม ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในช่วงหนึ่งของชีวิตตัวละคร เช่น ชีวิตของชาวชนบทที่ยากไร้แต่ก็ยังถูกคนเอาเปรียบ หรือทวดคาฟ้าดินธรรมชาติยังไม่อำนวยให้ชีวิตมีความหวัง หรือโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตในโรงงาน ชีวิตชาวประมง ชีวิตของสังคมที่ห่างไกลความเจริญ ฯลฯ

นอกจากนี้ เสาวนีย์ ทองถนอม (2544: 189) ยังได้แบ่งแนวคิดออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับสังคม หมายถึง สิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต และปัญหาต่างๆของคนในสังคม แนวคิดเกี่ยวกับสังคมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่เกิดจากเศรษฐกิจ ในสังคมเมืองไทยส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยคน 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มนายทุน กลุ่มชนชั้นกลาง และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดหรือผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากชนบทเพื่อขายแรงงานทำให้สังคมเมืองเกิดปัญหาต่างๆตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน คนในสังคมต้องดิ้นรนทำงานหาเงินเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง คนในสังคมมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาการว่างงานเมื่อไม่มีงานไม่มีเงินก็ทำให้เกิดปัญหาการขาดการศึกษา เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากเศรษฐกิจกำลังย่ำแย่ทั้งสิ้น เศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ดังนี้ ปัญหาความยากจน ปัญหาการขาดการศึกษา ปัญหาการว่างงาน ปัญหาโสเภณี และปัญหาการทุจริตในหน้าที่

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่เกิดจากสภาพจิตใจที่เสื่อมโทรม ประเทศไทยพัฒนาไปเป็นแบบสังคมอุตสาหกรรมซึ่งให้ความสำคัญแก่ผลผลิตของอุตสาหกรรมมากกว่าโดยลืมนำถึงสภาพจิตใจที่นับวันจะถดถอยลง สภาพจิตใจที่เสื่อมโทรมของคนในสังคมเนื่องมาจากการบีบรัดตัวของเศรษฐกิจในประเทศทำให้คนในสังคมต้องดำเนินชีวิตอย่างรีบเร่งและดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อความอยู่รอด แนวคิดที่เกิดจากสภาพจิตใจที่เสื่อมโทรม ดังนี้

1.2.1 การดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ คือ การดำเนินชีวิตมีแต่ความวุ่นวายสับสน

1.2.2 ปัญหาครอบครัว เพราะความรีบเร่งในสังคมต้องช่วยกันทำมาหากินทำให้ไม่มีเวลาให้กันและกัน ทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจเกิดขึ้น

1.2.3 ปัญหาคนชราถูกทอดทิ้ง คนในสังคมนับวันจิตใจจะเสื่อมโทรมลงความเร่งรีบและการทำมาหากินในชีวิตประจำวันทำให้หลงลืมและปล่อยปละละเลยพ่อแม่ที่แก่ชราทำให้คนชราเหล่านี้ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว

1.2.4 ปัญหาข่มขืน

1.2.5 ปัญหาความเชื่อและความศรัทธาที่อธิบายยาก

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมที่เกิดจากวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา มีวัฒนธรรมใหม่เข้ามาแทนวัฒนธรรมเก่าๆ เนื่องจากคนในสังคมไทยได้รับอิทธิพลตะวันตก และคนในสังคมยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในชีวิตประจำวัน ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สังคมไทยพัฒนาไป แต่ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยก็กำลังจะสูญหายไปกับความเจริญ

2. แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต หมายถึง แนวคิดที่ผู้เขียนต้องการเสนอให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 การดำรงชีวิต มี 2 ประเภท คือ

2.1.1 การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข คือ การใช้ชีวิตด้วยความราบรื่น ไร้อุปสรรคในการดำรงชีวิต

2.1.2 การดำรงชีวิตอย่างไม่มีความสุข คือ การมีปัญหาและอุปสรรคมากมายผ่านเข้ามาในชีวิต ดำรงชีวิตด้วยความยากลำบาก

2.2 สัจธรรมของชีวิต แนวคิดของสัจธรรมของชีวิต หมายถึง แนวคิดที่ผู้เขียนเสนอเรื่องราวของความจริงในการดำรงชีวิต ผู้คนในสังคมดำรงชีวิตตามค่านิยมและความต้องการของตนเองเป็นหลัก

2.3 แนวคิดของความรัก หมายถึง ความหมายที่ผู้เขียนสื่อเรื่องราวของความรักหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพราะความรักเป็นเหตุจึงทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความหมายที่ผู้เขียนเสนอให้เห็นเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์หรือเรื่องราวที่นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ เช่น การบูรกรุกทำลายดาวดวงอื่น สิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของแนวคิด คือ การสะท้อนภาพชีวิตไปตามทัศนะของผู้แต่โดยผ่านตัวละคร ซึ่งผู้อ่านไม่จำเป็นต้องยอมรับว่าแนวคิดนั้นๆถูกต้องเสมอไปแต่ควรพิจารณาแนวคิดในลักษณะว่า อำนวยประโยชน์หลากหลายแก่คน คือ ได้รับประสบการณ์โดยอ้อมและได้ข้อคิด เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตหรือใช้เป็นวิจารณ์ในเรื่องต่างๆหากต้องพบกับสถานการณ์ที่เคยอ่านโดยบังเอิญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสั้น

เอกสารที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทเรื่องสั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนประเภทเรื่องสั้น ดังนี้

วาสนา ไชยรัตน์ (2534) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องสั้นของสุรชัย จันทิมาธร” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาด้านกลวิธีการแต่ง ท่วงทำนองการแต่ง และแนวคิด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

เรื่องสั้นของสุรชัย จันทิมาธร มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีโครงเรื่องส่วนใหญ่เป็น ความรู้ลึกนึกคิดของตัวละคร ดำเนินเรื่องโดยใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมเป็น สำคัญ ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบผู้ประพันธ์เป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริง และผู้ประพันธ์เป็นผู้สังเกตการณ์ มากกว่าลักษณะอื่นๆ ตัวละครเป็นชนชั้นกลางและชนชั้นล่างของสังคม ฉากและบรรยากาศส่วนใหญ่เป็นสภาพสังคมเมืองหลวง ในด้านท่วงทำนองการแต่ง สุรชัย จันทิมาธร ได้ใช้คำซ้ำ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ และใช้สำนวนโวหารแบบเรียบๆ สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อเรื่อง ทั้งยัง ก่อให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์สะเทือนใจให้แก่ผู้อ่านเป็นอย่างดี ในด้านแนวคิด สุรชัย จันทิมาธร มุ่งเสนอปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนา

สุริย์ ตั้งสมบูรณ์ (2536) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องสั้นของประมุท อุณหุรูป” โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาด้านองค์ประกอบ กลวิธีการเขียน และการใช้ภาษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงเรื่องส่วนใหญ่จะดำเนินเรื่องตามปฏิกิริยาใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่ปิด เรื่องด้วยการพลิกความคาดหมาย ตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ ตัวละครที่เป็นมนุษย์ ตัวละครที่ เปรียบเทียบเท่ามนุษย์ และตัวละครที่เป็นสัตว์ บทสนทนาช่วยดำเนินเรื่องเสนอตัวละครและเสนอ แนวคิด ฉากเป็นฉากสังคมกรุงเทพฯมากกว่าสังคมชนบท องค์ประกอบของเรื่องสั้นทั้งหมดมี ความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดี ลักษณะเฉพาะที่ปรากฏในเรื่องสั้นของประมุท อุณหุรูป คือ เนื้อเรื่องเน้นพฤติกรรมและอารมณ์ของตัวละคร ประมุท อุณหุรูป ใช้ตัวละครทุกประเภทเพื่อมุ่ง แสดงปัญหาของปัจเจกชน การใช้ภาษามีการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้อย่างประณีต ความงดงามของ ภาษาปรากฏในการเลือกใช้เสียงในคำ การใช้คำ และการใช้โวหารภาพพจน์

ปิยะมาศ กาญจนเรื่องโรจน์ (2542) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เรื่องสั้นของดำรงค์ อารีกุล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ 2 กลวิธี คือ กลวิธีการเขียน และกลวิธีการ นำเสนอ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านกลวิธีเขียนผู้เขียนวางโครงเรื่องชนิดผูกปมปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นโครงเรื่องชนิดเน้นตัวละครที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว โครงเรื่องชนิดเน้นแนวคิดทาง สังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อม และโครงเรื่องชนิดเน้นบรรยากาศและสถานการณ์อันตึงต้าน ชุลมุน วุ่นวาย ด้านการสร้างตัวละครมีทั้งวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษาและผู้ใหญ่วัยทำงานหรือมีครอบครัวแล้ว เป็นตัวละครที่มีแบบสมจริงมากที่สุด ด้านฉากที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชน ด้านกลวิธีการนำเสนอ พบ 3 แบบ คือ ใช้วิธีการเล่าเรื่อง ใช้บทสนทนา และใช้ฉาก

พรศิริ นาควัชระ (2542) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ของ ชัยคุปต์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง 2 กลวิธี คือ ใช้ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักและใช้ข้อมูลทางจินตนาการเป็นหลัก ตัวละครที่ศึกษาในเรื่องสั้นมี 2 กลวิธี คือ การสร้างตัวละครในลักษณะสมจริงและการสร้างตัวละครในลักษณะเหนือจริง กลวิธีการสร้างฉากแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ กลวิธีการสร้างฉากที่อาศัยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และกลวิธีการสร้างฉากโดยการคาดคะเนจากข้อมูลโลกปัจจุบัน แนวคิดหลักของชัยคุปต์มี 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดหลักเกี่ยวกับผลกระทบทางศาสตร์และเทคโนโลยี แนวคิดหลักเกี่ยวกับมนุษย์ในปัจจุบันและมนุษย์ในอนาคต และแนวคิดหลักเกี่ยวกับในโลกอนาคต

วัชรมา บุญจรรยา (2545) ศึกษาเรื่อง “การศึกษากลวิธีการนำเสนอเรื่องในงานเขียนของ วินทร์ เลียววาริณ” จากนวนิยาย 1 เรื่อง และเรื่องสั้นจำนวน 64 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ กลวิธีการประพันธ์ 2 กลวิธี คือ กลวิธีการเล่าเรื่องและกลวิธีการเสนอเรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านกลวิธีการเล่าเรื่องใช้วิธีการเล่าเรื่อง 3 แบบ คือ เล่าโดยใช้ตัวละครเอกเป็นผู้เล่า ผู้เขียนเป็นผู้เล่า ในฐานะบุรุษที่สาม และการเล่าแบบผสมผสาน ทั้งนี้ที่พบมากที่สุด คือ การเล่าแบบตัวละครเอกเป็นผู้เล่า เนื่องจากวิธีนี้มีความสัมพันธ์กับการสร้างเรื่องแนวหักมุมของผู้เขียน ส่วนด้านกลวิธีการเสนอเรื่องพบว่า ผู้เขียนนำเสนอปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นสำคัญ นิยมใช้การดำเนินเรื่องย้อนอดีตมากที่สุดและสามารถดำเนินเรื่องได้อย่างมีระบบ วินทร์ เลียววาริณ นิยมสร้างเรื่องแนวหักมุมโดยใช้รูปแบบทั้งด้านเนื้อหาและรูปลักษณะที่แปลกใหม่ รูปแบบและวิธีการเสนอเรื่องที่ผู้เขียนนำมาใช้มีส่วนช่วยนำความคิดที่ผู้เขียนต้องการเสนอสู่ผู้อ่าน ได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยเกี่ยวกับนวนิยาย

เอกสารที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทนวนิยายมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนประเภทนวนิยาย ดังนี้

สุวรรณ เชื้อนิล (2523) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายเรื่องขุนศึกของไม้เมืองเดิม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลีลาการเขียน ในด้านการใช้คำ สำนวนโวหาร และสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ไม้เมืองเดิมมีลีลาการเขียน คือ เลือกใช้คำ สำนวน ภาษา โวหาร การบรรยายและการพรรณนา ตลอดจนการใช้อุปมาอุปไมยที่เหมาะสมแก่ตัวละคร ส่วนสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่องนั้น ไม้เมืองเดิมนั้นสภาพชีวิตและสังคมตลอดจนวัฒนธรรมชาวบ้านของคนไทยในชนบทให้ปรากฏออกมอย่างชัดเจน

สมพร มันทะสูตร (2522) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินและหลายชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถ้อยคำ สำนวนโวหาร และแนวคิดและคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วรรณกรรมทั้งสองเรื่องมีความดีเด่นในด้านรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนลีลา การใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหารต่างๆ อีกทั้งมีแนวคิดทางพุทธปรัชญาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการ ดำเนินชีวิต รวมไปถึงพฤติกรรมของตัวละครเป็นไปอย่างสมจริงและมีผลกระทบต่อสังคมทั้งคุณ และโทษ เรื่องสี่แผ่นดินมีคุณค่าในการแสดงถึงความเป็นอยู่ชนบทรอบนิคม วัฒนธรรม ในราช สำนักและสังคมชั้นสูงได้อย่างละเอียด ส่วนเรื่องหลายชีวิตมีคุณค่าในด้านที่สะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของสามัญชน นอกจากนี้นวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินและหลาย ชีวิตยังแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของราษฎรที่มีต่อสถาบันกษัตริย์ซึ่งนับเป็นลักษณะเฉพาะของ สังคมไทย

ชนิกานต์ กู้เกียรติ (2540) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลของ กฤษณา อโศก สิ้น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดที่ปรากฏในเรื่องในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่ แนวคิด เกี่ยวกับความรัก แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับ สังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง กฤษณาสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย มีบทบาทเด่นใน เรื่องเป็นส่วนใหญ่ ตัวละครรองมีบทบาทในการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในเรื่องช่วยเสริมให้ผู้อ่านเห็น ลักษณะของตัวละครเองชัดเจนขึ้น ส่วนกลวิธีการประพันธ์ กฤษณาใช้สัญลักษณ์ในการตั้งชื่อ เล่า เรื่องโดยผู้เขียนเป็นผู้เล่า และมีการดำเนินเรื่องหลายแบบ ทำให้นวนิยายของกฤษณา อโศกสินมี ความน่าสนใจ

อภิรัตน์ โมทนิยชาติ (2547) ศึกษาเรื่อง “การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของ ปิยะพร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางการใช้ภาษาและท่วงทำนองการแต่งของปิยะพร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปิยะพรเลือกคำมาใช้ได้อย่างโดดเด่น ได้แก่ การใช้คำบอกสีและแสง การใช้คำ บอกอารมณ์ความรู้สึก การใช้คำซ้ำและกลุ่มคำซ้ำ การใช้คำหลากหลาย ด้านการใช้ประโยค เลือกใช้ ประโยคที่มีความซับซ้อนมีรายละเอียดมาก ประโยคที่ใช้พรรณนาจึงมีขนาดยาว นอกจากนี้ยังมีการ ใช้เครื่องหมายไขว่ปลา เครื่องหมายอัญประกาศเดี่ยว การใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ และการใช้เครื่อง วรรคตอนหลายชนิดร่วมกัน ด้านการใช้ภาพพจน์มีการใช้ภาพพจน์อุปมา อุปถัมภ์ บุคลาธิษฐาน และคำถามเชิงวรรณศิลป์ และการใช้สัญลักษณ์มีการใช้สัญลักษณ์ในการตั้งชื่อเรื่อง

งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน

เอกสารที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทวรรณกรรมเยาวชนมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนประเภทวรรณกรรมเยาวชน ดังนี้

กรณีการ์ นาคอยู่ (2523) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-9 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2522” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านเนื้อหา ลักษณะรูปเล่ม และการใช้ภาษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ขึ้น ได้แก่ ด้านเนื้อหา เช่น หนังสือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน หนังสือให้ข้อคิดหรือคติธรรม ด้านลักษณะรูปเล่ม เช่น ภาพอธิบายเรื่องได้ ตัวอักษรไม่ทับภาพ ด้านการใช้ภาษา เช่น ใช้คำสุภาพ ใช้ภาษาถูกต้อง จากนั้นตรวจสอบผลของการศึกษาวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน โดยให้เด็กวัย 6-9 ปี อ่านหนังสือที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด และต่ำสุดทั้ง 3 ด้าน แล้วถามความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อหนังสือที่อ่าน ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของหนังสือสำหรับเด็กวัย 6-9 ปี ตามเกณฑ์ทั้ง 3 ด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ส่วนผลของการตรวจสอบโดยการสัมภาษณ์เด็กสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของผู้วิจัย คือ หนังสือที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดจะมีจำนวนเด็กที่ชอบมากที่สุด และหนังสือที่ได้รับค่าเฉลี่ยต่ำลงมาจำนวนเด็กที่ชอบจะลดลงเช่นเดียวกัน

สุนทรี มีพร้อม (2522) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับชนะการประกวด” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ด้านเนื้อเรื่อง การวางโครงเรื่อง การเสนอเรื่องสำนวนภาษา องค์ประกอบที่เข้าใจในการอ่าน และสารประโยชน์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าเป็นการวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดี 13 เล่ม สารคดี 4 เล่ม โดยเฉพาะสารคดี ได้แก่ เรื่องพระราชวังบางปะอิน วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัฒนธรรมโบราณบ้านเชียง และแม่โพสพ เนื้อหาของหนังสือประเภทสารคดีส่วนใหญ่ให้ความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นไทย แต่ขณะเดียวกันก็ได้รับความเพลิดเพลินด้วย การเสนอเรื่องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่เด็กควรรู้ไม่สับสน สำนวนภาษามักเป็นการอธิบายและบรรยายซึ่งได้ใจความและช่วยให้เข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น

พัชรีย์ จำปา (2539) ศึกษาเรื่อง “วัจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัจนลีลาทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดีที่เป็นร้อยแก้วจำนวน 36 เล่ม ที่ชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2535 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วัจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีกลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือ ใช้คำง่ายสื่อความหมายลงตัว คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก เช่น คำกริยาแสดงประสบการณ์เกี่ยวกับความทุกข์และความไม่พอใจ การเลือกใช้คำต่างๆ ที่มุ่งให้เกิดความสนุกสนาน

คำพิเศษ คำบอกสี่ คำอุทาน คำเลียนเสียง คำที่แสดงความรู้สึกอ่อนน้อม และการเล่นคำ เช่น การซ้ำคำ การหลាកคำ นอกจากนี้ยังพบว่ามักใช้ประโยคสั้น และประโยคที่มีคำบอกความต่าง

ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ (2545) ศึกษาเรื่อง “ลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา จำแนกประเภทหนังสือ และองค์ประกอบของสารคดีสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี และศึกษาลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สารคดีสำหรับเด็กแบ่งตามเนื้อหาได้ 6 ประเภท ได้แก่ สารคดีประเภทสัตว์ พืช บุคคล สิ่งของ สถานที่ และทั่วไป มีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา 2 ลักษณะ คือ กลวิธีการนำเสนอแบบมีตัวละครและกลวิธีการนำเสนอแบบไม่มีตัวละคร ด้านองค์ประกอบของหนังสือสารคดีสำหรับเด็ก พบว่าประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำเรื่องที่มีกลวิธีการเปิดเรื่อง 8 วิธี ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุปเรื่องที่มีกลวิธีปิดเรื่อง 10 วิธี สำหรับด้านลีลาการใช้ภาษาพบว่ามีการใช้คำ ดังนี้ คำมูล คำซ้ำ คำซ้อน คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ คำกริยาแสดงประสบการณ์ คำพิเศษ คำเลียนเสียง คำบอกสี่ และคำศัพท์เฉพาะ การใช้ประโยคพบว่า ประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคความรวมที่มีทั้งบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคขอร้อง ส่วนการเชื่อมโยงความมีทั้งหมด 11 แบบ ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคมี 5 ลักษณะ โวหารการเขียนใช้บรรยายโวหารมากที่สุด และการใช้ภาพพจน์เป็นแบบอุปมา

งานวิจัยเกี่ยวกับสารคดี

เอกสารที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทสารคดีมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนประเภทสารคดี ดังนี้

กรพัศุ สร้อยระย้า (2542) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนันยา” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษา ในด้านการถ้อยคำ ประโยค ลำนวนโวหาร การเรียบเรียงงานเขียน กลวิธีการเสนอความรู้ และการเสนอทัศนะ จำนวน 72 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่างานเขียนประเภทสารคดีของมนันยาใช้ถ้อยคำส่วนมากได้ถูกหลักการ และสร้างอารมณ์ขันด้วยถ้อยคำสำนวน เสียง และความหมาย การใช้ประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคกระชับขนาดยาว โดยที่ประโยคส่วนใหญ่แสดงเจตนาชัดเจน ในด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่า มนันยานิยมใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก และนิยมใช้สาธกโวหารกับอุปมาโวหารประกอบโวหารชนิดอื่น โดยใช้วิธีสร้างภาพพจน์ 4 วิธี ได้แก่ เลียนเสียงธรรมชาติ ใช้ปฏิพากย์ ใช้อดีตพจน์ และใช้บุคลาธิษฐาน ด้านการเรียบเรียงงานเขียนมนันยานิยมเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังลำดับความตามเวลา ลำดับความตามความสัมพันธ์ และนิยมเขียนบทลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญมากที่สุด ในด้านการเสนอ

ความรู้และทัศนคติมีกลวิธีเสนอความรู้ 7 วิธี คือ แนะนำผู้อ่าน อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น แฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา แฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็น แฝงความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ใช้วิธีเปรียบเทียบ และใช้วิธีแทรกเรื่องข้างขึ้น ส่วนการเสนอทัศนคติมี 4 วิธี คือ เสนอทัศนคติผ่านบทสนทนา ผ่านคำถาม แฝงความคิดเห็นไว้ในการเล่าเรื่อง และเสนอทัศนคติโดยอ้อม

ศศิวิมล ผลิตาภรณ์ (2544) ศึกษาเรื่อง “การภาษาในพระราชนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องและแสดงการเปลี่ยนหัวเรื่องย่อย การเชื่อมโยงความ การใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงสร้างภาษาในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวฯแบ่งเป็นโครงสร้างภายใน ได้แก่ การเริ่มต้น การลงท้าย และ โครงสร้างภายนอก ได้แก่ ส่วนคำนำและส่วนภาคผนวก ในด้านลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่อง ได้แก่ การใช้วัน-วันที่-เดือน-ปี ที่บันทึกเหตุการณ์ และการใช้ชื่อส่วนประกอบของโครงสร้างสารคดี ส่วนลักษณะภาษาแสดงหัวเรื่องย่อย ได้แก่ การเปลี่ยนหัวเรื่องย่อยโดยมีตัวกำหนดการเปลี่ยนหัวเรื่องและไม่มีตัวกำหนดการเปลี่ยนหัวเรื่อง การเชื่อมโยงความในพระราชนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวฯ ได้แก่ การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงมี 2 ลักษณะ การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำมี 4 ประเภท และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อมมี 19 ประเภท และในด้านการใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ มีการใช้เครื่องหมายชนิดมี 12 ลักษณะ การใช้เครื่องหมายอัญประกาศมี 6 ลักษณะ และการใช้ตัวอักษรเอนมี 8 ลักษณะ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ประมวลความรู้จากทฤษฎีต่างๆ สร้างหลักเกณฑ์ที่เป็นแนวทางในการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” ดังนี้

1. เกณฑ์การใช้ภาษาในวรรณกรรม

1.1 การใช้คำ

- 1.1.1 คำมูล (สาคร บุญเลิศ, 2538: 35)
- 1.1.2 คำประสม (ปรีชา ทิชนพวงศ์, 2522: 78)
- 1.1.3 คำซ้อน (สาคร บุญเลิศ, 2538: 40-42)
- 1.1.4 คำซ้ำ (บรรจบ พันธุเมธา, 2544: 76)
- 1.1.5 การยืมคำภาษาต่างประเทศ (ทองสุก เกตุโรจน์, 2533: 15)
- 1.1.6 คำเสริม (นววรรณ พันธุเมธา, 2525: 84-89)

1.1.7 คำเรียก (นววรรณ พันธุมธา, 2525: 90)

1.1.8 คำสุภาพ (นพดล จันทร์เพ็ญ, 2531: 35)

1.1.9 คำเลียนเสียง (สนิท ตั้งทวี, 2528: 63)

1.1.10 ชนิดคำ

1) คำวิเศษณ์ (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2539: 87)

2) คำบุพบท (สาคร บุญเลิศ, 2538: 66)

3) คำอุทาน (สาคร บุญเลิศ, 2538: 70)

1.2 การใช้สำนวน

1.2.1 สำนวนเดิม (ศิตานันท์ มีดี, 2548: 77)

1.2.2 สำนวนใหม่ (ศิตานันท์ มีดี, 2548: 77)

1.3 การใช้ภาพพจน์

จรัญญา ดีบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตั้งทิษะรักษ์ (2533: 108-117) ได้แบ่งภาพพจน์ออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1.3.1 อุปมา

1.3.2 อุปลักษณ์

1.3.3 บุคลาธิษฐาน

1.3.4 อติพจน์

1.3.5 นามนัย

1.3.6 ปฏิภาคพจน์

1.3.7 สัทพจน์

1.3.8 อาวัตพากย์

1.3.9 ปฏิปุจฉา

2. เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทต่างๆ

2.1 เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ไฟโรจน์ บุญประกอบ (2539: 53-73) แบ่งกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดีไว้
ดังนี้

- 2.1.1 การเปิดเรื่อง
- 2.1.2 การดำเนินเรื่อง
- 2.1.3 การปิดเรื่อง

2.2 เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี

ถวัลย์ มาศจรัส (2538: 32-38) แบ่งกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดีไว้ ดังนี้

- 2.2.1 ส่วนนำเรื่อง
- 2.2.2 ส่วนเนื้อเรื่อง
 - 1) ประโยคใจความสำคัญ (สิริวรรณ นันทจินฑุล, 2549: 14-15)
 - 2) ประโยคขยายความ (สิริวรรณ นันทจินฑุล, 2549: 14-15)
- 2.2.3 ส่วนสรุปเรื่อง

3. เกณฑ์แนวคิดในงานวรรณกรรม

อวยพร พานิช และ คณະ (2544: 311) ได้แบ่งแนวคิดออกเป็น 4 ชนิด คือ

- 3.1 แนวคิดแสดงทัศนะ
 - 1) แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม
 - 2) แนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม
 - 3) แนวคิดแสดงทัศนะต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม)
- 3.2 แนวคิดแสดงอารมณ์
- 3.3 แนวคิดแสดงพฤติกรรม
- 3.4 แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษากลวิธีการแต่ง และแนวคิด ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ งานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ถึงปีพ.ศ.2547 จำนวน 11 เล่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ถึงปี พ.ศ. 2547 จำนวน 11 เล่ม โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. งานเขียนประเภทบันเทิงคดี

- 1.1 นันดิมดวงอาทิตย์ (2533)
- 1.2 ดวงจันทร์ที่จากไป (2536)
- 1.3 คิดถึงทุกปี (2541)
- 1.4 ปลาฉลามพันหลอ (2542)
- 1.5 เจ้าหญิง (2546)

2. งานเขียนประเภทสารคดี

- 2.1 หลังอ่าน (2540)
- 2.2 บินที่ละหลา (2543)
- 2.3 คิมทะเลสาบ อาบทะเลทราย (2544)

2.4 รอยยิ้มที่นำเราไป (2545)

2.5 ทางกันดาร (ใช้นามปากกาว่า "กันดาร กุมารแพนด้า") (2545)

2.6 คนรักกับจักรยาน (2547)

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประมวลความรู้จากเอกสารและงานวิจัยจากบทที่ 2 การตรวจเอกสาร เกณฑ์การวิเคราะห์เรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมี ดังนี้

เกณฑ์การใช้ภาษาในวรรณกรรม

1. การใช้คำ

1.1 คำมูล คือ คำที่มีมาแต่เดิมอาจเป็นคำไทยแท้ๆหรือเป็นคำที่รับมาจากภาษาอื่นก็ได้ อาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือคำหลายพยางค์ก็ได้ คำมูลแต่ละคำจะมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่มีความหมายได้อีก (สาคร บุญเลิศ, 2538: 35)

1.2 คำประสม คือ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ ตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไปมาประสมกันเป็นคำใหม่ เช่น ไฟฟ้า พัดลม ตู้เย็น ฯลฯ คำที่ยกตัวอย่างนี้ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระทั้งนั้น กล่าวคือแต่ละหน่วยสามารถไปปรากฏตามลำพังได้เป็น ไฟ ฟ้า ตู้ เย็น พัด ลม (ปรีชา ทิชนพงศ์, 2522: 78)

1.3 คำซ้อน เป็นคำประสมประเภทหนึ่งแต่นิยมเรียกว่าคำซ้อนเพราะเอาคำที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน เอามาประสานกันเป็นคำซ้อน ซึ่ง สาคร บุญเลิศ (2538: 40-42) ได้แบ่งคำซ้อนเป็น 2 ประเภท คือ คำซ้อนเพื่อความหมายกับคำซ้อนเพื่อเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือเป็นพวกเดียวกันมาซ้อนกันเกิดเป็นคำใหม่ เช่น เสื้อสาด อุ้มชู แข็งแรง แก้มคาง ฯลฯ

2) คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาซ้อนกันเพื่อให้ออกเสียงสะดวก มุ่งที่เสียงมากกว่าความหมาย คำที่นำมาเข้าคู่กันจึงอาจจะไม่มีความหมาย เช่น โล กับ เล เป็น โลเล หรือมีความหมายเพียงคำเดียว เช่น มอม กับ แมม เป็น มอมแมม หรือคำแต่ละคำมีความหมาย แต่เมื่อนำมาซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ เช่น งอ(คค) กับ แง(เสียงเต็กร้อง) เป็น งอแง(เอาใจยาก)

1.4 คำซ้ำ คือ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไป กับคำเดียวเพียงคำเดียวจึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ทำนองเดียวกับคำซ้อนต่างกันก็แต่เพียงคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น และเพื่อให้รู้ว่าคำกล่าว 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำไม่ใช่คำเดี่ยวๆ เรียงกันจึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ในภาษาไทยใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับคำต้น (บรรจบ พันธุมธา, 2544: 76)

1.5 การยืมคำภาษาต่างประเทศ คือ การออกเสียงคำที่ยืมมาตรงตามคำในภาษาเดิมหรือคล้ายคำเดิมมากที่สุดที่อาจผิดเพี้ยนไปบ้างก็จะมีในเรื่องเสียงสูงต่ำ คำที่นำมาใช้ในลักษณะนี้มีมากในภาษาของเรา (ทองสุก เกตุโรจน์, 2533: 15)

1.6 คำเสริม คือ คำที่เสริมเข้าไปในประโยคเพื่อเน้นเจตนาของผู้พูดที่ต้องการบอกเล่า ตั้ง ขอร้อง หรือถาม ฯลฯ หรือบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังว่าเสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่ (นววรรณ พันธุมธา, 2525: 84-89)

1.7 คำเรียก คือ คำที่ใช้เรียกผู้อื่นให้เกิดความสนใจเมื่อเขาเกิดความสนใจแล้วก็สื่อสารได้ต่อไป คำเรียกจึงมักอยู่หน้าประโยคแต่บางที่เมื่อสื่อสารไปแล้วผู้พูดก็อาจจะเรียกผู้ฟังให้เกิดความสนใจอีกคำเรียกจึงอยู่ท้ายประโยคก็ได้ ประโยคหลายประโยคติดต่อกันอาจมีคำเรียกสลับเป็นระยะๆ (นววรรณ พันธุมธา, 2525: 90)

1.8 คำสุภาพ เป็นคำที่ใช้ในหมู่สุภาพชนหรือในภาษาราชการ ถือว่าเป็นคำนุ่มนวล ไพเราะ และไม่หยาบคาย เช่น ศิริยะ รับประทาน ปีศสาวะ เป็นต้น (นพดล จันทรเพ็ญ, 2531: 35)

1.9 คำเลียนเสียง เหมาะสำหรับการบรรยายความเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับการบรรยายอย่างสมจริง คำประเภทนี้ ได้แก่ คำว่า หวือ หวอ ปึง ปึง เพ็ล้ง เป็ลยง โพละ ฯลฯ (สนิท ตั้งทวี, 2528: 63)

1.10 ชนิดคำ

1.10.1 คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่ คำว่า ดี ชั่ว ต่ำ สูง เป็นต้น สำหรับประกอบคำอื่น คือ ประกอบคำนาม เช่น ม้าเร็ว ประกอบสรรพนาม เช่น ไครบ้าง ประกอบกริยา เช่น เดินช้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2539: 87)

1.10.2 คำบุพบท คือ คำที่ใช้นำหน้านาม สรรพนามหรือกริยาบางพวกที่เรียกว่า กริยา สภาวมาลา (วรรณิต อักษรพงศ์, 2537: 273)

1.10.3 คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด เช่น สงสาร ประหลาดใจ ตกใจ สงสัย ฯลฯ หรือเพื่อเสริมคำพูดให้ยาวและชัดเจนขึ้น (สาคร บุญเลิศ, 2538: 70)

2. การใช้สำนวน

ศิตานันท์ มีดี (2548: 77) ได้แบ่งสำนวนออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สำนวนเดิม หมายถึง สำนวนที่คนไทยทั่วไปรู้จักและเคยใช้กันอยู่แล้ว การใช้สำนวน เดิมมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ

2.1.1 สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิม หมายถึง สำนวนที่เขียนและมีความหมายตามอย่างสำนวนเดิมอย่างถูกต้องและอย่างครบถ้วน

2.1.2 สำนวนเดิมแต่มีความหมายใหม่ หมายถึง การนำสำนวนเดิมมาใช้โดยการเปลี่ยนแปลงความหมายของสำนวน

2.1.3 สำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน เป็นการนำสำนวนเดิมมาใช้ โดยการเปลี่ยนแปลงบางส่วนของสำนวนนั้น คือ

1) จำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ เป็นการเปลี่ยนแปลงคำบางคำในจำนวนนั้นๆออก และคงคำบางคำเดิมไว้โดยเมื่อเปลี่ยนแล้วความหมายก็ยังคงความหมายเดิมอยู่หรืออาจเปลี่ยนแปลงความหมายไปบ้าง

2) จำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป ถึงแม้ว่าจะตัดคำบางส่วนออกไปแล้วแต่ก็ยังคงคำเดิมบางส่วนไว้อยู่ และความหมายก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

3) จำนวนที่เพิ่มคำบางคำ คือ การคงจำนวนเดิมไว้และมีการเพิ่มเติมคำอื่นเข้ามา ประกอบจำนวนนั้นทำให้ความหมายหนักแน่นมากขึ้น

2.2 จำนวนใหม่ หมายถึง จำนวนที่สร้างใหม่อาจเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำซึ่งปกติใช้ในความหมายหนึ่งและได้นำมาใช้อีกความหมายหนึ่งหรืออาจนำคำหลายๆลักษณะ เช่น คำภาษาพูด คำสแลง คำซ้ำ คำภาษาต่างประเทศ มารวมกันทำให้มีลักษณะเด่นแตกต่างจากคำปกติและสื่อความหมายเฉพาะ

3. การใช้ภาพพจน์

จรัญญา คิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณมา ตั้งทิฆะรักษ์ (2533: 108-117) กล่าวว่า วิธีการเขียนโดยใช้ภาพพจน์ มีมากมายหลายชนิด ชนิดที่พบเห็นเสมอมิดังนี้

3.1 อุปมา เป็นความเปรียบโดยการนำเอาเรื่องราวหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ทั้งนี้เพื่อให้ลักษณะของเรื่องราวหรือสิ่งของนั้นๆมีความเด่นชัดเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้ง

3.2 อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เน้นความแรงกว่าอุปมา ไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง บอกได้เลยว่าคืออะไรหรือเป็นอะไรตามลักษณะเด่นที่ต้องการเปรียบ

3.3 บุคลาธิษฐานเป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการทำให้สิ่งทั้งหลายที่ไม่มีชีวิต สามารถแสดงอาการปรกติต่างๆราวกับเป็นคน มีชีวิตจิตใจเหมือนคน

3.4 อติพจน์ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบในลักษณะที่เกินจากความเป็นจริง ซึ่งให้เห็นถึงความไม่น่าจะเป็นไปได้ของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง มีจุดประสงค์เพื่อตอกย้ำหรือเน้นอารมณ์ความรู้สึก

3.5 นามนัย คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรงๆแต่ต้องเป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป เป็นภาพพจน์เพื่อใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดาๆซ้ำซากและเป็นการนำเอาจุดเด่นจุดสำคัญหรือลักษณะเด่นของสิ่งนั้นมากล่าวผู้ส่งสารไม่ต้องเสียเวลาอธิบายและผู้รับสารก็มองเห็นภาพได้ทันที

3.6 ปฏิภาคพจน์ คือ การเปรียบเทียบที่เกิดจากการใช้คำหรือข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกัน ตรงข้ามกัน แต่นำมาเข้าคู่กันเพื่อให้เกิดความหมายขานานหรือเกิดภาพตัดที่มองรวมๆแล้วกลมกลืนกันและให้ความหมายลึกซึ้ง

3.7 สัทพจน์ คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการถ่ายทอดเสียงหรือเลียนเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ ภาพพจน์ชนิดนี้จะทำให้รู้สึกเหมือนได้ยินเสียงนั้นจริงๆ เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงฟ้าผ่า เสียงครวญคราง เสียงลมพัด เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ชนิดต่างๆเพื่อให้ผู้อ่านได้รสจากข้อความนั้นๆเพิ่มขึ้น

3.8 อาวัดพากย์ เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา

3.9 ปฏิปุจฉา เป็นการใช้คำถามโดยมิได้คาดหวังคำตอบ เป็นการตั้งคำถามเพื่อต้องการให้เกิดความคิดหรือเน้นความรู้สึกเพื่อกระทบใจผู้อ่าน

เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทต่างๆ

1. เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ไพโรจน์ บุญประกอบ (2539: 53) ได้แบ่งกลวิธีการแต่งไว้ ดังนี้

1. การเปิดเรื่อง เป็นจุดสำคัญมากในการเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน การเปิดเรื่องอาจทำได้ ดังนี้

1.1 เปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร

1.2 เปิดเรื่องด้วยการพรรณานบุคลิกลักษณะตัวละครเอก หรือบรรยายฉากและบรรยากาศ หรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ

1.3 เปิดเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่างๆซึ่งส่วนมากจะแสดงออกตามแนวความคิดของผู้เขียนเอง

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ควรเป็นบทสนทนาที่นำผู้อ่านเข้าสู่เรื่องได้อย่างรวดเร็ว เป็นการปลุกเร้าความสนใจของผู้อ่าน

1.5 เปิดเรื่องโดยใช้สำนวน พงศพย บทกวี หรือคำกล่าวคมคาย ชวนคิด

1.6 เปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม คำโปรยนั้นอาจมีความยาว 2-3 บรรทัด หรือเพียงประโยคเดียวก็ได้

2. การดำเนินเรื่อง เป็นการสร้างปมปัญหา อุปสรรคหรือความขัดแย้ง เพิ่มความยุ่งยากซับซ้อน เร้าความสนใจชวนให้ติดตาม การดำเนินเรื่องมี 3 แบบ คือ

2.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมใดเกิดขึ้นก่อนก็เขียนก่อนตามลำดับก่อนหลัง

2.2 ดำเนินเรื่องย้อนหลัง ผู้เขียนอาจเปิดจุดจบของเรื่องแล้วย้อนเล่าเรื่องราวที่ทำให้เกิดจุดจบนั้นตั้งแต่ต้น

2.3 ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ ผู้เขียนจะเล่าเรื่องที่เกิดในที่หนึ่งจนสิ้นกระแสความแล้วจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในอีกที่หนึ่ง

2.4 การเล่าเรื่อง หมายถึง วิธีการที่ผู้เขียนเลือกแสดงเรื่องราวจากมุมใดมุมหนึ่ง การเล่าเรื่องมี 4 กลวิธี ดังนี้

2.4.1 ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง อาจเป็นตัวเอกหรือตัวประกอบก็ได้

2.4.2 ผู้เขียนเป็นผู้เล่า กลวิธีนี้แบ่งย่อยได้อีก 2 ชนิด คือ

1) ผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้ง กล่าวคือ รู้และสามารถบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทุกตัว รู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น

2) ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยยังรู้จิตใจของตัวละครเพียงตัวเดียว เหตุการณ์ทั้งหลายในเรื่องตัวละครตัวนี้รู้เท่านั้น ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องราวจากสายตาของตัวละครนี้

2.4.3 เล่าเรื่องโดยกระแสดิจประหวัด เป็นการเล่าเรื่องแบบบันทึกความคิดคำนึงของตัวละคร ความคิดของตัวละครดำเนินไปอย่างไร ผู้เขียนก็จะเขียนไปอย่างนั้น

2.4.4 เล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม คือ การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องดังที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไปในเรื่องเดียวกัน

3. การปิดเรื่อง ตอนจบมักจะให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหา การปิดเรื่องสรุปได้กว้างๆเป็น 2 แบบ คือ

3.1 จบแบบธรรมดา เป็นการจบตามความคาดหมายของผู้อ่าน

3.2 จบแบบพลิกความคาดหมาย เป็นการจบให้ผู้อ่านรู้สึกผิดคาดแต่ก็ต้องทำให้ผู้อ่านยอมรับได้ว่าเรื่องอาจจะลงเอยแบบนั้น

2. เกณฑ์กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี

ถวัลย์ มาศจรัส (2538: 32-38) กล่าวถึงกลวิธีการแต่งสารคดี ดังนี้

1. ส่วนนำเรื่อง คือ ส่วนที่ผู้เขียนต้องจูงใจผู้อ่านให้ไปถึงเนื้อเรื่อง การเขียนนำเรื่องมีหลายวิธีได้แก่

1.1 แบบสรุปเนื้อหา เป็นการเปิดเรื่องที่เน้นความสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดให้สั้นย่อ ด้วยข้อความที่สั้นกระชับ ช่วยให้ผู้อ่านอยากกรู้อยากเห็น

1.2 เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ การนำเนื้อเรื่องตอนที่สำคัญที่สุด แฉนที่สุดมา นำเรื่องเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน

1.3 เปิดเรื่องโดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม มากล่าวนำ เป็นที่นิยมกันพอสมควรเพราะคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ โดยการนำประโยคสำคัญที่ปรากฏในเนื้อเรื่องมา ขึ้นต้นหากว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่เด่นมาก ๆ เป็นประโยคที่จับใจ

1.5 เปิดเรื่องโดยใช้คำถาม เหมาะสำหรับการเขียนสารคดีที่ต้องการโน้มน้าวให้ผู้อ่าน เกิดความรู้สึกร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.6 เปิดเรื่องโดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ เป็นการนำเอาเหตุการณ์ที่ผู้อ่านส่วนใหญ่ เคยรับรู้มาก่อนแล้วมานำเรื่องเพื่อที่จะโยงมาสู่เรื่องราวที่จะเขียนถึงในปัจจุบัน

1.7 เปิดเรื่องด้วยการพรรณนา เป็นการเปิดเรื่องแบบเรียบง่ายและนิยมกันทั่วไป

1.8 เปิดเรื่องแบบย้อนอดีต การนำเหตุการณ์ในอดีตมากล่าวนำเพื่อโยงเข้าสู่เหตุการณ์ในปัจจุบันหรือในอนาคต

2. เนื้อเรื่อง การเลือกเนื้อเรื่องที่จะนำมาเขียนสารคดีนั้นจะต้องถ่วงถองอย่างรอบคอบ ว่า ผู้อ่านอ่านจบแล้วจะได้สาระอะไรบ้าง

ในการวิเคราะห์ส่วนเนื้อหาของกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

สิริวรรณ นันทจันทุล (2549: 14-15) ได้กล่าวถึงย่อหน้าว่า “ย่อหน้า คือ ข้อความตอนหนึ่งๆซึ่งเรียบเรียงจากประโยคหลายประโยคต่อเนื่องกันเพื่อเสนอสาระสำคัญเพียงประการเดียว ย่อหน้าหนึ่งๆประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ”

1. ประโยคใจความสำคัญ คือ ประโยคที่สรุปสาระสำคัญหรือความคิดสำคัญของเนื้อหาในย่อหน้าไว้อย่างชัดเจน การวางตำแหน่งของประโยคใจความสำคัญไว้ในย่อหน้ามีลักษณะดังนี้

1.1 ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคแรกของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นๆที่ตามมาเป็นประโยคขยายความ

1.2 ประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคสุดท้ายของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นข้างต้นเป็นประโยคขยายความ

1.3 ประโยคใจความสำคัญอยู่ทั้งตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคแรกตามด้วยประโยคขยายความหลายๆประโยคแล้วสรุปความคิดสำคัญด้วยประโยคใจความสำคัญปิดท้ายอีกทีหนึ่งประโยค ทั้งนี้จะมีสาระเช่นเดียวกับประโยคแรกแต่ใช้การหลากคำ

1.4 ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนกลางย่อหน้า กล่าวคือ ผู้เขียนเรียบเรียงประโยคขยายความให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านในตอนต้นย่อหน้า จากนั้นสรุปความคิดสำคัญเป็นประโยคใจความสำคัญให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วเรียบเรียงประโยคขยายความให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีก

2. ประโยคขยายความ คือ ประโยคหลายๆประโยคที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ข้อมูลสนับสนุนหรือขยายความประโยคใจความสำคัญ

การนำเสนอประโยคขยายความในย่อหน้ามีหลายวิธี ทั้งนี้ผู้เขียนเลือกใช้ให้เหมาะสมแก่แนวคิดสำคัญหรือสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน วิธีขยายความในย่อหน้าเช่น

2.1 การใช้เหตุผล คือ ใช้ประโยชน์ขยายความที่แสดงเหตุผลของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญหรือประโยคขยายความที่แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลหรือประโยชน์ขยายความที่แสดงผลซึ่งเกิดจากสาเหตุนั้น

2.2 การบรรยายหรือให้รายละเอียด คือ ใช้ประโยชน์ขยายความที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งเป็นรายละเอียดของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญ

2.3 การเปรียบเทียบ คือ ใช้ประโยชน์ขยายความที่แสดงความเปรียบเทียบเนื้อหาของประโยคใจความสำคัญ หรือความคิดสำคัญนั้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้เมื่อกล่าวเปรียบเทียบแล้วจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องนั้นชัดเจน

2.4 การใช้ความจำกัดความ คือ การใช้ประโยชน์ขยายความแสดงคำจำกัดความหรือนิยามความหมายของคำหรือแนวคิดสำคัญของประโยคใจความสำคัญ

2.5 การยกตัวอย่าง คือ การใช้ประโยชน์ขยายความแสดงตัวอย่างของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญนั้น

3. สรุปเรื่อง เป็นการเขียนเพื่อขมวดปมของเรื่องให้ยุติตรงเป้าหมายที่ต้องการตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น

- 3.1 สรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ
- 3.2 สรุปความคิดเห็นที่เห็นว่าเป็นประโยชน์กับชีวิตและสังคม
- 3.3 สรุปเนื้อหาเพื่อโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ
- 3.4 สรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก

เกณฑ์แนวคิดในงานวรรณกรรม

อวยพร พานิช และ คณะ (2544: 311) ได้แบ่งแนวคิดออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. แนวคิดแสดงทัศนะ คือผู้เขียนมุ่งที่จะเสนอหรือแสดงทัศนะความเห็นต่อค่านิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคุณธรรม

(อคุณธรรม) ทักษะเหล่านี้ผู้เขียนจะแสดงทักษะออกมาโดยตรงให้ผ่านตัวละคร(เช่นเป็นทักษะของตัวละคร) หรือเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นทักษะดังกล่าว

1.1 แนวคิดแสดงทักษะต่อค่านิยมของสังคม เสนอทักษะในการยกย่องผู้มีเกียรติ(วัดจากตำแหน่งหน้าที่การงาน) ผู้มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงหรือมีปัญหาสูง เป็นต้น

1.2 แนวคิดแสดงทักษะต่อคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อชาติบ้านเมือง ความกตัญญู ความเมตตาปรานี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นต้น

1.3 แนวคิดแสดงทักษะต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม) ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เขียนมักจะเสนอให้เห็นผลของการเลวร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ว่าไม่ดีไม่งามแต่พยายามยกเหตุการณ์ความซอกซำของมนุษย์ที่ได้รับเพื่อเสนอให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นใจ สงสาร เป็นต้น

2. แนวคิดแสดงอารมณ์ คือ แนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครในอาการต่างๆ เช่น ว่างหัว น้อยใจในโชคชะตาชีวิต ความอิจฉา ริษยา ความรัก ความหึงหวง ความเกลียดและความกลัว เป็นต้น ผู้เขียนมีความมุ่งหมายให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้น โดยผ่านตัวละคร คือ ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมรับรู้และความรู้สึกสำนึกคล้ายไปกับอารมณ์ของตัวละคร

3. แนวคิดแสดงพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละครเพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติตามถ้าเห็นว่าเป็นบุคลิกภาพที่พึงใจตน (ผู้อ่าน) ฉะนั้นผู้เขียนจะสร้างบุคลิกภาพของตัวละครให้เด่นชัดและให้แสดงพฤติกรรมที่ควรที่ เหมาะแก่ค่านิยมของสังคมปัจจุบัน(ตามทักษะของผู้เขียน) แต่น่าจะเป็นทักษะคิดร่วมของสังคม คือ ไม่เป็นบุคลิกภาพในอุดมคติเกินไป เช่น นอบน้อม เสียสละ เป็นนักสู้ มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ ฯลฯ

4. แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ ได้แก่ แนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นสภาพชีวิตและสังคมส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในช่วงหนึ่งของชีวิตตัวละคร เช่น ชีวิตของชาวชนบทที่ยากไร้แต่ก็ยังคงคนเอาเปรียบ หรือทิวทัศน์วัฒนธรรมชาติยังไม่อำนวยให้ชีวิตมีความหวัง หรือ โครงเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตในโรงงาน ชีวิตชาวประมง ชีวิตของสังคมที่ห่างไกลความเจริญ ฯลฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ที่จะศึกษาวิเคราะห์มาหาว่าในงานเขียนแต่ละเล่มพบการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิดแบบใด
2. ผู้วิจัยได้อ่านและวิเคราะห์การใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิด โดยใช้แนวทางในการพิจารณาจากเอกสารต่างๆที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 การตรวจเอกสาร
3. ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิด แล้วบันทึกไว้ตามหมวดหมู่ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และนำข้อมูลที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรีเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี โดยพิจารณาด้านการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิด ว่าในแต่ละด้านเป็นแบบใด
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารต่างๆที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 2 การตรวจเอกสารและจัดหมวดหมู่ตามลักษณะที่ปรากฏ
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิด มาเขียนบรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบพอสังเขป
4. สรุปผล เสนอรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษา กลวิธีการแต่ง และแนวคิด โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การใช้ภาษา

1. การใช้คำ ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี
2. การใช้สำนวน ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี
3. การใช้ภาพพจน์ ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี

ตอนที่ 2 กลวิธีการแต่ง

1. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี
2. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทสารคดี

ตอนที่ 3 แนวคิดที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

1. แนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี
2. แนวคิดในงานเขียนประเภทสารคดี

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ถึงปี พ.ศ. 2547 จำนวน 11 เล่ม โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. งานเขียนประเภทบันเทิงคดี
 - 1.1 ฉันทน์คัมภีร์ (2533)
 - 1.2 ดวงจันทร์ที่จากไป (2536)
 - 1.3 คิดถึงทุกปี (2541)

1.4 ปลาฉลามพินหลอ (2542)

1.5 เจ้าหญิง (2546)

2. งานเขียนประเภทสารคดี

2.1 หลังอาน (2540)

2.2 บินที่ละหลา (2543)

2.3 คิมทะเลสาบ อาบทะเลทราย (2544)

2.4 รอยยิ้มที่นำเราไป (2545)

2.5 ทางกันดาร (ใช้นามปากกาว่า "กันดาร กุมารแพนด้า") (2545)

2.6 คนรักกับจักรยาน (2547)

ตอนที่ 1 การใช้ภาษา

จากการศึกษาด้านการใช้ภาษาในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. การใช้คำในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี
2. การใช้สำนวนในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี
3. การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี

จากการศึกษาด้านการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี ปรากฏว่ามีลักษณะการใช้ภาษา ดังนี้

1. การใช้คำ

การใช้คำเป็นการเลือกใช้ถ้อยคำต่างๆในงานเขียน การใช้คำที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี มีลักษณะการใช้คำ ดังนี้

1.1 คำมูล คือ คำที่มีมาแต่เดิมอาจเป็นคำไทยแท้ๆหรือเป็นคำที่รับมาจากภาษาอื่นก็ได้ อาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือคำหลายพยางค์ก็ได้ คำมูลแต่ละคำจะมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่มีความหมายได้อีก (สาคร บุญเลิศ, 2538: 35)

ตัวอย่างการใช้คำมูลในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

เขาไม่ใช่คนแฉะนี้แต่ก็อยู่มานานพอแล้ว เขาปลูกผัก หาของป่า และทุกแปดโมงเช้ากับหกโมงเย็น เขาจะร้องเพลงให้ตัวเองฟัง

(เจ้าหญิง, 2548: 18)

“ในเมื่อพวกเธอไม่มีดนตรีไว้เพื่อการฟัง แล้วจะเรียกฉันว่าแก้อีคนตรีทำไม”

(เจ้าหญิง, 2548: 57)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ดนตรี น. หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง, เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรืออารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 293) คำว่า ดนตรี เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

เจ้าพี่เลี้ยงหัวแหลมรับพระบัญชาด้วยอาการมึนงง เพราะเขาเป็นแค่ปลาแมวจึงไม่แน่ใจว่าฉลามที่ล่อๆนั้นต้องแต่งตัวอย่างไรบ้าง

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 30)

ปลาแก้วผู้ผ่านศึกภรรยาสามีอย่างโชกโชนริบวาศรีบซึ้งบนแผ่นดินที่ปากก็เร่งบรรยาย

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 74)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ภรรยา น. หมายถึง ภรรยา, เมีย, หญิงที่เป็นคู่ครองของชาย, คู่กับสามี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 617) คำว่า ภรรยา เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

เจ้าหนุ่มหันไปมองเห็นใบหน้าคล้ำและกรำขนนั้นเศร้าสร้อย เขากุมมือแกอย่างขอบคุณ

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 29)

วันรุ่งขึ้น ก่อนพวกเขาจะกลับกัน กำลังอำลาชาวบ้านอยู่ดีๆ ใต้ฝือกหมาของยายก็
กระโดดจับหัวหน้านักศึกษาเอาเต็มเขี้ยว

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 44)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า จับ ก. หมายถึง ปิดอย่างไม่สนิทหรือปิดอย่างไม่ลง
กลอน เช่น จับประตู; อาการที่อ้าปากคาบหรือกัดโดยเร็ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 206) คำว่า จับ
เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่สามารถปรากฏเพียงลำพังได้และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

“เราโชคไม่ดี เมื่อคืนฝนคงชะรอยเก่าๆของมันไปหมดแต่ถ้าโชคไม่ร้ายนัก ดินชั้นน้ำ
อย่างนี้คงทำให้รอยใหม่ของมันชัดเจนขึ้น”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 61)

เสียงประตูห้องทำคลอดเปิด...ผมหันไปรวดเร็ว พยาบาลคนหนึ่งเดินออกมา เขย้มให้
แล้วบอก ภรรยาผมยังไม่เจ็บท้องถี่เลย

(คิดถึงทุกปี, 2548: 101)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า พยาบาล ก. หมายถึง ดูแลคนไข้, ปรนนิบัติคนไข้
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 576) คำว่า พยาบาล เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่สามารถปรากฏเพียงลำพังได้
และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

ลูกแม่อ่านหนังสือไม่ออกแต่ความทรงจำลึกล้ำนัก

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 26)

เขาผมมลงกว่าเดิมนิดหนึ่ง...คล้ำขึ้นอีกหน่อย เสื้อผ้าที่สวมใส่บอกให้รู้ว่า งานดนตรีที่
ตระเวนทำตามร้านอาหารแต่ละคืนคงเลิกดีไม่น้อย เจ้าตัวจึงต้องนอนทั้งชุดทำงาน

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 182)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า คล้ำ ก. หมายถึง ค่อนข้างดำ, ไม่ฟ่องใส, หม่นหมอง
เช่น ผิวคล้ำ หน้าคล้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 171) คำว่า คล้ำ เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่สามารถ
ปรากฏเพียงลำพังได้ และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

ตัวอย่างการใช้คำมูลในงานเขียนประเภทสารคดี

ในเย็นวันฝนพรำ ผมแวะรถตรงปากทางเข้าบ้านทุ่งหลวงคุยกับแม่ค้าขายหม้อไผ่ดินเผา สองสามคำ ก่อนจะบอกว่ากำลังจะแวะไปเยี่ยมไปไหว้ยายตี

(บินที่ทะเลา, 2548: 178)

แม่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญช่างานาญนักร แต่ผมยืนยันได้ว่า ถ้ารักจะเดินทางด้วยรถถีบ เธอจะพบศพหมา พอกับปริมาณทุ่งคอกไม้

(บินที่ทะเลา, 2548: 52)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ศพ น. หมายถึง ซากศพ, ร่างคนที่ตายแล้ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 778) คำว่า ศพ เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่สามารถปรากฏเพียงลำพังได้ และมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

เรามีเรือเร็วลำงามเป็นพาหนะ แต่เมื่อไปถึงเกาะ ผมเห็นเรืออีกลำหนึ่ง...เรือไม้ลำก่อนเก่าติดเครื่องหางยาว...นั่นละเรือของปู่

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 22)

วิธีที่ดีที่สุดคือการอยู่คนเดียว นอนคนเดียว เลือกจะโดดเดี่ยวเพราะไม่มีทางเลือก แม้ทำร้ายตัวเองบ้าง แต่ก็ไม่ทำร้ายผู้อื่น

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 117)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า วิธี น. หมายถึง ทำนองหรือหนทางที่จะทำ, แบบ, เยี่ยงอย่าง, กฎ, เกณฑ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 620) คำว่า วิธี เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

วันผมย้ายบ้าน ใส่องตัวนั้นไม่อยู่บ้าน ผมได้แต่ภาวนาให้มันรู้ตัวแผ่นย้ายไปเหมือนกัน

(ทางกันดาร, 2545: 23)

คนที่บอกกับลูกน้องว่า “ถ้ามีคนซื้อตัวแม่ที่นั่งเดียวเราก็ตาย” ผมว่าคนอย่างนี้ก็คนจริง

(ทางกันดาร, 2545: 84)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ภาวนา น. หมายถึง การทำให้มีขึ้นให้เป็นขึ้นทางจิตใจ, สำรวมใจตั้งความปรารถนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 620) คำว่า ภาวนา เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

ผมเข้าบ้านไปราวสักห้านาทีก่อน เมื่อออกมาพอหมอตีหน้าขริม หยิบปากกาตำเดิมจุ่มลงไป
ในน้ำ แล้วบอกวันเกิดผมตรงเผง

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 23)

อากาศยามเช้าค่อนข้างหนาว ผมลุกไปเสียบหลอดไฟฟ้าตัมซา แล้วนอนฟังดนตรี
สาธยายต่อ รอคกรั้งแดดแรกลอดบางร่องช่องเข้ามา การตื่นรับวันใหม่จึงค่อยเป็นไปอย่างสมบูรณ์
(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 111)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า อากาศ น. หมายถึง แก๊สผสมที่ประกอบด้วย
ไนโตรเจนและออกซิเจนเป็นส่วนใหญ่ใช้หายใจหรือช่วยในการเผาไหม้ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน
, 2538: 918) คำว่า อากาศ เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกัน
จะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

แม้จะเหนื่อยและหิว แต่อาหารเย็นวันนั้นไม่อร่อยเอาเสียเลย เพราะความหวานของคน
อื่นๆทำให้ข้าพเจ้าพานขมิ้นคอกแต่ละคนเขามาเป็นคู่ๆ

(หลังอาณ, 2548: 194)

ข้าพเจ้ายืนยันว่าให้ไถ่ภัยด้วยความอยากให้อันจริงๆ และมันเกินกำลังที่ข้าพเจ้าจะกินคนเดียว
หมดทั้งตัว ยังจำได้ถึงแววตาของยายในนาที่นั้น มันมีรอยยิ้ม และมีคำขบใจแทนคำพูด

(หลังอาณ, 2548: 159)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ข้าพเจ้า ส. หมายถึง คำใช้แทนตัวผู้พูด, เป็นสรรพนามบุรุษที่1 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 139) คำว่า ข้าพเจ้า เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

“เราไม่เคยเครียด ฐิ่ใหม่ เราไม่ประมาทกับความตายแต่ก็ไม่เคยกลัวความตาย ทุกคืนนอนหัวถึงหมอนแล้วเราก็กลับได้ กลับสนิทด้วย”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 111)

เมื่อไม่มีผู้ชายไม่สามารถหาอะไรได้ รถถีบก็หายไปจากถนน และเสียงกระดิ่งที่เคยกังวานใสก็เลื่อนไปจากความทรงจำของคุณ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 45)

จากตัวอย่างคำมูลข้างต้น เช่น คำว่า ประมาท ก. หมายถึง ขาดความรอบคอบ, ขาดความระมัดระวังเพราะทะนงตัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 509) คำว่า ประมาท เป็นคำมูลเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าแยกออกจากกันจะกลายเป็นคำที่ไม่มีความหมาย

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำมูลในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีอยู่จำนวนมากเพราะคำมูลเป็นคำที่เข้าใจง่าย มีความหมายในตัวเอง ผู้แต่งใช้คำมูลก็เพื่อต้องการสื่อสารเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจได้เร็วและเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายที่สุด

1.2 คำประสม คือ คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ ตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไปมาประสมกันเป็นคำใหม่ เช่น ไฟฟ้า พัดลม ตู้เย็น ฯลฯ คำที่ยกตัวอย่างนี้ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระทั้งนั้น กล่าวคือแต่ละหน่วยสามารถไปปรากฏตามลำพังได้เป็น ไฟ ฟ้า ตู้ เย็น พัด ลม (ปรีชา, 2522: 78)

ตัวอย่างการใช้คำประสมในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“แบบ...แบบว่า เปิดท้ายขายของไปขอรับ ข้าวของมือสองดี ๆ ทั้งหมด” เขายิ้มแฉ่ง “เข้มนทิตก็มี กระจก กระจกนอน มีดพับ ไฟฉาย หมอนลม อยู่...ขายถู ๆ ขอรับ”

(เจ้าหญิง, 2548: 47)

“ถ้าพ่อไม่ยอมให้ลูกใส่ชุดน่ารักซ้ำอีก เวลาแปร่งฟัน ลูกจะแปร่งเฉพาะฟันล่างนะ ไม่ยอมแปร่งฟันบนด้วย”

(เจ้าหญิง, 2548: 57)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า ถูนอน เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า ถู น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 371) + คำว่า นอน ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 431) เป็น ถูนอน หมายถึง ถูผ้าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่พับเก็บได้ ใช้สำหรับนอน

ไม่ว่าใครก็ไม่มีสิทธิ์กล่าวหาพระราชาเกียจคร้านได้เลย ด้วยทุกเช้าทุกวัน พระองค์จะทรงบนบานเจ้าพ่อ เจ้าแม่ เจ้าพี่ เจ้าปู่ เจ้าน้าเขย ที่สถิตตามต้นไม้ กำแพง ซากเจดีย์ ตลอดจนสวมโบราณอย่างมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 93)

“ก็กินปลาบด กุ้งทอด ของที่จัดให้โดยแม่ครัว ชาววัง” พระราชินีตอบแทน

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 74)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า พระราชา เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า พระ น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 579) + คำว่า ราชา น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 700) เป็น พระราชา หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน

บางที่พຽນนี้ฉันจะลาป่วยสักวันหนึ่ง ต้นมะลิคงช่วยพยาบาลฉันได้ ฉันจะเล่าเรื่องที่ดวงอาทิตย์สะกิดฉันให้เธอฟังก่อนจะชวนเธอไปเยี่ยมชัยพนักงานส่งเอกสารที่โรงพยาบาล ชัยคงดีใจ ฉันก็ดีใจ

(ฉันดื่มดวงอาทิตย์, 2548: 94)

ควันสีขาจากแผงไถ่ย่าง โขยกลิ้นหอมมาแตะจมูก แม่ค้าทำทีอริกล่าวเชื้อเชิญเขาด้วยคำหวาน ชายหนุ่มคงกักกินไถ่ไม้สั้นอย่างเอร็ดอร่อยหากไม่ได้ยินเธอตวาดลูกชายด้วยคำและน้ำเสียงแสบขงหู

(ฉันดื่มดวงอาทิตย์, 2548: 73)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า คำหวาน เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า คำ น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 186) + คำว่า หวาน ว. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 882) เป็น คำหวาน หมายถึง คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน

อนุสาวรีย์หมู่หกลีบเอ็ดชีวิตนั้นเป็นกลุ่มชาวบ้านที่รวมตัวกันคัดค้านการสร้างเขื่อน ยังมีนักข่าวคนหนึ่งตายเพราะแฉเบื้องหลังการค้าอาวุธของนายทหารใหญ่ ส่วนนักข่าวอีกคนตายเพราะทะเลาะกับคนใช้โทรศัพท์มือถือในโรงหนัง เด็กนักเรียนคนนั้นก็ถูกระเบิดรถเมล์ติดรถคันที่ที่ อ้าปากทวงสตางค์ทอน

(คิดถึงทุกปี, 2548: 102)

แรกนั้นฉันจับเป่าที่ห้องอ้วนโต แต่ก็เปลี่ยนใจไม่ยอมให้ทรมาน เลือกลงที่หัวกลมพอง แทน **พริบตา** นิ้วเกือบกระตุกเมื่อองอนหันมาทางฉัน

(คิดถึงทุกปี, 2548: 32)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า พริบตา เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า พริบ ว. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 583) + คำว่า ตา น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 341) เป็น พริบตา หมายถึง สิ่งที่ผ่านมาด้วยความรวดเร็ว ไม่ทันตั้งตัว

กว่าจะกลับถึงบ้านเวลาก็ย่างเข้ามืดค่ำ ด้วยเมื่อออกจากห้องอัดเสียง ไวพจน์เห็นว่า เด็กหญิงที่กำลังจะมาเป็นนักร้องน้องใหม่คนนี้จะแต่งตัวหอมช่อนัก จึงพาน้ำผึ้งไปเลือกซื้อเสื้อผ้าที่ ศูนย์การค้าย่านสายใต้เสียสองสามชุด

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 78)

กระเป๋าเดินทางใบใหญ่อัดแน่นด้วยเสื้อผ้า พุ่มพวงสำรวจตรวจเป็นครั้งสุดท้าย แล้วนึกถึงผ้าพันคอสีนโปรดได้เลยเดินไปที่ห้องเก็บเสื้อผ้า เด็กหญิง น้องสาวคนเกือบสุดท้องที่มาอยู่เป็นเพื่อนในช่วงเดือนสุดท้ายก่อนการเดินทางแยกหน้าจากโต๊ะเขียนหนังสือ มองอย่างแปลกใจ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 272)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า โต๊ะเขียนหนังสือ เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า โต๊ะ น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 362) + คำว่า เขียน ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 156) + คำว่า หนังสือ น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 865) เป็น โต๊ะเขียนหนังสือ หมายถึง โต๊ะสำหรับไว้เขียนหนังสือหรือทำงานต่างๆ

ตัวอย่างการใช้คำประสมในงานเขียนประเภทสารคดี

อาหารกระป๋องจำเป็นไหม อาจไปประกอคำลำบาก หนังสือ 1 เล่ม เราอ่านจบใน 1 คืน นี้จะไปตั้ง 15 คืน...รูปถ่ายคนรัก, คนที่เคยรัก, คนที่แอบรัก, คนที่อาจจะรัก, เข็ม, ด้าย, ถูนอน, มุ้ง, หมอน, ยาทากันยุง, เปด, กล้องถ่ายรูป, ฟิล์ม, ซาวนด์อะเบาต์, ม้วนคาสเซ็ท, ถ่าน 2A, ไฟฉาย, ไฟแช็ก, เทียนไข, ยางวง, แผนที่, ปากกา, ไรต์บุ๊ก, สมุดบันทึก, ลอรีเอะ, โลชั่น, ครีมโกนหนวด, สบู่, ยาตีฟัน, ยาสระผม, ไดร, หวี, แปรง(ทั้งตีฟันและแสกผม), ผงซักฟอก, ทิชชู, พลาสติก, ยาหม่อง, ยาใส่แผล, แก้วปวด, แก้วท้องเสีย, แก้วท้องผูก, คอนดอม, เสื่อกันฝน, เชือก, หมวก, ถูเท้า, ซ้อน, ซาม, น้ำปลา, มาม่า, น้ำพริกแม่ประนอม, นาฬิกาปลุก, มือถือ, แฟ้มคลิงค์, สวิสอาร์มี และวิกส์วาโปรับ

(บินที่ละหลา, 2548: 34)

คงจะไม่ว่าอะไรถ้าไม่มีแอร์, ตู้เย็น และโทรทัศน์...มุ้งลวดก็อาจจะไม่มี ฝ้าปูที่นอนส่วนใหญ่มักจะไม่ใช้สีขาวเหมือนโรงแรม ฝ้าห่ม, ปลอกหมอน, ก็ไม่ขาว มักเป็นลายดอกลายดวงสีฉูดฉาด แน่ว่าเป็นเพราะมันซักง่ายและพรางความสกปรกได้ดีกว่า(ในบางเมือง บางประเทศ และบางฤดูซึ่งขาดแคลนน้ำมันไม่ได้ถูกซักทุกครั้งทีแจกเช็กเอาต์!!แหวะ!!!)

(บินที่ละหลา, 2548: 70)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า แอบรัก เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า แอบ ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 965) + คำว่า รัก ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 693) เป็น แอบรัก หมายถึง อาการของคนที่แอบชอบหรือแอบรักผู้อื่นอยู่ฝ่ายเดียว

สองสามวันบนเกาะ ผมสนุกกับการถ่ายรูปและกินอาหารทะเล ซึ่งปูกับเมียบรณเปรอไม่ขาดมือและหลากหลายไม่ซ้ำเมนู เป็นต้นว่า ข้าวต้มปลาหมึก, ข้าวผัดปลาหมึก, ปลาหมึกทอดกระเทียม, ปลาหมึกผัดกระเพรา, ผัดเผ็ดปลาหมึก, แกงจืดปลาหมึก(ยัดไส้หนวดปลาหมึก)ฯ จะขาดก็แต่ของหวานซึ่งไม่มีใครกล้าหาญพอจะเรียกหา

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 23)

ผมไม่รู้ว่าตัวเองกรนดังแค่ไหน กินปกติไปก็ร้อยเดซิเบลอย่างไร, ไม่มีเสียงตบข้างฝา ไม่มีการเขย็องรองเท้า รู้สึกตัวครั้งหนึ่งเมื่อได้ยินเสียงซักโครกเข้าห้องน้ำของคนนอนไม่หลับดังจากห้องข้างๆทำให้สะดุ้งตื่นและนอนลืมหืมตาละอายน

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 129)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า ห้องน้ำ เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า ห้อง น.(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 883) + คำว่า น้ำ น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 440) เป็น ห้องน้ำ หมายถึง ห้องอาบน้ำหรือส้วม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 883)

องคุลิมาน, ทวิภพ, อารมณ-อาถรรพณ์-อาฆาต, หนูมาน, ตะลุมพุก, เงาะป่า, เจ็ด ประจัญบาน, ชังแปด, ๕๕๕-๕๕๕๕ ต่อติดตาย, สาบเสื่อ ลำน้ำกษัตริย์, เทพธิดาโรงแรม, นช.นักโทษชาย, เสาร์ห้า, ตำนานกระสือ, มนต์รักลูกทุ่งเอฟเอ็ม, โรงแรมผี, ชุนแผน, ธรณีกรรมแสง, องค์บาก, เกิร์ลเฟรนด์, บิวตี้ฟูล บ็อกเซอร์, วันไนท์ ฮัสแบนด์, ดงพญาไฟ, ลิบห้าคำเดือนสิบเอ็ด, สตรีเหล็ก(๒), มรดกคริมแลนด์, พระอภัยมณี, อิน-จัน, เงินปากผี, ตะรุเตา, คนไทยทิ้งแผ่นดิน, สนิมสร้อย ฯลฯ

(ทางก้านคาร, 2545: 74)

ผมพูดจริงๆ ไม่ได้พูดเล่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมีคุณค่าแผ่นดิน ช่วยให้นักเรียน นักศึกษามี เรี่ยวแรงเรียนจบมาแล้วไม่รู้เท่าไรต่อเท่าไร ช่วยให้นักเขียนได้แห่งมีแรงเขียนหนังสือ แต่น่าจะมี คุณมากกว่ากึ่งหนึ่งอย่างนี้ หากไม่แนมความกลัวโรคกระดูกอ่อนใส่ของแถมมาด้วย

(ทางก้านคาร, 2545: 30)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า ชังแปด เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า ชัง ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 136) + คำว่า แปด น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 547) เป็น ชังแปด หมายถึง ชื่อของภาพยนตร์ที่ตัวละครต้องจำคุกอยู่ในแดนที่ 8

เอาเป็นว่าผมเคราะห์ร้ายมากถึงขนาดต้องสะเดาะเคราะห์ด้วยของขาว 8 อย่าง(มาแปลก) ประกอบด้วยผ้าขาว เลื่อขาว มุ้ง รองเท้าผ้าใบสีขาว เทียนไขขาว แป้ง และเหล้าขาว

(คัมภีร์ทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 24)

สารภาพว่า ก่อนนี้ผมได้ค่อนข้างอดอาหารเจและคนกินเจอย่างออกนอกหน้า ด้วยพบว่าเจ (ส่วนใหญ่ที่เจ) หวานและมันเกินไป ซืด (ในความหมายตรงข้ามกับเผ็ด) เกินไป ผัดผักเจ ผัดจน เกละเกินไป ที่สำคัญมันตลกที่ในแต่ละถาดอาหารเคลื่อนด้วยชิ้นหมูปลอม ไข่ปลอม เป็ด หูฉลาม ไข่ เครื่องใน เครื่องนอก ฯลฯ ตลอดทั้งรูปทรงและรสชาติเลียนเนื้อสัตว์สารพัดสารพัน

(คัมภีร์ทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 102)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า เครื่องใน เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า เครื่อง น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 194) + คำว่า ใน บ. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 457) เป็น เครื่องใน หมายถึง อวัยวะต่างๆที่อยู่ภายในร่างกาย เช่น ลำไส้ ตับ เป็นต้น

โรงเรียนอนุบาลที่จังหวัดชายแดน หน้าโรงเรียนนิหอนาพิกา(ซึ่งไม่เคยบอกเวลาถูกต้องเลย ทั้งที่มีอยู่ตั้ง ๔ ทิศ ๔ เรือน) อาคารเรียนไม้หลังสีฟ้า กระดานหก โพรงไม้ลวดเด่น ชิงช้า ม้าลั่น ตันตะขบ คนบ้ายืนเกาะรั้วโรงเรียน คุณครูพะยอมตาคุณ คุณครูอาภรณ์ใจดี คุณครูเสถียร เด็กเกรหัวหน้าห้อง... และรองหัวหน้าห้อง

(หลังอ่าน, 2548: 92)

เริ่มด้วยวันแรกของการดิบ เตะยา—เด็กชายวัย 8 ขวบ ก็จับได้ว่าข้าพเจ้าอ่อนหัดเอามากๆ

(หลังอ่าน, 2548: 56)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า อ่อนหัด เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า อ่อน ว. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 926) + คำว่า หัด ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 885) เป็น อ่อนหัด หมายถึง หัดมาน้อย, ไม่ชำนาญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 927)

ผมมีข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในหลายหมู่บ้านจัดสรรของกรุงเทพฯ การเดินทอดน่องในยามค่ำ คินถือเป็นการทำลายความสงบของส่วนรวมได้วิธีหนึ่ง เพราะหมาของแต่ละบ้านเห่ากันสุดเสียงและ ฉีกเขี้ยวฟุ้งเหมือนจะแหกประตูรั้วเอาเป็นเอาตาย

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 126)

อังกฤษเปลี่ยนเฟรมรถจากไม้เนื้อแข็งเป็น โลหะทำให้จักรยานเบาแต่แข็งแรงกว่าเดิม เยอรมันพบวิธีทำให้ท่อเฟรมกลวงเพื่อให้รถเบาขึ้นไปอีก ปารีสสร้างวงล้อเหล็ก ทั้งคัดแปลงใช้ฝักดาบของทหารม้าทำเป็นตะเกียบหน้า อเมริกาจดลิขสิทธิ์การนำตลับลูกปืนเข้ามาร่วมใช้งาน ฯลฯ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 63)

จากตัวอย่างคำประสมข้างต้น เช่น คำว่า เดินทอดน่อง เกิดจากการประสมคำระหว่าง คำว่า เดิน ก. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 309) + คำว่า ทอดน่อง ว. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 387) เป็น เดินทอดน่อง หมายถึง เดินช้าๆตามสบาย

จากการศึกษางานเขียนของบิณฑล สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำประสมในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี ที่เลือกใช้คำประสมเพราะผู้แต่งสามารถสร้างคำที่ตนเองต้องการและให้ตรงกับเรื่องราวที่ต้องการจะถ่ายทอดได้ด้วย

1.3 คำซ้อน เป็นคำประสมประเภทหนึ่ง แต่นิยมเรียกว่าคำซ้อนเพราะเอาคำที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกันเอามาประสานกันเป็นคำซ้อน ซึ่ง สากร บุญเลิศ (2538: 40-42) ได้แบ่งคำซ้อนเป็น 2 ประเภท คือ คำซ้อนเพื่อความหมายกับคำซ้อนเพื่อเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือเป็นพวกเดียวกันมาซ้อนกันเกิดเป็นคำใหม่ เช่น เสือสาด อุ่มชู แข็งแรง แก้มคาง ฯลฯ

ตัวอย่างการใช้คำซ้อนเพื่อความหมายในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

เก้าอี้เกรงขึ้นเรื่อยๆ ในไม่ช้าผู้คนก็จับได้ว่ามันเกร คนที่หงุดหงิดจึงตอบโต้ด้วยการใช้เท้าถีบมัน ไข่ของแหลมคมซูดลงไปบนผิวไม้ที่ไม่มีสีปกป้อง

(เจ้าหญิง, 2548: 61)

เด็กหญิงผู้มีอารมณ์กว่าหมื่นตัวในตู้เสื้อผ้าจะแต่งพระองค์ด้วยเสื้อผ้าชุดเดิมชุดเดียวที่ผ่านการซักจนซีดเขียว ไร้สีสันและเส้นด้ายเปื่อยรุ่ม

(เจ้าหญิง, 2548: 70)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า แหลมคม เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า แหลม และ คำว่า คม

คำว่า แหลม ว. หมายถึง มีปลายแหลมคม เช่น มีดปลายแหลม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 904)

คำว่า คม น. หมายถึง ส่วนบางมากจนสามารถบาดได้ เช่น คมมีด คมดาบ คมหญ้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 166)

จะเห็นได้ว่าคำว่า แหลม และคำว่า คม ทั้ง 2 คำมีความหมายใกล้เคียงกันเมื่อนำมา
ซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

เมื่อพระจันทร์ตกลงมา พวกเขาก็ตัดดวงน้ำผึ้งพระจันทร์กันเป็นที่โกลาหล เปลือก
หอยและกระดองเต่าหลายร้อยหลายพันเรียงราย เต็มเปี่ยมด้วยน้ำผึ้ง

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 21)

“ต้องรอให้พระองค์โตกว่านี้อีกหน่อยพระเจ้าข้า มหาสมุทรกว้างใหญ่ไพศาล
พระองค์จะต้องเรียนรู้วิธีการไล่ล่า และการต่อสู้เพื่อปกป้องพสกนิกรของพระองค์อย่างตัวหม่อมฉัน
เป็นต้น ให้รอดพ้นจากการรังแกโดยศัตรูจากเมืองอื่นๆรวมทั้งพวกไอ้เคี่ยมน้ำเค็ม”

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 74)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า ไล่ล่า เกิดจากการซ้อนคำ
ระหว่าง คำว่า ไล่ และ คำว่า ล่า

คำว่า ไล่ ก. หมายถึง ตามไปไม่รีรอเพื่อให้ทัน เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538:
750)

คำว่า ล่า ก. หมายถึง เพื่อบินตามหา(เพื่อจับมาหรือเพื่อการกีฬา เป็นต้น) เช่น ล่าสัตว์
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 166)

จะเห็นได้ว่าคำว่า ไล่ และคำว่า ล่า ทั้ง 2 คำมีความหมายใกล้เคียงกันเมื่อนำมาซ้อนกัน
ทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ถ้าคนบ้านใกล้เรือนเคียงจะเข้ามาคุยกับยายบ้าง มันจะนอนเงียบแต่ไม่ได้เรื่องหงอย
เปลี่ยนอิริยาบถไปไล่จับแมลงวันแทน

(ฉันทน์คิมดวงอาทิตย์, 2548: 29)

พวกนักศึกษาเขาบอกไว้เมื่อคราวที่แล้วว่าไม่ต้องเตรียมต้องแต่งอะไร ให้อยู่กันอย่าง
ปรกติธรรมดา ข้าวปลาอาหารก็ไม่ต้องจัดเพื่อพวกเขาจะเตรียมมาเอง

(ฉันทน์คิมดวงอาทิตย์, 2548: 73)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า เงื่องหงอย เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า เงื่องและ คำว่า หงอย

คำว่า เงื่อง ว. หมายถึง เชื่อง, เชื่องช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 210)

คำว่า หงอย ว. หมายถึง ไม่ชุ่มชื้น, ไม่กระปรี้กระเปร่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 861)

จะเห็นได้ว่าคำว่า เงื่อง และคำว่า หงอย ทั้ง 2 คำมีความหมายใกล้เคียงกันเมื่อนำมาซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

เมื่อบรรดาอากาศคันตุ๊กกลับไป หัวใจนกป่าแทบทุกดวงก็ชุ่มชื้นรับบรรยากาศเคยคุ้นอันคืนมา หากจะมีหัวใจสักดวงที่รุ่มร้อน ก็เป็นของนกปรอดแล้ว

(คิดถึงทุกปี, 2548: 22)

เมื่อเห็นเขาทำท่าอัมภุมิอยากให้ผู้ติดสอยห้อยตาม(ที่ไม่ประสีประสา)ประหลาดใจผมก็สวมรอยเล่นบทที่เขาต้องการให้เล่นได้ไม่ยากเย็น

(คิดถึงทุกปี, 2548: 53)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า รุ่มร้อน เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า รุ่ม และ คำว่า ร้อน

คำว่า รุ่ม ว. หมายถึง ร้อนผ่าวๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 706)

คำว่า ร้อน ว. หมายถึง มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกไฟ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 687)

จะเห็นได้ว่าคำว่า รุ่ม และคำว่า ร้อน ทั้ง 2 คำมีความหมายใกล้เคียงกันเมื่อนำมาซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ในยามที่อยู่ต่อหน้าขุนพลเพลงไวพจน์ ชีระพลจะเจียบขริมสงบเสงี่ยมเปลี่ยนไปราว
คนละคน กิริยาอาการ หยอกเย้าเล่นหัวกับเพื่อนฝูงไม่มีอีกต่อไป

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 69)

เสียงเพลงเมื่อช่วงหัวค่ำเร่ร่ำในความรู้สึก หางเครื่องนับสิบหมื่นตัวคลอเคลียตาม
จังหวะ ดวงดาวแสงไฟพร่างพราย ดวงใจโลดแล่นเป็นสุขอยู่ตรงกลางเวทีที่มีป้ายตัวอักษรลวดตา

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 144)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า พร่างพราย เกิดจากการซ้อนคำ
ระหว่าง คำว่า พร่าง และ คำว่า พราย

คำว่า พร่าง ว. หมายถึง แวววาว เจ้าพระยาพราไปหมด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538:
582)

คำว่า พราว ว. หมายถึง พราย, แวววาว เจ้าพระยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 687)

จะเห็นได้ว่าคำว่า พร่าง และคำว่า พราว ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมา
ซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ตัวอย่างการใช้คำซ้อนเพื่อความหมายในงานเขียนประเภทสารคดี

ลายแทงนั้นยิ่งเก่ายิ่งขลัง ยิ่งผูกרון ละอะเลื้อน ยิ่งเชื่องมัน ขณะที่แผนที่...ยิ่งใหม่ยิ่งดี
ยังมีทางเลือกมากมายให้เดิน

(บินที่ละหลา, 2548: 26)

เพราะเมื่อคุณปวดจี เมื่อนั้นเท่ากับมีน้ำเหลือใช้จำนวนหนึ่งเข้าไปยังอยู่ในกระเพาะ
ปัสสาวะแล้ว ถ้ายังเก็บกั้นไม่ปลดปล่อย กระเพาะฯ จะตึงพองขึ้น ลองนึกถึงโอกาสที่ลูกโป่งต่งน้ำ
จะโผล่แตกเมื่อถูกกระแทกกระทบ ก็คงเข้าใจ

(บินที่ละหลา, 2548: 94)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า กระแทกกระทบ เกิดจากการ
ซ้อนคำระหว่าง คำว่า กระแทก และ คำว่า กระทบ

คำว่า กระแทก ก. หมายถึง กระทบ โดยแรง, กระทุ้ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 35)

คำว่า กระทบ ก. หมายถึง โดน, ถูกต้อง, ปะทะ, พุดหรือทำให้กระเทือนไปถึงผู้อื่น
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 35)

จะเห็นได้ว่าคำว่า กระแทก และคำว่า กระทบ ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมาซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ปัญหาของเขื่อนปากมูล อุบลราชธานี ยืดเยื้อเรื้อรังนับแต่วันประกาศสร้างเขื่อน ผม
ยังจำภาพคราวที่ผู้บริหารของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตใช้ยุทธวิธีทุกรูปแบบตะล่อมต้อนกลุ่มผู้สื่อข่าวให้ไป
อีกทาง ขณะที่ชาวบ้านหัวเหว(หมู่บ้านที่กลายเป็นบริเวณหัวงานเขื่อน)รวมตัวประท้วงในพื้นที่
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 73)

วิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนปรีดิฯธรรมมหาครุก่อนจะยาก ด้วยหากคิดในแง่
คำตอบแทนแล้วพบว่าจะหนักไปทางงานบุญเกินจะนับเป็นอาชีพได้ เมื่อหากครูหนุ่มสาววัยทำงาน
ไม่ได้ทางโรงเรียนก็ต้องมองหาและขอแรงบรรดาครูอาจารย์เกษียณทั้งหลาย
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 86)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า ตะล่อมต้อน เกิดจากการซ้อนคำ
ระหว่าง คำว่า ตะล่อม และ คำว่า ต้อน

คำว่า ตะล่อม ก. หมายถึง ทำให้รวมกันเข้ามาเป็นกอง, ทำให้กลมเข้า
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 334)

คำว่า ต้อน ก. หมายถึง สกัดกันให้ไปตามที่ต้องการ, ไล่ไปโดยวิธีกันไม่ให้แตกฝูง
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 35)

จะเห็นได้ว่าคำว่า ตะล่อม และคำว่า ต้อน ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมา
ซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ผมถีบรถไปไกลแล้ว แต่รอยแผลยังวนเวียนอยู่ใกล้ๆที่ใกล้พอกัน คือสร้อยอร่ามงาม
เมื่องเสี้ยนนั้น

(ทางกัณดาร, 2545: 28)

มือที่เคยเสกสร้างงานซึ่งยิ่งยงที่สุดของโลก มือที่สูงค่าจึงกลายเป็นมืออ่อนแอ
ปวกเปียก เป็นมือที่ฉกฉวยและหวังรวยลัด มือที่ไร้ค่าจนราวกับว่าไม่ใช่มือของคนพันธุ์เผ่าเดียวกัน

(ทางกัณดาร, 2545: 70)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า ฉกฉวย เกิดจากการซ้อนคำ
ระหว่าง คำว่า ฉก และ คำว่า ฉวย

คำว่า ฉก ก. หมายถึง ฉวยหรือชิงเอาโดยเร็ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 244)

คำว่า ฉวย ก. หมายถึง คว่า จับ หรือหยิบเอาโดยเร็ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 246)

จะเห็นได้ว่าคำว่า ฉก และคำว่า ฉวย ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมาซ้อน
กันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ใคร?...บางคู่ เมียงมองอยู่นอกหน้าต่าง เสียงกระซาบกระซิบจู้จี้จู้จี้ ผมสงบใจรอ
คอยครู่เดียว ผู้มาเยือนก็โผล่เข้ามา สองปีกกระหับพาตัวไปที่กระจก
(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 90)

ทั้งแม่น้ำทั้งห้า ทั้งบาปบุญคุณโทษ ทั้งพระศิวะ พระนารายณ์ พระพรหม ยมโลก ทั้ง
เจ้าแม่กาลีและหนุมาน ตลอดถึงมหาตมะคานธี ที่ท่านจะต้องก้มหน้าสลบใจด้วยความอับอาย ก็ไม่ทำ
ให้อับคลอขอมคายธนบัตรใบเขียวๆออกมา

(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 102)

จากตัวอย่างคำสอนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า กระทบกระชับ เกิดจากการ
ซ้อนคำระหว่าง คำว่า กระทบ และคำว่า กระชับ

คำว่า กระทบ ก. หมายถึง พูดเบาๆ เช่น ค่อยกระทบคำเกลี้ยง (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 23)

คำว่า กระชับ ก. หมายถึง พูดเสียงเบาๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 23)

จะเห็นได้ว่าคำว่า กระทบ และ คำว่า กระชับ ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมาซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ความระแวงแคลงใจลดลงตามระยะเวลา เข้าอวาส หลวงพ่อคมสัน ปัญญาสาโร
ชั๊กใช้จนเชื่อแน่ว่าข้าพเจ้าต้องการที่פקจริงๆ ไม่มีเป้าหมายอื่นๆ อาทิ ลักพระพุทธรูปแอบแฝง ท่าน
พยักหน้าและสายตาไม่เหลือร่องรอยเคลือบแคลงข้าพเจ้าก็กราบขอบคุณ

(หลังอาน, 2548: 124)

แผนอพยพตัวเองออกจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจึงถูกเลื่อนขึ้นมาพิจารณาเป็นแผน
เร่งด่วน ก่อนที่จะไม่มีชีวิตอยู่ในแผนนี้ แต่การจะปลดเปลื้อง ตัวเองออกจากพันธนาการก็ไม่ใช่ว่า
ง่ายนัก

(หลังอาน, 2548: 22)

จากตัวอย่างคำสอนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า ระแวงแคลงใจ เกิดจากการซ้อน
คำระหว่าง คำว่า ระแวง และ คำว่า แคลงใจ

คำว่า ระแวง ก. หมายถึง แคลงใจ, ชั๊กจะสงสัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 692)

คำว่า แคลงใจ ก. หมายถึง ไม่แน่ใจหรือวางใจลงไปได้เพราะออกจะสงสัย,
กลางแคลง หรือแคลง กี่ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 199)

จะเห็นได้ว่าคำว่า ระแวง และคำว่า แคลงใจ ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมา
ซ้อนกันทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

ในช่วงแรกของยุคแห่งการสะสม ราวเลห์ได้รับการยอมรับว่าซื้อง่ายขายคล่องเป็นที่ต้องการที่สุด แต่ในเวลาต่อมาเรื่องของความสวยงาม, ความเก่าแก่, ความสมบูรณ์ของสีสัน, ป้ายยี่ห้อ บนตัวถัง, อุปกรณ์ใช้งานและตกแต่ง

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 46)

แม้งานของแม็คมิลเลนจะเรียกไม่ได้ว่าประสบความสำเร็จ เพราะยังไม่สะดวกกับการใช้ในหลายประการแต่มันเป็นตัวจุดประกายแนวคิดให้เห็นว่า จักรยานกำลังมาถึงยุคแห่งการปรับเปลี่ยนแล้ว นักประดิษฐ์จำนวนมาก อาทิ เออร์เนสต์ มิโชส์ ชาวฝรั่งเศส, คาร์ล คิช ชาวเยอรมัน และคนอื่นๆที่ทุ่มเทเต็มที่ แย่งชิงความเป็นผู้นำ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 62)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อความหมายข้างต้น เช่น คำว่า แย่งชิง เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า แย่ง และคำว่า ชิง

คำว่า แย่ง ก. หมายถึง ลวเอาไปจากคนอื่น, รีบลวหรือรีบทำเสียก่อน
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 681)

คำว่า ชิง ก. หมายถึง แข่ง, แข่งขัน, เช่น ชิงรางวัล ชิงทุน, แย่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 23)

จะเห็นได้ว่าคำว่า แย่ง และคำว่า ชิง ทั้ง 2 คำมีความหมายเหมือนกันเมื่อนำมาซ้อนกัน ทำให้ความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้น

2) คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาซ้อนกัน เพื่อให้ออกเสียงสะดวก มุ่งที่เสียงมากกว่าความหมาย คำที่นำมาเข้าคู่กันจึงอาจจะไม่มีความหมาย เช่น โล กับ เล เป็น โลเล หรือมีความหมายเพียงคำเดียว เช่น มอม กับ แมม เป็น มอมแมม หรือคำแต่ละคำมีความหมาย แต่เมื่อนำมาซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ เช่น งอ(คด) กับ แง(เสียงเด็กร้อง) เป็น งอแง(เอาใจยาก)

ตัวอย่างการใช้คำซ้อนเพื่อเสียงในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

พวกเขามีกันเป็นพันเป็นหมื่น ทอยยโผล่จนเป็นแสน และแน่นจนค้ำกว่าล้าน ต่างยกมือชี้เจ้าชายแล้วหัวเราะท้องคัดท้องแข็ง

(เจ้าหญิง, 2548: 41)

อาณาจักรสีครามคือแหล่งกำเนิดของลูกปลาน้อย กินอาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาล มากมีสิ่งสารพัด มีสิ่งอันพันละน้อย น่าตื่นตา แต่ไกลออกไปจากอาณาจักรแห่งนี้ยังมีแคว้นแดนน้ำกว้างใหญ่กว่า มีสิ่งสาหร่ายน้ำตาแปลกๆ มีสิ่งอันพันละหมื่นต้นตอ มีความหลากหลายที่ไม่มีใครสามารถถ่ายทอดบอกเล่าได้ นอกจากจะไปรู้ไปเห็นด้วยตนเอง

(เจ้าหญิง, 2548: 87)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า สิ่งสารพัด เกิดจากการซ้อนคำระหว่างคำว่า สิ่ง สาร และคำว่า สัตว์

จะเห็นว่าคำว่า สิ่ง สาร และคำว่า สัตว์ ทั้ง 4 คำ นำมาซ้อนกันเพื่อให้ออกเสียงสะดุด และคำทั้ง 4 คำเมื่อรวมกันจะมีความหมายว่า สิ่งสารสัตว์ น. หมายถึง สัตว์ต่างๆมักหมายถึง สัตว์ป่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 838)

ขณะนั้นมีกุ้งหอยปูปลาจับจ่ายซื้อหากันคับคั่ง เมื่อเห็นชาวชนมากมาย ความมั่นใจของเจ้าชายที่ว่า ‘...ใครมันจะกล้าดีหัวเราะเยาะฉลามก็ลองดูเดี๋ย’ หายไปตั้งก่อน

(ปลาฉลามพันหลอ, 2547: 43)

ปลาหมอลนลานเก็บคำราแล้วถวายนังคมลาโดยเร็ว เขาไม่เคยรู้สึกหวาดเสียวเช่นนี้มาก่อน หมอทะเลคิดว่าไม่เป็นธรรมเนียมคิดที่จะมาโทษเขาเพียงผู้เดียว ความจริงตั้งแต่สมัยเด็กๆเขาไม่เคยฝันว่าโตขึ้นจะต้องเป็นปลาหมอ ต้องช่วยเหลือเยียวยาผู้อื่น

(ปลาฉลามพันหลอ, 2547: 54)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ลนลาน เกิดจากการซ้อนคำระหว่างคำว่า ลน และคำว่า ลาน

คำว่า ลน ก. หมายถึง เอาเผาไฟให้ไหม้แต่ผิวๆ, ทำให้อ่อนด้วยไฟ
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 718)

คำว่า ลาน น. หมายถึง บริเวณที่ว่าง, สนาม, ที่สำหรับนวดข้าว (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 729)

จะเห็นได้ว่าคำว่า ลน และคำว่า ลาน ทั้ง 2 คำมีความหมายแต่เมื่อนำมาซ้อนกันเพื่อ
เสียงทำให้เกิดความหมายใหม่ คือ ลนลาน ก. หมายถึง วิ่งวุ่นวาย, ตะลึงตะลัน, วุ่นไปต่างๆ, ตกใจจน
ทำอะไรไม่ถูก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 718)

ก่อนหน้านี้เคยมีเพื่อนคนหนึ่งเขาเจียดใกล้ความตายพอๆกับผมเหมือนกัน แต่ต่อมา
ดันตายไปจริงเลยไม่ค่อยมีใครฮือฮาเท่าไร และก็เพราะพวกพยาบาลกลัวถูกเจอเข้าห้องผ่าตัดนั้น
แหละ ได้ตั้งมั่นถึงเดาจะลู่ว่าผมมีแผนอำลาจากมันชั่วกัลปาวสาน มันโวยวาย ฮึดฮัด กรีดร้องหาว่า
ผมใจร้าย

(ฉันทน์คัมภีร์ดวงอาทิตย์, 2548: 82)

“เอาแค่พอสนุกเถอะนะพ่อ รีบเลิกเสีย เข้าวัดบวชเรียนสักพรรษานึง เก็บกายเก็บใจ
ให้สงบ พรายมันก็จะดับไปเองปล่อยไปนานวันเข้า พ่อจะรังมันไม่อยู่”

คนหนุ่มคนแก่ทอดตามองสายน้ำ เพลงลิกเกแว่วมาจากประทุนเรือ

‘ไอ้แมลงภู่น้ำเข้าโบายบิน ระวังรินกลืนเกสร

ระวังรินชื่นใจ เจ้าก็บินไปเพื่อนพ้อง’

(ฉันทน์คัมภีร์ดวงอาทิตย์, 2548: 29)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ฮึดฮัด เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำ
ว่า ฮึด และคำว่า ฮัด

คำว่า ฮึด ก. หมายถึง กลับคิดมู, กลับรวบรวมกำลังใจทำอย่างเอาจริงเอางัง
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 970)

คำว่า ฮัด ไม่มีความหมาย

จะเห็นได้ว่าคำว่า ฮึดฮัด คำว่า ฮึด มีความหมายเพียงคำเดียว ส่วนคำว่า ฮัด นำมาซ้อน เพื่อให้เสียงสะดุด และเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ คือ ฮึดฮัด ก. หมายถึง แสดงท่าทางไม่พอใจเพราะไม่ได้ใจตรงกัน เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 970)

อีกสองสามป้อมที่ฉันเจอก็อยู่ในสภาพคล้ายคลึง จนโซซัดมาถึงถนนหน้าจตุรัส ฉันจึงเห็นตำรวจประจำอยู่ในป้อมมุดตึก

(คิดถึงทุกปี, 2548: 41)

บางครั้งมันเสียดเข้ามาจนหน้าตาเราเป็ยกปอน ไพรวัดย์หีบหมวกปีกครอบลงบนศีรษะ กระชับสายรัดให้ตึงได้คาง ฟาผ่าโครมครืนจากที่ไกล ก้านกิ่งไม้สะบัดลมกรูกราว แสงฟ้าวาวลาดส่องใบหน้าเฉยนิ่งของเขา ทำให้ผมคิดถึงเรื่องเก่าๆเมื่อครั้งเป็นนักเรียน เวลาเข้าห้องสอบ ในขณะที่พวกเราเลิกเล็ก กระทบกระวายใจไม่เป็นสุข

(คิดถึงทุกปี, 2548: 52)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า เป็ยกปอน เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า เป็ยก และคำว่า ปอน

คำว่า เป็ยก ว. หมายถึง มีน้ำชุ่มปนผสมอยู่หรือติดอยู่, อ่อนอย่างมีลักษณะเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 547)

คำว่า ปอน ว. หมายถึง ซอมซ่อ, มีลักษณะประหนึ่งว่าอืดคัดขัดสน เช่น แต่งตัวปอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 524)

จะเห็นได้ว่าคำว่า เป็ยก และคำว่า ปอน มีความหมายทั้งสองคำแต่นำมาซ้อนกัน เพื่อให้เสียงสะดุดขึ้นเพราะเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน

“มันอาจทำอย่างนั้นก็ได้ใครจะไปรู้” เขาอ้อมแอ้มไม่เต็มเสียง “อะอะก็จับโน้นผสมนี้ว่าเป็นलग ทำให้คนระแวงกันเปล่าๆ”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 170)

เสียงตะ โคนโหวกเหวกมาจากหน้าเวที หนุ่มกระทงต้นเสียงวิ่งปูดไปที่ด้านหลัง ยืน
กระหืดกระหอบ ตื่นเต้นตรงหน้าเธอ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 252)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า อ้อมแอ้ม เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง
คำว่า อ้อม และคำว่า แอ้ม

คำว่า อ้อม ก. หมายถึง โอบรอบ, ติวงโค้ง เช่น อ้อมวงเวียน, ล้อม, ห่อหุ้ม
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 927)

คำว่า แอ้ม(ปาก) ก. หมายถึง กิน, ได้สมประสงค์ มักใช้ในความปฏิเสธว่าไม่ได้แอ้ม
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 965)

จะเห็นได้ว่า คำว่า อ้อม และ คำว่า แอ้ม มีความหมายทั้ง 2 คำ แต่นำมาซ้อนกันเพื่อให้
ออกเสียงสะดวกขึ้นเพราะเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน

ตัวอย่างการใช้คำซ้อนเพื่อเสียงในงานเขียนประเภทสารคดี

จากพุ่มซี่เหล็ก ผู้มาเยือนโบลงพื้นดิน เอียงคอเล็กน้อย ก่อนจะโผแผกหลับหาย พริบ
นาที่นั่นเจ้าของบ้านก็แผ่นอุ้ยอ้ายขึ้นห้องหนังสือตะลึงตะลึงค้ำไถด์บู้ก ตะลึงใจ

(บินที่ละหลา, 2548: 170)

ผลลคิดต่อไปว่า หากมีลมมาบกลมาเลเซี่ยไล่กวาดหลัง ส่งไซเรนเสียงโหยหวนจับกุม
โดยแจ้งข้อหาแอบอ้างชื่อข้าราชการระดับสูง โททกเป็นไฟ น้อลล หลอกล่อเอาตราประทับไปรษณีย์

(บินที่ละหลา, 2548: 195)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า โหยหวน เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง
คำว่า โหย และคำว่า หวน

คำว่า โหย ก. หมายถึง อ่อนกำลัง, อ่อนใจ, ครวญถึง, ร่ำร้อง (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 905)

คำว่า หวน ว. หมายถึง เวียนกลับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 881)

จะเห็นได้ว่าคำว่า โหย และคำว่า หวน มีความหมายทั้ง 2 คำ แต่เมื่อนำมาซ้อนกันเพื่อ
เสียงทำให้เกิดความหมายใหม่ คือ โหยหวน น. หมายถึง วังเวงใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 905)

แต่นั้นแหละ แม้จะสะโหลสะหลเหมือนหมาป่วย แต่เมื่อยินคำชม ใจก็คึกคักออกระริก
ระรีไม่ได้

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 48)

ที่แท้พวกเขาไม่ได้คุย, พูดให้ตรงคือล้อเลียน สลับกับเสียดสีและเสียงหัวเราะ พวกเขา
มาชุมนุมกันตรงระเบียงหน้าต่าง ส่งเสียงให้ผมได้ยิน

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 129)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ระริกระรี เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง
คำว่า ระริก และคำว่า ระรี

คำว่า ระริก ก. หมายถึง ชิกชี(ใช้แก่กริยาหัวเราะ), สั้นเร็วๆ (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 691)

คำว่า ระรี ไม่มีความหมาย

จะเห็นได้ว่าคำว่า ระริกระรี คำว่า ระริก มีความหมายเพียงคำเดียว ส่วนคำว่า ระรี
นำมาซ้อนเพื่อให้ออกเสียงสะดวกขึ้นเพราะเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน

ก่อนหน้านี้ไม่กี่วัน ใครบางคนบอกผมว่า ทุกวันนี้ความดี ความชั่ว (รวมทั้งความจริง)
มันซับซ้อนและแยกแยะยากขึ้นเรื่อยๆ ตลอดเวลาที่นั่งดู ผมได้แต่พยักหน้าหงึกหงักกับตัวเอง เออ
จริงโวย จริงโวย

(ทางกันดาร, 2545: 84)

ผมรู้สึกตัวเองเง่าชะมัดที่ทอดทิ้งอะไรไปนานๆ การแก้ไขคืนสภาพมันยากเย็นจริงๆ

(ทางกันดาร, 2545: 111)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า จี๋เง่า เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า จี๋ และคำว่า เง่า

คำว่า จี๋ ไม่มีความหมาย

คำว่า เง่า ว. หมายถึง โง่, มักใช้เข้าคู่กับคำโง่ เป็นโง่เง่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 208)

จะเห็นได้ว่าคำว่า จี๋เง่า คำว่า เง่า มีความหมายเพียงคำเดียว ส่วนคำว่า จี๋ นำมาซ้อนเพื่อให้ออกเสียงสะดวกขึ้นเพราะเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน

ผมตะลอนเรื่อยเปื่อยหาโรงนอนสวนทำสวนทางกับคนจรที่ขนย้ายตัวเองไปเมืองอื่น

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 89)

กลิ่นสาบอ่อนกระพือโชย ขยายวงแก่งก้างทิ้งรอยย่ำยาวไกล ขณะที่หนทางข้างหน้าที่เว้งว้าง ไม่เห็นว่าใดคือที่หมาย

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 211)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า เว้งว้าง เกิดจากการซ้อนคำระหว่าง คำว่า เว้ง และคำว่า ว้าง

คำว่า เว้ง น. หมายถึง ที่เปิดกว้างวิ่งเข้าไปถัดจากที่แคบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 775)

คำว่า ว้าง ว. หมายถึง เปล่าว่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 761)

จะเห็นได้ว่าคำว่า เว้ง และคำว่า ว้าง มีความหมายทั้ง 2 คำ แต่เมื่อนำมาซ้อนกันเพื่อเสียงทำให้เกิดความหมายใหม่ คือ เว้งว้าง ว. หมายถึง โลงกว้างทำให้ว้าเหวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 775)

การทักทาย “ฮัลโล่” หมายถึงการยอมรับความมีตัวตนของใครคนนั้น หมายถึงการให้ความสนใจในกิจกรรม (วีรกรรมเล็กๆน้อยๆ)ของเขา สนใจแต่ไม่เข้าไปละลابل้าง หรือเงาะเงาะรุนแรงอย่างในบางประเทศ

(หลังอ่าน, 2548: 81)

เสื่อภูเขาเคลื่อนล้อออกจากขนส่งอย่างสง่าผ่าเผย ไหลตัวตามซอกเล็กซอกน้อยของถนน เหมือนแหนจอกเล็กกลิ้งเวียนเดินทางในสายน้ำที่หนาแน่นอัดแอด้วยแพผักตบชวา

(หลังอ่าน, 2548: 215)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า เงาะเงาะ เกิดจากการซ้อนคำระหว่างคำว่า เงาะ และคำว่า เงาะ

คำว่า เงาะ และคำว่า เงาะ ทั้ง 2 คำ ไม่มีความหมาย

จะเห็นได้ว่าคำว่า เงาะเงาะ เป็นคำที่ไม่มีมีความหมายทั้งคู่แต่นำมาซ้อนกันเพื่อให้ออกเสียงสะดวกขึ้นเพราะเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน

ลองคิดถึงสามสี่ครัวเรือนในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง อยู่กันมาตั้งแต่ปู่สังกะสาย่าสังกะสี อยู่อย่างรอมชอมเข้าใจกัน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 81)

รงค์ ใน พ.ศ.๒๕0๖ อายุ ๓๑ ปี เขาเป็นนักหนังสือพิมพ์ไทยคนแรกที่ได้วีซ่าเข้าประเทศอเมริกาในฐานะผู้สื่อข่าวต่างประเทศ(Foreign Correspondent) โดยการสนับสนุนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมท แห่งสยามรัฐ ทั้งประสมประเสเงินเดือนให้เดือนละ๑๕0 เหรียญสหรัฐ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 101)

จากตัวอย่างคำซ้อนเพื่อเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ประสมประเส เกิดจากการซ้อนคำระหว่างคำว่า ประสม และคำว่า ประเส

คำว่า ประสม ก. หมายถึง รวมกันเข้า(เป็นคำใช้ได้ทั่วไป) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 510)

คำว่า ประเส ไม่มีความหมาย

จะเห็นได้ว่าคำว่า ประสม มีความหมายเพียงคำเดียว ส่วนคำว่า ประเส นำมาซ้อน เพื่อให้ออกเสียงสะดวก และเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ คือ ประสมประเส ก. หมายถึง พลอยเข้าด้วย, เก็บเล็กผสมน้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 510)

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำซ้อนในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี ผู้แต่งใช้คำซ้อนเมื่อต้องการสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกหรือเพื่อเน้นย้ำความให้นักแน่นขึ้นหรือเพื่อให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งส่งผลให้งานเขียนประเภทบันเทิงคดีและประเภทสารคดีนั้นมีความน่าสนใจและน่าติดตาม

1.4 คำซ้ำ คือ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไปกับคำเดียวเพียงคำเดียวจึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ทำนองเดียวกับคำซ้อน ต่างกันก็แต่เพียงคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น และเพื่อให้รู้ว่าคำกล่าว 2 ครั้งนั้น เป็นคำซ้ำไม่ใช่คำเดี่ยวๆ เรียงกันจึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ในภาษาไทย ใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับคำต้น (บรรจบ พันธเมธา, 2544: 76)

ตัวอย่างการใช้คำซ้ำในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

เขายังจำนิ้วอูมป้อมที่เกาะกุ่มมือเดินเล่นรอบบ้าน จำดวงตาประกายและยิ้มใสที่ได้เห็น
สิ่งแปลกๆรอบตัว จำเสียงหัวเราะ จำกระทั่งภาพเจ้าหญิงน้อยๆ ค่อยๆเตอะเตอะไปที่ผีเสื้อซึ่งกำลัง
จุมพิตกลีบดอกไม้

(เจ้าหญิง, 2548: 19)

ไม่ไกลจากโรงเรียนมีบ้านหลังเล็กๆหลังหนึ่งปลูกอยู่ตรงชายทุ่ง ลูกสาวของเจ้าของบ้าน
เป็นเด็กตัวเล็กๆ ร่ามอมบาง เธอเป็นนักเรียนคนแรกๆที่ถูกคัดออกพ้นจากเกมเก้าอี้ดนตรีในทุกๆเย็น

(เจ้าหญิง, 2548: 62)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า แรกๆ เป็นการซ้ำคำเพื่อแยกจำนวนออกเป็นส่วนๆ

คำว่า แรก ว. หมายถึง มาก่อนเพื่อน(ใช้เกี่ยวกับเวลาหรือการจัดลำดับ)
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 711)

“เซอะ นึกแล้ว ชั้นนะหมั่น ใส้อีตาสุมุหราชของครักษ์เสียจริงๆ” แม่ปลาปากคมทำสะเอว
“จำได้ไหมตอนวันประสูตินะ ออกมาแถลงจดๆเขียนว่า เจ้าชายมี핀ครบ ๕0ซี่สมบูรณ์”
(ปลาฉลามฟินหล่อ, 2547: 44)

“ถูกเขกหัวหยา” เด็กน้อยทำตาแดงๆริบฟองทันที “ไคย่องเพงไม่ดี ถูกเขกหัวเจ็บๆ”
(ปลาฉลามฟินหล่อ, 2547: 87)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า แดงๆ เป็นการซ้ำคำเพื่อให้น้ำหนักลดลง ไม่เจาะจง
เท่าความหมายเดิม คำว่า แดงๆ อาจจะเป็นสีที่แดงไม่มาก สีแดงจางๆ

คำว่า แดง ว. หมายถึง สีอย่างสีแดงหรือสีชาด, ใช้ประกอบสิ่งต่าง บางอย่างโดยอนุโลม
ตามลักษณะสี เป็นชื่อเรียกเฉพาะ เช่น มดแดง ผัวแดง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 311)

“แต่งตัวมอมๆทุเรศๆ บอกว่าแสวงหาอะไรอย่างนี้ คั่นพบอะไรที่หาแล้วหรือยัง”
น้องสาวยิ้มล้อ “หรือว่าจะเป็นตัวแสวงหาได้ ต้องเริ่มด้วยการทำตัวให้ดูโทรมๆเสียก่อน”
(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 38)

“ไม่รู้ปู่ย่าจะให้หรือเปล่านะพ่อ เมื่อก่อนก็บ่นๆ”
(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 61)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า บ่นๆ เป็นการซ้ำคำกริยาเพื่อแสดงว่ากระทำกริยานั้น
ติดต่อกันไปเรื่อยๆ

คำว่า บ่น ก. หมายถึง พูดพร่ำหรือว่ากล่าวซ้ำๆซากๆ(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 460)

ผู้โดยสารรถไฟชั้นหนึ่ง มีเคบินเล็กๆเป็นของตัวเอง เมื่อก่อนนอนก็ใส่กุญแจประตู
เรียบร้อย แต่ใครคนนั้นเจ้าของโบหน้าดำๆ ลูกตาขาว เจ้าพระยาๆ ยิ้มยิงฟันขาวในความมืด
(คิดถึงทุกปี, 2548: 38)

นั้นเคยถามว่าคุณธรรมน่าจดจำของนิทานเรื่องนี้อยู่ที่ตรงไหน เขมบอกมันทำให้นึกถึง
บรรยากาศที่พี่น้องๆนอนล้อมวงรอบตัวแม่

(คิดถึงทุกปี, 2548: 121)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า พี่ๆน้องๆ เป็นการซ้ำคำแล้วทำให้ความหมาย
เปลี่ยนเป็นพหูพจน์ คำว่า พี่ๆน้องๆ คือ สมาชิกในครอบครัวหลายๆคน

คำว่า พี่ น. หมายถึง ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดก่อน (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 600)

คำว่า น้อง น. หมายถึง ผู้ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันและเกิดทีหลัง (ราชบัณฑิตยสถาน,
2538: 431)

“อย่าไปเลยวะพี่ มึงกับกูไปกันคราวที่แล้วต้องลำบากสารพัดยังไม่ได้ขึ้นเวทีสักครั้ง มึง
คิดว่าพวกนักร้องดังๆเค้าจะให้เราร้องเพลงได้ง่ายๆหรือวะ กูว่าฝืนซัดๆ อย่างนี้ฝืนเอาดีกว่าวะพี่”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 53)

“แต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่เด็กๆแล้วเวลาไปตัดอ้อยเจอฝนที่ไร ไข่ขึ้นทุกที จนหลังๆถึงฝนไม่
ตก แคล้มแรงฟ้าแลบแปล็บๆ พี่มึงก็วิ่งเข้าบ้านแล้ว”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 167)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า ดังๆ เป็นการซ้ำคำแล้วความหมายเปลี่ยน ไปเป็นเชิง
อุปมาไม่เกี่ยวเนื่องกับความหมายคำเดิม

คำว่า นักร้องดังๆ จึงเป็นความหมายเชิงอุปมา เปรียบกับผู้ที่ชื่อเสียงมากเป็นที่รู้จักของ
คนทั่วไป ความหมายเดิมของ คำว่า ดัง ก. หมายถึง บังเกิดเสียงขึ้นหรือทำให้เสียงบังเกิดขึ้นอย่างแรง
เช่น กลองดัง พุดดัง เสียงดัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 298)

ตัวอย่างการใช้คำซ้ำในงานเขียนประเภทสารคดี

หลังจากนั้นผมจะหลบเลี่ยง ไม่พบปะเผชิญหน้า เจอกันในร้านหนังสือก็หลบๆمينๆ เป็นไม่เห็น เจอกันที่บ้านเมื่อไหร่ผมจะเอาหนังสือเล่มอื่นทับโดยพลัน

(บินที่ละหลา, 2548: 42)

“ชอบไอ้ที่หายากๆ แปลกๆ พิสดารๆ” ปากเล็กๆ ยังถากถางไม่หยุด “ไม่รู้จักความสุขของการอยู่ง่ายๆ กินง่ายๆ พอใจอะไรง่ายๆบ้างรีไรง”

(บินที่ละหลา, 2548: 163)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า ง่ายๆ เป็นการซ้ำคำขยายเพื่อบอกความเน้น

คำว่า ง่าย ว. หมายถึง สะดวก, ไม่ยาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 207)

“ฉันผลอไป ลืมตัว” เธอหัวเราะอายๆ “ก็คุยกันเป็นชั่วโมงแล้ว เข้าใจแล้ว เรื่องง่ายๆ เท็นซ้งง่ายๆ พอให้ยกตัวอย่างเป็นประโยค แน่ะ ยังผิจดจนได้ ก็เลยหลุดสิ ต้องกราบขอโทษนักเรียน เป็นการใหญ่”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 86)

‘หน้าม้า’ สงสัยว่าคำนี้มาจากไหน, เคาพล่อยๆ ว่าอาจจากโขนละครที่ผู้แสดงต้องสวมหัว เป็นม้าหรือจากบทในจักรๆวงๆ นินยาคือเป็นจำเพาะ

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 60)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า อายๆ เป็นการซ้ำคำกริยาแสดงว่ากระทำกริยานั้น ติดต่อกันไปเรื่อยๆ

คำว่า อาย ก. หมายถึง รู้สึกกระดาก, รู้สึกขายหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 942)

ผมยิ้มที่พอดกหลุม มุขนี้เพิ่งเตรียมสดๆร้อนๆเพื่อพ่อ โดยเฉพาะ ผมขูดงพลาสติกให้พ่อดู ซัดๆของทอดแต่ละตัวในนั้นสีเหลืองทองเรียวยาวราวนิ้วเศษๆ

(ทางกันดาร, 2545: 97)

เคยเชื่อว่าดวงอาทิตย์วันไหนๆมันก็ขึ้นเหมือนกัน มันก็ตกเหมือนกัน มันก็กลมเหมือนกัน ก็เช่นเดียวกับที่ผมเคยเชื่ออะไรมากมาย

(ทางกันดาร, 2545: 137)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า ซัดๆ เป็นการซ้ำคำขยายเพื่อบอกความเน้น

คำว่า ซัด ว. หมายถึง ประจักษ์แจ้ง, แจ่มแจ้ง เช่น เห็นซัด, ปรากฏซัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 262)

“ใจเย็นๆ ใจเย็นๆ” เขารีบเข้ามาลูบหลังลูบไหล่ตะโกนเข้าไปในห้องครัว

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 42)

“เสียใจด้วยครับไม่เห็นจริงๆถ้าเจอผมจะเก็บไว้ให้” เขาหลบตาเบี่ยงตัวจำพรวดๆจากไป

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 183)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า จริงๆ เป็นการซ้ำคำขยายเพื่อบอกความเน้น

คำว่า จริง ว. หมายถึง แน่ เช่น ทำจริง ชอบจริงๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 216)

เรื่องนี้ทำให้คิดถึงครั้งถึงจักรยานใหม่ๆ คราวนั้นข้าพเจ้าปั่นจากเชียงใหม่ไปอำเภอสารภี ช่วงผ่านตลาดเล็กๆแห่งหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นกล้วยหวีงามๆวางหน้ากินอยู่บนแผงจึงแวะรถเข้าไป คุณยายเจ้าของแผงผู้มีหัวการค้ามาแต่กำเนิดยิ้มมีไมตรี

(หลังอ่าน, 2548: 79)

หากบางคนนอกจากสอนหนังสือสนุก เป็นขวัญใจนักเรียนแล้ว เขายังเกากีตาร์ แต่งเพลงให้เด็กๆ ร้องครั้นเครงยามบ่าย

(หลังอ่าน, 2548: 119)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า เด็กๆ เป็นการซ้ำคำแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนเป็นพหูพจน์

คำว่า เด็ก น. หมายถึง คนที่มีอายุยังน้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 308)

แม้บางปีทีहन ลุงๆ ป้าๆ อาจจะเคยชกต่อยกันบ้างก็ด้วยความไม่เข้าใจหรือความเมา (อำนาจ) นั้น มีบ้านเรือนเคียงไหนดบ้างเล่าในโลกนี้ไม่เคยตีกัน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 81)

ใครๆ ที่ขึ้นไปเยี่ยมคอยโป่งแยงในช่วงวันสองวันนี้ พุดเหมือนกันว่าสุขภาพของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ดีขึ้นจนเห็นได้ชัด

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 112)

จากตัวอย่างคำซ้ำข้างต้น เช่น คำว่า ใครๆ เป็นการซ้ำคำแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนเป็น พหูพจน์

คำว่า ใคร ส. หมายถึง คำใช้แทนคำนามที่เป็นคน แสดงคำถาม เช่น ใครจะไปเที่ยวบ้าง หรือแสดงความไม่เฉพาะเจาะจง เช่น ไม่มีใครไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 202)

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำซ้ำในงานเขียนประเภท บันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี เพื่อเน้นย้ำข้อความให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนขึ้น

1.5 คำยืมภาษาต่างประเทศ คือ การออกเสียงคำที่ยืมมาตรงตามคำในภาษาเดิมหรือคล้ายคำเดิมมากที่สุดที่อาจคิดเพี้ยนไปบ้างก็มีในเรื่องเสียงสูงต่ำ คำที่นำมาใช้ในลักษณะนี้มีมากในภาษาของเรา (ทองสุก เกตุโรจน์, 2533: 15)

ตัวอย่างการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“อะไรมาจ๊ะลูก รถขายไอศกรีมหรือ”

(เจ้าหญิง, 2548: 75)

คำว่า ไอศกรีม รูปเดิมคือ ice cream แปลว่า ไอศกรีม (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 502)

“อย่าลืมนะว่าวันนี้เรามีเซอร์ไพรซ์กันนะจ๊ะ”

(เจ้าหญิง, 2548: 76)

คำว่า เซอร์ไพรซ์ รูปเดิมคือ surprise แปลว่า ทำให้ประหลาดใจ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 1036)

พวกหอยจะเข้าที่น้อยเพราะมีสังข์เป็นตัวเอก สวมบทละม้ายคล้ายแซกโซโฟน

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 18)

คำว่า แซกโซโฟน รูปเดิมคือ saxophone แปลว่า แตรเป่า, แซกโซโฟน (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 918)

ปลาที่เลี้ยงอธิบายว่าแนวเหล่านี้คือ ช่องเหงือกของปลาเอาไว้ระบายน้ำที่ผ่านเข้ามาทางปาก และกรองออกซิเจนไว้ใช้ในการหายใจ

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 28)

คำว่า ออกซิเจน รูปเดิมคือ oxygen แปลว่า ก๊าซออกซิเจน (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 739)

กระโปรงยาวสีขาวตัวนั้นวางพาดอยู่ตรงมุมโชว์สินค้าของร้าน ลายเขียนตรงเชิงชายเป็นลายเส้นไว้รูปแบบทำให้ผืนผ้าดูแปลกอย่างเห็นได้ชัด

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 53)

คำว่า โชว์ รูปเดิมคือ show แปลว่า แสดง (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 953)

คล้ายคล้ายเพื่อนหอบหิ้วมะลิกระถางนั้นมาจากงานคอนเสิร์ตที่ศูนย์กีฬาเยาวชนแห่งหนึ่ง

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 88)

คำว่า คอนเสิร์ต รูปเดิมคือ concert แปลว่า ดนตรี (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 210)

งานอดิเรกคือจูงมือพาลูกทัวร์ไปยังแหล่งที่จะยื่นใส่แว่นดำถ่ายรูป ส่วนงานหลักคือพาไปช้อปปิ้งในร้านที่ไคด์ฟันค่าคอมมิสชันได้

(คิดถึงทุกปี, 2548: 37)

คำว่า ทัวร์ รูปเดิมคือ tour แปลว่า เดินทางเที่ยวไปทั่ว (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 1080)

คำว่า ช้อปปี้ง รูปเดิมคือ shopping แปลว่า เที่ยวซื้อของ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 951)

คำว่า คอมมิสชัน รูปเดิมคือ commission แปลว่า ค่านายหน้า (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 201)

นาฬิกากระปริดตัวเลขเป็นจังหวะ ชัตเตอร์ดีดปิดตามกำหนดเวลา เสียงมอเตอร์เลื่อนฟิล์มทำงาน ม่านชัตเตอร์กรีดเสียงอีกครา และอีกครา

(คิดถึงทุกปี, 2548: 85)

คำว่า ชัตเตอร์ รูปเดิมคือ shutter แปลว่า บานเกล็ดหน้าต่าง (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 956)

คำว่า มอเตอร์ รูปเดิมคือ motor แปลว่า เครื่องยนต์ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 674)

คำว่า ฟิล์ม รูปเดิมคือ film แปลว่า เยื่อบาง, ฟิล์ม (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 392)

“ชื่อพล นี่เป็นนิกนม” เขาบอกภาคภูมิ “นมจริงๆ สุรพล สมบัติเจริญ เอ๊ย ไม่ใช่ ชีระพลต่างหาก”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 65)

คำว่า นิกเนม รูปเดิมคือ nickname แปลว่า ชื่อเล่น (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 694)

คำว่า เนม รูปเดิมคือ name แปลว่า ชื่อ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 684)

“ใครจะกล้า” เขาทำท่าลบลมคมใน “จีนทำอย่างนั้น บอดีการ์ดสิ่งฆ่าที่แน่ๆ”
(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 242)

คำว่า บอดีการ์ด รูปเดิมคือ body-guard แปลว่า คนติดตามเพื่อระวังอันตรายให้ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 115)

จากตัวอย่างคำยืมภาษาต่างประเทศในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีข้างต้น เป็นการยืมคำยืมภาษาต่างประเทศแบบทับศัพท์ตรง และเป็นการออกเสียงให้ใกล้เคียงกับคำที่ยืมมาให้มากที่สุด

ตัวอย่างการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศในงานเขียนประเภทสารคดี

เธอหลวมตัวรับปากเอเยนต์ท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ ไว้ว่า ที่นี่จะเป็นเขตปลอดคนไทย
(บินที่ละหลา, 2548: 58)

คำว่า เอเยนต์ รูปเดิมคือ agent แปลว่า ผู้กระทำให้, ตัวแทน (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 23)

นักเดินทางสาวสวยผู้พักห้องตรงข้ามเมื่อวาน...เช้านี้พอพยายามแชร์ค่าห้องกับไอ้หนุ่ม
ห้องติดกับเราเสียแล้ว
(บินที่ละหลา, 2548: 189)

คำว่า แชร์ รูปเดิมคือ share แปลว่า ส่วนแบ่ง, หุ้น (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 946)

สองคือภาษาอังกฤษของผมมันชักเข้กเข้กันเต็มที ทุกวันผ่านมาเอาชีวิตรอดได้ก็ด้วย
ดิกชันนารีสองเล่ม และ...เงิน

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 33)

คำว่า ดิกชันนารี รูปเดิมคือ dictionary แปลว่า พจนานุกรม (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา
เกาพิจิตร, 2534: 287)

หมอเคยบอกว่าถ้าไม่ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนนอน วอลุ่มกรนจะไม่รุนแรงขนาดลำโพง
ระเบิดอย่างนั้น

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 126)

คำว่า แอลกอฮอล์ รูปเดิมคือ alcohol แปลว่า แอลกอฮอล์, น้ำเมา (กมล เกาพิจิตร และ
มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 29)

คำว่า วอลุ่ม รูปเดิมคือ volume แปลว่า ปริมาตร (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกา
พิจิตร, 2534: 1148)

กลับไปที่เคาน์เตอร์เชอิมร่อยแล้ว “ทั้งหมดเจ็คร้อยสิบห้าบาทคะ ให้หักค่านับเงินส่วน
ที่เหลือนี้เลยหรือเปล่าคะ”

(ทางกันดาร, 2545: 21)

คำว่า เคาน์เตอร์ รูปเดิมคือ counter แปลว่า โຕ้สำหรับจ่ายเงิน (กมล เกาพิจิตร และ
มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 237)

อย่างที่บอกไว้เมื่อตอนต้นเรื่อง สมัยเด็กๆผมไม่ชอบผ้าต่อ ที่ผมชอบคือจิกซอว์

(ทางกันดาร, 2545: 120)

คำว่า จิกซอว์ รูปเดิมคือ jigsaw แปลว่า การเล่นต่อไม้เป็นรูป (กมล เกาพิจิตร และ
มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 570)

จาปาดี้(โรตีเปล่า)ราคาแผ่นละ 2 รูปี การแลกเงินอย่างชาญฉลาดแค่ 100 ดอลลาร์ มีค่าเท่ากับโบนัสโรตีถึง 50 แผ่น! ถ้าแต่ละวันอาหารเช้าคือ แซนด์วิชโรตี เรตที่ต่างกัน คือเบรกฟาสต์เกือบทั้งเดือน

(คัมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 79)

คำว่า รูปี รูปเดิมคือ rupee แปลว่า เงินรูปี (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 906)

คำว่า ดอลลาร์ รูปเดิมคือ dollar แปลว่า เหรียญดอลลาร์ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 309)

คำว่า โบนัส รูปเดิมคือ bonus แปลว่า เงินรายได้พิเศษ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 117)

คำว่า แซนด์วิช รูปเดิมคือ sandwich แปลว่า ขนมปังสองแผ่นประกบกันมีไส้สอดกลาง (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 913)

คำว่า เรต รูปเดิมคือ rate แปลว่า อัตรา, ราคา (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 854)

คำว่า เบรกฟาสต์ รูปเดิมคือ breakfast แปลว่า อาหารเช้า (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 125)

ผมสเกตช์รูป ‘อุษาเทวี’ ด้วยฝีมือนิ้วลงสมุดบันทึกภายในเวลาไม่ถึง 2 นาที เพื่อเก็บไว้รำลึกชั่วชีวิต

(คัมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 114)

คำว่า สเกตช์ รูปเดิมคือ sketch แปลว่า ร่าง, ภาพร่าง (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 964)

เขาจะเลือกใช้กล้องแมนนวล คลาสสิก ขณะที่นักเดินทางอีกคนรักวิถีเสื่อปิ่นไว ชอบการ
ยิงเร็ว ยังเป็นชุด เมื่อมาจับกล้อง เขาก็จะชอบชนิดออโตเมติกเป็นธรรมดา

(หลังอ่าน, 2548: 31)

คำว่า แมนนวล รูปเดิมคือ manual แปลว่า หัตถกิจ, เกี่ยวกับมือ (กมล เกาพิจิตร และ
มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 630)

คำว่า คลาสสิก รูปเดิมคือ classic แปลว่า ชั้นเยี่ยม (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกา
พิจิตร, 2534: 183)

คำว่า ออโตเมติก รูปเดิมคือ automatic แปลว่า เป็นไปเอง, อัตโนมัตติ (กมล เกาพิจิตร
และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 71)

ฟังดูเหมือนโอเวอร์!! ผืนป่ากว้างใหญ่เป็น ๑0 ล้านไร่ โคนถนนตัดแค่ ๕0-๖0 กิโลเมตร
จะเป็นจะตายเช่นนั้นเชียวหรือ...??

(หลังอ่าน, 2548: 74)

คำว่า โอเวอร์ รูปเดิมคือ over แปลว่า มากเกินไป (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร
, 2534: 734)

เช่นเดียวกับวิถีคิดของคนในสำนักงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แม้นหากจะเที่ยว
ตามสโลแกน ‘เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้’ สิ่งที่ได้กลับไม่ใช่ความรู้ แต่เป็นความผิวนิน เป็นความรู้
มั่วๆ ชนิดเดียวกับที่รายการโทรทัศน์แบบมั่งง่ายใช้เป็นข้อมูลทำรายการ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 79)

คำว่า สโลแกน รูปเดิมคือ slogan แปลว่า คำขวัญ, คำจูงใจ (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา
เกาพิจิตร, 2534: 969)

การรวมงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของชายหนุ่มผู้บวชเรียนแล้วจำนวน 10 คน นับเป็น
ไอเดียคัดสรรกลั่นประเภทผู้เขียนอย่างน่าสนใจ ไม่เคยมีใครกล้าทำมาก่อน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 135)

คำว่า ไอเดีย รูปเดิมคือ idea แปลว่า ความคิด (กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร, 2534: 502)

จากตัวอย่างคำยืมภาษาต่างประเทศในงานเขียนประเภทสารคดีข้างต้น เป็นการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศแบบทับศัพท์ตรงและเป็นการออกเสียงให้ใกล้เคียงกับคำที่ยืมมาให้มากที่สุด

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี ผู้แต่งใช้คำยืมภาษาต่างประเทศ แบบทับศัพท์ตรง เป็นคำที่คนไทยใช้กันอยู่ทั่วไปจนเคยชินและเป็นคำศัพท์ต่างๆที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของคำนั้นๆ ได้ทันที

1.6 คำเสริม คือ คำที่เสริมเข้าไปในประโยคเพื่อเน้นเจตนาของผู้พูดว่าต้องการบอกเล่า สั่งขอร้อง หรือถาม ฯลฯ หรือบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังว่าเสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่ (นววรรณ พันธุเมธา, 2525: 84-89) แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) คำบอกมาลา เช่น ละ นะ ซิ สิ เอะ อะ กระจัง หรอก แนะ นี แหละ ฯลฯ

ตัวอย่างการใช้คำบอกมาลาในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“แล้วใครจะเป็นคนเจอเจ้าหญิงล่ะ ถ้าไอ้โง่หน้าไหนเจอ ก็เท่ากับฉันลงทุนฟรีนะสิ จะบ้าเรอะ ไม่เอาหรอก”

(เจ้าหญิง, 2548: 46)

“ไม่ได้ปิด พ่อจะเปิดนั่นแหละ แต่มีมั้นกระตุกดึงเข้ามาเอง ว่า นี่ไม่ได้แก้ตัวนะ แล้วพ่อก็ไม่ได้ท้อถอยนะลูก” พระองค์รีบพูดจนลิ้นแทบพันกัน

(เจ้าหญิง, 2548: 79)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

แล้วใครจะเป็นคนเจอเจ้าหญิงล่ะ คำว่า ละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม ไม่เอาหรอก คำว่า หรอก ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อปฏิเสธ

“เขอะ ทำเป็นไก่อ จะให้ฉันเป็นผู้พูดใช่ไหมล่ะ ไม่มีวันหรอก”

“พูดอะไร”

“ก็เรื่องเจ้าชายพันหลอนนะซี อึบ...ว้าย! หลุดออกไปจนได้”

(ปลาฉลามพันหลอ, 2547: 44)

“ไปเดี๋ยวนี้แหละ ขอบใจนะ”

(ปลาฉลามพันหลอ, 2547: 79)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

ก็เรื่องเจ้าชายพันหลอนนะซี คำว่า นะซี ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า
ไปเดี๋ยวนี้แหละ คำว่า แหละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

“ช่างฉันเถอะ ดีแล้วแหละที่แกไม่คิดอย่างฉัน คราวนี้ถึงทีที่แกต้องลงแข่งกับลูกบ้าน
อื่นเขาด้วย อย่าให้พลาดเชียวนะ เดี่ยวจะถูกเคี่ยวเข็ญให้เข้าแข่งใหม่อย่างฉันอีก”

(ฉันทน์คัมดวงอาทิตย์, 2548: 36)

“ไม่รู้สิ มันยังเล็กไปมั้ง” “ไม่ใช่ แบบว่ามันเคยมีดอกแล้วครั้งหนึ่ง แล้วทิ้งไว้ราวๆ
เดือนหนึ่ง...”

“ไม่รู้ อายากรู้ก็ลองปลูกไว้ดูสิ”

“ปลูกไว้ก็ไม่รู้” ฉันหัวเราะตัวเอง

“เออเนี่ย แล้วหุคใหม่ของฉันนี่ล่ะ” เธอโชว์ชายแขนเสื้อขึ้น “สวยไหม”

(ฉันทน์คัมดวงอาทิตย์, 2548: 93)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

อย่าให้พลาดเชียวนะ คำว่า นะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อสั่ง
แล้วหุคใหม่ของฉันนี่ล่ะ คำว่า นี่ล่ะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม

“ที่นายได้ยืนนั่นน้อยไปนะสัน เราฟังมากับหู ชาวบ้านไม่ได้ว่าเราเป็นบ้าหรอก หาว่า
บ้าเลยละ คอยดูเถอะ เราจะตัดจมูกคนพูดให้เหมือนกับตัดคนอแรดทีเดียว อ้อ...ข้าพวกนี้น่ะระระที่ทำ
ให้นายตามจนเจอเรา”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 62)

คนเราช่างมีสถานะ โนนนี่มากมายจริงนะ คุณว่าไหม?? (จันช่างขี้นเหมือนยายแก่
ไหม ฉันยังไม่แก่นะ และคนอย่างฉันคงไม่มีโอกาสอยู่จนแก่กรรม) ก็ดูสิ มันอย่างฉันว่าไหมล่ะ
(คิดถึงทุกปี, 2548: 113)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น
อ้อ...ข่าวพวกนี้แหละที่ทำให้นายตามจนเจอเรา คำว่า นะ เอะ ในบริบทเป็นคำเสริม
มีเจตนาเพื่อถาม
ฉันยังไม่แก่นะ คำว่า นะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

“มา...เข้าบ้านมาเถอะ” ผ่านประตูไม่เข้าไป นางเล็กก็ถูกถาม
“วันนี้มีงอยู่บ้านคนเดียวเอะ ไอ้พล่ะไปไหน อีแดงด้วย มันตื่นหรือยัง”
(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 176)

“อย่างนั้นก็อีกนานสิ กว่าหนูจะได้เปลี่ยนรถ”
“จะเปลี่ยนเป็นอะไร เอะเบนซ์นะ”
“หนูไม่รู้หรอก เขาว่าแพงไม่ใช่หรือ”
(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 252)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น
มา...เข้าบ้านมาเถอะ คำว่า เอะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อขอร้อง
อย่างนั้นก็อีกนานสิ คำว่า สิ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม

ตัวอย่างการใช้คำบอกมาลาในงานเขียนประเภทสารคดี

“น้ำล่ะ บ้านอยู่หลังไหนนี่”
แกยืมเจ้าเล่ห์ รู้ทัน “แน่ะ...อยากรู้...อยากรู้ก็เอาร้อยนึงสิ”
(บินทีละหลา, 2548: 81)

หลวงพี่มาบอกว่าไปนอนเสียเถอะ เรารู้แล้วว่าเป็นใคร ของไม่หายใช่มี ไอ้ฉันมันไม่
ชอบขโมยของหรอก!!...

(บินทีละหลา, 2548: 89)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

น้ำละ คำว่า ละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม

ไอนี้มันไม่ชอบขโมยของหรอก คำว่า หรอก ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

“คำอัศจรรย์นี้แพงไหม”

“ไม่แพงหรอก”

“จันอัคให้ผมรูปนะ”

“ได้เลย ผมสัญญา”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 24)

“ยกให้เลยแหละหัวจิตหัวใจ มันเหนื่อยมากนะคุณกว่าจะแตกทีละหลาสองหลามาถึง
ที่นี่ได้” เสียงของพี่ปลิวเหมือนลอยมาจากไกลๆ

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 53)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

จันอัคให้ผมรูปนะ คำว่า นะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม

ยกให้เลยแหละหัวจิตหัวใจ คำว่า แหะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

“การค้นเอกสารนะต้องใช้เวลา แล้วยังต้องเก็บเอกสารเข้าที่อีก คุณไม่สามารถทำได้
ภายในภายในครึ่งชั่วโมงหรอก”

(ทางกันดาร, 2545: 37)

“ไม่ยากหรอก ไอิหะ แต่บางทีก็เครียดเหมือนกัน แมงสิตุ่นๆ คำเหมือนๆกันหมด...”

“แต่ก็ลงตัวจนได้”

“ลงตัวสิ ไอิหะ มือชั้นนี้”

(ทางกันดาร, 2545: 123)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

การค้นเอกสารนะต้องใช้เวลา คำว่า นะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

ลงตัวสิ คำว่า สิ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

“หมดแล้ว ตื่นเถอะ” โขเฟอร์ว่า หยิบผ้าผวยกระด้ากระด้างโยนตามออกไป “อย่างนี้แหละ มันชอบมาแอบนอนในรถ อุ่นดี”

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 30)

“นะ บินหลานะ ชายผมซักร้านเถอะ” เขากระซิบกระซาบเพราะกลัวคุณแม่ได้ยิน
“กล้องซักรตัว หรือซาวนด์อะเบาท์ก็ได้”

ผมแก๊งหยังๆ ไปว่า ราคามันสูง

สูงแค่ไหนก็ว่ามา โขเอ๊ย ผมมีเงินนำ”

“อย่างนาฬิกาเนี่ย ราคาในอินเดียตกสักเท่าไหร่”

เขาเอียงคอมองนาฬิกาข้อมือผม “สักห้าพันกระมัง ผมว่า”

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 159)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

อย่างนี้แหละ คำว่า แหละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

นะ บินหลานะ ชายผมซักร้านเถอะ คำว่า นะ และคำว่า เอะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อขอร้อง

“คุณจามาจากกรุงเทพฯอยากกินข้าวซอย มาสิ ผมจะแนะนำให้ร้านป่าแอมข้าง มช. นั่นละ อร่อยเด็ดทั้งเผ็ดทั้งมันเหมือนการถีบรถขึ้นคอยเขียวละ...ฮ่า ไซ้ซี ผมลองมาแล้ว”

(หลังอ่าน, 2548: 71)

“เอาตมาไว้รับแขกโดยเฉพาะ หลวงพ่อสมชายวัดเขาสุกิมนะ โยมรู้จักหรือเปล่า เวลาท่านมาเดินท่านก็จะพักที่ภูมินั้นแหละ”

(หลังอ่าน, 2548: 125)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

ไซ้ซี ผมลองมาแล้ว คำว่า ซี ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

ท่านก็จะพักที่ภูมินั้นแหละ คำว่า แหละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อบอกเล่า

ไม่ได้โกรธได้เคืองอะไรเป็นการส่วนตัวหรอกครับ แต่ก็อยากปีดตะนา อยากได้สตางค์ ไปซื้อวีซีดีไปบ้าง ซื้อมือถือ(ของคุณนั่นแหละ) อ้าว แล้วคุณเป็นอะไรกับผมล่ะ พ่อแม่ก็ไม่ใช่ เป็นเพื่อนรอะ? ยิ่งไม่ใช่

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 83)

อย่าโกรธเลยนะ จะว่าไป เหตุผลก็พอมืออยู่... ก็ผมเป็นภูมิแพ้เรื่องประทับใจนะซี

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 87)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกมาลาข้างต้น เช่น

อ้าว แล้วคุณเป็นอะไรกับผมล่ะ คำว่า ละ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อถาม

อย่าโกรธเลยนะ คำว่า นะ ในบริบทเป็นคำเสริมมีเจตนาเพื่อขอร้อง

2) คำบอกการถาม เช่น หรือ ไหม ใช่ไหม หรือยัง เหรอ ฯลฯ

ตัวอย่างการใช้คำบอกการถามในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“ที่โน่นจะเป็นอย่างไรรู้ไหม หนาวหรือเปล่า” เด็กชายถาม

(เจ้าหญิง, 2548: 32)

“ยังยืนยันจะไปให้ได้หรือ ลูกพ่อ”

(เจ้าหญิง, 2548: 39)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“ยังยืนยันจะไปให้ได้หรือ ลูกพ่อ” คำว่า หรือ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าจะไปหรือไม่ไป

“แต่ถึงพี่เลี้ยงไม่ให้ไป เจ้าชายก็เคยแอบหนีเที่ยวใช่ไหม” ผู้เฒ่าดักคอกอย่างรู้ที่

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 66)

“เจ้าชายของข้า ไม่ทราบที่ท่านได้เปลอกกินพระราชามือกั้นเปรี๊ยะเข้าไปหรือเปล่า?”

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 70)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“แต่ถึงพี่เลี้ยงไม่ให้ไป เจ้าชายก็เคยแอบหนีเที่ยวไซ่ไหม” คำว่า ไซ่ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าไซ่หรือไม่ไซ่

“จำปี กับผัวเอ็งยังอายุถึงเพียงนี้เซียวหรือ”

(ฉันทันตีมดวงอาทิตย์, 2548: 25)

“นี่ไม่ได้มาเรื่องหินไซ่ไหม”

(ฉันทันตีมดวงอาทิตย์, 2548: 67)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“จำปี กับผัวเอ็งยังอายุถึงเพียงนี้เซียวหรือ” คำว่า หรือ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามแบบไม่ต้องการคำตอบ เพราะคำพูดแสดงถึงความน้อยใจของตัวละครที่เป็นสามี แม้จะเป็นสามีภรรยาแล้วแต่ภรรยายังมีความรู้สึกอายต่อสามีอยู่

“ยังไงๆ พ่อนายก็จะเอาเนไซ่ไหม งานอนมันต้องตายไซ่ไหม”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 31)

“ทำอะไรอยู่เอ่ย ฉันมากวนเธอหรือเปล่า”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 76)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“ทำอะไรอยู่เอ่ย ฉันมากวนเธอหรือเปล่า” คำว่า หรือเปล่า ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่ามารบกวนหรือไม่รบกวน

“เป็นไง แดง อยากมาอยู่ไหม”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 163)

“คุณสนใจจะแสดงภาพยนตร์บ้างไหม”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 209)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น
 “เป็นไง แดง อยากมาอยู่ไหม” คำว่า ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อ
 ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เป็นการถามความคิดเห็นว่าต้องการจะมาอยู่หรือไม่มาอยู่

ตัวอย่างการใช้คำบอกการถามในงานเขียนประเภทสารคดี

“เดี๋ยวนี้รับคนไทยแล้วหรือ”

(บินที่ละหลา, 2548: 59)

“อย่างพี่ ถือว่าเป็นนักเดินทางไซ้ไหม”

(บินที่ละหลา, 2548: 209)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น
 “อย่างพี่ ถือว่าเป็นนักเดินทางไซ้ไหม” คำว่า ไซ้ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการ
 ถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าเป็นนักเดินทางไซ้หรือไม่

“จะถ่ายรูปผมหรือ”

“ฮือ”

“ติดลูกๆด้วยไหม”

“ติดซี่” ผมโกหก

“ทุกคนเลยหรือ”

“ฮือ” ผมตอบไม่เต็มเสียง

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 24)

“ฝากซื้อหน้อยได้ไหม” เธอพูดจริงจังพร้อมควักสตางค์ให้

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 84)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น
 “ฝากซื้อหน้อยได้ไหม” คำว่า ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการ
 คำตอบจากผู้ฟังว่าจะตอบตกลงหรือปฏิเสธ

“บ้ายโมงตรงไซ้ไหม?”

(ทางกันดาร, 2545: 38)

“มึงเป็นอะไรหรือเปล่า?”

(ทางกันดาร, 2545: 128)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“มึงเป็นอะไรหรือเปล่า” คำว่า หรือเปล่า ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เป็นการถามที่แสดงความเป็นห่วง

“หัวใจของคุณไม่ได้สั่งให้ไปแคชเมียร์บ้างหรือ?”

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 43)

“คิดไปบิคานอร์บ้างไหม?”

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 88)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“คิดไปบิคานอร์บ้างไหม” คำว่า ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าเรามีความคิดที่จะไปบิคานอร์บ้างหรือเปล่า

“อาตมามองปราดเดียวก็รู้แล้วว่าโยมคนนี้ทำได้ ทำจริงเพราะอะไรรู้ไหม...”

(หลังอาณ, 2548: 208)

“คุณกำลังไปห้วยขาแข้งไซ้ไหม?”

(หลังอาณ, 2548: 167)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“คุณกำลังไปห้วยขาแข้งไซ้ไหม” คำว่า ไซ้ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าใช่หรือไม่ใช่

“บินหลา ถ้าไม่จี๋เกียจ ขึ้นมาเปิดหูเปิดตาบนคอยหน้อยไหม”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 81)

“งูอะไรรับ ตัวใหญ่ไหม”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 109)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกการถามข้างต้น เช่น

“บินหลา ถ้าไม่จี๋เกียจ ขึ้นมาเปิดหูเปิดตาบนคอยหน้อยไหม” คำว่า ไหม ในบริบทเป็นคำเสริมบอกการถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เป็นการถามความคิดเห็นว่าจะตอบรับหรือปฏิเสธ

3) คำบอกสถานภาพ เช่น ค่ะ จ๊ะ ยะ ครับ วะ โวย ฮะ เพคะ ฮะ ฯลฯ

ตัวอย่างการใช้คำบอกสถานภาพในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“น้องสุดท้องอย่างหม่อมฉัน ชื่อหามรุ่งหามค่ำพะยะค่ะ”

(เจ้าหญิง, 2548: 99)

“ลูกอย่าพูดอย่างนั้นซีจ๊ะ”

(เจ้าหญิง, 2548: 77)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“น้องสุดท้องอย่างหม่อมฉัน ชื่อหามรุ่งหามค่ำพะยะค่ะ” คำว่า พะยะค่ะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้ชายและกำลังสนทนากับผู้ฟังซึ่งมีบรรดาศักดิ์สูงกว่า

“เป็นไงบ้างพระเจ้าข้า”

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 26)

“น่านนะซีเพคะ เธอหลอ เอ๊ย หล่อจริงๆ” คุณนายอื่นๆช่วยกันจามรับ

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 46)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“น่านนะซีเพคะ เธอหลอ เอ๊ย หล่อจริงๆ” คำว่า เพคะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้หญิงและกำลังสนทนากับผู้ฟังซึ่งมีบรรดาศักดิ์สูงกว่า

“ตัวนี้ด้วยนะคะ” หญิงสาวส่งกระโปรงให้เจ้าของร้าน

(ฉันทน์คิมดวงอาทิตย์, 2548: 54)

“เอ็งจะคันไปทำไมวะ มันไม่มีหอรอก ตอนนี้เรากำลังอยู่ในยุคที่แปลกประหลาดต่อกันและกัน ทุกคนกำลังหาอะไรระแวงจริงๆนะเอ็ง”

(ฉันทน์คิมดวงอาทิตย์, 2548: 74)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“ตัวนี้ด้วยนะคะ” คำว่า คะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้หญิง

“ยินดีด้วยคุณ ได้ลูกชายล่ะ”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 107)

“มันไม่เหมือนกันครับ”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 91)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“มันไม่เหมือนกันครับ” คำว่า ครับ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็น

ผู้ชาย

“ทานข้าวล่ะ ทานด้วยกันมั๊ยน้ำ”

“ขอบคุณจ๊ะ ไม่เป็นไร เอ้อ...นี่รู้ไหม ตอนนี้อันนั้ นนทชัยอยู่ห้องไหน”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 193)

“เอ็งจะตั้งวงเองเลยหรือวะ”

“ครับ” ชีระพลเสียงหนัก

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 129)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“เอ็งจะตั้งวงเองเลยหรือวะ”

“ครับ” ชีระพลเสียงหนัก

คำว่า วะ กับ คำว่า ครับ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้ชายและกำลังสนทนากับคู่สนทนาซึ่งมีความสนิทสนมกัน

ตัวอย่างการใช้คำบอกสถานภาพในงานเขียนประเภทสารคดี

สวัสดีค่ะ คุณบินหลา

(บินที่ละหลา, 2548: 115)

“เนรหรือครับ ผมตื่นแล้วครับ ขึ้นมาเถอะ”

(บินที่ละหลา, 2548: 84)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

สวัสดีค่ะ คุณบินหลา คำว่า ค่ะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้หญิง

“ขอไปด้วยได้ไหมครับ”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 121)

“ไม่ทราบว่าจะยกเลิกรอบฉายหรือเปล่าครับ”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 82)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“ขอไปด้วยได้ไหมครับ” คำว่า ครับ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็น

ผู้ชาย

“ชีวิตมีงเมื่อไหร่จะลงตัวซักทีวะ”

(ทางกันดาร, 2545: 122)

“มีค่านับเหรียญร้อยละสองนะคะ”

(ทางกันดาร, 2545: 20)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“ชีวิตมึงเมื่อไหร่จะลงตัวซักทีวะ” คำว่า วะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้ชายและกำลังสนทนากับผู้ฟังซึ่งมีความสนิทสนมกัน

“ไม่ต้องเกรงใจค่ะ”

“ไม่หรอกครับ”

“เอาเถอะค่ะ แต่มาเจอกันแค่ทักทายไม่ได้ คุณต้องอยู่ทานอาหารกับเราด้วย”

(คิมทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 157)

“ขอโทษค่ะ ไม่ทราบว่าตลาดมีอยู่ที่ไหน? ก็หนูจะแลกเงินค่ะ”

(คิมทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 83)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“ขอโทษค่ะ ไม่ทราบว่าตลาดมีอยู่ที่ไหน? ก็หนูจะแลกเงินค่ะ” คำว่า ค่ะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้หญิง

“ปานสะ ตกลงว่าเราถีบด้วยกันใช่ไหมสะ”

(หลังอาน, 2548: 73)

“แล้วดิฉันจะบอกมณีให้ล่ะคะ” เธอก้าวในตอนท้าย “เอ้อ...ขอโทษเถอะ คุณชื่ออะไรนะคะ”

(หลังอาน, 2548: 90)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“ปานสะ ตกลงว่าเราถีบด้วยกันใช่ไหมสะ” คำว่า สะ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้ชายและมีอายุน้อยกว่าคู่สนทนา

“ไม่กินเหล้าด้วยกันเลยหรือครับ”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 109)

“จ่ายค่าคั่นฉบับให้อาจารย์หม่อมยังไงครับ”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 101)

จากตัวอย่างคำเสริมบอกสถานภาพข้างต้น เช่น

“จ่ายค่าคั่นฉบับให้อาจารย์หม่อมยังไงครับ” คำว่า ครับ ในบริบทเป็นคำเสริมบอกสถานภาพว่าผู้พูดเป็นผู้ชาย

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำเสริมในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี สาเหตุที่ผู้แต่งใช้คำเสริมทั้ง 3 ประเภท เพราะในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ล้วนแต่มีบทสนทนาของตัวละครทุกเรื่องจึงต้องนำภาษาพูดมาใช้ในงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนุกและมีอารมณ์ร่วม

1.7 คำเรียก คือ คำที่ใช้เรียกผู้อื่นให้เกิดความสนใจเมื่อเขาเกิดความสนใจแล้วก็สื่อสารได้ต่อไปคำเรียกจึงมักอยู่หน้าประโยค แต่บางทีเมื่อสื่อสารไปแล้วผู้พูดก็อาจจะเรียกผู้ฟังให้เกิดความสนใจอีก คำเรียกจึงอยู่ท้ายประโยคก็ได้ ประโยคหลายประโยคติดต่อกันอาจมีคำเรียกสลับเป็นระยะๆ (นวรรณ พันธเมธา, 2525: 90)

ตัวอย่างการใช้คำเรียกในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“คุณแม่ขา คุณลุงมาแล้ว...คุณลุงมาแล้ว”

(เจ้าหญิง, 2548: 23)

“ลุงจ๋า มานี่ซิจ๊ะ”

(เจ้าหญิง, 2548: 76)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“คุณแม่ขา คุณลุงมาแล้ว...คุณลุงมาแล้ว” คำว่า คุณแม่ขา ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกเครือญาติให้รู้ว่าผู้พูดเป็นลูกและผู้ฟังเป็นแม่

“เสด็จพ่อ...เสด็จแม่...อยู่ที่ไหน”

(ปลาจลลามพื้นหลอ, 2547: 37)

“ท่านแม่ว...ท่านเลขาฯแม่วๆขอรับ”

(ปลาจลลามพื้นหลอ, 2547: 78)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“เสด็จพ่อ...เสด็จแม่...อยู่ที่ไหน” คำว่า เสด็จพ่อ และคำว่า เสด็จแม่ ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกเครือญาติให้รู้ว่าผู้ฟังเป็นพ่อกับแม่ ซึ่งมีฐานะเป็นกษัตริย์และผู้พูดเป็นลูกของกษัตริย์

“พ่อปลิว” มหาแสงตามออกมา กระชิบเสียงเครือจากเบื้องหลัง

(ฉันทน์คัมภีร์, 2548: 28)

“นิด นิด” แกตะโกนไล่หลัง “เอามาสองขวดเลยนะลูก”

(ฉันทน์คัมภีร์, 2548: 61)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“นิด นิด” คำว่า นิด ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกชื่อบุคคลให้รู้ว่าผู้ฟังมีชื่อว่า นิด

“คุณพี่...คุณพี่...” ฉันทน์สะกิดหลัง เขาหันมา “พี่ไม่ใช่ชวานครคนดีใช่ไหม”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 48)

“สัน เราจำได้นายชอบแอลกอฮอล์มาแต่ไหนแต่ไรแล้วตั้งแต่สมัย มศ.สี่นะ”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 64)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“คุณพี่...คุณพี่...” คำว่า คุณพี่ ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกสถานภาพให้รู้ว่าผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้พูด

“น้ำ น้ำ เป็นอะไรหรือเปล่า” เสียงใสๆนั้นถามอย่างเป็นห่วง

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 38)

“พี่ หนูไปด้วย”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 81)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“น้ำ น้ำ เป็นอะไรหรือเปล่า” คำว่า น้ำ ในบริบทเป็นคำเรียกแบบคำบอกเครือญาติ ใ้รู้
ว่าผู้พูดอาจจะเห็นหลานแล้วผู้ฟังมีศักดิ์เป็นน้ำ หรือผู้พูดอาจจะไม่รู้จักกับผู้ฟังแต่ผู้ฟังมีอายุมากกว่าผู้
พูดมาก ก็อาจจะเรียกขานน้ำก็ได้

ตัวอย่างการใช้คำเรียกในงานเขียนประเภทสารคดี

“อาจารย์ครับ ช่วยผมด้วย”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 34)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“อาจารย์ครับ ช่วยผมด้วย” คำว่า อาจารย์ ในบริบทเป็นคำเรียกแบบคำบอกอาชีพ ใ้รู้ว่า
ผู้ฟังมีอาชีพเป็นอาจารย์และผู้พูดเป็นลูกศิษย์

“คุณคะ” เธออ่านสายตาผมออก

(ทางกันดาร, 2545: 37)

“ขอบคุณมากครับ แต่เอ้อ...น้อง” ผมสะกิดอย่างเกรงใจ “ปิดแอร์ก็ได้นะ”

(ทางกันดาร, 2545: 83)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“ขอบคุณมากครับ แต่เอ้อ...น้อง” คำว่า น้อง ในบริบทเป็นคำเรียกแบบคำสถานภาพใ้รู้
ว่าผู้พูดมีอายุมากกว่าผู้ฟัง

“อับดุล” ผมพยายามอดทน “คุณจะคืนเงินหรือจะผมร้องเรียนต่อการท่องเที่ยว

(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 50)

“ปาป้าครับ ผมขอโทษ” ผมกลืนน้ำลาย พยายามลำดับคำพูดให้ดีที่สุด

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 106)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“ปาป้าครับ ผมขอโทษ” คำว่า ปาป้า ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกชื่อบุคคลให้รู้ว่าผู้ฟังมีชื่อว่า ปาป้า

“หลวงพ่อกำลังจะไปไหนหรือครับ”

(หลังอาณ, 2548: 209)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“หลวงพ่อกำลังจะไปไหนหรือครับ” คำว่า หลวงพ่อ ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกสถานภาพให้รู้ว่าผู้ฟังมีสถานภาพเป็นพระ

“บินหลา นายเข้าใจไหมว่ามันเป็นเรื่องระหว่างเพื่อน”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 121)

จากตัวอย่างคำเรียกข้างต้น เช่น

“บินหลา นายเข้าใจไหมว่ามันเป็นเรื่องระหว่างเพื่อน” คำว่า บินหลา ในบริบทเป็นคำเรียกแบบบอกชื่อบุคคลให้รู้ว่าผู้ฟังมีชื่อว่า บินหลา

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำเรียกในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี ผู้แต่งใช้คำเรียกในงานเขียนเพราะผู้แต่งได้สร้างตัวละครในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ดังนั้นตัวละครจะต้องมีการสนทนากัน และคำเรียกก็เป็นคำประเภทหนึ่งที่ใช้ในบทสนทนาทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าตัวละครต่างๆ กำลังสนทนากับใครเพื่อทำให้อ่านมีอารมณ์ร่วมและคล้อยตาม

1.8 คำสุภาพ เป็นคำที่ใช้ในหมู่สุภาพชนหรือในภาษาราชการ ถือว่าเป็นคำนุ่มนวล ไพเราะ และไม่หยาบคาย เช่น สิริষะ รับประทาน ปัสสาวะ เป็นต้น (นพดล จันทรเพ็ญ, 2531: 35)

ตัวอย่างการใช้คำสุภาพในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

การเดินทางแม้เป็นคนละเรื่องกับการรับประทานอาหารเช้า แต่อย่างน้อยมีผลสอดคล้องกัน
อย่างหนึ่งคือ ทำให้ผู้คนเติบโต

(เจ้าหญิง, 2548: 52)

นักเรียนร่างผอมคนหนึ่งกำลังจะทรุดนั่ง แต่ก็ถูกบันท้ายอวบใหญ่ของใครอีกคน
กระแทกเขาปลิวไป

(เจ้าหญิง, 2548: 59)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า รับประทาน ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำ
ธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า กิน

ผู้เฒ่าแต่งกายด้วยอาภรณ์เก่า สีขมัวมอมแต่สะอาดสะอ้าน เขาย่อกายค้ำบัปพระราชินี

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 60)

“บ้านซอมซ่อ เจ้าของชรา” ปลาเก่าหัวเราะถ่อมตน

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 61)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า อาภรณ์ ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำ
ธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า เสื้อผ้า

ปลิวเอนตัวลงนอนเคียง คางเขยบนช่วงแขนกลมกลิ้ง หัวเราะเข้า ตาประกายแสรังเป่าลม
ให้ระรวยต้องตรงยอดทรวง

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 54)

เขาว่า...ผู้คนรุมประณามสุนัขป้ายากัดกินแพะแกะ แต่จะให้ทำอย่างไรในเมื่ออาหาร
ของมัน ไม่ใช่ผักหญ้า

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 107)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า สุนัข ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า หมา

ก่อนจะมาถึงกรม ลงจากรถไฟ ฉันวิ่งกระเตงเป๋ไปยังป้อมตำรวจที่เห็นอยู่ไม่ไกล ป้อมนั้นว่างเปล่า แต่มีกลิ่นปัสสาวะคุ้ง

(คิดถึงทุกปี, 2548: 41)

ในความคิด ผมมองเห็นสุภาพสตรีท่านหนึ่ง งดงามและอ่อนโยน

(คิดถึงทุกปี, 2548: 80)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า ปัสสาวะ ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า ฉี่ หรือ เยี่ยว

สิ้นคำ วงแขนของคนที่น่า้อยใจอยู่หยกๆก็ถูบ...กอดเขแนแน่นและจุมพิตจนระทวยอยู่ในอ้อมอก

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 79)

เวลานั้นยาวนานอย่างไม่รู้สึกมาก่อน กลิ่นหอมบางๆจาก โศ โลญผู้ชายกรุ่นจางๆในนาสิก สัมผัส ดวงตาเธอมองขึ้นสบนัยต์ตาเขา

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 235)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า นาสิก ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า จมูก

ตัวอย่างการใช้คำสุภาพในงานเขียนประเภทสารคดี

ญาติจะปลงศพกันง่ายๆตามมีตามเกิด แต่เมื่อนายอำเภอคีรีมาศทราบ แยกขอให้ชะลอไว้ก่อน

(บินที่ละหลา, 2548: 183)

เพื่อนคนนี้นิเวศสถานอยู่ที่เชียงใหม่ แต่ละครปีขับรถขึ้นล่องกรุงเทพฯ- เมืองเหนือไม่น้อย
ครั้ง

(บินที่ละหลา, 2548: 25)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า ปลงศพ ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำ
ธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า เผาศพ, เผาศี

วันที่จอห์นถูกยกเป็นบุตรบุญธรรมคนรักหมา แม่มันไม่อยู่บ้าน

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 82)

จะก็โหมงยามไม่รู้ได้ คราวนี้รุนแรงกว่าเดิม คนกำลังนิทราถูกปลุกด้วยเสียงตบตีๆ

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 123)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า นิทรา ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดา
ที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า นอนหลับ

“ความคิดของคุณน่าสนใจ” เขาเหน็บด้วยสีหน้าเฉยเมย “ต่อไปธนาคารอาจคิดค่านับ
ธนบัตรก็ได้”

(ทางกันดาร, 2545: 23)

“ไม่ยากหรอก แต่ผมว่าพีเอารองเท้าผมไปไม่ง่ายกว่าหรือ”

(ทางกันดาร, 2545: 39)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า ธนบัตร ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำ
ธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า แบงค์, เงิน

พุชการ์ไม่มีผับบาร์ พุชการ์เป็นเขตสุราห้ามเข้า สุกรห้ามอยู่

(คิมทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 101)

เธอและบิดาเต็มใจให้ผมร่วมงานด้วย บอกว่าพิธีจะเริ่มในราวสองทุ่มเศษ

(คิมทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 144)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า สุรา ถือว่าเป็นคำสุภาพ เพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า เหล้า และคำว่า สุกร คำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า หมู

ใครบางคนบังเอิญได้ไวน์แอฟริกาได้มากกว่าโหล ถ้าลากันไปถ้าลากันมากก็กลายเป็นร่ำสุราเสียร่ำไป

(หลังอ่าน, 2548: 101)

ข้าพเจ้าเพิ่งสังเกตว่าพระอาทิตย์ไม่ได้เดินทางเป็นเส้นตรงผ่านเหนือศีรษะในยามเที่ยง

(หลังอ่าน, 2548: 135)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า ศีรษะ ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า หัว

การนำเข้ารถจักรยานเส้นทางที่สองอยู่ที่ภาคเหนือ มีเชียงใหม่เป็นจุดศูนย์กลาง

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 40)

วันนี้ในวัยหกสิบสาม นรา เขียวแก้ว สุขภาพแข็งแรงมีความสุขตามอัธยาศัยกับคุณบัวผู้

ภรรยา

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 120)

จากตัวอย่างคำสุภาพข้างต้น เช่น คำว่า ภรรยา ถือว่าเป็นคำสุภาพเพราะถ้าเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันทั่วไปจะใช้คำว่า เมีย

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำสุภาพในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี ผู้แต่งใช้คำสุภาพเพื่อให้ภาษามีความไพเราะ เพราะผู้อ่านงานเขียนอาจจะรวมทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ดังนั้นภาษาที่สื่อสารออกไปจะต้องสุภาพ

1.9 คำเลียนเสียง เหมาะสำหรับบรรยายความเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับการบรรยายอย่างสมจริง คำประเภทนี้ได้แก่ คำว่า หวือ หวอ บึง บัง เพล้ง เปรี๊ยะ โพละ ผัวะ ฯลฯ (สนิทตั้งทวี, 2528: 63)

ตัวอย่างการใช้คำเลียนเสียงในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

สายเบรคหรืออีกนัยหนึ่งอดีตเรียกเชือกจึงเดินที่ลั่นเอียดกลางอากาศ

(เจ้าหญิง, 2548: 50)

“ทะลิ่ง” เจ้าหิมเขกศีรษะคังป๊อก

(เจ้าหญิง, 2548: 103)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ป๊อก เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำของคนที่เอามือเขกลงที่ศีรษะแรงๆ

ปลาเมวหัวแหลมแทบจะกลายเป็นปลาเมวหัวทุ่ เมื่อถูกทุบดั่งบัก

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 38)

“หา!!...” พระราชาตะลิ่งเพริด หงายองค์จันครีบหลังแทบหัก ฉลามน้อยหัวเราะคิกคัก

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 85)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า คิกคัก เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำของคนเวลาที่คนหัวเราะ

เผ่าหัน ไปคว่ำกางเกงจากตะปู้ข้างฝา มาสะบัดพิบพิบก่อนจะสวมแทน โสร่งสีมอ

(นันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 61)

“ไม่ละ ร้าคาญ” เผ่าตอบสั้นๆ สูดปากจิกจิกก่อนสำหน้าอย่างท้อแท้

(นันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 66)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า พิบพิบ เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุสิ่งของคือ กางเกง

ผมยิ้มให้กับความงามของปารายล้อมตัว ไกลออกไปมีเสียงฟ้าครืนๆ มากับสายลม

(คิดถึงทุกปี, 2548: 71)

มหาเทพเกร็งไหล่ยกขึ้นหวังจะปาดเช็ดเลือด แต่ก็ปราศผลเพราะไร้เรี่ยวแรง ร่างฟาดลง
กับพื้นพร้อมเสียงดัง ‘กร็อบ’ กระดูกลไหลแตกละเอียด

(คิดถึงทุกปี, 2548: 139)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ครึ้นๆ เป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติ คือ เสียง
ฟ้าร้อง

เสียงทรานซิสเตอร์แผดน้ำ ตามด้วยผีเพ้าตึงๆลงบันไดบ้าน

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 74)

เสียงฟ้าเซ็ดตัวสะบัดพิบพิบ ก่อนที่ประตูห้องน้ำจะลั่นดังก๊กรีก

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 167)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ตึงๆ เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำ
ของคนคือ เสียงเวลาที่เดินย่ำเท้าแรงๆ

ตัวอย่างการใช้คำเลียนเสียงในงานเขียนประเภทสารคดี

เสียงกรนลึกในคอ ตรอกกกก...กรีก, ตรอกกกก...กรีก, สามคำรบจะนำหน้ามาเสมอ

(บินที่ทะเลา, 2548: 147)

ในท่ามกลางเสียงตบมือเปาะเปาะ ใครบางคนไม่เห็นด้วย

(บินที่ทะเลา, 2548: 202)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า เปาะเปาะ เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากการ
กระทำของคนคือ เสียงตบมือ

ทำไมขามนี้หูถึงได้ยินแต่เสียงเอี้ยดอ้อดเสียดสีของท่อนไม้ลำเกวียน

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 123)

ใครหลายคนรวมตัวที่นั่น และเพียงครู่เสียงนั้นก็เปลี่ยนแปลงอย่างพร้อมเพรียง...ครืดดดด
คร็อกกกก...ครืดดดด คร็อกกกก เป็นเสียงกรนผู้ชายประสานเสียงกรนผู้หญิง, เป็นเสียงกรนหมู่, เป็น
เสียงกรนฝูง...เป็นเสียงของการแก้แค้น

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 128)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า เอียดอาด เป็นคำเลียนเสียงวัตถุสิ่งของคือ
เสียงของเกวียนที่ทำจากไม้

มันสมเหตุสมผลและแสนจะสุภาพใหม่ หากสวมรองเท้าแตะแทนที่จะเป็นรองเท้าเปียก
เนา และรองเท้าหนังชุ่มน้ำเดินดั่งฟอดแฟด

(ทางกันดาร, 2545: 41)

วันหอบหิวข้าวของพระรุงพระรังเข้ามา เพียงไขกุญแจรั้วผมได้ยินเสียงกะตักพร้อมกับแม่
โก่ตัวหนึ่งบินปร้อไปยังบ้านฝั่งขวามือ

(ทางกันดาร, 2545: 53)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า กระตัก เป็นคำเลียนเสียงสัตว์ คือ โก่อ่

แท็กซี่บีบแตรป๊นๆ ชะลอจอดใกล้กับวงเวียนเล็กแห่งหนึ่ง

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 31)

รถเคลื่อน-ลมหนาวกรุนหน้าต่างถูกหรี่เส็กลง แต่เสียงโอ้อักอ้างดังแทนที่ ไม่ใช่แค่คน
เดียวแน่ๆที่เมามึนจนอาเจียนออกมาราครด

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 197)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ป๊นๆ เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุสิ่งของ
คือ เสียงแตรรถ

ครกตีหมูนดั่ง กรีน-คราง กรีน-คราง กรีน-คราง ข้าวเปลือกไหลออกมาทีละเมล็ดสอง
เมล็ด

(หลังอาณ, 2548: 67)

ข้าพเจ้าสะดุ้งตื่น เพราะได้ยินเสียงแตรกรรากที่ลานวัด นอนนิ่งฟังครู่หนึ่งจึงจับได้ว่า เป็นเสียงคนกำลังกวาดใบไม้ใบหญ้า

(หลังอ่าน, 2548: 90)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า กรีน-คราง เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุ สิ่งของคือ เสียงครกตีเวลาที่หมุน

สนิมกินแดงไปทั้งตัวรถและแฮนด์บังคับ ยางแฟบและแตกล่อนทั้งหน้าหลังส่งเสียงดัง ผละผละเวลาวิ่งเดิน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 25)

กลางคืนหนาวหูดด้วยเสียงหอนคาราโอเกะสลับกับซัดซัดวีซีดีหนึ่งไป

(คนรักกับจักรยาน, 2547: 82)

จากตัวอย่างคำเลียนเสียงข้างต้น เช่น คำว่า ผละผละ เป็นคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุ สิ่งของคือ เสียงยางล้อรถที่แบนและแตกเวลาเคลื่อนที่

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำเลียนเสียงในงานเขียน ประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี การที่ผู้แต่งใช้คำเลียนเสียงเพราะในเรื่องมีตัวละคร หลายแบบทั้งคน สัตว์ และสิ่งของ อีกทั้งมีการบรรยายธรรมชาติต่างๆด้วย การที่เลียนเสียงสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมเหมือนกับได้ยินเสียงนั้นๆไปด้วย

1.10 ชนิดคำ

1.10.1 คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่ คำว่า ดี ชั่ว ต่ำ สูง เป็นต้น สำหรับประกอบคำอื่น คือ ประกอบคำนาม เช่น ม้าเร็ว ประกอบสรรพนาม เช่น ใครบ้าง ประกอบกริยา เช่น เดินช้า (พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2539: 87)

ตัวอย่างการใช้คำวิเศษณ์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

เจ้าหญิงทรงนอนระทึกพระทัยตึกตัก การรอคอยเป็นเรื่องตื่นตื่นกว่าที่เคยคิด
(เจ้าหญิง, 2548: 82)

เจ้าชายเพ่งดาวดวงสีแดงด้วยพระทัยมุ่งมั่น
(เจ้าหญิง, 2548: 39)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า แดง ว. หมายถึง สีอย่างสีแดงหรือสี
ชาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 311) เป็นลักษณวิเศษณ์ ขยายคำว่า ดวงดาว

ถัดจากอุทยานมัจฉาวารี ฟากซ้ายเป็นตลาดสดอุดมด้วยของกินนานาชนิด
(ปลาฉลามฟินหล่อ, 2547: 42)

ณ อีกมุมหนึ่งของเมืองในตรอกซอยอันมืดตื้อ ซึ่งนานครั้งจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ไปตรวจซักหน
(ปลาฉลามฟินหล่อ, 2547: 47)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า ซ้าย ว. หมายถึง ตรงข้ามกับขวา
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 282) เป็นสถานวิเศษณ์ ขยายคำว่า ฟาก

“ดูก่อนท่านทั้งหลาย ข้าขอให้ประชาชนของข้าอยู่ดีมีชีวิตยืนนาน”
(ฉันทน์คัมภีร์ดวงอาทิตย์, 2548: 68)

หน้าบ้าน...นอนแต่ละตัวเนื้อเขียว ตัวเป่ง มันโหมงาบเอาเป็นเอาตาย ก้มหน้า
งุดๆ และแคสสูงแค่วาก็เหี้ยนไปลงทุกที
(ฉันทน์คัมภีร์ดวงอาทิตย์, 2548: 108)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า ทั้งหลาย ว. หมายถึง หมดด้วยกัน เช่น
คนทั้งหลายเกิดมาแล้วต้องตาย, มีจำนวนมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 391) เป็นประมาณวิเศษณ์
ขยายคำว่า ท่าน

บ้านเราไม่มีพรานคนไหนมาข้างอีกเลยตั้งแต่ปู่ล้มคราวโน้นแต่เรื่องต้อนเรื่อง
ขุดหลุมดักนั้นมียู่เสมอแหละ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 29)

ผมไม่ทันตอบ เขาคว้าหม้อต้มจากเตา รินกาแฟเดือดพล่านลงแก้วจนปริ่มเต็ม

(คิดถึงทุกปี, 2548: 57)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า ไหน ว. หมายถึง อะไร, ที่ไร, สิ่งไร
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 907) เป็นอนิยมวิเศษณ์ ขยายคำว่า พราน

“น้ำผึ้ง อย่ำร้องนะเจียบเถอะ” ชีระพลเช็ดน้ำตาให้เบามือ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 40)

“นั่นสิ ตั้งแต่เล่นหนังมา เราก็รู้สึกว่ายทแบบนี้เราเล่นได้ถนัดกว่าแบบอื่น ป้อไป
ป้อมามีบทรักหวานจ้อย” เขายังหัวเราะชอบใจ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 219)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า อย่ำ ว. หมายถึง คำประกอบกริยาบอก
ความห้ามหรือไม่ยอมให้ทำการต่างๆ(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 920) เป็นประติเสหวิเศษณ์

ตัวอย่างการใช้คำวิเศษณ์ในงานเขียนประเภทสารคดี

สะพานแห่งนี้ ผู้คนจะเห็นจะตายขอสร้างให้ได้ก็คือ การค้าเมืองชายแดน
ของไทย โดยการสนับสนุนของนักการเมืองผู้เห็นเม็ดเงินมหาศาลจากการค้าขายและธุรกิจแรงงาน

(บินที่ละหลา, 2548: 120)

นกกระปูดได้ยินเสียงคงคือนนิตๆ แต่ว่าไปมันก็หาไม่ยากจริงๆ ตัวโตอู้อัยยัง
กะแม่ไก่ ตาแดงเหมือนขี้มาเป็นสมาชิกขาประจำแถวลำห้วยหลังบ้านมานานแออยู่สองครอบครัว

(บินที่ละหลา, 2548: 150)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า นี้ ว. หมายถึง คำใช้ประกอบนามหรือข้อความที่อยู่ใกล้หรือชี้เฉพาะ เช่น ทุกวันนี้ ชายคนนี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 452) เป็นนิยมวิเศษณ์ ขยายคำว่า สะพาน

แต่ละเช้าวัน ผมจึงจุ่มปุ๊กเป็นสง่า กัดแอปเปิลกรั้วมๆ ไม่สบตาไม่พูดจากับใคร
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 33)

เก้าโมงเช้า ผู้คนโขยงใหญ่เดินหน้ามาที่เกสต์เฮาส์แม้จะยังห่างร่วมอีสิบลเมตร ผมก็ได้ยินว่าเขาคุยเรื่องอะไร
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 60)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า ที่ ว. หมายถึง ใน, ณ เช่น อยู่ที่บ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 401) เป็นประพันธวิเศษณ์ เป็นคำเชื่อมขยายกริยา คือ คำว่า เดินหน้า

“ก็ได้อยู่ครับพี่” น้องพูดพลางเกาแกง
(ทางกันดาร, 2545: 39)

หมูก็อโรยแต่พร้อมกับความอโรย เนื้อหมูส่วนที่โดนไฟเกรียมๆ อาจเป็นตัวเสี่ยงให้เกิดอนุมูลอิสระ
(ทางกันดาร, 2545: 104)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า ครับ ว. หมายถึง คำรับหรือคำลงท้ายอย่างสุภาพที่ผู้ชายใช้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 168) เป็นประติชญาวิเศษณ์

“จริงๆ แล้วคุณอยากทำงานอะไร?”
(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 87)

ผมหงายหลังลงบนเตียงหอมสะอาด สิ้นสมประดีไปในบัดนั้น
(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 199)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า อะไร ว. หมายถึง ไร, ไหน เช่น เขาห่ม
ผ้าอะไรก็ได้ทั้งนั้น ท่านไปซื้อของอะไรมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 928) เป็นปกจลาวิเศษณ์

ไม่...ครั้งนั้นเราไม่ได้ถือรถจักรยาน ใช้ปีกอัสสีแดงแปร์ดต่างหากเล่า

(หลังอ่าน, 2548: 49)

เกมทายเป็นเรื่องต้องสะกดโครม เมื่อรถเก่งใหม่เอี่ยม เบรกพรีดหน้าร้านกระพือ
ฝุ่นคลุ้ง

(หลังอ่าน, 2548: 139)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า แปร์ด ว. หมายถึง จัด, มาก (ใช้แก่รส
บางรสหรือสีบางสี) เช่น เค็มแปร์ด เปรี้ยวแปร์ด แดงแปร์ด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 549) เป็น
ลักษณวิเศษณ์ ขยายคำว่า สีแดง

ผมทราบว่าเขาเป็นอดีตพนักงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย นาม
'นรา เขียวแก้ว'

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 45)

เจ้าของเรือนเป็นชายร่างใหญ่ ใหญ่หนา ขวบวัยเลยเกษียณและเรือนผมเริ่มแซม
สีดอกเลา

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 117)

จากตัวอย่างคำวิเศษณ์ข้างต้น เช่น คำว่า อดีต ว. หมายถึง ล่วงแล้ว
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2538: 549) เป็นกาลวิเศษณ์

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำวิเศษณ์ในงาน
เขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีเพราะผู้แต่งต้องการขยายรายละเอียดของคำ
นั้นๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น สีแดงแปร์ด คำว่า แปร์ด ช่วยให้เห็นภาพได้ว่าแดงเพียงใด

1.10.2 คำบุพบท คือ คำที่ใช้นำหน้านาม สรรพนาม หรือกริยาบางพวก ที่เรียกว่า กริยา
สภาวะมาลา (วรรณคดี อักษรพจนานุกรม, 2537: 273)

ตัวอย่างการใช้คำบุพบทในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ดวงตาทั้งสองคู่ เหลือบเล็งกันเพื่อคะเนท่าที

(เจ้าหญิง, 2548: 60)

“ไม่รู้แหละ ลูกจะเอา ถ้าพ่อให้ไม่ได้ลูกจะไปอยู่กับแม่แล้วไม่มาหาพ่ออีก”

(เจ้าหญิง, 2548: 74)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น “ไม่รู้แหละ ลูกจะเอา ถ้าพ่อให้ไม่ได้ลูกจะไปอยู่กับแม่แล้วไม่มาหาพ่ออีก”

คำว่า กับ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทออกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 274)

ท่านนายพลขยับคางยาวเหนือริมฝีปาก ประกาศด้วยน้ำเสียงกังวาน

(ปลาฉลามฟินลอส, 2547: 20)

ชาวเมืองพูดกันต่าง ๆ นานาจากปากหนึ่งสู่ปากหนึ่ง จากวงสนทนาหนึ่งถึงอีกวงหนึ่ง จากตลาดสู่โรงเรียน จากโรงเรียนสู่อนามัย จากอนามัยสู่ทำเนียบ กระทั่งงานเลี้ยงสโมสร สันนิบาตที่มีสมาคมภริยาปลานกระจอกเป็นเจ้าภาพ

(ปลาฉลามฟินลอส, 2547: 46)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น ชาวเมืองพูดกันต่าง ๆ นานา จากปากหนึ่งสู่ปากหนึ่ง จากวงสนทนาหนึ่งถึงอีกวงหนึ่ง จากตลาดสู่โรงเรียน จากโรงเรียนสู่อนามัย จากอนามัยสู่ทำเนียบ กระทั่งงานเลี้ยงสโมสร สันนิบาตที่มีสมาคมภริยาปลานกระจอกเป็นเจ้าภาพ

คำว่า จาก สู่ ถึง กระทั่ง เป็นคำบุพบทนำหน้าบทออกสถานที่ (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 273-275)

เสียงเว้าอนแม่แผ่วหวิวแต่ก็ไหลกลืนไปสู่การรับรู้ของม่านไพรนอกหน้าต่าง
มันแทรกตัวอยู่ในเสียงเรไรที่คลอขับ ชานชิมลงไปถึงเนื้อน้ำในลำคลอง

(ฉันทิมาศ, 2548: 27)

เด็กสาวมองออกไปนอกหน้าต่าง เมฆที่ครีมีฟ้ามาตั้งแต่ก่อนค่ำบังดวงดาวไว้
จากสายตา ดวงไฟที่เคยสว่างอยู่หน้าบ้านก็พรางเลื่อนไปด้วยแมลงเม่านับหมื่นนับแสน

(ฉันทิมาศ, 2548: 39)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น เด็กสาวมองออกไปนอกหน้าต่าง เมฆที่ครีมี
ฟ้ามาตั้งแต่ก่อนค่ำบังดวงดาวไว้จากสายตา ดวงไฟที่เคยสว่างอยู่หน้าบ้านก็พรางเลื่อน
ไปด้วยแมลงเม่านับหมื่นนับแสน

คำว่า ตั้งแต่ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทยกเวลา (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 275)

คำว่า จาก เป็นคำบุพบทนำหน้าบทยกสถานที่ (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537:
275)

คำว่า ด้วย เป็นคำบุพบทนำหน้าบทยกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการ
ร่วมกัน (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 274)

ฉันลुकนั่ง บิดตัวไล่ความเมื่อยและก็บิดค้างอยู่อย่างนั้นเมื่อตรงข้ามกับเก้าอี้
ของฉันมีใครอีกคนนั่งอยู่

(คิดถึงทุกปี, 2548: 38)

คุณเถิด ท่านผู้สัดบเอย...ด้วยว่าท่านมิได้อยู่ ณ ที่นั้น และด้วยท่านมิได้ยินคราภิกษุ
ชราประกาศคำถามขึ้นในท่ามกลางแสงเพ็ญ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 38)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น ฉันลुकนั่ง บิดตัวไล่ความเมื่อยและก็บิดค้างอยู่
อย่างนั้นเมื่อตรงข้ามกับเก้าอี้ของฉันมีใครอีกคนนั่งอยู่

คำว่า เมื่อ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกเวลา (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 275)

คำว่า กับ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการ
ร่วมกัน (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า ของ เป็นคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537:
275)

เริ่มจากดูขอบบนขอบล่างของหน้าไฟ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือซ้ายเป็นตัวดันไฟไป
อื่นๆให้เลื่อนออก จนกระทั่งเห็นแถบเส้นสีน้ำเงินลากยาว คราวนี้จึงเปลี่ยนมาดูทางด้านข้างของไฟ
(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 53)

น้ำผึ้งฟุ้งสองคนคุยกันโดยไม่พูดอะไรแม้แต่คำเดียวแต่เธอถึงกับสะดุ้งเมื่อมนต์
เมืองเหนือดีดตัวจากปากเก้าอี้ พูดกับธีระพลน้ำเสียงเป็นการเป็นงาน
(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 91)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น เริ่มจากดูขอบบนขอบล่างของหน้าไฟโดยใช้
นิ้วหัวแม่มือซ้ายเป็นตัวดันไฟไปอื่นๆให้เลื่อนออก จนกระทั่งเห็นแถบเส้นสีน้ำเงินลากยาว คราวนี้
จึงเปลี่ยนมาดูทางด้านข้างของไฟ

คำว่า จาก จนกระทั่ง เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่ (วรรณที่ อักษรพงศ์
, 2537: 275)

คำว่า ของ จนกระทั่ง เป็นคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ (วรรณที่ อักษรพงศ์
, 2537: 274)

คำว่า โดย เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการ
ร่วมกัน (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

ตัวอย่างการใช้คำบุพบทในงานเขียนประเภทสารคดี

ไม่มีความสบายทางกายสำหรับผู้เข้าพัก คุณต้องระมัดระวังและสำรวจทุกอย่าง
ก้าว แต่งกายปกปิดมิดชิดทั้งที่ในเวลานั้นคือเวลาที่ยากจะเหยียดแข้งดัดขาเพื่อการพักผ่อน

(บินที่ละหลา, 2548: 91)

แม่และลูกลงจากรถขึ้นคอยเอาใจช่วยในท่ามดินฟ้าหนาวเหน็บและสังัดเจิบ
เสียงเพลงจากแม่กังวานโดยมีลูกทั้งสองช่วยประสาน

(บินที่ละหลา, 2548: 173)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น แม่และลูกลงจากรถขึ้นคอยเอาใจช่วยในท่าม
ดินฟ้าหนาวเหน็บและสังัดเจิบ เสียงเพลงจากแม่กังวานโดยมีลูกทั้งสองช่วยประสาน

คำว่า จาก ใน เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่ (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537:
275)

คำว่า โดย เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการ
ร่วมกัน (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า ทั้งสอง เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกประมาณ (วรรณท์ อักษรพงศ์,
2537: 275)

‘บุรุษที่สาม’ แห่งหมอลำไม่ต่างกับบุรุษที่สามแห่งเคลลี, จาการ์ต้า, บาห์ลี,
กาฐมันฑู หรือท่าเรือเกาะเสม็ด มีทั้งบุรุษที่สามที่ดีและบุรุษที่สามแบบสุดๆ
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 61)

ผมสั่งให้ตัวเองลองคำนวณดูว่าตั้งแต่เกิดจนถึงวันนั้น ลุงสิงคำเหยียบเท้าวนรอบ
พระราชวังมาแล้วกี่รอยเท้า

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 108)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น ‘บุรุษที่สาม’ แห่งหมอซิดไม่ต่างกับบุรุษที่สามแห่งเคลลี, จาคาร์ต้า, บาห์ลี, กาฐมัณฑุ หรือท่าเรือเกาะเสม็ด มีทั้งบุรุษที่สามที่ดีและบุรุษที่สามแบบสุดๆ

คำว่า แห่ง เป็นคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า ทั้ง เป็นคำบุพบทนำหน้าบทออกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

ทราบแต่ว่าทุกยี่ห้อที่ทดลองนั้นยังไม่ผ่าน ยังไม่เรียกได้ว่าเผ็ดครับ ‘เผ็ด’ นะ ‘เผ็ด’ ที่ไม่ใช่แปลว่า ‘ร้อน’ หรือว่าแค่นี้ก็เผ็ดเพียงพอแล้วสำหรับคน(และสัตว์ประหลาด) สมัยนี้ (ทางกันดาร, 2545: 31)

ภาพของเพื่อนบนเก้าอี้ตัวใหญ่ตรงหน้า ไบปริญา(โท)ในกรอบเหนือผนัง ภาพถ่ายกับลูกและภรรยา ภาพความสำเร็จที่รายเรียงกินจะนับ จำนวนกรอบควรอธิบายได้ดีกว่าคำตอบของเขา

(ทางกันดาร, 2545: 123)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น ภาพของเพื่อนบนเก้าอี้ตัวใหญ่ตรงหน้า ไบปริญา(โท)ในกรอบเหนือผนัง ภาพถ่ายกับลูกและภรรยา ภาพความสำเร็จที่รายเรียงกินจะนับ จำนวนกรอบควรอธิบายได้ดีกว่าคำตอบของเขา

คำว่า ของ เป็นคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า บน ใน เหนือ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทออกสถานที่ (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 275)

คำว่า กับ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทออกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน (วรรณที่ อักษรพงศ์, 2537: 274)

ปาป้าเป็นเจ้าของเกสต์เฮาส์แห่งนี้ซึ่งบริหารโดยลูกสาวของแกอีกทีหนึ่ง แม้ว่าแกไม่ได้ชื่อปาป้า แต่ชื่ออะไรใครเลยจะกล้าถามในเมื่อหน้าตาทำทางตั้งแต่วันแรกเห็นก็บอกให้รู้ว่าไม่สบอารมณ์กับนักท่องเที่ยวนัก

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 105)

บริเวณลานจอดรถมีของขายหลายอย่างด้วยกันโดยเฉพาะมะพร้าว ผลผลิตจากมะพร้าว ถั่ว งา และนม

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 175)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น บริเวณลานจอดรถมีของขายหลายอย่างด้วยกัน โดยเฉพาะมะพร้าว ผลผลิตจากมะพร้าว ถั่ว งา และนม

คำว่า โดยเฉพาะ เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า จาก เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่ (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 275)

ข้าพเจ้าชักไหล่อย่างเจียมๆหันหัวรถไปอีกทาง มันนำไปสู่เนินเขาอ้อมๆเชิงดอยบนเนินมีอ่างเก็บน้ำของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตร

(หลังอ่าน, 2548: 61)

เขื่อนทับเสลาสร้างขึ้นโดยการผลักดันของนักการเมืองคนใด คนอุทัยบุรีดีปัญหาหลังจากสร้างเขื่อนก็คือปริมาณน้ำในห้วยน้อยน่าใจหาย

(หลังอ่าน, 2548: 174)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น เขื่อนทับเสลาสร้างขึ้น โดยการผลักดันของนักการเมืองคนใด คนอุทัยบุรีดีปัญหาหลังจากสร้างเขื่อนก็คือปริมาณน้ำในห้วยน้อยน่าใจหาย

คำว่า โดย เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน (วรรณท์ อักษรพงศ์, 2537: 274)

คำว่า ของ เป็นคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ (วรรณที่ อักษรพจนานุกรม, 2537: 274)

คำว่า จาก ใน เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่ (วรรณที่ อักษรพจนานุกรม, 2537: 275)

ในสมัยรัชกาลที่๕ การจำแนกว่าจักรยานคันใดเป็นสมบัติของผู้ใดทำโดยการตั้งชื่อรถและติดป้ายบนตัวถัง
(คนรักกับจักรยาน, 2548: 42)

ประทับใจเสียจนอยากให้นำหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์รูปใบหน้าที่นายเจ้าของ ตลอดจนผู้บริหารห้างแห่งนี้ทุกคนด้วย เพื่อลูกค้าทั้งประเทศจะได้ร่วมประทับใจในตัวพวกเขา
(คนรักกับจักรยาน, 2548: 89)

จากตัวอย่างคำบุพบทข้างต้น เช่น ในสมัยรัชกาลที่๕ การจำแนกว่าจักรยานคันใดเป็นสมบัติของผู้ใดทำโดยการตั้งชื่อรถและติดป้ายบนตัวถัง

คำว่า โดย เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอากรร่วมกัน (วรรณที่ อักษรพจนานุกรม, 2537: 274)

คำว่า บน เป็นคำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่ (วรรณที่ อักษรพจนานุกรม, 2537: 275)

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้คำบุพบทในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี การใช้คำบุพบทในเรื่องต่างๆ ผู้แต่งต้องการให้ข้อความในประโยคเชื่อมโยงกันเป็นเรื่องราวเพื่อเป็นการช่วยบอกรายละเอียดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.10.3 คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด เช่น สงสาร ประหลาดใจ สงสัย ฯลฯ หรือเพื่อเสริมคำพูดให้ยาวและชัดเจนขึ้น (สาคร บุญเลิศ, 2538: 70)

ตัวอย่างการใช้คำอุทานในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“อูแม่เจ้า! คุณั้นซีรุงกินน้ำมีแปดสิ ลูกเอี้ยหลานเอี้ย เป็นบุญตาแล้วลูกรุงแปดสิ”

(เจ้าหญิง, 2548: 84)

“อ้าว! แล้วของฉันล่ะ อยู่ไหน”

(เจ้าหญิง, 2548: 104)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า อ้าว เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์สงสัยว่า
สิ่งของของตนเองอยู่ที่ไหน

“พิโซ! เจ้าชาย กะอีแค่ฟันหัก หม่อมฉันนึกว่าเรื่องใหญ่เรื่องโตอะไร”

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2547: 34)

“ไอ้ะ! ไซ่ๆผมลืมไปเราต้องไม่ทำอะไรที่ผิดกฎหมาย”

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2547: 79)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า พิโซ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์สังเวช
ใจที่เห็นว่าเจ้าชายตกใจกับเรื่องแค่ฟันหักเท่านั้น

“พุทโซ! พุดอะไรอย่างนั้นนี่มันไอ้เต่านะหัวหน้า ไอ้คนที่หัวหน้าเคยบอกว่า
มันรู้จักทะเลทุกตารางนิ้ว”

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 65)

“ไอ้โฮ! ไม่สบายแป็บเดียวเก่งวิชาสุขศึกษาขึ้นจม”

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 85)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า ไอ้โฮ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์
ประหลาดใจที่เห็นว่าไม่สบายเพียงไม่นานแต่จากการไม่สบายทำให้เก่งวิชาสุขศึกษาขึ้นมาก

“ว้าย! ตาเถร ขโมย คนมันจะขโมยฟัก”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 120)

“บ๊ะ! แล้วจะสร้างผมขึ้นมาทำวิมานอะไร”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 131)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า ว้าย เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์ตกใจที่เห็นคนมาขโมยฟัก

“โอย! ยอมแล้วจ้า ไม่แซวแล้ว”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 87)

“อ้อ! มีอะไรหรือครับ”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 200)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า โอย เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์ที่เกิดจากอาการเจ็บปวด

ตัวอย่างการใช้คำอุทานในงานเขียนประเภทสารคดี

“เอ๊ะ! ... ร้องให้เพื่อผู้ชายทั้งนั้นเลยแฮะ! !”

(บินที่ทะเลา, 2548: 42)

“พิโธ! คุณเอ๊ยไม่รู้เลยเรอะ หม่อมตายเสียตั้งแต่เดือนที่แล้ว”

(บินที่ทะเลา, 2548: 178)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า พิโธ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์เห็นใจที่ไม่รู้ว่าหม่อมเสียชีวิตไปนานแล้ว

“โอ...สั๊ก ฟินน์ ผมชอบมาก” เขารับหนังสือไปพลิกดู

(รอยยิ้มที่น่าเราไป, 2548: 34)

“อ้าว! เหนอครับ” ผมเล็กเล็ก

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 35)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า โอ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์ดีใจที่ได้รับหนังสือเล่มที่ชอบ

“ฮะ! ดอกบัว...บัวอะไรนะโรด สวยจัง”

(ทางกันดาร, 2545: 58)

“อ้อ! ร.ฟ.ท. นะหรือ ก็ย่อมาจากรถไฟทุนนิยมไงลูก”

(ทางกันดาร, 2545: 93)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า ฮะ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์ประหลาดใจที่พบดอกบัวแบบที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

“อ้าว! ไหนเมื่อกี้ว่าผู้จัดการ โชคดี”

(ดื่่มทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 23)

“โฮ้เอ๊ย! นึกว่าใคร ผมคิดถึงเธอจริงๆเลยนะนี่”

(ดื่่มทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 44)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า โฮ้เอ๊ย เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์ประหลาดใจแบบคาดไม่ถึงว่าจะได้พบเจอกับคนรู้จักที่ไม่ได้เจอกันมานาน

“เฮ้ย! ...เดี๋ยวลีๆ ผมคิดว่าเราคงเคยรู้จักกันไซ้ไหมชะ”

(หลังอาน, 2548: 73)

“ปัดโฮ้! โฮ้ที่สุบลม”

(หลังอาน, 2548: 118)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า ปืดโธ เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์โง่งง
ที่เป็นแค่เครื่องอุปมา

“อ้าว! พฤษภาคมหายไปในไหนครับ”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 104)

“เออ! นี่เรื่องนี่ที่อยากเล่าให้ฟัง”

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 109)

จากตัวอย่างคำอุทานข้างต้น เช่น คำว่า อ้าว เป็นคำอุทานแสดงอารมณ์สงสัยว่า
ทำไมเดือนพฤษภาคมหายไปใน

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาศีรี พบว่ามีการใช้คำอุทานในงาน
เขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีเพราะการใช้คำอุทานเป็นการแสดงอารมณ์ของ
ตัวละครซึ่งจะทำให้ผู้อ่านทราบถึงอารมณ์แต่ละช่วงของตัวละครได้เป็นอย่างดี

2. การใช้สำนวน

สำนวนเป็นถ้อยคำที่มีชั้นเชิงชวนให้คิด ไม่ได้มีความหมายตรงตัวการใช้สำนวนในงาน
เขียนของบินหลา สันกาลาศีรี มีลักษณะการใช้สำนวน ดังนี้

2.1 สำนวนเดิม

สำนวนเดิม หมายถึง สำนวนที่คนไทยทั่วไปรู้จักและเคยใช้กันอยู่แล้ว (ศิตานันท์ มีดี,
2548: 77) จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาศีรี พบว่ามีการใช้สำนวนเดิม ดังนี้

2.1.1 สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิม หมายถึง สำนวนที่เขียนและมี
ความหมายตามอย่างสำนวนเดิมอย่างถูกต้องและอย่างครบถ้วน

ตัวอย่างการใช้สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิม ในงานเขียนประเภท
บันเทิงคดี

“เฮ้ ไอ้โง่ อย่าซุบมือเปิบนะ มันมาถึงก่อนเพื่อนเลย”

(เจ้าหญิง, 2548: 44)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 272) กล่าวว่า “ซุบมือเปิบ ก. หมายถึง ฉวยประโยชน์จากคนอื่นโดยไม่ได้ลงทุนลงแรง” จากตัวอย่างสำนวน ซุบมือเปิบ เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

แต่ความโง่นั้นย่อมเป็นบทเรียนของสังคม เมื่อโง่ซ้ำโง่จากหลายๆหนประชาชนส่วนใหญ่ก็รู้ทันแต่ก็เห็นว่าการกระทำแบบปากหวานก้นเปรี้ยวนำมาซึ่งทรัพย์สินและอำนาจ

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 70)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 693) กล่าวว่า “ปากหวานก้นเปรี้ยว ว. หมายถึง พูดยาอ่อนหวานแต่ไม่จริงใจ” จากตัวอย่างสำนวน ปากหวานก้นเปรี้ยว เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

เกือบทั้งนั้นเป็นไอ้พวกกระเบิดปลา ถึงแม้มันจะเรียกทุกอย่างเคารพนบรอบว่า
หัวหน้าแต่ก็หน้าไว้หลังหลอก

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 64)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1249) กล่าวว่า “หน้าไว้หลังหลอก ว. หมายถึง ต่อหน้าทำเป็นดี พอลับหลังก็ฉันทาหรือหาทางทำร้าย” จากตัวอย่าง สำนวน หน้าไว้หลังหลอก เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

เกิดบ้าอะไรก็ไม่รู้ที่ทำให้ประวันไปว่ากงเกวียนกำเกวียน หรือจะเรียกอะไรก็ได้
แล้วแต่ชะตากรรมก็ได้กำลังหมุนวนทับบนร่าง

(คิดถึงทุกปี, 2548: 99)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 2) กล่าวว่า “กงเกวียนกำเกวียน ใช้เป็นคำอุปมา หมายความว่า เวนสนองเวน, กรรมสนองกรรม, เช่น ทำแก่เขาอย่างไร คนหรือลูกหลาน เป็นต้น ของตนก็อาจจะถูกทำในทำนองเดียวกันอย่างนั้นบ้าง เป็นกงเกวียนกำเกวียน” จากตัวอย่างสำนวน กงเกวียนกำเกวียน เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

เอ็งยังไม่ทันคิดปีกหาง ขึ้นไปยุ่งชิงสนิทสนมกับผู้ชายพายเรือ นอกจากจะเสีย ชื่อเสียงแล้วเอ็งจะนำตาเซ็ดหัวเข่ากลับสุพรรณฯ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 67)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 738) กล่าวว่า “ผู้ชายพายเรือ น. หมายถึง ผู้ชายทั่วไป เช่น ผู้ชายพายเรืออยู่เต็มไป” จากตัวอย่างสำนวน ผู้ชายพายเรือ เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 581) กล่าวว่า “น้ำตาเซ็ดหัวเข่า หมายถึง เสียใจเพราะซ้ำใจหรือต้องผิดหวังอย่างหนัก” จากตัวอย่างสำนวน น้ำตาเซ็ดหัวเข่า เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

ตัวอย่างการใช้สำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและคงความหมายเดิม ในงานเขียนประเภทสารคดี

เมื่อครั้งตื่นเท่าฝ่าหอย ผมชอบขออาศัยแรมคืนที่โรงพักหรือป้อมยามตำรวจ

(บินที่ทะเลลา, 2548: 76)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 468) กล่าวว่า “ตื่นเท่าฝ่าหอย น. หมายถึง เด็ดทารก” จากตัวอย่างสำนวน ตื่นเท่าฝ่าหอย เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

“ผมรู้การเดินทางแต่ละครั้งต้องใช้เงินแต่การเดินทางไม่ใช่ความสิ้นเปลือง ผมก็ไม่เห็นว่าคุณต้องใช้จ่ายอะไรมากมายที่นี่” คำของเขาทำให้ผมต้องแอบยิ้ม ไซ้ เขาไม่เห็นตอนผมเรียกแท็กซี่ที่นี่ แล้วเขาก็ต่อด้วยคำพูดแทงใจดำ “ถ้าคุณใช้เงินมากไปก็น่าสงสัยว่าเดินทางผิดวิธี”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 41)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 545) กล่าวว่า “แทงใจดำ ก. หมายถึง พูดตรงกับความ
ในใจของผู้ฟัง” จากตัวอย่างสำนวน แทงใจดำ เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

เดือนหนาวเช่นนี้มีไซ่หรือ คือห้วงเวลาที่เรียกว่า **ข้าวใหม่ปลามัน**

(ทางกันดาร, 2545: 58)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 187) กล่าวว่า “ข้าวใหม่ปลามัน น. หมายถึง อะไรที่เป็น
ของใหม่ก็ถือว่าดี, นิยมเรียกช่วงเวลาที่มีภรรยาเพิ่งแต่งงานกันใหม่ๆว่าระยะข้าวใหม่ปลามัน”
จากตัวอย่างสำนวน ข้าวใหม่ปลามัน เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

นี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่ทำทรัพย์สินหายในอินเดีย และเชื่อมั่นว่าไม่ใช่ครั้งสุดท้ายเช่น
กันจะบ้าหอบอะไรนักหนาเป็นบ้าหอบฟางไปทำไมกัน

(คัมภีร์เลสาบอบทะเลทราย, 2548: 181)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 545) กล่าวว่า “บ้าหอบฟาง ว. หมายถึง บ้าสมบัติ เห็น
อะไรเป็นของมีค่าจะเอาทั้งนั้น, อาการที่หอบหิวสิ่งของพะรุงพะรัง” จากตัวอย่างสำนวน บ้าหอบ
ฟาง เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

ข้าพเจ้าก็ครีมีใจคิดจะใช้ยู่เหมือนกันมันโก้หยอกอยู่หรือ...ฮัลโหล ฮัลโหล ฉัน
โทรจากไกลปิ่นเที่ยงนะนี่...แต่กะเนคิวดูกว่าข้าพเจ้าจะได้โทร.คงอีกครั้งชั่วโมงเป็นอย่างน้อย

(หลังอ่าน, 2548: 139)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 159) กล่าวว่า “ไกลปิ่นเที่ยง ว. หมายถึง 'ไม่รู้อะไรเพราะ
อยู่ห่างไกลความเจริญ’ จากตัวอย่างสำนวน ไกลปิ่นเที่ยง เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมาย
เดิม

พระปรีชาเป็นคน โปรดคนหนึ่งของพระเจ้าอยู่หัว เป็นนักเรียนนอก เป็นบุตรชาย
ของข้าเก่าเต่าเลี้ยงผู้เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 30)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 180) กล่าวว่า “ข้าเก่าเต่าเลียง น. หมายถึง คนเก่าคนแก่, คนที่อยู่ด้วยกันในฐานะรับใช้มานาน” จากตัวอย่างสำนวน ข้าเก่าเต่าเลียง เป็นสำนวนเดิมที่คงทั้งรูปและความหมายเดิม

2.1.2 สำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน เป็นการนำสำนวนเดิมมาใช้ โดยการเปลี่ยนแปลงบางส่วนของสำนวนนั้น คือ

1) สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ เป็นการเปลี่ยนแปลงคำบางคำในสำนวนนั้นๆ ออก และคงคำบางคำเดิมไว้อยู่ โดยเมื่อเปลี่ยนแล้วความหมายก็ยังคงความหมายเดิมอยู่ หรืออาจเปลี่ยนแปลงความหมายไปบ้าง

ตัวอย่างการใช้สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

“นี่ละน้ำ...ฉลามตื่นตูม”

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2547: 85)

ฉลามตื่นตูม มาจากสำนวนเดิมที่ว่า กระจายตื่นตูม ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 36) กล่าวว่า “กระจายตื่นตูม น. หมายถึง ใช้เปรียบเทียบคนที่แสดงอาการตื่นตกใจง่ายโดยไม่ทันสำรวจให้ต้องแท้ก่อน”

จากตัวอย่างสำนวน ฉลามตื่นตูม เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วนโดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากกระจายตื่นตูม เป็นฉลามตื่นตูม แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

“การเจรจายื่นหมุยยื่นหมาลับสุดยอดจึงบังเกิดขึ้น”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 125)

ยื่นหมุยยื่นหมา มาจากสำนวนเดิมที่ว่า ยื่นหมุยยื่นแมว ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 909) กล่าวว่า “ยื่นหมุยยื่นแมว ก. หมายถึง แลกกันโดยต่างฝ่ายต่างให้และรับในเวลาเดียวกัน”

จากตัวอย่างสำนวน ยืนหมงยืนหมา เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากยืนหมงยืนแมว เป็นยืนหมงยืนหมา แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

“สิ่งที่ผมทำไว้ก็ไม่ผิดกับคนกินบนเรือนแล้วถ้ายรถบนหลังคา ผมละอายจนไม่กล้ามาขอความกรุณาใดๆจากหัวหน้าอีกแล้วแต่ที่จำต้องดำเนินมาในวันนี้เพราะยังมีอยู่อย่างหนึ่งที่ทำให้...เมื่อยผม...”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 94)

กินบนเรือนแล้วถ้ายรถบนหลังคา มาจากสำนวนเดิมที่ว่า กินบนเรือนจึบนหลังคา ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 127) กล่าวว่า “กินบนเรือนจึบนหลังคา ก. หมายถึง เนรคุณ”

จากตัวอย่างสำนวน กินบนเรือนแล้วถ้ายรถบนหลังคา เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากกินบนเรือนจึบนหลังคา เป็นกินบนเรือนแล้วถ้ายรถบนหลังคา แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

ตัวอย่างการใช้สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ ในงานเขียนประเภทสารคดี

“เดี๋ยวครับ อย่าเพิ่ง” ผมได้ทีจีซ่างไล่ “แต่คุณทราบใช่ไหมครับว่าทำอย่างนี้มันผิดกฎหมาย

(บินที่ละหลา, 2548: 191)

ได้ทีจีซ่างไล่ มาจากสำนวนเดิมที่ว่า ได้ทีจีแพะไล่ ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 419) กล่าวว่า “ได้ทีจีแพะไล่ ก. หมายถึง ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำลง”

จากตัวอย่างสำนวน ได้ทีจีซ่างไล่ เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากได้ทีจีแพะไล่ เป็นได้ทีจีซ่างไล่ แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

ผมสะท้อนตอนใจละอายทุกครั้งที่เปิดสมุดบันทึกหรืออัลบั้มรูป แต่ก็นั่นแหละ ความเกียจคร้านชนิดผัดวันประกันสามเดือนครั้งก็ยังคงยื่นหยัดทำหน้าที่สม่ำเสมอ

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 22)

ผัดวันประกันสามเดือนครั้ง มาจากสำนวนเดิมที่ว่า ผัดวันประกันพรุ่ง ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 730) กล่าวว่า “ผัดวันประกันพรุ่ง ก. หมายถึง ขอเลื่อนเวลาออกไปครั้งแล้วครั้งเล่า”

จากตัวอย่างสำนวน ผัดวันประกันสามเดือนครั้ง เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วนโดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากผัดวันประกันพรุ่ง เป็นผัดวันประกันสามเดือนครั้ง แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

ใกล้คำซ้ำพเจ้าถีบรดลงจากอ่างเก็บน้ำ หันหลังให้ดอยสุเทพ แต่พรุ่งนี้ทิศทางการถีบจะต้องเป็นตรงกันข้ามจะเป็น “ปลาหมอตายเพราะแตก” ให้คนเขาสมเพชเวทนาจี่ช่างประไร

(หลังอาณ, 2548: 63)

ปลาหมอตายเพราะแตก มาจากสำนวนเดิมที่ว่า ปลาหมอตายเพราะปาก ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 678) กล่าวว่า “ปลาหมอตายเพราะปาก น. หมายถึง คนที่พูดพล่อยจนได้รับอันตราย”

จากตัวอย่างสำนวน ปลาหมอตายเพราะแตก เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วนโดยการเปลี่ยนคำบางคำ จากปลาหมอตายเพราะปาก เป็นปลาหมอตายเพราะแตก แต่ความหมายเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย เพราะคำว่า แยก ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 497) กล่าวว่า “แยก ก. หมายถึง ถ่าง, กาง, เช่นปลาแยกเหงือก; เสือกไป, โถไป, ดิ้นรน ดังนั้นสำนวน ปลาแยกเหงือก หมายถึง คนที่ได้รับอันตรายจากการดิ้นรนไปในทางที่ลำบาก หรือทางที่คนอื่นเห็นว่าไม่ดี”

2) **สำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป** ถึงแม้ว่าจะตัดคำบางส่วนออกไปแล้วแต่ก็ยังคงคำเดิมบางส่วนไว้อยู่และความหมายก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ตัวอย่างการใช้สำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ความที่ไม่เคยปวดคอปรกกับเชื่อมั่นในตัวมันมากทำให้ผมไหลไปประเวงว่า เจ้ากระเพาะอาหารเป็นตัวการจนพรรคพวกมันเป็นเคือคเป็นเค้นแทนไม่ไหวที่เห็นเพื่อนกระเพาะกลายเป็นแพะ

(จันตีมดวงอาทิตย์, 2548: 79)

แพะ มาจากสำนวนเดิมที่ว่า แพะรับบาป ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 804) กล่าวว่า “แพะรับบาป น. หมายถึง คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่นที่ทำความผิดนั้น”

จากตัวอย่างสำนวน แพะ เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยตัดคำบางส่วนออกไป จากแพะรับบาป เป็นแพะ แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

ตัวอย่างการใช้สำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป ในงานเขียนประเภทสารคดี

คิดถึงเพื่อนพ้องที่ถอนรากตัวเองจากเมืองหลวงมาปักหลักที่นี่ เพื่อพบเจอกับคนพันธุ์เดียวกัน

(บินทีละหลา, 2548: 50)

ถอนราก มาจากสำนวนเดิมที่ว่า ถอนรากถอนโคน ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 488) กล่าวว่า “ถอนรากถอนโคน ก. หมายถึง ทำลายให้ถึงต้นตอ, ทำลายให้สิ้นสิ้นหนาม”

จากตัวอย่างสำนวน ถอนราก เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยตัดคำบางส่วนออกไป จากถอนรากถอนโคน เป็นถอนรากแต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

บัญญัติที่ห้า การแลกจากดอลลาร์เป็นเงินท้องถิ่นง่ายกว่าแลกท้องถิ่นเป็นดอลลาร์ในบางประเทศ(เช่นพม่า) ลีมันเสียเถอะถ้าคิดจะแลกคืน อินเดีย อิน โดนีเซีย ฯลฯ แลกได้เฉพาะธนาคารใหญ่ๆและเรตจะทำให้หน้าตาตก

(คัมภีร์ทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 81)

น้ำตาตก มาจากสำนวนเดิมที่ว่า น้ำตาตกใน ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 581) กล่าวว่า “น้ำตาตกใน หมายถึง เศร้าโศกเสียใจอย่างมากแต่ไม่แสดงให้ปรากฏ”

จากตัวอย่างสำนวน น้ำตาตก เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยตัดคำบางส่วนออกไป จากน้ำตาตกใน เป็นน้ำตาตก แต่ยังคงความหมายเดิมอยู่

ความสัมพันธ์ของผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสองขาดสะบั้นเมื่อมีชายหนุ่มคนหนึ่งเอาคานเข้ามาสอดแทรกคว่ำตัวนางสาวน็อกซ์ไปในที่สุด

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 45)

เอาคานเข้ามาสอดแทรก มาจากสำนวนเดิมที่ว่า หมูเขาจะห้ามเอาคานเข้าไปสอด ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1262) กล่าวว่า “หมูเขาจะห้ามเอาคานเข้าไปสอด น. หมายถึง คนที่เข้าไปขัดขวางขณะที่ผู้อื่นทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำลังจะสำเร็จ”

จากตัวอย่างสำนวน เอาคานเข้ามาสอดแทรก เป็นสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน โดยตัดคำบางส่วนออกไป จากหมูเขาจะห้ามเอาคานเข้าไปสอด เป็นเอาคานเข้ามาสอดแทรก แต่สำนวนนี้มีกรเพิ่มคำว่าแทรกเข้าไปด้วย แต่ความหมายยังคงเดิมอยู่

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิมและสำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน คือ สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำ และสำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป ทั้งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี เพราะสำนวนเดิมเป็นสำนวนที่คนทั่วไปเคยได้ยินมานานและรู้ความหมายอยู่แล้วเมื่อนำมาใช้ในงานเขียนทำให้ภาษาสละสลวยขึ้น แม้ว่าสำนวนเดิมบางสำนวนจะมีการตัดคำหรือเพิ่มคำไปบ้าง แต่ความหมายของสำนวนก็ยังคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2.2 สำนวนใหม่

สำนวนใหม่ หมายถึง สำนวนที่สร้างใหม่อาจเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำซึ่งปกติใช้ในความหมายหนึ่งและได้นำมาใช้กับความหมายหนึ่งหรืออาจนำคำหลายๆลักษณะ เช่น คำภาษาพูด คำสแลง คำซ้ำ คำภาษาต่างประเทศ มารวมกันทำให้มีลักษณะเด่นแตกต่างจากคำปกติและสื่อความหมายเฉพาะ (ศิตานันท์ มีดี, 2548: 77)

ตัวอย่างการใช้สำนวนใหม่ในงานเขียนประเภทสารคดี

“เวลาคัมพูนินเดีย...มายเฟรนด์...มายเฟรนด์”

นั่นคือประโยคแรกที่ได้ยินจากอับดุล ผู้ชายที่ชอบเรียกหมูกระดุกอ่อนว่า ‘เพื่อน’!

(คัมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 32)

จากตัวอย่างสำนวน หมูกระดุกอ่อน เป็นสำนวนสร้างใหม่ หมายถึง คนที่มักจะถูกลอกได้ง่าย

แทนที่จะเป็นหน้าหนี แทนที่จะก้มหน้ารับผิด นักต้มหมูแห่งคาโรไลนาจอร์เจียทำตาโต สีหน้าตกอกตกใจ

(คัมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 50)

จากตัวอย่างสำนวน นักต้มหมู เป็นสำนวนสร้างใหม่ หมายถึง คนที่ประกอบอาชีพไม่สุจริต ทำมาหากินโดยวิธีการหลอกลวงผู้อื่น

อะไรบางอย่างจุกวาบในความคิด เรียกมันว่าฟางเส้นเดียวในทะเลก็ได้ ผมพูดด้วยน้ำเสียงจริงจัง

“นั่นสิ แต่รู้ไหม เมื่อครู่ก่อนกินข้าวผมทำอะไร?”

(คัมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 184)

จากตัวอย่างสำนวน ฟางเส้นเดียวในทะเล เป็นสำนวนสร้างใหม่ หมายถึง การค้นหาคำตอบของบางสิ่งบางอย่างซึ่งเป็นคำตอบสุดท้ายที่คิดออก

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้สำนวนใหม่ในงานเขียนประเภทสารคดีเท่านั้น ซึ่งเป็นสำนวนที่บินหลา สันกาลาคีรี สร้างขึ้นมาใหม่เพื่อให้เข้ากับเรื่องราวนั้นๆและเป็นสำนวนที่คนทั่วไปเข้าใจความหมายได้ง่าย

3. การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์เป็นภาษาที่ไพเราะ สละสลวย และยังทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วม ซาบซึ้ง และประทับใจ การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนของ บินหลา สันกาลาคีรี มีลักษณะการใช้ภาพพจน์ ดังนี้

3.1 อุปมา เป็นความเปรียบเทียบโดยการนำเอาเรื่องราวหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ทั้งนี้เพื่อให้ลักษณะของเรื่องราวหรือสิ่งของนั้นๆ มีความเด่นชัดเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้ง มักเป็นการเปรียบเทียบกับสิ่งที่รู้จักกันดีเพื่อให้เห็นภาพของสิ่งนั้นเพียงด้านเดียว เช่น เพื่อให้เห็นเฉพาะความสวย ความงาม ความขาว ความแข็ง ฯลฯ (จรัญญา ติบุญมี ฌ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ติงทีฆะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปมาในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ในวันหนึ่งของปลายฤดูร้อน เมล็ดฝ่นจำนวนมากกรูลงจากก้อนเมฆ เหมือนเด็กตัวเล็กๆ วิ่งสุดฝีเท้ากลับบ้านในวันที่ครูใหญ่ประกาศปิดเทอม

(เจ้าหญิง, 2548: 19)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างเมล็ดฝ่นกับเด็กตัวเล็กๆ หมายถึง เมล็ดฝ่นที่ตกลงมาเป็นจำนวนมากเปรียบเหมือนกับเด็กตัวเล็กๆ ที่วิ่งกลับบ้านด้วยความเร็ว

ปลาสายรุ้งหลายตัวลอคเลียให้ดูประหนึ่งรุ้งกินน้ำ ทุกอย่างเคลื่อนไหวซ่าๆ แต่ก็เพียงพอที่จะบอกให้รู้แล้วว่ามีชีวิต

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2547: 60)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างปลาสายรุ้งหลายตัวกับรุ้งกินน้ำ หมายถึง ปลาสายรุ้งจำนวนมากว่ายน้ำด้วยกันเป็นฝูงทำให้ดูเหมือนรุ้งกินน้ำเพราะปลาสายรุ้งมีหลายสีเหมือนกับรุ้งกินน้ำ

หอมจับผมอนอิงพิศบนเตียงผ่ำตัด มัดม้อมัดหัวคาดคิดเตียงไว้แน่น คนหนึ่งเอานิ้วดีด ท้องผมปูๆเหมือนคะเนความสุขของแดงโมอย่างนั้น

(ฉันทน์มดดวงอาทิตย์, 2548: 83)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างการใช้นิวตริตองกับการใช้นิวตะเนความสุขของแดงโม หมายถึง การคิดทอองด้วยนิวเปรียบเหมือนกับการใช้นิวตริตองแดงโมเพื่อความสุขของแดงโม

น้องนะเป็นผู้หญิง แต่เดินทางมาดมั่นราวว่าโลกใบนี้มีผู้หญิงคุม

(คิดถึงทุกปี, 2548: 36)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างนักเดินทางผู้หญิงกับโลกใบนี้มีผู้หญิงคุม หมายถึง นักเดินทางผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งออกเดินทางคนเดียวแต่มีความมั่นใจมากไม่กลัวอันตรายใดๆเลยเปรียบเหมือนกับว่า โลกใบนี้มีผู้หญิงเป็นใหญ่ที่สุดจึงไม่กลัวใคร

ลำโพงรูปทรงแคบยาวเหมือนโลงผี ตู้แล้วตู้เล่าถูกลำเลียงลงจากรถบรรทุกสิบล้อ

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 51)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างลำโพงรูปทรงแคบยาวกับโลงผี หมายถึง ลำโพงที่มีรูปทรงแคบยาวเช่นเดียวกับโลงศพที่มีรูปร่างแคบยาวเหมือนกัน

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปมาในงานเขียนประเภทสารคดี

สายมุ้งขาดลงกรอมร่างผมดินขลุกลักข้างในเหมือนหมูดิดกระซุ คราวนี้ทั้งมือทั้งตีน
ประเคนใส่ไม่มีขี้

(บินที่ละหลา, 2548: 83)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างอาการดินขลุกลักกับหมูดิดกระซุ หมายถึง เวลาที่มุ้งขาดลงมากลมร่างทำให้ดินไม่ออกเปรียบเหมือนกับเวลาที่หมูดิดอยู่ในกระซุแล้วดินไม่ออกเช่นเดียวกัน

ผมแบกเป้หนักปานกระสอบข้าวสาร โซเซหาแสงสว่างจากคอมไฟริมถนน

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 61)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างเป็นหนักกับกระสอบข้าวสาร หมายถึง การแบกเป้ที่มีน้ำหนักมากเปรียบเหมือนกับแบกกระสอบข้าวสารเพราะกระสอบข้าวสารกระสอบหนึ่งมีน้ำหนักมาก

หนุ่มแซมร่ายเรียงยี่นึ่งประหนึ่งหลักกิโลเมตร

(ทางกันดาร, 2545: 58)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างหนุ่มแซมร่ายที่ยี่นึ่งกับหลักกิโลเมตร หมายถึง หนุ่มแซมร่ายที่ยี่นึ่งเรียงรายเปรียบเหมือนกับเสาของหลักกิโลเมตรที่ตั้งตรงอยู่ตลอดเวลา

ร่างบอบบางนั้นค่อยๆก้าวขึ้นจากพื้นน้ำ แสงแดดสาดเฉียงจับเรือนผมที่ขลับดำราวขน

กา

(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 111)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างเส้นผมกับขนกา หมายถึง เส้นผมที่มีสีดำสนิทเปรียบเหมือนกับขนของกาที่มีสีดำสนิท เช่นเดียวกัน

น่าแปลกที่ความอ่อนแอไม่ได้อ่อนแอในตัวเองแต่มันทำให้ร่างกายอ่อนแอลง มันทำให้ไขที่มีอยู่เพียงรุ่มๆกลายเป็นไขสูงทำให้ลำคอยิ่งขมฝาดปากแห้งกว่าที่แห้งอยู่ ทำให้รู้สึกว่ามีชีวิตเป็นคล้ายใบไม้ใบหนึ่งที่กำลังจะปลิดขั้วลงในบางนาที

(หลังอาณ, 2548: 198)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างชีวิตกับใบไม้ที่กำลังจะปลิดขั้ว หมายถึง ช่วงชีวิตที่กำลังป่วยหรือไม่สบายทำให้รู้สึกเหมือนชีวิตเปรียบเหมือนกับใบไม้ที่กำลังจะร่วงลงจากขั้วของต้นไม้

ขณะที่ผมกำลังหอบแดดเหงื่อหยดเหมือนมันหมูที่ตกฉ่ำลงบนถาดแดงๆพยายามตะกายพาตัวเองขึ้นสู่ยอดให้ได้ นั่น จักรยานภูเขาคันหนึ่งก็เสียวถลาสวนลงมา

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 16)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการอุปมากันระหว่างเหงื่อหยดกับมันหมูที่ตกลงบนถ่าน หมายถึง เวลาที่เหงื่อออกแล้วหยดลงบนถ่านที่มีแคะร้อนๆเปรียบเหมือนกับเวลามันหมูที่ตกลงบนถ่านไฟแดงๆ

3.2 อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เน้นความแรงกว่าอุปมาไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง บอกได้เลยว่าคืออะไร หรือเป็นอะไรตามลักษณะเด่นที่ต้องการเปรียบ (จรัญญา ติบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้งษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตังทีชะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

คนหนึ่งเนื้อตัวดำ คนหนึ่งดำเป็นตอตะโก

(เจ้าหญิง, 2548: 97)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ ดำเป็นตอตะโก หมายถึง มีสีดำเหมือนสีของตอตะโกเพราะตะโกเป็นต้นไม้ที่มีเปลือกสีดำ

พอวันนี้ไม่มีปลาให้ระเบิด มีแต่ทหารเรือวิ่งเรือตรวจถึยบมึงก็มองกูเป็นหมา สัมบุญคุณกู ดูถูกกู

(ฉันทิมาดวงอาทิตย์, 2548: 62)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ มองกูเป็นหมา หมายถึง จากที่เคยให้ความสำคัญเมื่อหมดผลประโยชน์ก็ไม่เห็นความสำคัญโดยนำคนไปเปรียบเป็นหมาซึ่งเป็นสัตว์

ผมอยากให้สภาพผ่านกฎหมายสักฉบับ ห้ามสับศพเป็นบะจ้อ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 44)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ ห้ามสับศพเป็นบะจ้อ หมายถึง ห้ามทำให้ศพและหรือแหล่งละเอียดยจนจำไม่ได้เค้าโครงเดิมไม่ได้

“เออ ข้ารู้ ถ้าไม่กลุ่มเอ็งก็คงไม่ทำหน้าที่เป็นต้นกะทืออย่างนี้หรอก แต่อยากรู้ว่ามีกลุ่ม
เรื่องอะไร”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 126)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ ทำหน้าที่เป็นต้นกะทือ หมายถึง การแสดงสี
หน้าเรียบเฉย ไม่แสดงอารมณ์อะไรออกมา เหมือนต้นกะทือซึ่งเป็นต้นไม้ไม่สามารถแสดงอารมณ์
ได้เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในงานเขียนประเภทสารคดี

การเดินทางคือการเรียนรู้... ถ้าคุณออกสู่โลกกว้างแล้วกลับมาโดยที่พบว่าตัวเองไม่ได้
รู้จักโลกและชีวิตเพิ่มขึ้นเลย คุณก็ยังไม่ได้อะไร

(บินที่ละหลา, 2548: 21)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ การเดินทางคือการเรียนรู้ หมายถึง การ
เดินทางเป็นการได้เรียนรู้สิ่งต่างๆอีกทางหนึ่ง

พายุพาน้ำตามาให้แต่ก็พลิกคินดีเอื้อบรรณาด้วยเช่นกัน ที่สำคัญน้ำคลองรับร้อยไหหล
แรงเป็นเส้นเลือดใหญ่เลี้ยงคนทั้งบาง

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 72)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ น้ำคลองรับร้อยไหหลแรงเป็นเส้นเลือดใหญ่
หมายถึง น้ำคลองรับร้อยไหหลแรงเป็นสายน้ำหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิตคนระแวกนั้น

หกสิบปีที่แล้วพ่อและคนรุ่นพ่อนั่งรถไฟเข้ากรุงเทพฯด้วยความหวังฉายโชนเต็มห้องฝืน
กรุงเทพฯคือเมืองแห่งอนาคต

(ทางกันดาร, 2545: 95)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ กรุงเทพฯคือเมืองแห่งอนาคต หมายถึง
กรุงเทพฯซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยมีการพัฒนาตลอดเวลา เนื่องจากจะเป็นที่แรกที่ได้รับ
เทคโนโลยีและความทันสมัยต่างๆจากที่อื่น

บัญญัติที่แปล... “**บัตร์เครดิตคืองูพิษ**” แต่่าประกาศหน้าหน้า “เรื่องอะไรที่เกี่ยวสำราญใจดีแล้วจะต้องกลับมาเป็นทุกข์ยากเป็นภาระกับหนี้สินที่จ่ายเกินตัวเอาไว้ จจริงอยู่ละมันมีข้อคิดน้อยตรงตลอดก็ใช่จะตลอดกับนักหนาซื้อเสียนั้นมีมาก เอาแค่เจอเซอร์วิซซาร์จ้อตราแลกเปลี่ยนสามตลบ รูดชื่อของในราคาเงินท้องถิ่น โคนจับแปลงเป็นดอลลาร์แล้วมาเรียกเก็บเราเป็นเงินบาท เท่านั้นที่ถูกริบฟรีไม่รู้เท่าไรแล้ว”

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 81)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ บัตร์เครดิตคืองูพิษ หมายถึง การใช้จ่ายด้วยบัตร์เครดิตจะทำให้ได้รับผลเสียต่อผู้ใช้เอง คือเป็นหนี้ที่จ่ายเกินตัว

กับบรรพบุรุษของเราเมื่อไม่ต่ำกว่า 2 ศตวรรษที่แล้วม้าคือขาของผู้ผจญภัย

(หลังอาณ, 2548: 23)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ ม้าคือขาของผู้ผจญภัย หมายถึง นักผจญภัยมักจะใช้ม้าในการเดินทางไปที่ต่างๆ

เพื่อนฝรั่งมีความเห็นว่าเพราะ**จักรยานเป็นลมหายใจของทุกชีวิตที่นี่** เด็กนักเรียนไปโรงเรียนด้วยจักรยาน แม่บ้านไปตลาดด้วยจักรยาน พ่อบ้านไปทำงานก็จักรยาน ฯลฯ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 126)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปลักษณ์ข้างต้น คือ จักรยานเป็นลมหายใจของทุกชีวิตที่นี่ หมายถึง จักรยานถือเป็นพาหนะสำคัญที่สุดในการเดินทางของคนในชุมชน

3.3 บุคลาธิษฐาน เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการทำให้สิ่งทั้งหลายที่ไม่มีชีวิตสามารถแสดงอาการปฏิกิริยาต่างๆราวกับเป็นคน มีชีวิตจิตใจเหมือนคน (จรัญญา ดิบุญมี ฌ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตังทีฆะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

แก้อีตัวใหม่ฆ่าเลือดตาไปรอบๆในบรรดาแก้อีๆแก่นับร้อยนับพันนั้น ไม่มีตัวใดสบตา
กับมันเลย

(เจ้าหญิง, 2548: 59)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้แก้อีซึ่งเป็นสิ่งของที่ไม่มีชีวิต
ไม่มีอวัยวะแต่ทำกิริยาอาการและมีอวัยวะเหมือนคน คือ มีดวงตาสามารถฆ่าเลือดตามองสิ่งต่างๆ

ตอนนี้ใส่ดิ่งโมโหมมาก มันโกรธจนดิ่งแดงทีเดียว

(ฉันทิมาดวงอาทิตย์, 2548: 79)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้ใส่ดิ่งซึ่งเป็นอวัยวะที่อยู่ภายใน
ร่างกายของคน ไม่มีชีวิตจิตใจ แต่ทำกิริยาอาการเหมือนคน คือ มีอารมณ์โกรธ และโกรธจนดิ่งแดง
เหมือนกับคนที่เวลามีอารมณ์โกรธจะหน้าแดง

แดดเด่นเป็นตัวระยิบ เหนือท้องทุ่งนาแห้งผาก นางเล็ก จิตรหาญ มองข้างทางแล้วถอน
ใจยาว

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 124)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้แสงแดดซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตาม
ธรรมชาติ ไม่มีชีวิตจิตใจ แต่ทำกิริยาอาการเหมือนคน คือ แสงแดดสามารถเด่นได้

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานในงานเขียนประเภทสารคดี

นอกจากพอกับเข็มขัดลูกเสือและแม่กับไม้ขัดหม้อแล้ว หนังสือเป็นอีกอย่างที่รังเกศ่อม
น้ำตาของผมตั้งแต่เด็ก ๆ

(บินที่ทะเลสา, 2548: 41)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้หนังสือซึ่งเป็นสิ่งของไม่มีชีวิตจิตใจแต่ทำกริยาอาการเหมือนคน คือ หนังสือสามารถมีชีวิตสามารถร้องแกลคนได้ คือ ทำให้ร้องไห้
นั่นเอง

อโถมติกโปกัสของกล้องถ่ายรูปส่งเสียงครางเบาๆยามผมเบนเลนส์จับ โน่นนี่
(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 101)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้กล้องถ่ายรูปซึ่งเป็นสิ่งของแต่ทำกริยาอาการเหมือนคน คือ ส่งเสียงครางได้

คืนนี้ต้นโมกบอกอะไรกับผมเยอะเลย
(ทางกันดาร, 2545: 112)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้ต้นโมกซึ่งเป็นต้นไม้ไม่สามารถแสดงกริยาอาการต่างๆได้แต่ทำให้มีกริยาอาการเหมือนคน คือ ต้นโมกสามารถพูดได้

ทันทีที่ล้อเจ้าเสือภูเขาลงจมน้ำ ขั้วแม่เหล็กที่ทำหน้าที่เป็นตัวเซ็นเซอร์คำนวณความเร็วรถซึ่งติดอยู่ตรงดุมล้อหน้าก็ถึงแก่กาลกิริยา หัวใจวายเฉียบพลันค้างเพียงตัวเลขสุดท้ายไว้ให้ดูต่างหน้า

(หลังอาน, 2548: 173)

จากตัวอย่างภาพพจน์บุคลาธิษฐานข้างต้น เป็นการทำให้ขั้วแม่เหล็กซึ่งเป็นวัตถุไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่มีอวัยวะแต่ทำกริยาอาการเหมือนคน คือ ขั้วแม่เหล็กสามารถมีชีวิต มีอวัยวะคือหัวใจ และหัวใจก็วายได้เหมือนกับคน

3.4 อติพจน์ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะที่เกินจากความเป็นจริง ซึ่งให้เห็นถึงความไม่น่าจะเป็นไปได้ของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง มีจุดประสงค์เพื่อตอกย้ำหรือนั่นอารมณ์ ความรู้สึก (จรัญญา ดิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตังทีฆะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปมาในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

เท่านั้นเองแผ่นดินก็ถล่มทลายด้วยเสียงหัวเราะ พวกผู้ใหญ่ น้ำหู น้ำตาไหล ตัวงอท้องกัด
ท้องแข็ง

(เจ้าหญิง, 2548: 94)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ เสียงหัวเราะไม่มี
อำนาจหรือความรุนแรงถึงขนาดที่จะทำให้แผ่นดินถล่มทลายได้

เงาคำวูบขึ้นเรียผิวหน้า สูดสิ้นผ้าโผงก่อนจะดึงคำลงไป เจ้าหนุ่มหัวเราะก้องลำนำ

(ฉันทิมาดวงอาทิตย์, 2548: 27)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ การหัวเราะแม้ว่าจะ
หัวเราะเสียงดังเพียงใดแต่ไม่สามารถจะดังจนก้องลำนำได้

เขาบินเร็วกระทั่งขนปลายปีกหลุดลอยพร้อมกับความเจ็บปวด สายลมหวีดหวิวบาด
ดวงตาของเขา

(คิดถึงทุกปี, 2548: 24)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ สายลมไม่มีความแหลม
คมถึงขนาดที่จะบาดดวงตาได้

ขณะที่เด็กสาวปล่อยโฮอย่างสุดกลั้น ประกายน้ำตาบนแก้มบาดลงไปในใจครูเพลงจน
เขาต้องเบือนหน้าหนี

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 91)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ น้ำตาไม่มีความแหลมคม
และไม่สามารถจะเข้าไปอยู่ถึงในหัวใจจึงไม่สามารถบาดลงไปใจได้

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อุปมาในงานเขียนประเภทสารคดี

บางครั้งคุณอาจผลอไปว่ากำลังถูกรถกระชั้นวัยเยาว์ของตัวเอง

(บินที่ทะเลา, 2548: 157)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือวัยเยาว์เป็นอดีตที่ผ่าน
มาแล้วไม่สามารถย้อนกลับไปได้ด้วยการถูกรถ

มีอย่างน้อยสองครั้งในชีวิตที่สมุดบันทึกของผมถูกเขียนด้วยเสียงกรนตัวเอง

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 122)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ เสียงกรนของคนไม่
สามารถนำมาเขียนหนังสือได้

คำตอบปลิวหายในสายลม เธอไม่แสดงอาการรับรู้

(ทางกันดาร, 2545: 41)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ คำตอบเป็นสิ่งที่ไม่มองไม่
เห็นได้ด้วยตาเปล่า ไม่ได้เป็นวัตถุสิ่งของจึงไม่สามารถที่จะปลิวไปในอากาศได้

ผมหัวเราะ “อย่าหวังเลยครับ คนอย่างผมไม่ยอมให้แขกหรือทักทายหรือ” ไม่น่าเชื่อว่า
เสียงหัวเราะโห่จากกรุงเทพฯ จะดังถึงหูอับดุลได้

(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 26)

จากตัวอย่างภาพพจน์อุปมาข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ เสียงหัวเราะต่อให้ดัง
เพียงใดก็ไม่สามารถจะดังจากกรุงเทพฯ ไปอีกประเทศได้ (อับดุลใช้เรียกคนแขกในประเทศอินเดีย)

ข้าพเจ้าวาดวิมานอากาศผืนใหม่ ไม่รีบเข้าทางหล่มสักคิดว่าจะตัดขึ้นหล่มเก่าตรงไป
ยังภูเรือ

(หลังอาน, 2548: 72)

จากตัวอย่างภาพพจน์อดีตพจน์ข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ วิมานในอากาศเป็นเพียงจินตนาการเท่านั้น ไม่ได้เป็นวัตถุสิ่งของจึงไม่สามารถจะเปลี่ยนผืนใหม่ได้

แบบว่า...ต่อให้กินจุตะกละแค'ไหน กระเพาะทางจิตวิญญาณมันก็รับไม่ไหวครากไปแล้วนะครับ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 88)

จากตัวอย่างภาพพจน์อดีตพจน์ข้างต้น เป็นการกล่าวเกินจริง คือ จิตวิญญาณเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าจิตวิญญาณมีอยู่จริง ดังนั้นจิตวิญญาณจึงไม่สามารถมีกระเพาะอาหารได้

3.5 นามนัย คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรงๆแต่ต้องเป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป เป็นภาพพจน์เพื่อใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดาๆซ้ำซากและเป็นการนำเอาจุดเด่นจุดสำคัญหรือลักษณะเด่นของสิ่งนั้นมากล่าวผู้ส่งสารไม่ต้องเสียเวลาอธิบาย และผู้รับสารก็มองเห็นภาพได้ทันที (จรัญญา ติบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตั้งที่ชะรัมย์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์นามนัยในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ก่อนจะหลุดผ่านพวกประท้วงไปได้ เราทุกคนที่ใช้เส้นทางนั้น ได้รับแสงการณ์ที่คนชุกคากิ มาเคาะกระจกแจกคนละแผ่นเนื้อความระบุว่า พวกเขามีความจำเป็นต้องดำเนินการขั้นเด็ดขาดเนื่องจากรัฐบาลไม่ฟังเสียงเรียกร้องของประชาชนชาววิสาหกิจ

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 81)

คนชุกคากิ หมายถึง พนักงานรัฐวิสาหกิจ

เหยียบเมืองกรุงเป็นครั้งที่สองในชีวิต รำพึงคลายความตื้นตันลงได้บ้าง

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 60)

เมืองกรุง หมายถึง กรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์นามนัยในงานเขียนประเภทสารคดี

ความคุ้นชินอย่างหนึ่งของจักรยาน คือการเบนล้อหลบอดีตหมาและอดีตแมว บางครั้ง และบางถนนก็ถือนักเดินทางไร้ชีพเสียจนไม่อยากเชื่อ

(บินที่ละหลา, 2548: 51)

นักเดินทางไร้ชีพ หมายถึง คนที่เสียชีวิตระหว่างการเดินทาง

เวลา 19.20 น. คืนวันที่ 19 กรกฎาคม 2543 ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวีปรากฏหน้า กล้องด้วยท่าทีค่อยคลายจากความอึดอัดและล่า รวมทั้งกังวลแทนลูกแม่มนู่นั่น

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 76)

ลูกแม่มนู่น หมายถึง ประชาชนที่อาศัยบริเวณแม่น้ำมูล

คนบนอานมีรูปร่างปราดเปรียวทะมัดทะแมง เขาหันมายิ้มให้เป็นเชิงจะทักทาย หน้าตา เขาจะเน่าอยู่ในวัยทีนปลาญๆแล้ว จักรยานแดงกับคนสวมเสื้อแดงติดป้ายปีศาจแดงเต็มแผ่นหลังก็ ล้วไปทางถนนที่ทอดขึ้นคดขยี้ดอย่างสง่าผ่าเผย

(หลังอาน, 2548: 60)

ปีศาจแดง หมายถึง ชื่อเรียกของทีมฟุตบอลแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ดซึ่งมีสัญลักษณ์ของทีม เป็นรูปปีศาจแดง

เอื่อน ขจี เป็นใคร? ไม่ใช่คำถามของผู้อ่านได้ถูกปากคอนกรีตแต่ใครต่างหากเล่าที่เป็น เอื่อน ขจี

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 117)

ปากคอนกรีต หมายถึง เมืองที่เต็มไปด้วยตึกและอาคารบ้านเรือนซึ่งก็คือจังหวัดกรุงเทพฯ ที่ถือเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย

3.6 ปฏิภาพพจน์ คือ การเปรียบเทียบที่เกิดจากการใช้คำหรือข้อความที่มีความหมายขัดแย้ง กัน ตรงข้ามกันแต่นำมาเข้าคู่กันเพื่อให้เกิดความหมายขานาน หรือเกิดภาพตัดที่มองรวมๆแล้ว

กลมกลืนกันและให้ความหมายลึกซึ้ง (จรัญญา ตีนุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตังทีนะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์ประเภทพจน์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ฝักด้อยดิ่งต่างเล่นฝนจนชุ่ม ที่ตามมาคือ เสียงระเบิดเบาๆไปทั่วภูเขา

(เจ้าหญิง, 2548: 19)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบของ เสียงระเบิดเบาๆกับดิ่งไปทั่วภูเขา จริงๆแล้ว เสียงระเบิดเบาๆจะต้อง ได้ยินแค่ในระยะใกล้ๆแต่กลับ ได้ยิน ไปทั่วภูเขาซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

พระองค์สมมติตัวเองก่อนออกจากวังว่าลูกนางฟ้าใจร้ายสาปให้เป็นฉลามมังสวิรัตตัวแรกของโลก

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2547: 78)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบของนางฟ้ากับความใจร้าย นางฟ้าจะต้องเป็นคนที่ดี แต่ใช้คำว่าใจร้ายมาเข้าคู่แทนซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

เขาวางร่างมหาเทพลงใน โถงอันเย็นเยียบเหนือความร้อน

(คิดถึงทุกปี, 2548: 139)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบของความเย็นเยียบกับความร้อน ในเมื่อโถงอยู่เหนือความร้อน โถงก็จะต้องร้อนตามแต่ใช้คำว่าเย็นเยียบมาเข้าคู่แทนซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์ประเภทพจน์ในงานเขียนประเภทสารคดี

การถีบรถกลางฝนคือ ความสนุกร้ายกาจ คุณจะไม่นานเหมือนขับมอเตอร์ไซค์ เพราะพลังงานที่คุณใช้จะทำให้ร่างกายอุ่นอยู่เสมอ

(บินทีละหลา, 2548: 157)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปฏิภาคกันของความสุขกับความร้ายกาจ ความสนุกถือเป็นความสุข แต่ใช้คำว่าความร้ายกาจมาเข้าคู่แทนซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

เวลานั้นเป็นช่วงเดือนธันวาคม อากาศเมืองจาวหนาวเหน็บ, ในความมืดมดนอนปาด
เหงื่อ

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 119)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปฏิภาคกันของอากาศที่หนาวเหน็บกับนอนปาดเหงื่อ ถ้าอากาศหนาวเวลานอนก็จะรู้สึกหนาวแต่นอนแล้วปาดเหงื่อแสดงว่าจะต้องนอนในที่ที่มีในอากาศร้อนซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

ผาดตาโตเท่าไข่นกกระทาทำสีหน้าปวดใจ ผมหัวเราะก่อนจะควักกระเป๋าส่งให้... ไม่มาก
นัก

(ดื่มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 73)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปฏิภาคกันของอาการตาโตกับไข่นกกระทา อาการตาโตมักจะใช้ว่าตาโตเท่าไข่นกกระทา ซึ่งไข่นกกระทามีลักษณะฟองใหญ่ แต่นำมาเปรียบกับไข่นกกระทาซึ่งเป็นไข่ที่มีฟองเล็กซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

สมมติว่าบ้านพัน ไม่มีข้าวกินไม่ตลอดปี เพียงเพราะความเขลาของข้าพเจ้า เพียงแค่สนอง
ความอยากรู้อยากลองสิ่งที่ไม่เคยเป็น ไม่เคยทำ คิดแล้วก็หนาวท้ามกลางแดดร้อน

(หลังอาน, 2548: 54)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปฏิภาคกันของความหนาวกับแดดร้อน เมื่ออยู่กลางแสงแดดที่ร้อนคนเราทั่วไปก็จะรู้สึกร้อนตามไปด้วย ไม่ใช่มีความรู้สึกหนาวซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

ปัญหาคือมันเป็นความดีในแบบแสวงผลประโยชน์เป็นความดีที่ชั่วร้าย

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 81)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปฏิภาคกันของความดีกับความชั่วร้าย ความดีเป็นสิ่งที่ดีงามแต่นำมาเข้าคู่กับความชั่วร้ายซึ่งเป็นการใช้คำที่ขัดแย้งกัน

3.7 สัทพจน์ คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการถ่ายทอดเสียงหรือเลียนเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ ภาพพจน์ชนิดนี้จะทำให้รู้สึกเหมือนได้ยินเสียงนั้นจริงๆ เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงฟ้าผ่า เสียงครวญคราง เสียงลมพัด เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้รสจากข้อความนั้นๆ เพิ่มขึ้น (จรัญญา ดิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณมา ตั้งที่พระภิกษุ, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์สัทพจน์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ปีกขนน้อยยับปากจับขานเสียงจิบจิบแห่งฝ่าพันธ์แล้วจึงจันรรจ์เป็นภาษามนุษย์
(เจ้าหญิง, 2548: 38)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัทพจน์ข้างต้น จิบจิบ เป็นการเลียนเสียงสัตว์ คือ นก

เสียงเป่าปากปิดปิวดังสนั่นทั้งคืน รุ่งเช้าเพลงนี้ก็แพร่หลายไปตามย่านร้านตลาด
(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 47)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัทพจน์ข้างต้น ปิดปิว เป็นการเลียนเสียงของคนเวลาผิวก

พันเชือกเส้นที่เปื่อยราวจะขาดเสียให้ได้ไว้กับวงสตาร์ต กระชากฟรีเสียสองครั้งก่อนที่
เครื่องเรือจะขานรับเสียงดังปิด-ปิด
(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 62)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัทพจน์ข้างต้น ปิด-ปิด เป็นการเลียนเสียงเครื่องยนต์ของเรือเวลาที่
สตาร์ตเครื่อง

...ปัง ปัง ปัง-เปรี้ยว-เปรี้ยว-ปัง-ปัง... คำพูดของเขาถูกขัดด้วยเสียงปิ่นรัว
(คิดถึงทุกปี, 2548: 46)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัทพจน์ข้างต้น ...ปัง ปัง ปัง-เปรี้ยว-เปรี้ยว-ปัง-ปัง... เป็นการเลียน
เสียงเวลายิงปิ่น

ปากพูดมือก็คว้าถังพลาสติกใกล้มือไปรองไว้ เสียงน้ำกระทบกันดังเปาะแปะ อรพิน
รีบหาผ้ามาซับพื้นอีกแรง

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 167)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัมผัสพจน์ข้างต้น เปาะแปะ เป็นการเลียนเสียงเวลาที่น้ำหยดจากที่สูง
ลงสู่ภาชนะรองรับ

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์สัมผัสพจน์ในงานเขียนประเภทสารคดี

นกตีทองเจ้าตัวนี้ขยันตีทั้งวันทั้งคืน ส่งเสียงโป๊ก-โปกบนยอดไม้

(บินที่ละหลา, 2548: 151)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัมผัสพจน์ข้างต้น โป๊ก-โปก เป็นการเลียนเสียงสัตว์ คือ นกตีทอง

แม่หมาสายจุมูกฟูคฟิดรอบบ้าน เป็นท่าทางเดียวกับที่มันเคยตามหาเขาในคีนน้ำท่วม

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 99)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัมผัสพจน์ข้างต้น ฟูคฟิด เป็นการเลียนเสียงสัตว์ คือ สุนัขเวลาคม
กลิ่นจะมีเสียงออกจากจุมูก

แม่ไก่ตัวลายเหลืองทองน่ารัก มันหลงเสน่ห์ชอบมาเดินท่อมๆส่งเสียงกุ๊กๆอยู่บ้านผม
เพราะเย็นสบายกว่าบ้านตัวเอง

(ทางกันดาร, 2545: 53)

จากตัวอย่างภาพพจน์สัมผัสพจน์ข้างต้น กุ๊กๆ เป็นการเลียนเสียงสัตว์ คือ ไก่

เยอรมันเซฟเพิร์ดตัวใหญ่กระโจนพรวด คำรามฮือฮา ผมได้ยินเสียงตะโกนห้ามพร้อม
กับเด็กหนุ่มคนหนึ่งวิ่งตามออกมา

(คิมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 105)

จากตัวอย่างภาพพจน์ศัพท์พจน์ข้างต้น ชื่ออำ เป็นการเลียนเสียงสัตว์ คือ สุนัขเวลาที่มันหู่
คำราม

ขณะบนถนนมีมอเตอร์ไซค์พุ่งข้างส่งเสียงแเทด...แเทด...แเท็ด มุ่งหน้า ข้าพเจ้าชะเงื้อ
มองพบว่าเป็นรถขายไอ้อบฟาง...เท่านั้นก็กระโจนขวางหน้า

(หลังอ่าน, 2548: 158)

จากตัวอย่างภาพพจน์ศัพท์พจน์ข้างต้น แเทด...แเทด...แเท็ด เป็นการเลียนเสียงรถ
มอเตอร์ไซค์เวลาวิ่ง

ไอรุ่นหอมของป้ายามเช้า อายุ่นจากแผ่นหลังบิกบิน เสียงนกร้องและเสียงกรู๊กรู๊กรึง
ของกระดิ่งจักรยาน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 16)

จากตัวอย่างภาพพจน์ศัพท์พจน์ข้างต้น กรู๊กรู๊กรึง เป็นการเลียนเสียงของกระดิ่งจักรยาน

3.8 อารัตพากย์ เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา
(จรัญญา ดิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณฯ ตั้งทิษะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อารัตพากย์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

ฉันกระหายความสำเร็จ เพราะล้มเหลวไม่ได้

(เจ้าหญิง, 2548: 125)

คำว่า กระหาย ก. รู้สึกคอแห้งด้วยอยากดื่มน้ำเพราะมีอาการร้อนใน เป็นต้น
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 61) แต่ข้อความข้างต้นเป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจาก
ธรรมดา คือ นำคำว่า กระหาย มาใช้กับความสำเร็จ

ขณะอีกส่วนหนึ่งกลายเป็นพนักพิงให้บางคนได้ดื่มความงามของลำน้ำ ทิวไม้ และอาณา
ประกอบ

(ฉันดื่มดวงอาทิตย์, 2548: 71)

คำว่า คัม ก. กินของเหลวเช่นน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 410) แต่ข้อความข้างต้นเป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา คือ ความงามของลำน้ำ ทิวไม้ และอาณาประกอบไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการคัม

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์อวตพากย์ในงานเขียนประเภทสารคดี

วันจบ ป.4 เรายังเด็ก และตื่นเต้นกับชีวิตใหม่จนเกินกว่าจะรู้สุขของการจากลา

(หลังอนัน, 2548: 92)

คำว่า รส สิ่งที่อยู่ได้ด้วยลิ้น เช่น เปรี้ยว หวาน เค็ม เผ็ด ผาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 927) แต่ข้อความข้างต้นเป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา คือ การจากลาไม่สามารถรับรู้รสได้ด้วยลิ้น

ผมยังไม่เคยลิ้มรสของการถีบจักรยานทางไกล (ว่าไปแล้วไม่เข้าใจด้วยซ้ำว่าการออกเร่ร่อนตากแดดนานเป็นเดือนๆมันสนุกตรงไหน

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 18)

คำว่า รส สิ่งที่อยู่ได้ด้วยลิ้น เช่น เปรี้ยว หวาน เค็ม เผ็ด ผาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 927) แต่ข้อความข้างต้นเป็นการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา คือ การถีบจักรยานทางไกลไม่สามารถรับรู้รสได้ด้วยลิ้น

3.9 ปฏิพจน์ เป็นการใช้คำถามโดยมิได้คาดหวังคำตอบ เป็นการตั้งคำถามเพื่อต้องการให้เกิดความคิดหรือเน้นความรู้สึกเพื่อกระทบใจผู้อ่าน (จรัญญา ศิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์, และ สุวรรณ ตั่งที่ชะรักษ์, 2533: 108-117)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์ปฏิพจน์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

จักรวาลมีดวงดาวที่ล้านดวงกันแน่ ดวงใดเล่าคือดวงที่หนึ่งของฟ้า

(เจ้าหญิง, 2548: 44)

“เราเลือกพระราชานัดหรือเปล่านะนี่”

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 76)

“ความรักเธอตายไปแล้วจริงๆหรือ”

(ฉันทน์ดวงอาทิตย์, 2548: 74)

วันพรุ่ง วันมะรืน มนุษยชาติจะยังคงกำเนิดมิใช่หรือ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 94)

เป็นความผิดของเธอใช่ไหมที่ทำให้คนทั้งบ้านต้องอดในวันพรุ่งนี้ เป็นความผิดใช่ไหม

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 40)

ตัวอย่างการใช้ภาพพจน์ปฎิพจน์ในงานเขียนประเภทสารคดี

ท่านคิดว่ารักคืออะไรเล่า

(บินที่ทะเลา, 2548: 174)

ถ้าเป็นคุณ...คุณจะทำอย่างไรกับสัญญาที่ว่างเปล่า ซ้ำซาก ครั้งแล้วครั้งเล่า?

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 25)

มันสำคัญที่สุดเลยหรือการที่มนุษย์คนหนึ่งแพ้หรือชนะ

(ทางกันดาร, 2545: 88)

แม้แต่การนำมาเขียนถึงเช่นนี้ ไข่ขาดความเคารพหรือไม่

(คิมทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 114)

มองข้ามสะพานแอบคิดไปก็ครีมีใจดีเหมือนกัน ที่ปากโน้นมีใครคนหนึ่งรออยู่เหมือน
เช่นที่สะพานไทย-ลาวหรือเปล่าหนอ

(หลังอาน, 2548: 159)

โลกของเรา ชีวิตของเราไม่มีสิ่งใดทดแทนสิ่งใดได้จริงหรือ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 17)

ตัวอย่างข้างต้นของภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย เป็นการใช้คำถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ เพื่อเน้นอารมณ์ให้ผู้อ่านได้ติดตามซึ่งเมื่อผู้อ่านแต่ละคนได้อ่านอาจจะมีคำตอบที่ไม่เหมือนกัน เช่น ท่านคิดว่ารักคืออะไร ผู้แต่งไม่ต้องการคำตอบแต่ต้องการให้ผู้อ่านได้คิดซึ่งคำตอบของแต่ละคนก็คิดถึงคำว่ารักแตกต่างกันไป

จากการศึกษางานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการใช้ภาพพจน์ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนช่วยทำให้ภาษาในงานเขียนไม่ซ้ำซากจำเจ เพราะมีภาพพจน์ซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีชั้นเชิงชวนให้คิดทำให้อ่านได้ติดตามและเห็นภาพไปด้วย

จากการศึกษาด้านการใช้ภาษา ด้านการใช้คำ สำนวน และภาพพจน์ ในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ทั้งจากงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีพบว่า บินหลา สันกาลาคีรี เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อบรรยายเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ใช้สำนวนเดิมและสำนวนใหม่เพื่อแสดงชั้นเชิงทางภาษา และใช้ภาพพจน์เพื่อให้อ่านได้เห็นภาพของเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน

ตอนที่ 2 กลวิธีการแต่ง

จากการศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี
2. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทสารคดี

จากการศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามียุทธวิธีการแต่ง ดังนี้

1. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

จากการศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีกลวิธีการแต่ง ดังนี้

1.1 การเปิดเรื่อง เป็นจุดสำคัญมากในการเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน (ไพโรจน์ บุญประกอบ, 2539: 53)

1.1.1 เปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร

ตัวอย่างเรื่อง ปลาฉลามฟันหลอ ตอน โฉนแปรงสีฟันขนแมวหน้าจึงไม่ถูกใช้งาน

เราย้อนกลับไปวันที่เจ้าชายน้อยอายุ 1 สัปดาห์ เขาถูกจากเตียงนอนซึ่งปูด้วยสาหร่ายทะเลหนานุ่ม ดวงตาใสแจ้ว มองทุกสิ่งรอบตัวอย่างตื่นตื่นใครรู้ ปลาแมวหัวแหลมซึ่งเป็นพระพี่เลี้ยงยิ้มอย่างเอ็นดู

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 26)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละครเพราะตัวละครคือ เจ้าชายและปลาแมวหัวแหลมมีการกระทำต่างๆคือ ตื่นขึ้นจากเตียง มองสิ่งรอบตัวด้วยความตื่นตื่น พี่เลี้ยงซึ่งเป็นปลาแมวหัวแหลมยิ้มด้วยความเอ็นดู

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน คืนนี้...ยายร้องไห้หมา

ยายเป่าตะเกียงวูบก่อนก้าวลงบันได หมาไทยตัวสีดำร้องอืดอาดกระดิกหางรับเข้ามาเล็มเลียเช่นเดียวกับที่เคยทำมาตลอด 4-5 ปี หมาขาวที่นอนห่างออกไปพลิกร่างอย่างอืดอาดแต่ไม่วายกระดิกหางให้ ยายก้มมองรางน้ำข้างที่ขอดลงก่อนเดินออกจากบ้านช้าๆ หมาทั้งคู่วิ่งเข้าเคียงประกบ ยายตบหัวตัวดำเบาๆ ส่งเสียงไล่อีกตัวให้กลับเข้าบ้านมันครางหึ่ง คอดก หางลู่อู่ตรงนั้น

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 41)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละครเพราะตัวละครคือ ยายและสุนัขมีการกระทำต่างๆคือ ยายเป่าตะเกียงแล้วเดินลงบันไดมาพบกับสุนัขสีดำที่เข้า

มาตลอดเลยยาย ส่วนสุนัขสีขาวขยับตัวช้าๆพร้อมกับกระดิกหาง ยายก็มุดวางน้ำข้าวแล้วเดินออก
จากบ้านพร้อมกับหมาสีดำและไล่สุนัขอีกตัวเข้าบ้าน

ตัวอย่างเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน ขุนพลพายัพ

ลมร้อนโถมจนเหนอะเหนียวไปทั้งตัว ชีระพลคืบน้ำแข็งสองสามก้อนหย่อนลง
ในแก้วเบื่องหน้ามนต์ เมืองเหนือ หมุนเกลียวฝาวาดสุรากลวงทองรินลงไปก่อนแก้วตบตามด้วย
โซดา (ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 125)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละครเพราะตัว
ละครคือ ชีระพลและมนต์ เมืองเหนือ มีการกระทำต่างๆคือ ตัวละครทั้ง 2 ตัว กำลังดื่มสุราโดย
ชีระพลเป็นคนคืบน้ำแข็ง รินสุรา และโซดาใส่ลงในแก้วของมนต์ เมืองเหนือ

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งเปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร ซึ่ง
เป็นการบรรยายการกระทำและกิริยาท่าทางของตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของตัวละครก่อนที่
จะนำผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่อง

1.1.2 เปิดเรื่องด้วยการพรรณานบุคลิกลักษณะตัวละครเอก หรือบรรยายฉากและ บรรยากาศ หรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน สิที่แปดของรุ่งกินน้ำ

การมีเด็กชื่อเอาแต่ใจอยู่ร่วมบ้านเป็นเรื่องน่าเหน็ดเหนื่อยใจเอามากๆ แต่ถึงอย่างไร
ก็ยังเหนื่อยน้อยกว่าการมีเจ้าหญิงที่เอาแต่พระทัยอยู่ร่วมชายคา

(เจ้าหญิง, 2548: 67)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการพรรณานถึงบุคลิกลักษณะตัวละครเอก คือ
เจ้าหญิง ซึ่งมีลักษณะนิสัยเด่นคือ เป็นคนที่เอาแต่ใจตัวเอง

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน พราย

เมฆปลายฟ้าเดือนห้าเบาบางนัก จันทร์จึงทอดวงกระจ่างใส ขยับนวลแสงสว่างมา
ทักทาย แลระรานความสลัวในห้อง

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 23)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศว่าบนท้องฟ้ามี
เมฆน้อย แต่ก็ได้แสงสว่างของดวงจันทร์ทำให้ห้องสว่างขึ้นมาเล็กน้อย

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน คิดถึงทุกปี

พ่อตายในวันที่ดอกตาเบญจ่าบานเป็นวันแรกของปี ผมยังจำยิ้มก่อนดวงตาจะหรี
หลับ เส้นผมพ่อขาวเช่นเดียวกับคิ้วกับหนวดเครา เช่นเดียวกับสีแค้นปลายกลีบดอกตาเบญจ่าที่ปลิว
เข้ามาทางหน้าต่าง

(คิดถึงทุกปี, 2548: 73)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสาน ไป
กับฉากและบรรยากาศว่าตัวละคร คือ พ่อของตัวละครเอก ก่อนที่จะเสียชีวิตพ่อของเขายิ้มแล้วค่อยๆ
หลับตาลง ผม คิ้ว และเคราของพ่อมีสีขาว ฉากและบรรยากาศ คือ ดอกตาเบญจ่าที่ปลิวเข้ามาทาง
หน้าต่างของห้อง

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาบุคลิกลักษณะตัวละครเอก
หรือบรรยายฉากและบรรยากาศหรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและ
บรรยากาศ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพทั้งฉาก บรรยากาศ และตัวละคร เมื่อเข้าสู่เนื้อเรื่องแล้วจะทำให้
รู้สึกมีอารมณ์ร่วมไปกับกับเรื่องราวต่างๆ ได้ง่าย

1.1.3 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ควรเป็นบทสนทนาที่นำผู้อ่านเข้าสู่เรื่อง ได้อย่างรวดเร็ว
เป็นการปลุกเร้าความสนใจของผู้อ่าน

ตัวอย่างเรื่อง ปลาฉลามฟันหลอ ตอน พระราชาแห่งเมืองฟงใหญ่

เจ้าชายตอบอย่างมั่นใจ “วันนั้นผมไปไม่ถึงอาณาจักรกันเปรี้ยวอะไรนั่นหรือกษัตริย์ และไม่ได้หาอะไรกินกลางทางด้วยเพราะคชขาวห่อไป”

พระราชาทรงลูบอุระ ถอนพระทัยเอื๊อก พระราชาสรวลเสียคัง

“เธอนี่ละน้ำ จี๋ใจเสาะเป็นปลาฉิวอยู่เรื่อย” แล้วหันไปทางเก้าผู้เฒ่า “ได้ยินอย่างนี้ ผมก็ใจคอดีขึ้นหน่อยที่อย่างน้อยลูกก็ไม่ได้คิด ไรคร้ายต่างแดน”

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2547: 74)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ย่อหน้าแรกเป็นบทสนทนา ระหว่างเจ้าชายซึ่งตอบคำถามของพระราชาว่า “ได้ไปที่อาณาจักรกันเปรี้ยวมาและไม่ได้แวะกินอะไร กลางทาง และย่อหน้าที่สามเป็นบทสนทนาของพระราชาที่สนทนากับพระราชนิและเก้าผู้เฒ่า พระราชาพูดกับพระราชนิว่า อย่างกังวลและกลัวมากไปว่าเจ้าชายจะได้รับเชื้อโรคมมาจากที่อาณาจักร กันเปรี้ยว และพระราชาพูดแสดงความโล่งใจกับเก้าผู้เฒ่าที่เจ้าชายไม่ได้ไปที่อาณาจักรกันเปรี้ยวมา

ตัวอย่างเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน เพื่อนของ ‘ทรนง ศรีเชื้อ’

“ป๋มยังเรียนหนังสืออยู่หรือเปล่า” สุรินทร์เก็บข้อมูลไปเรื่อย

ไกรสรพยักหน้า “ครับ เรียนราม”

“มาเล่นหนังแบบนี้ ไม่กลัวเรียนไม่จบหรือไง”

เขาไม่ได้ตอบ ได้แต่ยิ้ม นักข่าวบันทึกเห็นความสุภาพของเด็กหนุ่มก็สายหัวพึมพำ “ทำไมมันไปคนละทางกับไอ้วัฒน์อย่างนี้วะ”

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 197)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาเป็นการสนทนาการระหว่างสุรินทร์ซึ่งเป็นนักข่าวบันทึกมาสัมภาษณ์ไกรสร (ป๋ม) ซึ่งเป็นดารานำในเรื่องของการเรียนและการทำงาน

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาเป็นการปลุกเร้าอารมณ์ให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องราวต่อไป และเป็นการนำผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่องได้อย่างรวดเร็วเพราะผู้อ่านจะทราบเรื่องราวคร่าวๆจากบทสนทนาที่เปิดเรื่อง

1.1.4 เปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม คำโปรยนั้นอาจมีความยาว 2-3 บรรทัด หรือเพียงประโยคเดียวก็ได้

ตัวอย่างเรื่อง ถิ่นคัมดวงอาทิตย์ ตอน แคร่(ร์)

ทนายมือคืออย่างโก่วเล็งเคยอุทรณ์แทนสุนัขป่าน่าสนใจ

(ถิ่นคัมดวงอาทิตย์, 2548: 107)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม ซึ่งเป็นประโยคสั้นๆ ชวนให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องราวต่อไปว่าทนายจะอุทรณ์แทนสุนัขป่าในเรื่องอะไร

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน เจ้าหญิงเสียงเศร้าแห่งดาวดวงที่สี่

อย่าว่าแต่ชาวบ้านร้านตลาดอย่างพวกเราเลย...แม้แต่พระราชาก็ไม่รู้ว่ามี
อวกาศนั้นมาอยู่ในมือเจ้าชายได้อย่างไร

(เจ้าหญิง, 2548: 37)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม ด้วยการเล่าเหตุการณ์ เพียงสั้นๆชวนให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องราวต่อไปว่านกอวกาศที่กล่าวถึงมีที่มาอย่างไร

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน ดาหามหวมก

กาลครั้งโน้น มีชายคนหนึ่งชื่อ—ดาหามหวมก นิทานของเขมเริ่มต้นเช่นนี้

(คิดถึงทุกปี, 2548: 112)

จากตัวอย่างเป็นการเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม ซึ่งเป็นประโยคสั้นๆ ชวนให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องต่อไปว่านิทานที่เขมจะเล่าโดยมีตัวละครชื่อดาหามหวมกมีเรื่องราวเป็นอย่างไร

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม เมื่อผู้อ่านได้อ่านตอนเปิดเรื่องทำให้ผู้อ่านอยากรู้เรื่องราวต่อไปว่าจะดำเนินไปอย่างไร

1.2 การดำเนินเรื่อง เป็นการสร้างปมปัญหา อุปสรรค หรือความขัดแย้ง เพิ่มความยุ่งยาก ซับซ้อนเร้าความสนใจชวนให้ติดตาม (ไพโรจน์ บุญประกอบ, 2539: 53)

1.2.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมใดเกิดขึ้นก่อนก็เขียนก่อน ตามลำดับก่อนหลัง

ตัวอย่างเรื่องย่อ ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน แม่ต้อง ไกลกันนิรันดร

เริ่มเรื่องด้วยอาการปวดท้องเพราะเป็นไส้ติ่งอักเสบ ตอนแรกเขากินยาแก้ปวด เพราะคิดว่าจะหายแต่เมื่อปวดจนแทบทนไม่ไหวเขาจึงต้องเรียกรถแท็กซี่ไปโรงพยาบาล ระหว่างการเดินทางไปโรงพยาบาลก็ต้องเจออุปสรรค คือ เจอกับกลุ่มผู้ประท้วงของพวกวิสาหกิจที่มาเรียกร้องขอขึ้นเงินเดือนกับรัฐบาลซึ่งประท้วงอยู่หน้าทำเนียบรัฐบาลทำให้รถติดมากและเขาก็ปวดท้องขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดเมื่อไปถึงโรงพยาบาล พยาบาลรีบพาเขาเข้าห้องผ่าตัด ฉีดยาชาพร้อมที่จะผ่าตัด แต่จู่ๆ ไฟก็เกิดดับขึ้นมา ไฟฉุกเฉินก็ไม่มีเพราะน้ำประปาไม่ไหลทั้งเมือง บอกให้ใครมาช่วยก็ไม่ได้ เพราะโทรศัพท์ถูกยก สาเหตุก็มาจากพวกที่ประท้วงขอขึ้นเงินเดือนอยู่หน้าทำเนียบ พยาบาลจึงจุดตะเกียงไส้เทียนจนผ่าตัดเสร็จ หลังจากนั้นเพื่อนๆ ก็พากันมาเยี่ยมที่โรงพยาบาล แต่ก็ไม่ได้สนใจ เขาสักเท่าไรเพราะมัวแต่คุยเรื่องไฟดับ น้ำไม่ไหล และโทรศัพท์ถูกยกเมื่อคืนกันอย่างเฮฮา

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 77)

ตัวอย่างเรื่องย่อ เจ้าหญิง ตอน แก้อีคนตรี

เริ่มเรื่องจากแก้อีไม้สี่เนื้อตัวหนึ่งถูกนำมาวางขายหน้าร้านใครผ่านไปผ่านมาต่างก็ชมว่าแก้อีตัวนี้สวย และผู้ที่ซื้อแก้อีตัวนี้ไปก็คือ คุณครูใหญ่ของโรงเรียนประจำเมือง ต่อมาเขาได้นำแก้อีที่ซื้อไปมาใช้เป็นแก้อีคนตรีให้เด็กนักเรียนได้เล่นกันทุกเย็น ช่วงแรกแก้อีสุนกสนานไปกับเสียงเพลงด้วยแต่พอเพลงหยุดแก้อีถูกกระแทกโดยการนั่งลงแรงๆของเด็กนักเรียน แก้อีต้องเจอกับเหตุการณ์แบบนี้ทุกวัน หลังจากนั้นแก้อีก็เกรงไม่ยอมให้ใครนั่งบนตัวมันง่าย ๆ อีกต่อไป เวลาใครที่จะมานั่งมันจะพบบาดแผลของตัวเองเพื่อให้คนที่มานั่งเสียหลักล้มลง หรือบางทีก็ยื่นขาแข็งของมันไปขัดขาผู้อื่น หรือไม้กั้นตะปู้ขึ้นมาเกี่ยวกันทำให้ทุกคนคิดว่ามันคือแก้อีแห่งความวิบัติ แก้อีจึงถูกโยนออกไปทิ้งในกองขยะนอกโรงเรียน สุดท้ายก็มีเด็กหญิงที่เคยถูกคัดออกคนแรกๆ ของการเล่นแก้อีคนตรีเป็นเด็กยากจนได้เก็บแก้อีตัวนี้กลับบ้านไปปรับปรุงทำความสะอาด และเด็กหญิงก็ใช้แก้อีตัว

นี้อย่างทะนุถนอม และใช้นั่งร้องเพลงตลอดมา เก้าอี้คิดว่าถ้าเจ้าหญิงของมันยังนั่งอยู่ตรงนี้ มันก็คือเก้าอี้คนตรีที่แท้จริง

(เจ้าหญิง, 2548: 57)

จากตัวอย่างเรื่องย่อข้างต้นผู้แต่งดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา คือ เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจนถึงเหตุการณ์สุดท้ายตามลำดับซึ่งเป็นการเล่าเรื่องแบบง่าย ไม่วกวน หรือไม่มีการตัดฉากไปมา ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย

1.2.2 ดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ ผู้เขียนจะเล่าเรื่องที่เกิดในที่หนึ่งจนสิ้นกระแสความแล้วจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในอีกที่หนึ่ง

ตัวอย่างเรื่องย่อ ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน ขนส่งชีวิต

เรื่องดวงจันทร์ที่จากไป ผู้แต่งได้แบ่งเรื่องเป็น 3 ภาค คือ ภาคที่ 1 แบ่งเป็นตอนที่ 1-22 ภาคที่ 2 แบ่งเป็นตอนที่ 23-25 และภาค 3 แบ่งเป็นตอนที่ 26-34 ซึ่งแต่ละตอนมีการเล่าเรื่องกลับไปกลับมามากกว่า 1 ครั้ง และแต่ละตอนจะมีหมายเลขกำกับอยู่ ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างภาคที่ 1 ตอนที่ 3 ขนส่งชีวิต ตัวอย่างดังนี้

ช่วงที่ 1 เหตุการณ์ที่เวทีประกวดร้องเพลง น้ำผึ้งได้ไปประกวดร้องเพลงแต่นักจัดรายการวิทยุซึ่งเป็นพิธีกรของงานมาบอกน้ำผึ้งว่าไม่สามารถให้ประกวดได้ เพราะถ้าน้ำผึ้งขึ้นประกวดผู้ปกครองคนอื่นๆจะพาลูกหลานที่มาประกวดกลับบ้านหมด เพราะแข่งไปก็รู้ว่ายังไม่น้ำผึ้งก็ได้ที่ 1 อยู่แล้วทำให้ในวันพรุ่งนี้คนที่บ้านของน้ำผึ้งทุกคนต้องอดข้าวเพราะไม่ได้เงินจากการประกวด

ช่วงที่ 2 เหตุการณ์ขณะนั่งอยู่บนรถยนต์ซึ่งกำลังแล่น สลักจิตรน้องสาวพุ่มพวงเรียกให้พุ่มพวงรู้สึกตัวเพราะอยู่ๆพุ่มพวงก็ร้องไห้เนื่องจากคิดถึงความอดอยากเมื่อครั้งยังเป็นเด็ก ซึ่งต่อมาเพลงโลกของผึ้งที่แต่งมาจากชีวิตของพุ่มพวงก็สามารถสะกดความรู้สึกผู้ฟังได้เพราะพุ่มพวงร้องออกมาจากความรู้สึกของตัวเอง

ช่วงที่ 3 เหตุการณ์ที่บ้านนอก วันที่น้ำผึ้งไม่ได้ประกวดร้องเพลงทำให้ทุกอย่างในบ้านแย่งเพราะพ่อทะเลาะกับแม่ออกจากบ้าน ไปอีกคนทำให้น้ำผึ้งต้องเลิกเรียนหนังสือเพื่อเสียสละให้น้องๆได้เรียนหนังสือแทน ส่วนน้ำผึ้งก็ต้องหันมาช่วยแม่ทำงานตัดอ้อย

ช่วงที่ 4 เหตุการณ์ขณะนั่งอยู่บนรถยนต์ซึ่งกำลังแล่น สลักจิตรส่งผ้าเช็ดหน้าให้พร้อมกับถามว่าพุ่มพวงเป็นอะไรไปหรือเปล่าแต่พุ่มพวงไม่ตอบ กลับตัดบทพูดถึงเรื่องคิวงานว่ามีที่ไหนอีกบ้าง เมื่อรู้ว่าคิวงานเธอจึงคิดว่าจะพักผ่อนด้วยการเล่นไพ่

ช่วงที่ 5 เหตุการณ์ที่บ้านนอก อำนาจซึ่งเป็นพี่ชายของน้ำผึ้งชวนกันไปร้องเพลงที่กรุงเทพฯ เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ เขาเดินทางสำนักงานวงดนตรีอยู่นานจนในที่สุดก็เจอกับป้าวงดนตรีที่เล่นตัวอักษรอ่อนช้อยทำให้คนที่อ่านหนังสือไม่ออกอย่างทั้ง 2 คนก็พอจะรู้ว่านี่คือวงลูกทุ่ง พร้อมกับเห็นรูปนักร้อง ดวง สุริยา พวกเขาดีใจมากคิดว่ารอดตายแล้ว

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 38)

ตัวอย่างเรื่องย่อ ฉันคือดวงอาทิตย์ ตอน คินนี่...ยายร้องให้หมา

เรื่อง ฉันคือดวงอาทิตย์ ตอน คินนี่...ยายร้องให้หมา ผู้แต่งได้แบ่งเรื่องเป็น 5 ช่วง แต่ละช่วงจะมีหมายเลขกำกับอยู่ ตัวอย่างดังนี้

ช่วงที่ 1 เหตุการณ์ที่บ้านของยาย ยายเลี้ยงสุนัขไว้ 2 ตัว ตัวแรกชื่อ ไอ้เผือก สีดำ มีนิสัยไม่ชอบเห่าแต่กัดเก่ง ส่วนตัวที่สองชื่อ ไอ้เมฆ สีขาว มีนิสัยชอบเห่าหอน

ช่วงที่ 2 เหตุการณ์ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเรียกคนในหมู่บ้านรวมทั้งยายด้วยมาประชุมกันเพื่อหาวิธีป้องกันสุนัขของยายไม่ให้ออกมาเล่นพานในวันที่นักศึกษากลับมาสร้างศาลาให้เสร็จ หลังจากที่ไอ้เผือกหมาของยายกระโดดกัดหัวหน้านักศึกษาที่มาสร้างศาลาเมื่อหลายวันก่อน

ช่วงที่ 3 เหตุการณ์ที่บ้านของยาย เมื่อยายกลับบ้านบ้านก็เกิดความกังวลใจและนั่งครุ่นคิดไม่รู้จะทำอย่างไรกับหมาทั้ง 2 ตัว เพราะตอนที่ประชุมกันยังหาข้อสรุปไม่ได้

ช่วงที่ 4 เหตุการณ์ที่หมู่บ้านและที่บ้านของยาย นักศึกษาเดินทางมาถึงหมู่บ้าน และได้พักอยู่บ้านใกล้ๆกับบ้านของยาย และได้แวะมาหายายที่บ้าน โดยเอาตะกร้อครอบปากสุนัขติดตัวมาให้ยายไว้ใส่ปากหมาทั้ง 2 ตัวด้วย

ช่วงที่ 5 เหตุการณ์ที่บ้านของยาย มีคแล้วแต่ยายนอนไม่หลับเพราะเสียงงานเลี้ยงดังมาจากบ้านของพวกนักศึกษา ยายจึงเดินลงไปข้างล่างเห็นหมาทั้งสองตัวก็ยังไม่นอนเหมือนกัน รู้สึกสงสารที่มันต้องมาไล่ตะกร้อครอบปาก ยายได้แต่ลูบหัวหมาทั้งสองตัวและบอกให้มันอดทน และอย่าทำตะกร้อครอบปากของนักศึกษาขาดเพราะเขาเอามาพอดีกับจำนวนของพวกมัน

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 41)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ คือเล่าเรื่องที่เกิดในสถานที่แรกแล้วจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในอีกที่หนึ่งต่อ เล่าสลับไปมาทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกตื่นเต้น อยากรู้เหตุการณ์ต่อไปว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป

1.2.3 การเล่าเรื่อง หมายถึง วิธีการที่ผู้เขียนเลือกแสดงเรื่องราวจากมุมใดมุมหนึ่ง จากการศึกษางานเขียนประเภทบันเทิงคดีของบินหลา สันกาลาศีรี พบว่ามีกลวิธีในการเล่าเรื่อง ดังนี้

1.2.3.1 ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง อาจเป็นตัวเอกหรือตัวประกอบ

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน ฉันทิมดวงอาทิตย์

ฉันชะงักทำ ยืนชั่งใจอยู่ชั่วครู่ แต่หลังจากเหลือบลงดูนาฬิกาก็ต้องเลิกความคิดที่จะกลับไปที่พักเพื่อรดน้ำให้ต้นมะลิ ด้วยว่าการเสียเวลาครั้งนี้อาจทำให้ฉันต้องเสี่ยงกับการตอกบัตรเข้างานหลังเวลา ไซ้เพียงแต่เท่านั้นประวัติต่างพร้อมจะส่งผลให้คะแนนความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานของทีมเราต้องลดลง ความเหนื่อยยากที่ฉันและเพื่อน ๆ อดส่ำห้ำทำมาทั้งปีอาจสูญเปล่าถึงขั้นพลาดรางวัลจากบริษัทไปเลยก็ได้

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 89)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าเรื่องโดยตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ตัวละครที่เล่าเรื่องนี้ คือตัวละครเอกเป็นผู้ชาย อาชีพพนักงานขาย ใช้สรรพนามแทนตัวเองในการเล่าเรื่องว่า ฉัน

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน คิดถึงทุกปี

ผมไม่เคยรื้อค้นของส่วนตัวของพ่อเลย พลิกดูจึงเข้าใจว่าทำไมพ่อถึงเรียกกล่องเพราะที่แทรกคั่นอยู่เกือบทุกหน้าของหนังสือคือ โปสการ์ดจำนวนนับร้อยแผ่น ผมหยิบบางแผ่นออกมาอ่านพบว่ามันมาจากเพื่อนหลายต่อหลายคนของพ่อมาจากหลายประเทศหลายทิศทาง และหลายเวลาตั้งแต่เมื่อหลายสิบปีที่แล้วจนถึงเมื่อไม่กี่เดือนก่อนนี้และหลายแผ่นก็ผมนั่นแหละที่เป็นคนหยิบจากตู้ไปรษณีย์หน้าบ้านมาให้พ่อ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 75)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าเรื่องโดยตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ตัวละครที่เล่าเรื่องนี้ คือ ตัวละครเอกเป็นผู้ชาย ใช้สรรพนามแทนตัวเองในการเล่าเรื่องว่า ผม

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าเรื่องแบบตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องทำให้ผู้อ่านไม่รู้สึกลึกเหมือนที่กำลังอ่านหนังสือ แต่เหมือนตัวละครกำลังเล่าเรื่องต่างๆให้ผู้ฟังฟังด้วยตัวเอง

1.2.3.2 ผู้เขียนเป็นผู้เล่า กลวิธีนี้แบ่งย่อยได้อีก 2 ชนิด คือ

1) ผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้ง กล่าวคือ รู้และสามารถบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทุกตัว รู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน สีที่แปดของรุ้งกินน้ำ

ถึงวันนี้เจ้าหญิงยังคงไปและกลับพระราชวังทั้งสองฝั่งมิได้ทั้งห่างฝั่ง ไหนตั้งคำขู้อย่างคุกคามให้ไปเล่นเป็นหมิวัวขาดและไม่ยอมกินผักเหมือนเดิม พุดตรงๆก็คือสำหรับบางเรื่องแล้วก็ยังเอาแต่พระทัยนั้นแหละ แต่ก็น่าแปลกว่าหลายวันมานี้เจ้าหญิงมิได้รับเฝ้าพระบิดา พระมารดาเรื่องรู้อย่างที่เคยเป็นมา ผมยืนยันได้ว่าหลายวันแล้วที่เดียวแต่พระราชารวมทั้งพระราชินี ไม่ได้เฉลียวพระทัยในความเปลี่ยนแปลงนี้เลย

(เจ้าหญิง, 2548: 78)

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน คินนี้...ยายร้องไห้หมา

วันรุ่งขึ้น ก่อนพวกเขาจะกลับกันกำลังอำลาชาวบ้านอยู่ดีๆ ใต้เท้าหมาของยายก็กระโดดจับหัวหน้านักศึกษาเอาเข้าเต็มเจี้ยว แวดตาตระหนกของพวกเราไม่ผิดกับของยายของผู้ใหญ่ และชาวบ้านอีกหลายคน ใต้เท้าถูกตึงจนกระเจิดเจิง ยายไม่กล้าห้ามปรามเพราะเห็นว่ามันผิวยาวแรง แต่ยายคิดว่าถ้ามีเวลาอีกสักหน่อยคงจะทำความคุ้นเคยกับหมาแถวนี้ได้ไม่ยาก น่าเสียดายที่พวกเขาต้องรีบกลับไปเรียนหนังสือกัน

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 44)

ตัวอย่างเรื่อง ปลาฉลามฟินหลอ ตอน ความแตกต่างระหว่าง “ฟ.ฟิน” กับ “ฟ.ฟิน”

ฉลามน้อยสู้จนเหนื่อยอ่อน กัดซ้ายกัดขวาจนขากรรไกรค้าง แต่จะเข้หมุนกันเข้ามาไม่มีหมด ไม่ใช่แค่ลิบแต่เป็นร้อย ฉลามน้อยเหลือกรอบกายไม่มีพระราชินี ไม่มีพระราชินี มีแต่พระองค์ผู้เพียงลำพัง โดยไม่รู้ตัวทั้งที่ยังหลับ น้ำตาของฉลามน้อยรินไหล และ... โดยไม่รู้ตัว ทั้งที่ยังหลับ ฟินน้อยๆ ก็หลุดออกมาอีก 3 ซี่...

(ปลาฉลามฟินหลอ, 2548: 36)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้ง ผู้แต่งเป็นผู้ที่รู้ทุกอย่างในเรื่องสามารถเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างชัดเจนรวมถึงรู้ความรู้สึกของตัวละครทุกตัวด้วย

2) ผู้เขียนเล่าเรื่อง โดยยังรู้จักใจของตัวละครเพียงตัวเดียว เหตุการณ์ทั้งหลายในเรื่องตัวละครตัวนี้รู้เท่านั้น ผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องราวจากสายตาของตัวละครนี้

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน นักเดินทางผู้ยิ่งใหญ่

“นี่คือความรอบคอบ” ลูกปลาน้อยพึมพำขณะมองเงาในกระจก กุ้งเป็นสัตว์ที่มีผิวหนังอ่อนนุ่ม แต่เหตุที่กุ้งว่ายน้ำไปไหนมาไหนอย่างมั่นใจเพราะมันมีเปลือกเกราะอ่อนสวมทับไว้อีกชั้นหนึ่ง ทันทีที่สรุปได้ดังนั้น ลูกปลาก็วิ่งเด่นจนสามารถหาเปลือกกุ้งขนาดสมส่วนกับตัวมาจนได้ เขาลองสวมแล้วต้องกระจกดูน้ำหนักของเปลือกเกราะแทบจะไม่เป็นภาระเพิ่มแต่อย่างไรเลย นอกจากจะไม่ลดทอนความปราดเปรียวแล้วยังเสริม

ความสง่าให้อีกด้วย สำคัญกว่านั้นคือการให้ความมั่นใจ แต่ก็นั่นแหละ การมีวาระเวลาเสียเพราะก็ทำให้เขาต้องเสียเวลาไปเล็กน้อย ลูกปลาน้อยจึงเลื่อนกำหนดการเดินทางออกไปเป็นวันรุ่งขึ้นและต้องเลื่อนออกไปเรื่อยๆ โดยไม่มีกำหนดเพราะความกลัวที่คิดว่าถ้าออกเดินทางแล้วจะไม่ได้กลับมา จึงเตรียมความพร้อมโดยไม่เสร็จสิ้นเสียที

(เจ้าหญิง, 2548: 89)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนเล่าเรื่องโดยยังรู้จักใจของตัวละครเพียงตัวเดียว คือ ตัวละครเอกซึ่งเป็นลูกปลา ผู้แต่งรู้เรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับลูกปลาแม้กระทั่งความคิดและความรู้สึกทั้งหมด ผู้แต่งจะไม่ทราบความรู้สึกนึกคิดของตัวละครตัวอื่นเลย

1.2.3.3 เล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม คือ การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องตั้งแต่ 2 วิธีขึ้นไปในเรื่องเดียวกัน

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน นครคนดี

เรื่องคิดถึงทุกปี ตอน นครคนดี ผู้แต่งแบ่งเป็น 9 ช่วง แต่ละช่วงจะเล่าสลับไปมาระหว่างกลวิธีที่ 2 คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าใช้ตัว Q: เป็นสัญลักษณ์ และกลวิธีที่ 1 คือ ตัวละครเป็นผู้เล่าใช้ตัว A: เป็นสัญลักษณ์ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างโดยย่อเพียงบางส่วน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Q: โปสการ์ดซึ่งเคยรับจากน้องมาจากทุกทิศทั่วโลก น้องเขียนสนุกเพราะรวมมุขและใช้ไม้อื่น แต่แผ่นที่ส่งจากนครคนดี น้องเขียนแปลกๆ

A: ราชาคคนที่ฉันเจอเมื่อเช้ามืด กับราชาที่ออฟฟิศเปลี่ยนไปยังกะคนละคน เสื้อผ้าเขายังเป็นชุดเก่า หน้ายังดำและฟันยังขาวอย่างเคยเห็นแต่ที่เปลี่ยนคือท่าทาง

(คิดถึงทุกปี, 2548: 35)

จากตัวอย่างข้างต้นเล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม คือกลวิธีที่ 2 คือผู้แต่งเป็นผู้เล่า และกลวิธีที่ 1 คือ ตัวละครเป็นผู้เล่า ทำให้ผู้อ่านได้อ่านเรื่องราวผ่านตัวผู้แต่งเองและผ่านตัวละครที่ได้ไปเผชิญเหตุการณ์ต่างๆมาด้วยตนเอง

1.3 การปิดเรื่อง ตอนจบมักจะทำให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหา การปิดเรื่องสรุปได้กว้างๆเป็น 2 แบบ คือ

1.3.1 จบแบบธรรมดา เป็นการจบตามความคาดหมายของผู้อ่าน

ตัวอย่างเรื่องย่อ ฉันทน์คัมดวงอาทิตย์ ตอน ฝันสี่เทา

ชายคนหนึ่งแต่งตัวมอซอและดูยากจน นอนอยู่ที่ริมน้ำ เมื่อตื่นขึ้นมาก็พบกับผู้คนมากมายที่อยู่รอบตัวเขา เขาคิดว่าเขาอาจจะได้ไมตรีจากคนในสังคมเหล่านี้บ้าง แต่ผู้คนเหล่านั้นมองเขาด้วยสายตาที่หวาดระแวง ไม่เป็นมิตรกับเขาเลย ตอนเย็นขณะที่เขาเดินลงจากรถไฟ มีรถสามล้อถีบมาถามเขาว่าจะไปไหน ถ้าไปกับเขาไปหาโรงแรมพักจะได้ขึ้นรถฟรีแต่ต้องหาผู้หญิงไปนอนด้วย ชายคนนี้ก็จึงตอบปฏิเสธ เขาเลือกที่จะเดินไปเอง ระหว่างทางได้แวะซื้อข้าวเปล่าเพื่อจะมากินกับไก่ย่างที่เขานำติดตัวมาด้วยแต่แม่ค้าเห็นว่าไม่ยอมซื้อกับข้าวไปด้วยจึงไม่ขายให้

สุดท้ายเขานั่งลงเขี่ยกองทรายเอาดอกชงโคชุกลงไปกองทราย เขาคิดว่าถ้าคนอื่นเปิดใจไม่มองคนแต่ภายนอกเขาอาจจะได้เห็นสิ่งสวยงามในจิตใจเหมือนกับกองทรายที่ซ่อนดอกชงโคไว้

(ฉันทน์คัมดวงอาทิตย์, 2548: 69)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปิดเรื่องโดยจบเรื่องแบบธรรมดา เพราะสุดท้ายตัวละครเอกก็ยังไม่พบสิ่งที่ตนเองออกค้นหานั้นก็คือ มิตรไมตรีจากคนในสังคม

ตัวอย่างเรื่องย่อ คิดถึงทุกปี ตอน หัวใจนกปรอด

นกปรอดได้ถามนกนางแอ่นที่บินหนีหนาวมาว่าระหว่างที่บินมาเคยเห็นดอกฝ้ายทะเลบ้างไหมแต่นกนางแอ่นบอกว่าบินมาตั้งนานแล้วไม่เคยเห็นดอกฝ้ายทะเลและคิดว่าเรื่องดอกฝ้ายทะเลเป็นเรื่องของจินตนาการมากกว่าที่จะมีอยู่จริง นกปรอดจึงตัดสินใจบินออกเดินทางไปด้วยตนเองบินไปถึงท้องทะเลก็ยังไม่เห็นดอกฝ้ายทะเลซักที ระหว่างที่บินอยู่นั้นก็มีปลานกกระจอกว่ายน้ำกระโดดโชนอกของนกปรอดทำให้นกปรอดประหลาดใจมากถ้าเอาเรื่องนี้ไปเล่าให้ผู้อื่นฟังจะมีใครเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง คนอื่นต้องคิดว่ามันเป็นเรื่องในโลกแห่งจินตนาการเท่านั้นแต่ความจริงแล้วอะไรที่สวยงามมันก็อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงใบเดียวกับเรานี้แหละ นกปรอดใช้ความคิดอีกครั้งก่อนจะบินว่ายังมีสถานที่ไหนอีกไหมที่เป็นสถานที่หลบซ่อนของดอกฝ้ายทะเล นกปรอดบินมาไกลด้วยความสูงเหนือเมฆ เมื่อมองลงมาเบื้องล่างก็เห็นก้อนเมฆลอยสลับขาวเป็นๆอยู่ในทะเล และนั่นก็คือดอกฝ้ายทะเลที่นกปรอดตามถึง และมันก็มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย

(คิดถึงทุกปี, 2548: 17)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการปิดเรื่องโดยจบเรื่องแบบธรรมดา เพราะนกวรอกก็ไดพบกัดอกฝ้ายทะเลที่บินออกตามหามานาน ดอกฝ้ายทะเลก็คือ ก้อนเมฆที่นกวรอกบินผ่าน

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการจบแบบธรรมดา เรื่องราวดำเนินมาอย่างไรผู้อ่านก็สามารถรู้ได้ว่าจบแบบใด หรืออาจจะคลาดเคลื่อนไปจากที่คิดไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

1.3.2 จบแบบพลิกความคาดหมาย เป็นการจบให้ผู้อ่านรู้สึกผิดคาด แต่ก็ต้องทำให้ผู้อ่านยอมรับได้ว่าเรื่องอาจจะลงเอยแบบนี้

ตัวอย่างเรื่องย่อ เจ้าหญิง ตอน ชายเดี่ยวขายแห่งภูเขาภาคเหนือ

ผู้ชายคนหนึ่งอยู่เพียงลำพังบนภูเขาภาคเหนือ วันหนึ่งเขาจำได้ว่าในอีกไม่กี่วันข้างหน้าจะเป็นวันเกิดของหลานสาว เขาจึงคิดที่จะเดินทางไปหาหลานสาวและครอบครัวทางภาคใต้ ก่อนออกเดินทางเขาเก็บฝักด้อยตั้งจำนวนหนึ่งใส่ห่อเดินทางไปด้วย ระหว่างที่เดินทางมีฝนตกลงมาเขาเอาฝักด้อยตั้งออกมาให้โคนฝักด้อยตั้งก็ระเบิดออกเมล็ดหล่นลงพื้น ระหว่างนั้นชายเดี่ยวนั่งลงรอให้เมล็ดด้อยตั้งที่หล่นลงพื้นดินงอกเป็นต้นใหม่ ผลิดอกใหม่ และผลิฝักใหม่ จากนั้นเขาก็ได้เก็บฝักด้อยตั้งแล้วออกเดินทางต่อ วันต่อๆมาระหว่างเดินทางที่มีฝนตกเขาจะทำวิธีเดิมๆไปตลอดทาง ในที่สุดเขาก็เดินทางมาถึงบ้านของครอบครัวทางภาคใต้ และได้เจอกับหลานสาวที่ตอนนี้โตเป็นสาวแล้ว เขาได้อาฝักด้อยตั้งมาฝากหลานสาวด้วย

จากเรื่องย่อข้างต้นถ้าผู้อ่านได้มาถึงตอนสุดท้ายก็จะคิดว่าชายเดี่ยวยจะต้องอยู่กับครอบครัวที่ภาคใต้ตลอดไป แต่ผู้แต่งก็เฉลยว่าชายเดี่ยวยก็ไม่ได้อยู่กับครอบครัว เขาเดินทางกลับไปยังภูเขาภาคเหนือ แต่หลังจากนั้นเขาก็ไม่เคยเดี่ยวยอีกเลยเพราะหลานสาวและครอบครัวจะเดินทางมาทุกๆปีตามเส้นทางที่ชายเดี่ยวยได้ปลูกต้นด้อยตั้งไว้ตอนที่เดินทางคราวก่อน

(เจ้าหญิง, 2548: 17)

ตัวอย่างเรื่องย่อ คิดถึงทุกปี ตอน งามอน

นายพรานคนหนึ่งชื่อ พระชูหมื่อ เขาเล่าว่าปู่ของเขาซึ่งเป็นพรานเหมือนกันเคยบอกเขาว่าเป็นพรานจะยิงอะไรก็ได้แต่ห้ามยิงช้างเพราะมันจะบาปมาก วันหนึ่งพ่อนายของพระชูหมื่อ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจทำอาชีพไม่สุจริต เช่น ค้าอาวุธเถื่อน ตัดไม้ผิดกฎหมาย พ่อนายสั่งให้พระชูหมื่อไปฆ่าช้างที่ชื่องามอนเพื่อเอางาของมัน แต่ช้างงามอนเป็นช้างที่พระชูหมื่อเลี้ยงมาตั้งแต่มันยังเล็กทำให้

เขารักและผูกพันกับมันมาก ตอนแรกเขาบอกเพื่อนชายไปว่าไม่อยากทำเลยแต่เมื่อเพื่อนชายบอกว่าถึง
 พะชูหมื่อไม่ทำเขาก็จะให้คนอื่นมาช่างงานอนอยู่ดี สุดท้ายพะชูหมื่อก็รับปากเพื่อนชายว่าจะทำเอง
 เรื่องดำเนินมาถึงตอนนี้ ผู้แต่งบรรยายบรรยากาศให้ผู้อ่านคิดว่าพะชูหมื่อกำลังจะ
 มาช่าง และเฉลยว่าที่มานั้นไม่ใช่ช่าง ตัวอย่างข้อความที่ว่า

ฉันข่มใจให้เย็นยิ่งขึ้น พรางตัวนั่งในชัยภูมิเหมาะ ฉันรอกระทั่งปลายพอนงาสีขาว
 ค่อยๆ โผล่จากดงไม้ นวลของมันสว่างเจิดในป่าสีทึมและฟ้าสีทอง ช่างงานช่างงามอย่างภาพนิมิต ฉัน
 ค่อยๆ ยกปืนขึ้นประทับไหล่ วาดไปยังเป้าหมายและรอคอย แรกนั้นฉันจับเป้าที่ท้องอ้วน โตแต่ก็
 เปลี่ยนใจไม่อยากให้ทรมานเล็งที่หัวกลมพองแทน พริบตา นิ้วเกือบกระตุกเมื่องางอนหันมา
 ทางฉัน มันหันอย่างช้าๆ จ้องสบตา ดวงตากล้าดังมีรอยยิ้ม มันยิ้ม ฉันหนีหน้าไม่สบตามัน ขึ้นมือไว้
 ไม่ให้สั่นแล้วลั่นไก -ปัง- เสียงกังวานสะท้านป่า ชั่วชีวิตฉันไม่เคยเห็นช่างลี้มต่อหน้าซักที

สิ่งที่เห็นคือร่างอวบอ้วนของเป้าหมายทะเล็งพรวดกระเด็นตกจากเก้าอี้ ฉันโยนปืน
 วิ่งไปที่บ้านหลังใหญ่กลางป่าแฉนั้นตีประตูक्रमพรวดเข้าไปข้างใน ไม่มีปัญหา เพื่อนายนอนจม
 เลือดตายสนิทกระดูกกลางหน้าผากทำให้ฉันงุนงงใจ กวาดงาช้างนับสิบกิ่งที่วางไขว้เกลื่อน
 ห้องรับแขกลงกระสอบมัดปากแล้วโยนออกไปหิ้งางอนมันเองวงตัวด้รับอย่างชำนาญ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 32)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการจบแบบพลิกความคาดหมาย ผู้แต่งต้องการเล่าเรื่องให้
 ผู้อ่านคิดว่าต้องจบแบบธรรมดาตามความคาดหมายแต่เมื่ออ่านไปถึงตอนจบกลับไม่จบอย่างที่คิดไว้
 ตอนแรก ให้ความรู้สึกว่าจบแบบนี้ก็แปลกและสนุกไปอีกแบบ

จากการศึกษาวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีของบินหลา สันกาลา
 คีรี พบว่าการเปิดเรื่อง มีการเปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร เปิดเรื่องด้วยการ
 พรรณานาฏกติกลักษณะตัวละครเอก หรือบรรยายฉากและบรรยากาศ หรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัว
 ละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา และเปิดเรื่องด้วยการใช้คำ
 โปรงชวนติดตาม ด้านการดำเนินเรื่อง พบว่ามีการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและดำเนินเรื่องตาม
 สถานที่ที่เกิดเหตุ ส่วนการดำเนินเรื่องโดยการเล่าเรื่อง พบว่ามีการเล่าเรื่องโดยตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง
 เป็นผู้เล่าเรื่อง ผู้เขียนเป็นผู้เล่า ซึ่งมี 2 ชนิด คือ ผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้งและผู้เขียนเล่าเรื่องโดยหยั่งรู้
 จิตใจของตัวละครเพียงตัวเดียว และเล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม และการปิดเรื่องพบว่าการจบแบบ
 ธรรมดา และจบแบบพลิกความคาดหมาย

2. กลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทสารคดี

จากการศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามี
กลวิธีการแต่ง ดังนี้

2.1 ส่วนนำเรื่อง คือ ส่วนที่ผู้เขียนต้องจูงใจผู้อ่านให้ไปถึงเนื้อเรื่อง การเขียนนำเรื่องมีหลาย
วิธี (ถวัลย์ มาศจรัส, 2538: 32-38)

2.1.1 แบบสรุปเนื้อหา เป็นการเปิดเรื่องที่เน้นความสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดให้ย่อ
ด้วยข้อความที่สั้นกระชับ ชั่วๆ ให้ผู้อ่านอยากกรู้อยากเห็น

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน เสือภูเขา

ม้าที่เหมาะสมกับ พ.ศ.นี้จะมี แต่ไม่เรียกม้า เขาเรียกกันว่า “เสือ” เสือภูเขา...

(หลังอาน, 2548: 34)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบสรุปเนื้อหา เพราะเรื่องราวในตอนเสือ
ภูเขาเป็นการเล่าเรื่องของการเดินทางด้วยจักรยาน ซึ่งจักรยานที่พูดถึงคือ รุ่นเสือภูเขา ผู้แต่งอธิบาย
ลักษณะของจักรยานเสือภูเขาว่ามีหลายแบบหลายรุ่นและมีหลายราคาให้ได้ซื้อหากันขึ้นอยู่กับ
ความชอบของแต่ละคน ตัวอย่างส่วนนำเรื่องแบบสรุปเนื้อหาข้างต้นหมายถึงสมัยก่อนใช้ม้าซึ่งเป็น
สัตว์ในการเดินทางแต่ปัจจุบันใช้เสือแทน นั่นก็คือ จักรยานรุ่นเสือภูเขา

2.1.2 เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ การนำเนื้อเรื่องตอนที่สำคัญที่สุด เด่นที่สุด
มานำเรื่องเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน นาที่นั่น มันไม่ใช่เรื่อง “รองเท้า” แล้ว

บ่ายโมงตรงวันนั้น ผมยืนอย่างสุภาพ และมันคงตรงประตูเข้าหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ ยืนเท้าเปล่า...

(ทางกันดาร, 2545: 35)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญเพราะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้แต่ง ไปยื่นเท้าเปล่าอยู่น้ำประตูดงจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆตามมา คือ ทะเลาะกับเจ้าหน้าที่ของจดหมายเหตุแห่งชาติจนในที่สุดเรื่องราวก็จบลงด้วยความเข้าใจกัน

ตัวอย่างเรื่อง บินที่ละหลา ตอน บินไป-ชกไป

หนึ่งชั่วโมงที่เพิ่งผ่าน...ผมนั่งร้องไห้ สะอื้นของผู้ชายตัวโตไม่ใช่กิริยาเจริญตาผู้พบเห็น ผมจึงซ่อนตัวปล่อยน้ำตาจนสาใจและหยุดไหลไปเอง แต่โคตรดีใจเลยที่ร้องไห้

(บินที่ละหลา, 2548: 41)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้แต่งร้องไห้เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆตามมา คือ ผู้แต่งเป็นคนชอบอ่านหนังสือประเภทนิยายแล้วเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวทำให้ร้องไห้อยู่หลายครั้ง วันหนึ่งเขาต้องการเอาชนะหนังสือสักครั้งโดยการที่อ่านแล้วจะต้องไม่ร้องไห้ แต่สุดท้ายเขาก็ไม่สามารถเอาชนะหนังสือได้ร้องไห้ออกมาเหมือนเดิม

ตัวอย่างเรื่อง คิมทะเลสาบอาบทะเลทราย ตอน เวสป้า พาราดีสโซ

นั่งบัสจากแอมสเตอร์ดัมกลับจัมบูร์ ผมระทึกตึกตักเหมือนนักเรียนชั้น ม.6 ออกจากบ้านไปฟังผลสอบเอนทรานซ์ไม่มีผิด ผิดแต่ว่าฉันกำลังจะไปขึ้นรถไฟ ไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัย

(คิมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 149)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้แต่งที่กำลังจะเดินทางไปขึ้นรถไฟของประเทศอินเดียซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆตามมา คือ ผู้แต่งพบเจอคนมากมายที่สถานีรถไฟและตั้งต้นว่าจะมีชื่อได้ขึ้นรถไฟหรือไม่ เมื่อมีชื่อได้เดินทางไปขึ้นรถไฟแต่เขาก็ต้องหนักใจกับเตียงนอนชั้น 2 ของเขาที่ติดกับท่อแอร์แถมยังไม่ผ้าห่มและต้องทนกับความหวัดตลอดทั้งคืน

2.1.3 เปิดเรื่องโดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม มากล่าวนำเป็นที่นิยมกันพอสมควรเพราะคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน

ตัวอย่างเรื่อง หลังอ่าน ตอน เขามีผีเสื้อเป็นเพื่อน

“จะไม่มีใครต้องตายในเขตห้วยขาแข้ง ถ้ามีก็ต้องเป็นผม”

สืบ นาคะเสถียร

(หลังอ่าน, 2548: 177)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่อง โดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม ตัวอย่างข้างต้นเป็นคำพูดของ สืบ นาคะเสถียร ซึ่งเป็นผู้นุรักษ์ป่าห้วยขาแข้งว่าไม่ต้องการให้มีใครตายในป่าผืนนี้ถ้ามีขอเป็นตัวเอง เพื่อจะเข้าเรื่องและผู้แต่งได้เข้าไปพักอยู่ในป่าห้วยขาแข้งและได้ทราบเรื่องราวของสืบ นาคะเสถียรและความรู้ที่ได้รับการบอกกล่าวจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ตัวอย่างเรื่อง บินที่ละหลา ตอน แบก

คนเดินทางแบกเป้

คนแม่บ้านแบกพิน

คนเลี้ยงโคแบกถังนม

คนเล่าเรียนแบกตำรา

อุฐแบกแอก

มีแต่อุฐเท่านั้นเดินเพลินใจ

ไม่รับรู้ว่าลึงอยู่บนไหล่

เรียกว่าแอก

(บินที่ละหลา, 2548: 31)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่อง โดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลอนที่ผู้แต่งใช้เปิดเรื่อง โดยเป็นกลอนเกี่ยวกับการแบกลึงของต่างๆ เพื่อที่ผู้แต่งจะเข้าเรื่องของเป้ที่นักเดินทางใช้แบกกัน มีการอธิบายว่าเป้มีกี่แบบและควร จะเลือกเป้แบบใดให้เหมาะกับการเดินทาง

2.1.4 เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ โดยการนำประโยคสำคัญที่ปรากฏในเนื้อเรื่องมาขึ้นต้นหากว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่เด่นมากๆ เป็นประโยคที่จับใจ

ตัวอย่างเรื่อง รอยย่ำที่นำเราไป ตอน คำสัญญา

มันไม่ใช่รูปถ่ายที่สวยงามเลย เส้นขอบฟ้าออกจะเอียงๆด้วยซ้ำ

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 21)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ เพราะเป็น เรื่องที่ผู้แต่งเล่าถึงรูปถ่ายที่เขาถ่ายไว้ให้กับปูซึ่งเป็นชาวประมง แต่เขาก็ยังไม่ได้ส่งรูปใบนั้นให้ปู เพราะจู้เกียจ แต่เหตุผลที่เขาคอยหลอกตัวเองอยู่ตลอดเวลาคือรูปไม่สวยพอที่จะส่งให้ปู

ตัวอย่างเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน ดวงตาที่เปิด-ผย

ผมเชื่อว่าพวกเขาจะรู้อะไรมากกว่าที่บอก ดวงตาของเขาบอก บอกว่า...แต่ปากพูดไม่ได้

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 125)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ เพราะเป็น เรื่องที่ผู้แต่งเล่าว่าตอนเดินทางอยู่ในประเทศลาวด้วยการถีบจักรยานนั้นมีข่าวว่านักท่องเที่ยวที่ถีบ จักรยานถูกยิงทำให้เขาารู้สึกกลัวมากต้องการรู้ว่าข่าวที่ได้ยินมานั้นเป็นความจริงหรือไม่โดยการไป ถามเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งชาติลาวดูแต่คำตอบที่ได้รับกลับคลุมเครือขัดแย้งกับ สายตาของเขาที่บอกว่าจริง แต่ก็พอจะเข้าใจว่าเหตุที่เขาไม่ตอบแบบตรงๆนั้นเพราะไม่อยากจะเสีย ชื่อเสียงของประเทศ

2.1.5 เปิดเรื่องโดยใช้คำถาม เหมาะสำหรับการเขียนสารคดีที่ต้องการโน้มน้าวให้ผู้อ่าน เกิดความรู้สึกร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างเรื่อง ดั้มทะเลสาบอาบทะเลทราย ตอน บัญญัติ 10 สดางค์

ผมไม่พิศวาสคดีด้วยเหตุผลเดียวกับที่ทนกรุงเทพฯไม่ได้ กัลกัตาและบอมบ์เบย์ เป็นอีกสองดินแดนต้องห้าม นึกไม่ออกว่าจะเบียดเสียดอยู่กับคนจำนวนเมืองละกว่าสิบล้านได้ อย่างไร และจะทนไปทำไม

(ดั้มทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 77)

ตัวอย่างเรื่อง หลังอ่าน ตอน ผีนป่าตะวันตก

ในม่านมืดสองฟากทางนั้น ใครเล่ารู้ว่ามีดวงตาสะท้อนแสงไฟที่ลุ่มช่มช้อยอยู่

(หลังอ่าน, 2548: 170)

2.1.6 เปิดเรื่องโดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ เป็นการนำเอาเหตุการณ์ที่ผู้อ่านส่วนใหญ่เคยรับรู้มาก่อนแล้วมานำเรื่อง เพื่อที่จะโยงมาสู่เรื่องราวที่จะเขียนถึงในปัจจุบัน

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน มือ

การนำเงินหนึ่งหมื่นบาทไปฝากธนาคารวันนี้ รอจบครบหนึ่งปีมันงอกเงยขึ้นเพียงร้อยเจ็ดสิบห้าบาท...น้อยมากไม่ว่าจะเทียบกับผลตอบแทนจากธุรกิจอะไร อย่างว่าแต่บัตรเชิญของสถานกาสีโนตรงด่านแดนปอยเปต ระบุเพียงนำเงินหนึ่งหมื่นบาทเข้าไปในทีนั้นลูกค้าทุกคนจะได้รับชิปเป็นจำนวนหนึ่งหมื่นกับอีกสองร้อยบาททันทีไม่ต้องตั้งหน้ารอไปอีกสามร้อยหกสิบสี่วัน

(ทางกันดาร, 2545: 65)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนนำเรื่องแบบเปิดเรื่อง โดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบระหว่างเงินที่เพิ่มขึ้นจากการได้รับดอกเบี้ยจากการฝากเงินที่ธนาคารซึ่งต้องใช้เวลาเป็นปี กับการได้เงินเพิ่มขึ้นทันทีจากการแลกชิปเพื่อไปเล่นการพนัน ผู้แต่งต้องการให้เห็นความแตกต่างของการได้เงินที่เพิ่มขึ้นเหมือนกันแต่ต่างกันที่วิธีการและสถานที่

2.1.7 เปิดเรื่องด้วยการพรรณนา เป็นการเปิดเรื่องแบบเรียบง่ายและนิยมกันทั่วไป

ตัวอย่างเรื่อง รอยย่ำที่นำเราไป ตอน อังคอร์! ลุง

ที่ค้างอยู่ในกล่องคือ ภาพสุดท้ายของม้วนฟิล์ม, เป็นวันสุดท้ายของวัน ถ้าแคคสีแสดงอาบท้องฟ้า เรือน้อยหลายลำเล่นทแยงลำโขงข้ามอีกฟาก คลื่นดีเกลียวเป็นทางเหยียดยาวคล้ายดังลูกศรแล่นสวน สู่และจากหลวงพระบาง

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 105)

ตัวอย่างเรื่อง บินทีละหลา ตอน ความสำคัญของการตั้งรับ (๒)

โพลีเพล้เต็มทีตอนที่ผมถีบรถถึงวัดแห่งนั้น เจ้าอาวาสไม่อยู่ จัวน้อยลงเลไม่กล้าให้เข้าพักเป็นนานหลวงพ่ोजึงนั่งวอลโว่เก่าๆกลับมาเมื่อนั้นผมได้ใบอนุญาตให้นอนบนศาลาการเปรียญ

(บินทีละหลา, 2548: 79)

2.2 เนื้อเรื่อง การเลือกเนื้อเรื่องที่จะนำมาเขียนสารคดีนั้นจะต้องถ่วงถองอย่างรอบคอบว่าผู้อ่านอ่านจบแล้วจะได้สาระอะไรบ้าง (ถวัลย์ มาศจรัส, 2538: 32-38) ในการวิเคราะห์ส่วนเนื้อหาของกลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

สิริวรรณ นันทจันทุล (2549: 14-15) ได้กล่าวถึงย่อหน้าว่า “ย่อหน้า คือ ข้อความตอนหนึ่งๆซึ่งเรียบเรียงจากประโยคหลายประโยคต่อเนื่องกันเพื่อเสนอสาระสำคัญเพียงประการเดียว ย่อหน้าหนึ่งๆประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ”

2.2.1. ประโยคใจความสำคัญ คือ ประโยคที่สรุปสาระสำคัญหรือความคิดสำคัญของเนื้อหาในย่อหน้าไว้อย่างชัดเจน จากการศึกษาผู้วิจัยพบประโยคใจความสำคัญในงานเขียนประเภทสารคดี ดังนี้

1) **ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า** กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคแรกของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นๆที่ตามมาเป็นประโยคขยายความ

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน ทอมมี, อีธาน และเดนเชล วอชิงตัน

เดนเชลเป็นดาราคคนโปรดของผม โปรดพอกับคลินท์ ฮีตทู้ด, มอร์แกน ฟรีแมน, แดเนียลเดย์ ลูอิส, ฮาร์วี ไคเทิล, จอห์น มัลโควิทซ์ และสรวงษ์ ชาตรี

(ทางกันดาร, 2545: 81)

ตัวอย่างเรื่อง คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย ตอน เวสป่า พาราดีสโซ

บ้านเขามีฐานะดี แต่ถึงดีอย่างไร พระรามจិតก็เช่นเดียวกับอินเดียคนอื่นๆที่ไม่สามารถหาซื้อสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศได้ รัฐบาลตั้งกำแพงป้องกันการนำเข้าสินค้าทุกชนิด ทั้งกล้องถ่ายรูป นาฬิกาข้อมือ เสื้อ กางเกง ทุกอย่างที่คนไทยซื้อหากครอบครองไม่ว่าจะด้วยความจำเป็นหรือฟุ่มเฟือย

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 159)

ตัวอย่างเรื่อง บินทีละหลา ตอน คำนั้น

พ่อกับแม่เป็นชาวมุสลิม พุดให้แคบลงก็ต้องว่าเป็นชาวท่าแซะ คนหนึ่งอยู่ทุ่งน้ำผุด อีกคนอยู่รับร้อ สองหมู่บ้านห่างกันไกลตา แต่ไม่ไกลเกินตีนพาพ่อเดินไปหาแม่

(บินทีละหลา, 2548: 71)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ใจความสำคัญอยู่ต้นย่อหน้า เพราะผู้แต่งต้องการให้รู้ข้อความที่สำคัญก่อนแล้วจึงอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม

2) ประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า กล่าวคือ ประโยคใจความสำคัญอยู่ประโยคสุดท้ายของย่อหน้า ส่วนประโยคอื่นข้างต้นเป็นประโยคขยายความ

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน ผู้ชายกับ “ม้า”

แต่หลายคนที่รักจะควมม้า 2 ขามากกว่า สปีชีส์นั้นนับหน้าถือตาฮาร์เลย์ เดวิดสัน ว่าโด่งดังกว่าใคร ขับไปทางหรูหราก็มีฮอนด้า โกลด์วิง หรือบีเอ็มดับเบิลยู เป็นอาทิ แต่อย่างไรม้าเหล่านั้นก็ไม่ใช่ม้าตัวแรกของเรา

(หลังอาน, 2548: 24)

ตัวอย่างเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน เรื่องของเพื่อนและเพื่อน ขจี

เจ้าของเรือนเป็นชายร่างใหญ่ ไหล่หนา ขบว้ยเลยเกษียณ และเรือนผมเริ่ม
แซมสีดอกเลา ทว่าท่วงทีกระฉับกระเฉง แข็งแรง ผมทราบว่า **เขาเป็นอดีตนักงานขององค์การ
โทรศัพท์แห่งประเทศไทย นาม ‘นรา เขียวแก้ว’**

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 117)

ตัวอย่างเรื่อง รอยยิ้มที่นำเราไป ตอนเรื่องของ“เสตมป์” กับ “สแครบเบิล”

ถนนมีชัย กลางเมืองหนองคายเป็นละแวกจ่อแจ ด้วยอาณาด้านเหนือติดกับท่า
เสด็จแม่น้ำโขง สองฟากถนนเป็นอาคารพาณิชย์และย่านตลาด, ก่อนไปทางปลายถนน ด้าน
ตะวันออกมีเกสต์เฮาส์เล็กๆชื่อ สวัสดิ์ สวยและสะอาด

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 81)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ใจความสำคัญอยู่ที่ย่อหน้าเพราะผู้แต่ง
ต้องการอธิบายรายละเอียดต่างๆก่อนเพื่อให้ผู้อ่านได้คิดภาพตามแล้วจึงบอกว่าที่อธิบายนั้นคือสิ่งใด

2.2.2 ประโยคขยายความ คือ ประโยคหลายๆประโยคที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ข้อมูล
สนับสนุนหรือขยายความประโยคใจความสำคัญ จากการศึกษาผู้วิจัยพบประโยคขยายความในงาน
เขียนประเภทสารคดี ดังนี้

1) การใช้เหตุผล คือ ใช้ประโยคขยายความที่แสดงเหตุผลของเนื้อหาในประโยค
ใจความสำคัญ หรือประโยคขยายความที่แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดผล หรือประโยคขยายความที่
แสดงผลซึ่งเกิดจากสาเหตุนั้น

ตัวอย่างเรื่อง รอยยิ้มที่นำเราไป ตอน คิดถึงกิ่งหวาง

ผู้มาใหม่, เรียกได้ว่าเป็นหน่อเนื้อเชื้อแผ่นดินแท้ๆเพราะเกิดในบ้านหลังนี้เมื่อ
เดือนเศษที่ผ่านมา

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 96)

ตัวอย่างเรื่อง บินทีละหลา ตอน หน้าฝน...ถนนลื่น(โปรคระวังหัวใจตกไหล่
ทาง)

ผมคิดถึงเรื่องนี้ คิดมาตลอดตั้งแต่ก่อนลงมือเขียนบทแรกของ บิน-ที-ละ-หลา
ด้วยซ้ำ เพราะใครหลายคนในวัยเดียวกับผมเมื่อคราวโน้น มาปรึกษาว่า ทำอย่างไรจึงจะขออนุญาต
พ่อแม่ไปเที่ยวไกลบ้านแบบระหกระเหินหลายวันได้

(บินทีละหลา, 2548: 200)

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน วงล้อของมือและเท้า

ได้ดูบ้านพันไม้ นอกจากจะมีจักรยานแล้วยังมีท่อนไม้ใหญ่อีก 2 ท่อน
ข้าพเจ้าสนใจเพราะไม่เคยเห็นหน้าตาอย่างนี้มาก่อน

(หลังอาน, 2548: 57)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ขยายความแบบใช้เหตุผล เพราะผู้แต่งต้องการ
ให้ผู้อ่านทราบเหตุผลของเรื่องราวที่บรรยาย และเป็นการให้ความกระจ่างกับผู้อ่านด้วย

2) การบรรยายหรือให้รายละเอียด คือ ใช้ประโยชน์ขยายความที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม
ซึ่งเป็นรายละเอียดของเนื้อหาในประโยคใจความสำคัญ

ตัวอย่างเรื่อง ดิมทะเลสาบอาบทะเลทราย ตอน เวสป่า พาราดีสโซ

พิธีกรรมขึ้นรถไฟอินเดียอาจจะสลับซับซ้อน แม้ว่าคุณจะมีตั๋วชั้นพิเศษ(ราคา
แพงพิเศษ) อุ้งๆอยู่ในมือแล้วก็เชื่อว่าจะมีที่นั่งเสมอไป ชั้นแรกที่ต้องทำคือ ถอดดินสอ 2B...อ้อ...
ปากกาก็ได้ไปที่สถานีรถไฟ ขอแบบฟอร์มขึ้นรถ กรอกระบุที่หมายเลขเดินทาง วัน เวลา รายละเอียด
ส่วนตัว ทั้งชื่อ เพศ ศาสนา ฯลฯ พร้อมกับส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ แล้วก็ไปรอลุ้นระทึกว่าจะได้เดินทาง
หรือไม่

(ดิมทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 149)

ตัวอย่างเรื่อง หลังอ่าน ตอน How the North was Won

กลไกอีกอย่างของเสื่อภูเขา คือ เกียร์เสื่อภูเขาที่ทันสมัยมากๆจะมีถึง 24 เกียร์ คือจานโซ่หน้า 3 เกียร์ จานโซ่หลัง 8 เกียร์ แต่ระบบเกียร์พื้นฐานอันเป็นที่นิยมโดยทั่วไปมี 21 เกียร์ เท่านั้นคือจานหน้ามีเท่ากัน ส่วนจานหลังลดลงมาเหลือแค่ 7 เกียร์

(หลังอ่าน, 2548: 59)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ขยายความแบบการบรรยายหรือให้รายละเอียด ทำให้ผู้อ่านที่ได้ทราบถึงรายละเอียดของเรื่องราวที่กล่าวถึง เป็นการให้ความรู้กับผู้อ่านอีกแบบหนึ่ง

3) การใช้คำจำกัดความ คือ การใช้ประโยชน์ขยายความแสดงคำจำกัดความ หรือนิยามความหมายของคำหรือแนวคิดสำคัญของประโยคใจความสำคัญ

ตัวอย่างเรื่อง ดื่มน้ำทะเลสาบอบทะเลทราย ตอน บัญญัติ 10 สดางค์

ตลาดมืด...พจนานุกรมให้ความหมายของคำนี้ว่า... “ตลาดที่แอบซื้อขายกันลับๆโดยหลีกเลี่ยงข้อกำหนดที่ทางการได้วางไว้” แต่จากประสบการณ์ของผมไม่เคยเห็นตลาดมืดที่ไหนมีลักษณะเป็น ‘ตลาด’ สักที

(ดื่มน้ำทะเลสาบอบทะเลทราย, 2548: 82)

ตัวอย่างเรื่อง รอยยิ้มที่นำเราไป ตอน โหคนักหรือ? พายุ

ลูกเรียกแม่ของเขาว่า “แม่มน” ต่างจากคำ “แม่มุล” ที่รัฐบัญญัติเรียก มุนที่แปลว่า เป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วคน มุนที่หมายถึง ความพอกพูนอุดมสมบูรณ์ และมุนที่หมายถึง การประกาศว่า กูไม่เอาด้วยกับ ‘มุล’ ของมึง

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 75)

ตัวอย่างเรื่อง บินที่ละหลา ตอน หมาเห่าเครื่องบินลำที่มีนักเดินทางผู้ชำเติม
เศรษฐกิจของประเทศ

ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานไม่มีคำว่า “นักเดินทาง” มีแต่ “นักท่องเที่ยว”
ซึ่งอธิบายว่า “บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นเป็นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการ
ชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้”

(บินที่ละหลา, 2548: 210)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ขยายความแบบการใช้ความจำกัดความเพราะผู้
แต่งต้องการให้เรื่องราวที่กล่าวถึงมีความน่าเชื่อถือ ไม่ใช่เป็นการกล่าวขึ้นมალอยๆ

4) การยกตัวอย่าง คือ การใช้ประโยชน์ขยายความแสดงตัวอย่างของเนื้อหาใน
ประโยคใจความสำคัญนั้น

ตัวอย่างเรื่อง รอยยิ้มที่นำเราไป ตอน เรื่องของ “เสตมป์” กับ “สแครมเบิล”

นโยบายและสมการแปลกๆเกิดขึ้น เป็นต้นว่า

“เงิน คือ พระเจ้า, (เงิน=พระเจ้า)”

“นักท่องเที่ยวคือคนมีเงิน, (นักท่องเที่ยว=เงิน)”

ดังนั้น (ช.ต.พ) “ (นักท่องเที่ยว=พระเจ้า)”

(รอยยิ้มที่นำเราไป, 2548: 87)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยชน์ขยายความแบบการยกตัวอย่าง เพราะผู้แต่ง
ต้องการอธิบายเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพได้ง่าย

2.3 สรุปเรื่อง เป็นการเขียนเพื่อขมวดปมของเรื่องให้ยุติตรงเป้าหมายที่ต้องการตาม
จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2538: 32-38) จากการศึกษาผู้วิจัยพบประโยชน์ขยายความ
ในงานเขียนประเภทสารคดี ดังนี้

2.3.1 สรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ

ตัวอย่างเรื่อง คัมภีร์ทะเลสาบอาบทะเลทราย ตอน รอยย่ำที่นำเราไป

สมุดบันทึกยังคงเปิดกางอยู่บนโต๊ะ ไม่มีคำยืนยันว่าพรุ่งนี้จะไปไหน มีเพียงคำตอบที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ทะเลสาบและทะเลทรายนั่นเองที่ช่วยกันบรรเลงว่า...เดินทางลำพัง รู้จักโลกน้อยกว่าที่คิดรู้จักตัวเองมากกว่าที่ควร

(คัมภีร์ทะเลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 229)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ คือ หลังจากที่ยินหลา สันกาลาศิรี ได้เดินทางไปเที่ยวที่อินเดียเพียงลำพัง ตั้งแต่ถึงอินเดียในวันแรกถูกคนอินเดียหลอกเงินค่าท่องเที่ยวไปพักตามที่ต่างๆเกิดเหตุการณ์มากมาย สุดท้ายยินหลาก็สรุปว่าการออกเดินทางในครั้งนี้เขารู้จักสิ่งต่างๆน้อยกว่าที่เขารู้จักตนเอง

ตัวอย่างเรื่อง รอยย่ำที่นำเราไป ตอน คำสัญญา

ความจริงมันก็ไม่ใช่อะไรใหญ่โตถึงกับต้องเสร์ราโศกแต่อย่างใด ผมเชื่อว่าในที่สุด...วันนี้... ณ ที่ใดที่หนึ่งในกระท่อมริมทะเลหลังใหม่ของพวกเขา ครอบครัวของปูคงมีรูปถ่ายพ่อแม่ลูกรูปแรกประดับไว้แล้วโดยฝีมือใครสักคนที่แบกกล้องไปเจอพวกเขาทั้งใครคนนั้นสตั๊ดซื่อต่อความหมายของ “คำสัญญา” อย่างแท้จริง ปูอาจมีต้องรอผมต่างหากที่รอคอย

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 26)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ คือ ยินหลา สันกาลาศิรี ได้ให้คำสัญญาไว้กับปูว่าเขาจะส่งรูปถ่ายครอบครัวของปูมาให้เมื่อเขากลับกรุงเทพฯไปล้างรูปเรียบร้อยแล้ว แต่ความขี้เกียจทำให้ยินหลาไม่ได้ส่งรูปไปให้ปูซักที เขาจึงฝากรูปไปกับเพื่อนเพื่อไปให้ปูแต่เพื่อนบอกว่าไม่พบเพราะปูย้ายบ้านไปแล้ว ซึ่งสุดท้ายคนที่รอก็คงไม่ใช่ปู แต่เป็นยินหลาต่างหากที่ต้องรอให้รูปไปนั้นกับปู

2.3.2 สรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก

ตัวอย่างเรื่อง บินทีละหลา ตอน หน้าฝน...ถนนลื่น (โปรวะวังหัวใจตกไหล่ทาง)

“จงเดินทางอย่างสนุกสนานและระวังตัว อย่าลืมน้ำหน้าฝน ถนนลื่นด้วยความรัก และเชื่อมั่น...จากพ่อ”

“รวมทั้งเพื่อนๆของพ่อ”

(บินทีละหลา, 2548: 203)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสรุปให้เกิดความตระหนัก คือ เพื่อนของบินหลา สันกาลาคีรี มีลูกและเขาคิดว่าเมื่อลูกของเขาโตขึ้นเขาจะบอกลูกเขาว่า “จงเดินทาง” แต่เพื่อนคนหนึ่ง บอกว่าคำสอนของพ่อสั้นเกินไปจึงบอกข้อความข้างต้นเพิ่มเติมในการที่จะออกเดินทางด้วย

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน ผืนป่าตะวันตก

แค่ถนนเล็กๆยังสร้างหายนะได้ถึงเพียงนั้น...!! แล้วจะพูดไปทำไมว่า หากไร้ห้วย ขาแข็งอะไรจะเกิดขึ้น??

(หลังอาน, 2548: 176)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสรุปให้เกิดความตระหนัก คือ บินหลา สันกาลาคีรี ได้ ยกตัวอย่างหากมีการตัดถนนเชื่อมอำเภอคลองลาน กำแพงเพชร กับอุ้มผางจังหวัดตาก มันจะทำให้ ความสมบูรณ์ของพื้นที่อยู่อาศัยเหล่านี้กลายเป็นผืนป่าเล็กที่ต้องรอวันตายแล้วถ้าวันหนึ่งไม่มี ห้วยขาแข็งซึ่งเป็นป่าใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ประเทศไทยจะเป็นอย่างไร

จากการศึกษาทวิวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่า ส่วนนำเรื่องมีแบบสรุปเนื้อหา เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ เปิดเรื่องโดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวี นิพนธ์ หรือคำคม เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ เปิดเรื่องโดยใช้คำถาม เปิดเรื่องโดยยกเหตุการณ์ เปรียบเทียบ และเปิดเรื่องด้วยการพรรณนา ด้านเนื้อเรื่อง พบเนื้อเรื่องที่ประโยคใจความสำคัญอยู่ ตอนต้นย่อหน้า และประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า ส่วนประโยคขยายความพบแบบ การใช้ เหตุผล การบรรยายหรือให้รายละเอียด การใช้คำจำกัดความ และการยกตัวอย่าง และส่วนสรุปเรื่อง พบการสรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอและสรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก

ตอนที่ 3 แนวคิดที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี
2. แนวคิดในงานเขียนประเภทสารคดี

จากการศึกษาแนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีของ บินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีแนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

1.1 แนวคิดแสดงทัศนะ คือ ผู้เขียนมุ่งที่จะเสนอหรือแสดงทัศนะความเห็นต่อ ค่านิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ คุณธรรม(อคุณธรรม) ทัศนะเหล่านี้ผู้เขียนจะแสดงทัศนะออกมาโดยตรงให้ผ่านตัวละคร(เช่นเป็น ทัศนะของตัวละคร) หรือเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นทัศนะดังกล่าว (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

1.1.1 แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม เสนอทัศนะในการยกย่องผู้มี เกียรติ(วัดจากตำแหน่งการงาน) ผู้มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงหรือมีปัญญาสูงเป็นต้น

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน ‘ลูกหาม’ กับสามสหาย

ความสำคัญสุดสิ้นลงในนาที่นั้น พระราชาทรงกลืนน้ำลายทรงทราบดีว่า ถึงเวลาต้องประทานรางวัลแก่ผู้กล้า ทูกรางวัลเตรียมไว้แล้วแต่พระองค์ก็ใจหายอยู่หน่อยๆ มีชาว เจ็ดสิบสองตัวเทียมราชรถขนทองคำก้อนโตเท่าภูเขาหนักเท่าน้ำหนักของงู ความอร่ามงามเมื่องทำให้คนทั้งเมืองตาร้อนอิจฉา พวกเขารู้ว่านี่คือสิ่งที่จะเปลี่ยนสถานะเด็กๆ ทั้งหกภายในเวลาแค่อาทิตย์ พวกเขาถูกลูกหามจะไม่ต้องใส่เสื้อผ้าซอมซ่อหรือต้องไปโรงเรียนในชนบทห่างไกลอีกแล้ว จากไอ้ลูกหูน พวกเขากำลังจะกลายเป็นคุณหนู และเป็นคุณหมา คุณหมี คุณหมู ที่น่ารักที่สุดเสียด้วย

หามจ้าววายุบังคม “เป็นพระมหากรุณาธิคุณพระเจ้าข้า แต่ข้าของมีราคามากมายอย่างนี้ พวกหม่อมฉันไม่สามารถรับได้”

หลังจากขอให้เสียดี้อาเภาลงแล้ว เขาอธิบายต่อว่าพวกเขาไม่ได้ต่อสู้กับ युักษ์เพราะต้องการรางวัล และเขาก็ไม่ได้รับพระบรมราชโองการให้ออกไปด้วย ดังนั้นรางวัลนี้จึงไม่สมควรที่จะรับไว้

(เจ้าหญิง, 2548: 107)

จากเรื่อง เจ้าหญิง ตอน ‘ลูกหาม’ กับสามสหาย แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อค่านิยมว่า คนส่วนใหญ่มักจะมองคนแคบुकลิกภาพภายนอกถ้าบุคลิกภายนอกดูไม่ดี ไม่น่าเชื่อถือก็คิดว่าคนๆนั้นไม่มีความรู้ ความสามารถที่จะทำการสิ่งใดได้สำเร็จ แต่ถ้าคนๆนั้นได้พิสูจน์ให้ทุกคนได้เห็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวก็จะได้รับการยกย่องได้ง่ายจากคนที่เคยดูถูกก็จะกลายเป็นยอมรับในที่สุด

1.1.2 แนวคิดแสดงทัศนคติต่อคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อชาติ บ้านเมือง ความกตัญญู ความเมตตาปราณี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นต้น

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน นิทานรอบดวงไฟ

“ช่างฉันทิมเถอะ ดีแล้วแหละที่แกไม่คิดอย่างฉันทิม คราวนี้ถึงทีที่แกต้องลงแข่งกับลูกบ้านอื่นเขาด้วย อย่าให้พลาดเชียวนะเดี๋ยวจะถูกเขี้ยวเข็ญให้เข้าแข่งใหม่อย่างฉันทิมอีก”

“พี่ไม่คิดบ้างหรือว่ามันเป็นหน้าที่”

“หรือ ดีนี่”

“ไม่ต้องมาเยาะหรือก พี่ไม่ได้เกิดมาอยู่ตัวเดียวในโลกนี้นะ ถ้าพี่ว่าการเข้าไปจะทำให้พ่อแม่ตายตาหลับได้ ก็น่าจะทำ”

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 36)

จากเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน นิทานรอบดวงไฟ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อคุณธรรมว่า การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่โดยการเป็นลูกที่ดีหรือทำทุกอย่างเพื่อให้พ่อแม่สบายใจ เมื่อท่านเสียชีวิตไปแล้วท่านจะได้นอนตายตาหลับ ไม่เป็นกังวล ถือว่าเป็นความกตัญญูอย่างหนึ่งที่ลูกจะทำให้พ่อกับแม่ได้

1.2 แนวคิดแสดงอารมณ์ คือ แนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครในอาการต่างๆ เช่น ว่างเปล่า น้อยใจในโชคชะตาชีวิต ความอิจฉา ริษยา ความรัก ความหึงหวง ความเกลียดและความกลัว เป็นต้น ผู้เขียนมีความมุ่งหมายให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้น โดยผ่านตัวละคร คือ ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมรับรู้ และความรู้สึกสำนึกคล้ายไปกับอารมณ์ของตัวละคร (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง ถิ่นค่อมดวงอาทิตย์ ตอน พรานทะเล

‘อิหวิน เซอะ อิหวิน เดียวนี้มึงกล้าทวงเงินกูเชียวหรือ อีเนรคุณ มึงรวยขึ้นมาได้เพราะใคร ตะก่อนนี้มึงมันก็แม่ค้าขายปลาจนๆยังเคยขอข้าวกุกินด้วยซ้ำเพราะสงสารดอกปลาที่ถูระเบิดได้ แต่ละทีียวจึงขายให้แต่มึง สิบปียี่สิบปีก็ขายช่วยกันมา พอวันนี้ไม่มีปลาให้ระเบิด มีแต่ทหารเรือวิ่งเรือตรวจถึยบ มึงก็มองกูเป็นหมา สัมบุญคุณกู ดูถูกกู ถ้าทะเลยังมีที่ให้กูระเบิดปลาละก็บ้านกูจะปลุกใหญ่โตกว่าร้านชำของมึงแน่’

(ถิ่นค่อมดวงอาทิตย์, 2548: 62)

จากเรื่อง ถิ่นค่อมดวงอาทิตย์ ตอน พรานทะเล แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละครเอก คือ เฒ่ามีอารมณ์โกรธและน้อยใจจากการที่โดนทวงเงินจากคนที่เฒ่าเคยช่วยเหลือเมื่อตอนลำบาก แต่พอเฒ่าลำบากขาดสนเงินทองบ้างก็ไม่มีน้ำใจคิดช่วยเหลือหรือผ่อนผันหนี้สินเลย

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน ‘โลก’ ของเจ้าหญิงนกกบินหลายกับเจ้าชายนกกบินหา

บินหลายจิกขนหงอกเหนือหน้าผากสามมีติ่งแล้วจึงเอนตัวแนบกับแผ่นอกนกกบินหา สองปีกโอบประคองไข่เอาไว้ เธอรำพึงเบาๆ

“ฉันอยากจะกอดเขาเหลือเกิน หมายถึงว่า อยากจะโอบรัดที่เนื้อตัวของเขาจริงๆ อยากบอกให้เขารู้ว่าแม่รักเขามากแค่ไหน...แต่เขากลับมีเปลือกห่อหุ้มทำให้แม่เข้าไม่ถึง”

“อย่าใจร้อนสิจ๊ะ อีกไม่นานเธอจะได้ออกเขาแน่”

“บางทีฉันก็นึกอิจฉาพวกคนเขานะคะ” นกกบินหลายพูดถึงสิ่งมีชีวิตอีกเผ่าพันธุ์หนึ่ง “ฉันได้อินมาว่าผู้หญิงที่เป็นแม่คนกับลูกในท้องของเขามีสายสัมพันธ์โยงถึงกัน พวกเขาเรียกมันว่าสายสะดือ คนเป็นแม่ได้ให้อาหารกับลูก ได้สัมผัสลูก ได้พูดกับลูก ได้ทำทุกอย่างผ่านทางสายใยเส้นนั้น แต่คุณลีนกอย่างเรากลับไม่มีอะไรเชื่อมโยงถึงเขาเลย”

(เจ้าหญิง, 2548: 120)

จากเรื่อง เจ้าหญิง ตอน ‘โลก’ ของเจ้าหญิงนกกินหลายกับเจ้าชายนกกินหา แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละครเอก คือ นกกินหลายกับนกกินหาซึ่งตอนนี้กำลังฟักไข่อยู่นกกินหลายซึ่งเป็นแม่ได้แสดงอารมณ์ของความรักที่แม่มีต่อลูก อาจจะแสดงความรักด้วยการสัมผัสที่ตัวของลูกโดยตรง โดยไม่มีเปลือกห่อหุ้มภายนอกมาขวางกั้น

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน สัตว์ 2 นอ

“ถึงเราไม่ใช่หมอดูแต่เราก็รู้ว่าในอีกไม่กี่วันข้างหน้าตัวของนายจะแข็งกว่ามือที่ใช้จับปากกา”

“นายเป็นอะไรไป ไพรวัลย์” ผมหมดความอดทน เสียงดั่งขึ้น “อยู่ๆก็มาซัดใส่ฉันไม่ใช่ออย่างนี้ ฉันเข้าป่าตามนายมาเพราะอยากเจอนายไม่ใช่มาเพื่อให้นายค่าหรือเยาะเย้ย ถ้าการที่ฉันมาทำให้นายต้องหงุดหงิดก็โทษที่คราวหน้าจะไม่ตามมาอีกแล้ว”

“อย่าเพิ่งโมโหสิ เราเพียงแต่พูดความจริง และมันก็เป็นความจริงที่นายแก้ไขได้ด้วยจริงไหม สัน”

(คิดถึงทุกปี, 2548: 66)

จากเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน สัตว์ 2 นอ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละคร คือ บินหลา สันกาลาศิริ ซึ่งแสดงอารมณ์โกรธที่ต้องการมาหาเพื่อนแต่เพื่อนกลับพูดตลกตลกในเรื่องของการดื่มเหล้าทำให้เขาไม่พอใจและพูดต่อว่าเพื่อนกลับไป

ตัวอย่างเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน นักเรียน ป.3

ไกรสรขยับตัวห่างจากหญิงสาว เขานิ่งเงียบไม่กล้าพูดอะไรต่อ พุ่มพวงก็ก้มหน้าอึดอัดใจว่าวุ่นกังวล เขาจะคิดว่าการที่เธอเสไปพูดเรื่องอื่นแบบไม่มีปี่มีขลุ่ยเป็นเพราะต้องการตัดบทการสนทนาหรือเปล่า

คิดถึงตรงนี้ นักร้องสาวใจหายวาบเป็นครั้งแรกที่เธอรู้ว่ากำลังแค้นความรู้สึกของคนอื่นทั้งที่แต่ไหนแต่ไรมาไม่เคยเป็นอย่างนี้

ทำไมตัวเองถึงเปลี่ยนไป คำตอบผุดอยู่ในใจราวๆทำให้สองแก้มปลั่ง เลือดฝาดเป็นสีชมพู หญิงสาวเบือนหน้าไปอีกทางซ่อนไม่ให้คนนั่งใกล้ๆเห็นความเปลี่ยนแปลง มือกำ กด และหักนิ้วตัวเองโดยไม่รู้ตัว

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 229)

จากเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน นักเรียน ป.3 แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละคร คือ พุ่มพวงที่เริ่มไม่แน่ใจตัวเองว่าชอบไกรสรหรือเปล้าแต่อารมณ์ที่แสดงออกมาคือความเขินอายทำให้หน้าแดงนั่งบิบบมือตัวเอง แต่พุ่มพวงต้องซ่อนอาการไม่ให้ใครเห็น

1.3 แนวคิดแสดงพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติตามถ้าเห็นว่าเป็นบุคลิกภาพที่พึงใจคน (ผู้อ่าน) ฉะนั้นผู้เขียนจะสร้างบุคลิกภาพของตัวละครให้เด่นชัดและให้แสดงพฤติกรรมที่ควรที่ เหมาะแก่ก่านิยมของสังคมปัจจุบัน(ตามทัศนะของผู้เขียน) แต่ น่าจะเป็นทัศนะคิดร่วมของสังคม คือไม่เป็นบุคลิกภาพในอุดมคติเกินไป เช่น นอบน้อม เสียสละ เป็นนักสู้ มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ ฯลฯ (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน ฉันทิมดวงอาทิตย์

หัวหน้าบอกว่ายอดขายของทีม “เจริญผล 2” ของเราทำได้สูงจนทีมอื่นๆต้องหวั่นไหว ชมพวกเรว่าสามารถผนึกกลยุทธ์ที่พร้าสอนให้ไปด้วยกับการปฏิบัติการได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ส่วนของฉันทิมยอดพุ่งขึ้นเกือบถึงเพดานเปลี่ยนระดับจากพนักงานขายชั้นมรดกธรรมดาๆไปสู่ระดับเพชร

เขาบอกว่าถ้าฉันทิมเขียบยอดตัวเองไปสู่ระดับเพชรสำเร็จภายในสัปดาห์นี้ เขาจะผลักดันให้ฉันทิมได้มีโอกาสเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมยอดนักขายระดับมงกุฎเพชรของบริษัทเราในอีก 15 วันข้างหน้าที่พักยา ฉันทิมตอบรับข้อเสนอ นั้น แม้มันหมายถึงว่าต้องทำโอทีทั้งเสาร์อาทิตย์ แต่ โอกาสเช่นนี้หาได้ไม่ถ่ยนัก

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 90)

จากเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน ฉันทิมดวงอาทิตย์ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็น พฤติกรรมของตัวละครเอกว่า เป็นคนที่มีความขยันขันแข็งในการทำงานและมีความมุ่งมั่นในการ สร้างความก้าวหน้าให้กับตัวเองเพื่อขยับจากนักขายระดับมรดกเป็นระดับเพชร

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน ดาหามหวมก

ไซ่ ฉันอยู่ที่นี้ห้าปีแล้ว ถึงวันนี้ฉันกับเขมช่วยกันปลูกต้นไม้ได้กำไร เรายังจะปลูกไปเรื่อยๆจะลงหัวเป็นต้นที่เก้าร้อยยี่สิบสี่ในวันพรุ่งนี้ ทำไมฉันถึงจำจำนวนต้นไม้ที่ปลูกได้หรือ แล้วทำไมจะจำไม่ได้ในเมื่อฉันมาที่นี่เพื่อจะปลูกต้นไม้ ฉันปลูกเพราะอยากเห็นที่นี้มีป่าแล้วเราก็ทำพันธกรรมยกป่าพื้นที่ให้กรมป่าไม้แล้วด้วย ตรงนี้คุณไม่ต้องเอาไปเขียนหรอก

ตอนฉันมาใหม่ๆที่ดิน ไม่มีราคาและไม่มีอะไรทั้งนั้น มีแต่ดินแดงๆ ฉันกลัวพูดว่าป่าของเราทำให้หมู่บ้านนี้เปลี่ยนมาเป็นอย่างที่คุณเห็น ตอนนี่คลองท้ายหมู่บ้านไม่ขาดน้ำแล้ว ครอบครัวยุคที่ตั้งใจจะหอบหิ้วกันไปขายแรงในกรุงเทพฯก็เปลี่ยนใจกันหลายคนเป็นเพราะเขาเงยหน้าขึ้นมอง เห็นลูกหมากลูกไม้ระย้าในสวนเราหรือเปล่า ฉันไม่รู้หรอกแต่ก็ไม่ปฏิเสธว่าตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าแอบดีใจ

(คิดถึงทุกปี, 2548: 122)

จากเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน ดาหามหวมก แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครเอกว่า เป็นคนที่มีความตั้งใจและมีอุดมการณ์ในการที่จะปลูกต้นไม้ ปลูกโดยไม่คิดว่าจะได้ผลประโยชน์ใดตอบแทน สิ่งที่เขาทำยังส่งผลให้พื้นที่ที่เคยแห้งแล้งจะประกอบอาชีพใดๆก็ตามกลับกลายเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ คนในพื้นที่สามารถทำมาหากินในพื้นที่นี้ได้ นอกจากนี้ตัวละครเอกยังมีความเสียสละที่จะยกป่าพื้นที่เขาปลูกให้กับกรมป่าไม้ด้วย

ตัวอย่างเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน ขนส่งชีวิต

“แม่ พรุ่งนี้เปิดเทอมแล้ว ยังไม่มีชุดนักเรียน” น้องสาวร้องลั่นบ้าน

“มึงเอาของกูไปใส่ กูยกให้” นักเรียนแรกขึ้น ป.2 ตัดสินใจทำให้ทุกคนในบ้านหันมองเป็นตาเดียว รำพึงครึมฝึปาก ลูกขึ้นยืน คำว่าเสื้อแขนยาวของพ่อมาสวมทับเสื้อยืดที่ใส่อยู่ หยิบหมวกสานปีกกว้าง โปะบนหัว พรวดลงจากเรือนเดินฝ่าแดดที่เด่นระยิบราวเพลิง ไปยังไร้อ้อยไกลลิบ

“มึงจะไม่เรียนหนังสือแล้วหรืออี่มึง” แม่ตามมาเมื่อไหร่ไม่รู้ แต่คำถามทำเอามือที่เหวี่ยงมีดชะงักไปชั่วขณะก่อนจะตอบเด็ดเดี่ยว

“ให้น้องเรียนเถอะ ฉันช่วยแม่ตัดอ้อยดีกว่า”

มือเล็กบอบบางเงื้อมีดสุดแขน แล้วฟันลง โคนลำสะเทือนไปทั้งช่วงตัวแต่ไม่ปรึปากร้องไห้ใครได้ยิน

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 41)

จากเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน ขนส่งชีวิต แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็น พฤติกรรมของตัวละครเอก คือ น้ำผึ้ง(พุ่มพวงในวัยเด็ก) เป็นคนที่รักครอบครัวและเสียสละ เห็นได้จากตัวละครยอมเสียสละที่จะไม่เรียนหนังสือเพราะต้องการให้ซุคนักเรียนกับน้องที่กำลังจะเปิดเทอม เนื่องจากที่บ้านมีฐานะยากจนมาก แม่ไม่มีเงินที่จะซื้อซุคนักเรียนใหม่ให้น้อง ส่วนตนเองเมื่อไม่ได้เรียนหนังสือก็ทำงานช่วยแม่ตัดอ้อยเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระครอบครัว

1.4 แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ ได้แก่ แนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นสภาพชีวิตและสังคม ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในช่วงหนึ่งของชีวิตตัวละคร เช่น ชีวิตของชาวชนบทที่ยากไร้แต่ก็ยังคงถูกคนเอาเปรียบ หรือทวดคาฟ้าดินธรรมชาติยังไม่อำนวยให้ชีวิตมีความหวัง หรือโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตในโรงงาน ชีวิตชาวประมง ชีวิตของสังคมที่ห่างไกลความเจริญ ฯลฯ (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง เจ้าหญิง ตอน แก้อีคนตรี

ทุกเย็นครั้งแล้วครั้งเล่า วันแล้ววันเล่า มันจึงต้องออกไปในฐานะแก้อีแห่งเสียงเพลง...
แก้อีแห่งเกียรติยศ...แก้อีแห่งชัยชนะ...มันคือแก้อีตัวสุดท้ายที่ต้องช่วงชิง

หลับตาที่ไรมันเห็นแต่ภาพของการแก่งแย่ง เห็นบันท้ายที่สับคว่อนเพื่อกีดกันผู้อื่น
รวมทั้งการกระตั้นน้ำหนักทั้งหมดลงบนตัวมัน แต่ละวันหูของแก้อีอื้อดิ่งด้วยเสียงหัวเราะ แม้ว่าหู
ไม่หนวกมันก็ไม่มียะจิตกะใจจะฟังเพลงได้อีกแล้ว

นับแต่นั้นแก้อีก็เปลี่ยนไปในเมื่อขอร้องดี ๆ ไม่มีใครฟังมันจึงตัดสินใจตอบโต้ด้วย
วิธีการของมัน แก้อีไม่ยอมอีกแล้วที่จะให้นั่งบนตัวมันง่าย ๆ เวลาใครถลาเข้ามาด้วยความเร็วสูง มัน
พับขาตัวเองเพียงนิดเดียวน้ำหนักที่โถมขึ้นไปนั้นก็พาให้เจ้าของน้ำหนักล้มกลิ้งลงกองกับพื้น

หรือบางทีเปลอ มันยื่นขาแข็งโป๊กไปขัดขาผู้คน...

หรือบางครั้งมันคันตะปูขึ้นมาเกี่ยวกัน...

(เจ้าหญิง, 2548: 61)

จากเรื่อง เจ้าหญิง ตอน แก้อีคนตรี แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ ที่ตัวละครเอก คือ แก้อี ต้องพบเจอกับการนำไปเป็นแก้อีคนตรีทุกวันทำให้ต้องเจอการกระแทกกระทั้นจากบันท้ายของผู้ที่แก่งแย่งกันนั่งแก้อีตัวนี้ ทำให้แก้อีรู้สึกโกรธมากที่ไม่มีใครรู้ความรู้สึกของแก้อีเลย หลังจากนั้นมันจึงกลายเป็นแก้อีที่เกรงกลัวกันแก่สิ่งผู้ที่มานั่งด้วยวิธีต่างๆ

ตัวอย่างเรื่อง ปลาฉลามฟันหลอ ตอน พระราชาแห่งอาณาจักรกันเปรี้ยว

วันหนึ่งพระราชาเสด็จออกตรวจตลาดและตรัสกับประชาชนผู้ทำงานอาบเหงื่อต่างนําทะเลว่า “ข้าสงสารเหลือเกินที่พวกท่านตรากตรำทำงานหนัก เอาเถิดปีหน้าข้าจะงดเก็บภาษี”

ประชาชนกำลังจะโห่ร้องยินดี แต่ทันที่นั้นพวกเขารับรู้ว่ามีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น...เหรียญเงินในกระเป๋าเขย่ากันดังลั่นเหมือนว่าบางอย่างกำลังคูดพวกมันออกไป พวกเขาพยายามที่จะกักอดเหรียญเงินไว้แน่นแต่ด้านแรงคูดไม่ไหว เงินทุกเหรียญ ทองทุกแท่ง หลุดพ้นจากกำมือของราษฎรพุ่งไปทางเดียวกันเป็นเส้นสายยาวมุ่งสู่ท้องพระคลังของพระราชา

จังหวะนี้เองที่ใครผู้หนึ่งสังเกตเห็นว่าตรงกันของพระราชา มีแร่ธาตุชนิดหนึ่งติดตรึงอยู่ ธาตุชนิดนี้มีกลิ่นเปรี้ยวเหม็นและมีลักษณะคล้ายกระจกเงา ซึ่งเวลาเราส่องกระจกเงาจะเห็นว่าด้านซ้ายกลายเป็นด้านขวาทันที ธาตุแก้อันนี้เองที่ทำให้พระราชาของเขาตรัสอย่างหนึ่งแล้วทรงทำอีกอย่างตรงข้ามกันเสมอ

(ปลาฉลามฟันหลอ, 2548: 69)

จากเรื่อง ปลาฉลามฟันหลอ ตอน พระราชาแห่งอาณาจักรกันเปรี้ยว แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่ตัวละคร คือพระราชาพูดว่าจะไม่เก็บภาษีประชาชน แต่ทุกๆเงินของประชาชนก็ถูกคูดเข้าพระคลังของพระราชาโดยที่สาเหตุมาจากที่กันของพระราชา มีธาตุชนิดหนึ่งติดอยู่ซึ่งเป็นคล้ายกระจกเงาเวลาที่พระราชาพูดสิ่งใดออกไปก็จะกลายเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคำพูด

ตัวอย่างเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน เคล็ดวิชา ‘จำปาทอง’

ตั้งแต่เช้าวันนั้น วันที่กลับจากเดินสาย เสียงประตูบ้านดังไม่ขาด ชีระพลตัดสินใจแก้ปัญหาหนีสินด้วยการออกจากบ้าน ไปเจรจาอ่อนวอนของพ่อสนั่น หากสิ่งที่ได้รับคือ พนักงานคนแล้วคนเล่า จากบริษัทแล้วบริษัทเล่าเดินเข้ามาในบ้านแล้วออกไปพร้อมด้วยข้าวของเครื่องใช้ทั้งหลายที่เพิ่งซื้อใหม่เอี่ยม และจ่ายมัดจำไปเป็นเงินไม่น้อย

จากความเจ็บปวด...ความอาย บัดนี้พุ่มพวงนั่งมองมันอย่างเย้ยหยัน ฝาห้องทุกด้านว่างเปล่าเหลือเพียงชุดนักร้องสี่สี่สัมผัสเดียวที่ห้อยไว้กับหัวตะปู คนตีราคาโรงรับจำนำยังไม่แยแสมันแม้แต่น้อย

(ดวงจันทร์ที่จากไป, 2549: 152)

จากเรื่อง ดวงจันทร์ที่จากไป ตอน เคล็ดวิชา ‘จำปาทอง’ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่ตัวละคร คือ พุ่มพวงและธีระพล ต้องเผชิญกับความยากลำบากจากการเป็นหนี้เมื่อตอนตั้งวงดนตรีหาเงินมาใช้หนี้ไม่ทันทำให้เจ้าหนี้แต่ละเจ้าต่างมาขงของในบ้านไปจนหมดเหลือเพียงชุดนักเรียนชุดเดียวที่ไม่มีราคาอะไร

ตัวอย่างเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน งามแสงดาว

เรื่องของเรื่องก็คือ ก่อนนั้นเพื่อนบ้านคนหนึ่งไปได้ล็อตเตอรี่จากในเมืองมาขายปูถึงบ้าน ครั้นถึงวันตรวจสลากคนขายก็วิ่งหน้าตาตื่นว่ามันถูกรางวัลจึงหนีไปซื้อเงินแต่ล็อตเตอรี่เจ้ากรรมไบนั้น เมื่อปูซื้อมาแล้วก็กลัวมันจะปลิวหายเลยหนีไปกับฝาครั้นถูกรางวัลจะลอกออกมาก็กลัวขาดจะตัดฟากตะเอาเฉพาะส่วนที่เปะไปล็อตเตอรี่ก็กลัวคนจ่ายเงินจะไม่เชื่อ หาวทำปลอม ปูก็เลยรื้อทั้งแผ่นดินหน้าบ้านแบกฝาเข้าเมือง

คนทั้งจังหวัดแห่มาดูเหมือนมหรสพ พ่อเหนื่อยแทบขาดใจแต่ที่เขี่ยยิ่งกว่าคือล็อตเตอรี่ใบนั้นมันไม่ได้ถูกรางวัล จริงๆแล้วที่ถูกเป็นอีกเบอร์หนึ่งพ่อค้างดเอาหนังสือพิมพ์ขึ้นมาเป็นพยาน แต่ปูอ่านหนังสือไม่ออกทุ่มเถียงกับเขาหน้าดำหน้าแดง คนมุงทั้งโห่ทั้งหัวเราะใหญ่ เห็นปูกับพ่อเป็นตัวตลก พ่อร้องไห้กลางตลาด ปูใช้ตีนหยาบๆและมีมือสาๆที่เคยทุบคอเสือหักฝ่าขัดตะพังป่นปี

(คิดถึงทุกปี, 2548: 105)

จากเรื่อง คิดถึงทุกปี ตอน งามแสงดาว แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่ตัวละคร คือ ปูและพ่อของตัวละครเอก เคยเอาล็อตเตอรี่ไปซื้อเงินไปที่ตลาดแต่กลับกลายเป็นว่าล็อตเตอรี่ใบนั้นไม่ได้ถูกรางวัล ปูไม่เชื่อจึงเกิดการโต้เถียงกันทำให้คนมุงดูเป็นจำนวนมากหัวเราะเยาะทั้งปูและพ่อ พ่ออายจนร้องไห้ จากเหตุการณ์วันนั้นทำให้พ่อรู้สึกไม่ค่อยดีกับปูและทำให้ความสัมพันธ์ของพ่อกับปูเริ่มห่างเหินกัน

ตัวอย่างเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน แม้ว่าต้องไกลกันนิรันดร

หมอบจับผมนอนชิงพืดบนเตียงผ่าตัดมัดมือมัดเท้าคิดเตียงไว้แน่น คนหนึ่งเอานิ้วคิดห้องผมปูๆเหมือนคะเนความสุขของลูกแดงโมอย่างนั้นอีกคนนวดนิ้วมือไปมาเหมือนอยากจะชำแหละฟงผมเต็มทีแล้ว

ก็นาทีนั้นแหละครับที่ไฟมันดับพริบขึ้นมา

มีดคีตื้อไปทั้งห้อง ก่อนจะมีเสียงร้องวิ๊ดว้ายอลหม่าน ผมจับความได้ว่ามีใครคนหนึ่ง ถูกพยาบาลเอามือผ้าตัดปาดนิ้วมือด้วยสาเหตุอะไรไม่ปรากฏ

“หยุดเล่นกันได้แล้ว” พยาบาลวัยฉกรรจ์คนหนึ่งสั่งการ เธอเข้ามาในห้องผ้าตัดพร้อมด้วย ตะเกียงแก๊สในมือ แวบแรกผมนึกว่าเป็นฟลอเรนซ์ ในดิงเกลเสียอีก

“เราต้องผ้าตัดคนไข้เดี๋ยวนี้ มันจะถือตะเกียงส่องแสงให้ไฟฟ้ามันดับทั้งเมือง”

“ไฟฉุกเฉินของเราล่ะครับ” หมอถาม

“ใช้ไม่ได้ น้ำประปาไม่ไหลทั้งเมืองเหมือนกัน บอกให้ใครมาช่วยก็ไม่ได้”

สายโทรศัพท์ถูกยก”

“ทั้งเมืองอีกหรือครับ”

“ไม่รู้สิ ฉันไม่แน่ใจอาจมีเหลือซักสองสามบ้านที่เป็นพวกของประธานสหภาพวิสาหกิจ ก็ได้ พวกนั้นเขาดำเนินการขึ้นเค็ดขาดเพราะรัฐบาลประกาศไม่ยอมขึ้นเงินเดือนให้ รีบผ้าตัดคนไข้ เอะเดี๋ยวแก๊สหมดตะเกียงจะยุ่งกันใหญ่ พวกปิโตรเลียมก็ไปประท้วงกับเขาด้วย”

(ฉันทิมดวงอาทิตย์, 2548: 83)

จากเรื่อง ฉันทิมดวงอาทิตย์ ตอน แม้ว่าต้องไกลกันนิรันดร แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่ตัวละครเอกกำลังจะเข้าผ้าตัดไส้ตั้งที่ห้องผ้าตัดแต่ปรากฏว่าไฟฟ้าเกิดดับ น้ำประปาไม่ไหล โทรศัพท์ถูกยก ซึ่งเกิดจากรัฐบาลไม่ยอมขึ้นเงินเดือนให้กับกลุ่มผู้ประท้วง วิสาหกิจทำให้ต้องผ้าตัดท่ามกลางแสงจากตะเกียงแก๊ส

จากการศึกษาแนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการให้แนวคิดแสดงทัศนะ ได้แก่ แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม และแนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม แนวคิดแสดงอารมณ์ แนวคิดแสดงพฤติกรรม และแนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์

2. แนวคิดในงานเขียนประเภทสารคดี

2.1 แนวคิดแสดงทัศนะ คือ ผู้เขียนมุ่งที่จะเสนอหรือแสดงทัศนะความเห็นต่อค่านิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคุณธรรม(อคุณธรรม) ทัศนะเหล่านี้ผู้เขียนจะแสดงทัศนะออกมาโดยตรงให้ผ่านตัวละคร(เช่นเป็นทัศนะของตัวละคร) หรือเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นทัศนะดังกล่าว (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

2.1.1 แนวคิดแสดงทัศนคติต่อค่านิยมของสังคม เสนอทัศนคติในการยกย่อง ผู้มีเกียรติ(วัดจากตำแหน่งหน้าที่การงาน) ผู้มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงหรือมีปัญญาสูง เป็นต้น

ตัวอย่างเรื่อง บินทีละหลา ตอน ยายดี

ฝีมือของยายดีเป็นที่รู้จักกันทั้งละแวกสืบถึงตัวจังหวัด ที่สุดก็ขจรจายยอมรับนับถือในหมู่คนชอบงานดินเผาทั่วประเทศเมื่อได้ออกงานที่ศูนย์ศิลปาชีพได้น้อมเกล้าฯถวายงานบางชิ้นต่อองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทั้งได้รับการยกย่องเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ภาษาคอลัมน์นิสต์ เขาเรียกหม่อว่าเป็น “ศิลปิน” ซ้ำยังเป็นศิลปินที่ “ติดดิน” ที่สุด!

(บินทีละหลา, 2548: 179)

จากเรื่อง บินทีละหลา ตอน ยายดี แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อค่านิยมของสังคมว่า คนในสังคมมักจะให้การยอมรับและยกย่องผู้ที่มีความคิดและความสามารถ โดยมีรางวัลเป็นเครื่องยืนยันถึงแม้ว่าคนๆ นั้นจะไม่ได้มีการศึกษาสูงก็ตาม แต่ความคิดและความสามารถที่มีอยู่ในตัวก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้คนยอมรับได้

ตัวอย่างเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน เพื่อน

แต่ละวันในบ้านหลังนี้ กลางคืนหนาวหูดด้วยเสียงหอนคาราโอเกะสลับกับซี้ดซ่าดวีซีดีหนึ่งไปี่ กลางวันกรี๊ดเงินเดินอวดโอ้กัน เวลาคนมีสตางค์จากแดนไกลนั่งรถเก๋งมาหา มันเรียกเขาว่าเพื่อน มีหน้ายังยกมือไหว้ ส่วนเพื่อนเก่าข้างรั้วที่ไม่มีรถโฟร์วีล ไม่มีมือถือ มันบอกยังไม่ปี๊ดตะนา ยิ่งหากปากหน้ามาของงานทำในบ้านมัน นอกจากข้าวและรังหนูพอซุกหัวแล้วก็ไม่มีอะไรอีกอย่าหวังเลยว่ามันจะเห็นเป็นเพื่อน คำศักดิ์สิทธิ์คำนั้นจะหล่นออกมาก็ต่อเมื่อแลกกับผลประโยชน์มหาศาลเท่านั้น

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 82)

จากเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน เพื่อน แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อค่านิยมของสังคมว่า คนบางกลุ่มเห็นเงินเป็นพระเจ้าสามารถบันดาลทุกอย่างได้ ฉะนั้นการมีเพื่อนหรือเรียกใครว่าเพื่อน คนๆ นั้นจะต้องมีเงิน ใครที่ไม่มีเงินก็ไม่เรียกว่าเป็นเพื่อน

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน นาที่นั่นมันไม่ใช่เรื่อง ‘รองเท้า’ แล้ว

“นี่เจ้าหน้าที่เขาบอกให้หนูวิ่งตามพี่มา บอกให้มาขอบัตรประชาชนไปซี ร็อกซ์เก็บไว้ตามระเบียบ พี่เข้าใจนะมันต้องเนบไปกับคำขอใช้บริการ”

“นั่นสิ ผมเออออ แล้วเมื่อก็เขาไม่ขอผมละ”

ผมจึงเดินกลับไปอีกรอบ

“คุณมัวแต่คิดว่าคนนั้นเป็นใคร คนนี้เป็นใคร” ผมพูดซ้ำๆ ขณะยื่นบัตรประชาชนให้ “คุณคิดแต่จะรับใช้คนสำคัญ ประเมินคนจากตำแหน่ง จากหน่วยงาน จากสถานศึกษา จากชื่อจากนามสกุล จากการแต่งกาย ทำไมคุณไม่คิดล่ะครับว่าคุณเป็นใครและมีหน้าที่อะไร”

เธอก็มองหน้า ไม่พูดไม่จา ผมรับบัตรคืนแล้วยื่นอีกครั้งตรงหน้าเธอ

“ดูให้ชัดๆสิว่า ผมเป็นใคร... ผมเป็นประชาชนไง”

(ทางกันดาร, 2545: 44)

จากเรื่อง ทางกันดาร ตอน นาที่นั่นมันไม่ใช่เรื่อง ‘รองเท้า’ แล้ว แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อค่านิยมของสังคมว่า คนบางคนมักมองผู้อื่นแค่การแต่งตัวภายนอก ใครที่แต่งตัวดีก็คิดว่าเป็นคนดี มีฐานะ ซึ่งจริงๆอาจจะไม่เป็นอย่างที่คิดหรือบางคนแต่งตัวมอซอ ก็คิดว่าเขาเป็นคนจนเป็นคนไม่ดี แต่คนๆนั้นก็ลืมนึกไปว่าตนเองเป็นใคร มีหน้าที่ในการให้บริการกับคนทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น ดังนั้นก็ไม่ควรมัวแต่เลือกบริการแต่จะต้องทำหน้าที่บริการของตนเองให้ดีที่สุด

2.1.2 แนวคิดแสดงทัศนคติต่อคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ต่อชาติ บ้านเมือง ความกตัญญู ความเมตตาปราณี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมโลก เป็นต้น

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน ข้าว 3 มื้อ !!

ยายตกใจและว่าวุ่นกับไก่ซิกนั้น... ไม่อยากรับ... ไม่อยากกินและไม่ได้คิดสตางค์เลยสำหรับข้าวจานนั้นนะ... ลูกกินเยอะๆนะ ข้าวยายปลูกเองไม่ได้ซื้อหาจากไหน

ข้าพเจ้ายืนยันว่าให้ไก่ยายด้วยความอยากให้อาหารจริงๆและมันกินกำลังที่ข้าพเจ้าจะกินคนเดียวหมดทั้งตัว ยังจำได้ถึงแววตาของยายในนาที่นั่นมันมีรอยยิ้มและมีคำขอใบแทนคำพูด

ยายเอาจานอีกใบครอบไปก้อย่างทะนุถนอมกันแมลงวันและกันฝุ่นผงจากถนน ยายบอกจะเก็บไว้ให้หลานอีกไม่กี่เดี๋ยวจิมน้ำก็เลิกโรงเรียนกลับมาแล้ว... ลูกละ เอาข้าวอีกจานใหม่ แล้วจะถีบอีกไกลใหม่นี้... พ่อคุณ

คนแปลกหน้ากลายเป็นคนคุ้นเคยแค่ชั่วข้ามมือเดียว เหลียวมองที่ถนน พ่อค้าไปกอบฟางบิคมอเตอร์ไซค์จากไปแล้ว น่าเสียดายที่เขาอดเรียนรู้อะไรทำไมยายจึงขายถ้วยเดี๋ยวมดตั้งแต่ที่ขงขะไปกของเขายังเหลืออีกก่อนคันรถ??

(หลังอ่าน, 2548: 158)

จากเรื่อง หลังอ่าน ตอน ข้าว 3 มือ!! แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อคุณธรรมคือ บินหลาได้พบกับยายที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยให้ข้าวกินฟรีต่างๆที่ไม่รู้จักกันมาก่อนบินหลาจึงตอบแทนความมีน้ำใจด้วยการแบ่งไปก้อย่างที่ซื้อมาให้ยายครึ่งตัวซึ่งการแสดงน้ำใจของทั้ง 2 คน ทำให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องแสดงน้ำใจเฉพาะกับคนที่รู้จักหรือคุ้นเคยกันเท่านั้น กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ต้องการความช่วยเหลือก็สามารถทำได้

2.1.3 แนวคิดแสดงทัศนคติต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม) ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เขียนมักจะเสนอให้เห็นผลของการเลวร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ว่าไม่ดีไม่งามแต่พยายามยกเหตุการณ์ความซอกซำของมนุษย์ที่ได้รับเพื่อเสนอให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นใจ สงสาร เป็นต้น

ตัวอย่างเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน ซาลาเปาขาวๆในอุ้งมือดำๆ

สองสามเดือนที่ผ่านมา(พฤษภาคม 2543) มีข่าวจีนหนึ่งในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นกรณีห้างสรรพสินค้าขนาดซูเปอร์สโตร์แห่งหนึ่งแจ้งความจับสองแม่ลูกซอกซำลักทรัพย์(หมายเหตุ : คำว่า ‘ซูเปอร์สโตร์’ แปลง่ายๆว่ามากกว่า 1,000 ล้านบาท)

ผู้ต้องหาเป็นหนุ่มน้อยวัยเพียงสิบหกทำงานเป็นพนักงานขายในสโตร์แห่งนั้น ขณะเกิดเหตุเป็นเวลาราวสามทุ่มห้างกำลังจะปิดแล้วแม่ของเด็กหนุ่มแะมาซื้อซาลาเปาจะเอาไปให้น้องชายที่นอนป่วยอยู่ที่บ้าน ผู้ซื้อต้องการ 1 ลูกแต่ซาลาเปาในค้อมืออยู่ 2 ลูก เด็กหนุ่มพนักงานขายคนนั้นใส่ถุงไปให้ทั้งหมด

ทางห้างแจ้งความจับทั้งลูกและแม่ในข้อหาร่วมกันลักทรัพย์ ดิที่ไม่ถึงกับนำตำรวจไปจับน้องชายที่บ้านขอหารับของโจรด้วยซาลาเปาลูกแถมลูกละ 10 บาท เป็นหลักฐานมัดตัว เด็กหนุ่มสุขภาพและพยายามอธิบายแต่ฟังไม่ขึ้น

มืออย่างหรือให้เหตุผลว่าเป็นเพราะแม่มาบอกว่าน้องไม่สบายกินข้าวไม่ได้ ทั้งขณะนั้นห้างกำลังจะปิดไม่มีลูกค้าอื่นอีกแล้ว ทั้งซาลาเปาในตู้ก็กำลังจะหมดอายุในคืนนี้ เหลือข้ามคืนไปก็ไม่สามารถขายได้ต้องทิ้งอยู่ดีสารพัดจะอ้างข้างๆทางห้างจึงขอดำเนินคดีอย่างเฉียบขาดโดยไม่ขอยอมความเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างสืบไป

เด็กหนุ่มขอคืนซาลาเปา เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้คุมคดีขอชดใช้ค่าเสียหายแทน แต่ซูเปอร์สโตร์ยื่นหยัดหยินหลักการอย่างน่าสรรเสริญความถูกต้องว่ากันตามตัวบทกฎหมาย

มันเหมือนละครน้ำเน่าละครรับแต่ดันเป็นเรื่องจริงเพื่อนบางคนบอกว่า อ่านข่าวนี้ด้วยความรู้สึกประทับใจ ประทับใจเสียจนอยากให้นำหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์รูปใบหน้าทนายเจ้าของ ตลอดจนผู้บริหารห้างแห่งนี้ทุกคนด้วยเพื่อลูกค้าทั้งประเทศจะได้ร่วมประทับใจในตัวพวกเขา

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 89)

จากเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน ซาลาเปาขาวๆ ในอุ้งมือดำๆ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อความเลวร้าย คือ ผู้แต่งได้ยกเหตุการณ์ของคนที่ทำให้คิดโดยมิได้ตั้งใจ แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่คิดแต่ในแง่ของมนุษยธรรมแล้วถือว่าเป็นเรื่องที่ให้อภัยได้ไม่ต้องถึงขั้นแจ้งความจับ ผู้แต่งต้องการสะท้อนเรื่องราวให้เห็นจิตใจของคนที่ไม่เหมือนกันบางคนเคร่งครัดในกฎระเบียบมากเกินไปจนลืมนึกถึงเรื่องของการมีเหตุมีผล และการให้อภัย

2.2 แนวคิดแสดงอารมณ์ คือ แนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครในอาการต่างๆ เช่น ว้าเหว น้อยใจในโชคชะตาชีวิต ความอิจฉา ริษยา ความรัก ความหึงหวง ความเกลียดและความกลัว เป็นต้น ผู้เขียนมีความมุ่งหมายให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นโดยผ่านตัวละคร คือ ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมรับรู้และความรู้สึกสำนึกคล้ายไปกับอารมณ์ของตัวละคร (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน นาที่นั่นมันไม่ใช่เรื่อง‘รองเท้า’แล้ว

“เอาเถอะ คราวนี้จะให้อภัยให้”

“อภัยอะไร?” ผมได้ยินเสียงลมวิ่งออกหู

“เฮ้อ...” ผมเสือกไปขอใช้บริการไปตรงหน้า เอนี่ว้จิมยี่ๆกระแทกๆ “เขียนระบุม่าเดี๋ยวนี เขียนในกระดาษแผ่นนี้เลยว่ามีอนุญาตเพราะผมทำผิดตรงไหน เขียนมาสิแล้วผมจะเอาไปถามผู้อำนวยการของคุณ เออะอะคุณก็อ้างว่าเป็นคำสั่งผอ. ผมอยากรู้มากกว่ามีคำสั่งนี้จริงไหม”

โดยปกติเสียงของหมาก็ไม่เบานักยิ่งเวลาอย่างนี้ใครต่อใครทั้งห้องจึงหันมามองเป็นตาเดียว กระทั่งบางคนที่อยู่บนชั้นสองของอาคารยังชะโงกหน้าออกมาดูด้วย

(ทางกันดาร, 2545: 42)

จากเรื่อง ทางกันดาร ตอน นาที่นั่นมันไม่ใช่เรื่อง ‘รองเท้า’ แล้ว แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละคร คือบินหลา สันกาลาศิรี ที่แสดงความไม่พอใจและโกรธมากจากการที่เจ้าหน้าที่กล่าวว่าจะให้อภัยทุกอย่างที่เขาไม่ได้ทำอะไรผิด เขาจึงกล่าวต่อว่าเจ้าหน้าที่กลับด้วยน้ำเสียงที่ดัง

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน นอนป่าช้า...!!

ข้าพเจ้าใจหายวาบ ตรงกันกระทั่งเป็นสะพานแคบหนีไม่ทันหลบไม่พ้น เสียงเครื่องยนตร์ระเบิดใส่แก้วหู สิบล้อบ้าคลั่งสวนข้าพเจ้าชนิดห่างไม่ถึงเมตรแรงลมอัดกระแทกใส่ เลนส์แว่นตาข้าพเจ้าหลุดปลิวจากกรอบ จักรยานเอียงวูบต้องเกร็งแขนสุดแรงรั้งมันเอาไว้ เร็วแรงแห่งเหือดเหมือนว่าไม่เคยมีอยู่ ข้าพเจ้าเข้าใจแล้วว่าทำไมความตายมาเยือนผู้ใช้นั่งง่ายนัก ความห้ามความคะนองไม่เข้าทำมันเป็นความโง่มากกว่าความกล้าและหากพลาดไม่มีใครได้โอกาสอุทธรณ์

(หลังอาน, 2548: 123)

จากเรื่อง หลังอาน ตอน นอนป่าช้า...!! แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของตัวละคร คือ บินหลา สันกาลาศิรี ขณะที่เขากำลังถีบจักรยานอยู่บนถนนใหญ่ซึ่งมีรถสิบล้อวิ่งกันขวักไขว่ แล้วมีรถสิบล้อคันหนึ่งขับเฉียดตัวเขาไปไม่ห่าง แรงลมจากรถสิบล้อทำให้เลนส์แว่นตาหลุด อารมณ์ในขณะนั้นรู้สึกตกใจกลัวมากต้องหยุดถีบรถเพื่อตั้งสติหากไม่ใช่แค่รถขับเฉียดไปแต่ถ้าเกิดถูกรถชนเข้าจริงๆจะทำอย่างไร

2.3 แนวคิดแสดงพฤติกรรม หรือแนวคิดที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละครเพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติตามถ้าเห็นว่าเป็นบุคลิกภาพที่พึงใจตน (ผู้อ่าน) ฉะนั้นผู้เขียนจะสร้างบุคลิกภาพของตัวละครให้เด่นชัดและให้แสดงพฤติกรรมที่ควรที่ เหมาะแก่ค่านิยมของสังคมปัจจุบัน(ตามทัศนะของผู้เขียน) แต่น่าจะเป็นทัศนะคติร่วมของสังคม คือไม่เป็นบุคลิกภาพในอุดมคติเกินไป เช่น นอบน้อม เสียสละ เป็นนักสู้ มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ ฯลฯ (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง รอยย่ำที่นำเราไป ตอน เรื่องของ “เสตมปี” กับ “สแครบเบิล”

ป้ามาลินีเป็นคนอย่างนี้ เป็นคนใจดีมีวินัยที่สำคัญ คือ ไม่หงอกคน เวลาพูดคุยและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเธอจะช่วยเต็มที่เท่าที่ทำได้ แต่กับบางรายที่ง่เง่า, จะเป็นเงาชนิดเข้าใจว่าทุกอย่างในเมืองไทยซื้อได้ด้วยเงิน(มุกออกอย่าง...รวมทั้งรอยยิ้มซื้อของที่บ้าน) หรือเงาแบบไม่รักษาคำพูด ฉกฉวย น้อ โกงเล็กๆน้อยๆ จองหงอ ข่มขู่ คุกคาม ฯลฯ... เหล่านี้, ป้ามาลินีอบรมสมบัตินักปฏิบัติภาคภาษาอังกฤษให้ฟรีซึ่งๆหน้ามาเยอะแล้ว, ไซ้ ผมเห็นกับตา

(รอยย่ำที่นำเราไป, 2548: 87)

จากเรื่อง รอยย่ำที่นำเราไป ตอน เรื่องของ “เสตมปี” กับ “สแครบเบิล” แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของตัวละคร คือ ป้ามาลินีเป็นคนที่มีนิสัยใจดี ไม่กลัวคน เวลาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมาขอความช่วยเหลือป้าจะช่วยเต็มที่แต่ในเวลาเดียวกันถ้าชาวต่างชาติคนใดถูกเมืองไทยหรือคนไทย เธอก็จะปกป้องอย่างเต็มที่ด้วยการต่อว่าอย่างสุภาพ

ตัวอย่างเรื่อง หลังอาน ตอน ชายดี

หมาของหม่อทุกตัวมีรูที่กั้น หม่อบอก...ไม่จั้นมันจะจีทางไหน ลำพังให้หนุ่มสาวสวยตาดีมานั่งปั่นก็คงต้องส่องไฟหาแสงสว่างช่วย แต่นี่ยิ่งชราอายุกว่าแปดสิบชายดีแท้ต้องเอาตุ๊กตาดินในมือมาจ่อติดกับลูกตาทำงานไปด้วยคุยไปด้วยก็ได้แต่ต้องคุยดั่งๆกับตามันก็อายุปูนเดียวกัน

มือเรียวกแล่วคล่องจีจับเร็วแทบจูไม่ทัน เพียงไม่กี่เส้นก็เสร็จจตัว หยิบเจ้าตัวใหม่ใส่มือแทนที่ ผมตะโกนถาม

“มีดๆอย่างนี้มองเห็นหรือ”

หม่อยิ้ม

“ก็ไม่ต้องมองทุกอย่างมันอยู่ในนี้” ชายเอามือเคาะกะโหลก

(หลังอาน, 2548: 180)

จากเรื่อง หลังอาน ตอน ชายดี แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของตัวละคร คือ หม่อ มีอาชีพเป็นช่างปั่นเครื่องปั่นดินเผาซึ่งอาชีพนี้เป็นอาชีพที่หม่อรักมาก แม้สายตาจะมองแทบไม่เห็นเพราะความแก่ชราแต่สิ่งที่ทำให้หม่อปั่นออกมาได้อย่างสวยงามก็คือ ความจำที่อยู่ใต้อสมองเพราะหม่อปั่นสิ่งเหล่านี้จนเป็นความเคยชิน

2.4 แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ ได้แก่ แนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นสภาพชีวิตและสังคม ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในช่วงหนึ่งของชีวิตตัวละคร เช่น ชีวิตของชาวชนบทที่ยากไร้แต่ก็ยังคงถูกคนเอาเปรียบ หรือทศชาติชาดกที่คนธรรมดาซึ่งไม่อำนาจให้ชีวิตมีความหวัง หรือโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตในโรงงาน ชีวิตชาวประมง ชีวิตของสังคมที่ห่างไกลความเจริญ ฯลฯ (อวยพร พานิช และ คณะ, 2544: 311)

ตัวอย่างเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน วันทึ่ง(ไม่)ร้องไห้แต่ไกวตัวจวบดอกไม้

เป็นที่รู้กันว่าร่วม 2 ปีมาแล้วที่ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เผชิญทุกภาวะไถวาย การขี้งลงคอย (ไปกลับ 60 กิโลเมตรทุก 3 วัน และนอนนิ่งๆในแต่ละวันอีก 4-5 ชั่วโมง) เพื่อฟอกโลหิตเป็นความเหน็ดเหนื่อยที่ต้องจำยอม โรคไตไม่ได้คุกคามเฉพาะตรงก้นไตแต่มันบงการวิถีชีวิตทั้งหมด มันจำกัดอาหาร มันรีดนาทาเร้นน้ำดื่ม มันเค้นเอาเรี่ยวแรงจากมือและเท้า มันบังคับให้ต้องเจ็บปวดกับการขัดเย็ดหลอดเลือดเทียมเข้าไปแปลกลบหลอมกับหลอดเลือดจริงในร่างกายและมันปล้นเอาสตาจค์ไปซึ่งๆหน้าคราวครั้งละหมื่น

ตั้งแต่กลางปี 2543 เป็นต้นมา คนที่เขียนหนังสือมาชั่วชีวิตอย่าง 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ไม่ได้เขียนหนังสือ ไม่มีใครกล้าพูดคังๆแต่หลายคนเชื่อว่าเขาคงจะไม่เขียนหนังสืออีกแล้ว

จวบจนวันที่ฟ้าฝนห่มม่อน

ถึงออกเขียนยังตั้งอยู่ข้างๆรถเข็นสำหรับคนไข้ นั่งสงบอยู่ด้านหลัง แต่บนใบหน้า 'รงค์ วงษ์สวรรค์' มีรอยยิ้ม ทั้งยิ้มในประกายตา บนโต๊ะทำงานต้นฉบับใหม่เอี่ยมต้นฉบับแรกในรอบ 20 เดือน เป็นเรื่องสั้นความยาว 11 หน้ากระดาษพิมพ์ดีด สายตาตื่นตื่นของผมคงทะเล็งถาม โดยไม่รู้จักเด็กผู้ใหญ่ 'รงค์' เพียดหน้าให้ต้นฉบับ

(คนรักกับจักรยาน, 2548: 99)

จากเรื่อง คนรักกับจักรยาน ตอน วันทึ่ง (ไม่) ร้องไห้ แต่ไกวตัวจวบดอกไม้ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่ รงค์ วงษ์สวรรค์ ป่วยเป็นโรคไตวายเป็นโรคร้ายทำให้ไม่มีเรี่ยวแรงต้องนั่งบนรถเข็น หลายคนคิดว่าเมื่อเขามีสภาพอย่างนี้เขาคงจะเขียนหนังสือไม่ได้อีก แต่จู่ๆรงค์ วงษ์สวรรค์ ก็เอาต้นฉบับที่แอบเอาไว้เขียนมาให้ บินหลา สันกาลาคีรี ดูทำให้เขารู้สึกประหลาดใจและดีใจมากที่รงค์ วงษ์สวรรค์ กลับมาเขียนหนังสือได้อีกครั้ง

ตัวอย่างเรื่อง ทางกันดาร ตอน ไก่กับไข่

วันหนึ่งหลังจากการเดินทางยาวไกล กลับถึงบ้านผมปลดม่านออก แสงแดดฉายสาดเข้ามาพร้อมกับบางกลิ่นปลั่งผ่านมุ้งลวดหน้าต่างเข้าอ้อมจมูก กลิ่นเหม็นร้ายกาจเหม็นราวกับไข่เน่าก็ไข่นำนั้นแหละ

ตรงเชิงล่างรับบานหน้าต่างด้านนอกมีกระเบาะปูนก่อไว้ใส่ดินปลูกต้นไม้ หากแม่ไก่กลับพลิกแพลงเอาเป็นรังไปได้มันมาออกไข่ตั้งแต่เมื่อไหร่ผมไม่รู้ รู้แต่ว่าต้องหลายวันแล้วทีเดียวนเพราะมีไข่ถึงเจ็ดฟองบางฟองแตกส่งกลิ่นเหม็นพวกที่ยังกลมเกลี้ยงอยู่ก็ลื้อนแต่เน่าภายใน มันไข่แต่ไม่ยอมฟัก ผมโมโหและอยากอ้วกในเวลาเดียวกันทั้งที่ไม่รู้ว่าควรโมโหแม่ไก่หรือโมโหใคร

อดใจอีกหลายนาทิตรอจนหัวเราะออกเราจะกักตุนไข่นำเอาไว้ป่าใครดี? รอคอยทั้งเห็นแม่ไก่นำรักได้เหมือนเดิม ผมจึงเอาผ้าชุบน้ำโปะจมูกเดินอ้อมตัวบ้านไปเก็บมันลงถุงขยะ

เสียงทักทายรูดริ้วเข้ามา “สวัสดีค่ะ พี่ขอโทษนะคะ” เพื่อนบ้านครอบครัวที่เก้านั้นเอง หน้าตาออกจะกระวนใจ “คือ...ขอโทษจริงๆค่ะจะเข้ามาจัดการให้หลายวันแล้วแต่เห็นบ้านปิดเลย...เลยไม่รู้จะทำยังไง”

“ไม่เป็นไรครับ” ผมยิ้มและได้โอกาสทักทายฝากเนื้อฝากตัว

(ทางกันดาร, 2545: 54)

จากเรื่อง ทางกันดาร ตอน ไก่กับไข่ แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ที่บินหลา สันกาลาคีรี ต้องมาเก็บไข่นำที่แม่ไก่ของเพื่อนบ้านมาไข่ทิ้งไว้แต่ไข่เหล่านั้นไม่ฟักเป็นตัวมันจึงเน่า ขณะที่กำลังเก็บไข่นำอยู่เพื่อนบ้านที่เป็นเจ้าของไก่ก็มาขอโทษที่ไก่ของเขามาส่งความเดือดร้อนให้ แต่บินหลา สันกาลาคีรี ไม่ถือโทษโกรธอะไรพร้อมกับทักทายเพราะตัวเขาเพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ไม่นาน

ตัวอย่างเรื่อง ค่อมทะเลสาบอาบทะเลทราย ตอน เดี่ยวดาย

ผมแห่ร้องกลางตลาดล้นยิ่งกว่าระฆังวัดทั้ง 200 แห่งรวมกัน

“กระเป่าผมหาย...ช่วยด้วย กระเป่าสตางค์หาย”

เพื่อนพราหมณ์เอ๋ย ไหนว่าสะเดาะเคราะห์แล้วไง

ตลาดแขกหายแซ่แซ่เป็นปลิดทิ้ง ทั้งพันปากนั้นอ้าค้าง สองพันขาชะงักงัน และสองพันลูกกะตาจ้องมาที่ต้นเสียงเป็นจุดเดียว

พูดอย่างนี้ก็อาจเกินไปหน่อยด้วยอย่างน้อยก็มิควงตาคนหนึ่งไม่ได้หันมาด้วยสองขา ก็มิได้หยุดนิ่งอย่างใครเขาตรงกันข้ามมันสับซอยถี่ยับ ลดเลี้ยวไปตามช่องระหว่างผู้คน

ผมไม่เห็นใบหน้าที่เห็นและติดตามมาจนวันนี้คือสำหรับสี่ชมพูซึ่งคลุมเรือนผมและไหล่ ผู้หญิงคนนั้นห่างจากผมราว 15 ก้าวและวิ่งห่างไปทุกที

เร็วปานกามนิตหนุ่ม...เปรียบเทียบให้ได้กลิ่นอินเดียก็ต้องว่าอย่างนี้ ไม่ใช่ผมแต่เป็นใครบางคนที่นั่งขายแผงลอยตรงข้างทางเขากระโจนจากแผงว้ายแหวกอูตุลุด สำหรับสี่ชมพูชอกชอนแต่กามนิตหนุ่มแห่งพุกการเร็วกว่ามากเขาปราดเข้าถึงเอื้อมจับบ่าของเธอ

ผมยืนมองราวว่าเหตุการณ์ตรงหน้านั้นไม่เกี่ยวกับตัวเองเลย คนตามไปแบมือออก คนข้างหน้าส่งกระเป๋าใส่ตังค์ให้แล้ววูบตัวหลบเข้าซอยเร้นหาย เสียงสะกดของผมกลายเป็นตลัดกลิ้งสู่ความเคลื่อนไหวกึกกักรรพสำเนียงแข็งแซ่ ขณะที่กามนิตแหวกผู้คนตรงมาส่งกระเป๋าคืนให้ผมแล้วสำแดงปาฏิหาริย์ผลุบหายไปอีกคน

ทุกอย่างเกิดขึ้นในเวลารวดเร็วมาก การตายแล้วเกิดใหม่อย่างฉับพลันทำให้ผมทำอะไรไม่ถูกมากไปกว่าการพนมมือขอคุณรอบทิศ

(คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย, 2548: 134)

จากเรื่อง คัมภีร์เลสาบอาบทะเลทราย ตอน เดียวดาย แนวคิดของเรื่องสะท้อนให้เห็นสภาพและเหตุการณ์ขณะที่บินหลา สันกาลาคีรี เดินทางท่องเที่ยวอยู่ในตลาดที่ประเทศอินเดีย เขาโดนล้วงกระเป๋าด้วยความตกใจเข้าร้องลั่นตลาดให้คนช่วยทุกคนในตลาดพากันนั่งอึ้งแต่มีชายหนุ่มคนหนึ่งวิ่งตามคนผู้หญิงที่ขโมยกระเป๋าไปได้ทันและนำกระเป๋ากลับมาคืนให้กับบินหลาได้ แล้วชายหนุ่มคนนั้นก็หายตัวไปด้วยความเร็ว บินหลาทำอะไรไม่ถูกได้แต่ยืนพนมมือ

จากการศึกษาแนวคิดในงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี พบว่ามีการให้แนวคิดแสดงทัศนะ ได้แก่ แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม แนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม และแนวคิดแสดงทัศนะต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม) แนวคิดแสดงอารมณ์ แนวคิดแสดงพฤติกรรม และแนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” ทำให้เห็นว่าผู้แต่งมีการใช้ภาษาและมีกลวิธีการแต่งได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดเพื่อให้เห็นการสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผลและน่าติดตาม อีกทั้งยังให้แนวคิดที่แตกต่างกันออกไปตามเรื่องราวแต่ละเรื่อง ซึ่งล้วนเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์กับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่งและนี้อาจเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ส่งผลให้งานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี เรื่องเจ้าหญิง ได้รับรางวัลซีไรต์ด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี” นี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี
2. เพื่อศึกษาถววิธีการแต่งในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี
3. เพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อข้างต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ผู้วิจัยพบว่า บินหลา สันกาลาคีรี มีการใช้ภาษาไทยในด้านการใช้คำ สำนวน และภาพพจน์ ตามเกณฑ์การวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ด้านการใช้คำ

1.1 คำมูล ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้คำมูลซึ่งเป็นถ้อยคำปกติธรรมดาที่ใช้กันในชีวิตประจำวันเพื่อให้เรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย

1.2 คำประสม ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำประสมที่เกิดจากการประสมระหว่าง นาม+กริยา, นาม+นาม, นาม+วิเศษณ์, กริยา+กริยา, นาม+กริยา+นาม, วิเศษณ์+กริยา, วิเศษณ์+นาม, กริยา+นาม, นาม+บุพบท และกริยา+วิเศษณ์ คำประสมที่สร้างขึ้นใหม่ทำให้ถ้อยคำมีความหลากหลายเมื่อนำมาถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆทำให้เรื่องราวน่าสนใจขึ้น

1.3 คำซ้อน ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้คำซ้อน ทั้งคำซ้อนเพื่อความหมายและคำซ้อนเพื่อเสียงซึ่งคำซ้อนเพื่อความหมายทำให้อ่านเรื่องราวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นและคำซ้อนเพื่อเสียงทำให้ออกเสียงสะดวกและสร้างความไพเราะมากขึ้นจากเสียงสัมผัส

1.4 คำซ้ำ ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการซ้ำคำขยายเพื่อบอกความแน่น, การซ้ำคำเพื่อให้น้ำหนักลดลงไม่เจาะจงเท่าความหมายเดิม, การซ้ำคำแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนเป็นพหูพจน์, การซ้ำคำเพื่อแยกจำนวนออกเป็นส่วนๆ, การซ้ำคำกริยา และการซ้ำคำแล้วความหมายเปลี่ยนไปเป็นเชิงอุปมาไม่เกี่ยวข้องกับความหมายคำเดิม

1.5 คำยืมภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศโดยการทับศัพท์ตรงซึ่งมักเป็นคำยืมภาษาต่างประเทศที่คนไทยส่วนใหญ่ใช้สื่อความหมายในการดำเนินชีวิตประจำวัน

1.6 คำเสริม ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้คำเสริม ได้แก่ คำเสริมบอกมาลา คำเสริมบอกการถาม และคำเสริมบอกสถานภาพ คำทั้ง 3 ประเภท เป็นคำที่ใช้ในบทสนทนาของตัวละครซึ่งคำเสริมเหล่านี้จะทำให้เรื่องราวดูมีความสมจริงและทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีอารมณ์ร่วมไปด้วย

1.7 คำเรียก ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้คำเรียกแบบบอกเครือญาติ, คำเรียกแบบบอกชื่อบุคคล, คำเรียกแบบบอกสถานภาพ และคำเรียกแบบคำบอกอาชีพ ซึ่งคำเรียกเป็นคำประเภทหนึ่งที่ใช้ในบทสนทนาที่ตัวละครใช้เรียกตัวละครอีกตัวให้เกิดความสนใจและทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าคุณลักษณะกำลังสนทนากับตัวละครตัวใด

1.8 คำสุภาพ ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำสุภาพที่คนมักใช้กันทั่วไปตามสถานการณ์ต่างๆ คำสุภาพมักจะมีคำอีกแบบให้ใช้แต่ก็ยังคงความหมายเดียวกัน เช่น ภรรยา-เมีย

1.9 คำเลียนเสียง ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำของคน คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำเลียนเสียงสัตว์ และคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุสิ่งของ เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงเหล่านั้นจริงๆ

1.10 ชนิดคำ

1.10.1 คำวิเศษณ์ ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำวิเศษณ์ ได้แก่ ลักษณะวิเศษณ์ กาลวิเศษณ์ สถานที่วิเศษณ์ ปริมาณวิเศษณ์ นิยมวิเศษณ์ อนิยมวิเศษณ์ ปฤจฉาวิเศษณ์ ประดิษฐานวิเศษณ์ ประดิษฐานวิเศษณ์ และประพันธ์วิเศษณ์ การใช้คำวิเศษณ์ช่วยให้ถ้อยคำมีความชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งจะช่วยทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของเรื่องราวได้ดีขึ้น

1.10.2 คำบุพบท ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำบุพบทนำหน้าบทบอกลักษณะที่เป็นเครื่องใช้หรือมีอาการร่วมกัน, คำบุพบทนำหน้าบทบอกสถานที่, คำบุพบทนำหน้าบทบอกเวลา, คำบุพบทนำหน้าบทบอกประมาณและคำบุพบทนำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ เพื่อให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

1.10.3 คำอุทาน ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้คำอุทานแสดงอารมณ์สังสัย, คำอุทานแสดงอารมณ์สังเวชใจ, คำอุทานแสดงอารมณ์ประหลาดใจ, คำอุทานแสดงอารมณ์ตกใจ, คำอุทานแสดงอารมณ์ที่เกิดจากอาการเจ็บปวด, คำอุทานแสดงอารมณ์เห็นใจ, คำอุทานแสดงอารมณ์ดีใจ, คำอุทานแสดงอารมณ์โล่งใจ และคำอุทานแสดงอารมณ์สังสัย คำอุทานทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงอารมณ์ของตัวละครในเหตุการณ์ต่างๆ

2. ด้านการใช้สำนวน

2.1 สำนวนเดิม ผลการวิจัยพบสำนวนเดิมในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี คือ พบการใช้สำนวนเดิม ได้แก่ สำนวนเดิมที่คงรูปและคงความหมายเดิม สำนวนที่เปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิมเพียงบางส่วน ได้แก่ สำนวนที่เปลี่ยนคำบางคำและสำนวนที่ตัดคำบางส่วนออกไป บินหลา สันกาลาคีรี ใช้สำนวนเดิมเพื่อสื่อความหมายในเชิงเปรียบเทียบ และสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน

2.2 สำนวนใหม่ ผลการวิจัยพบสำนวนใหม่ในงานเขียนประเภทสารคดีเท่านั้น สำนวนใหม่ที่บินหลา สันกาลาคีรี คิดขึ้นมาใหม่เป็นสำนวนที่ยังไม่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปแต่ถ้าได้อ่านเรื่องราวควบคู่ไปกับสำนวนใหม่ก็จะทำให้เข้าใจความหมายของสำนวนใหม่นั้นๆได้

3. ด้านการใช้ภาพพจน์

ผลการวิจัยพบว่าในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดี มีการใช้ภาพพจน์หลายลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย ปฏิภาคพจน์ สัทพจน์ อวตัพพาคย์ และปฏิปุจฉา ซึ่งการใช้ภาพพจน์ทำให้เกิดจินตภาพและสื่อความหมายได้ชัดเจนกว่าภาษาที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาและช่วยสร้างให้เกิดความประทับใจในงานเขียนด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

ผู้วิจัยพบว่า บินหลา สันกาลาคีรี มีกลวิธีการแต่งตามเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการแต่งในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ผลการวิจัยพบว่ามี การเปิดเรื่อง 4 แบบ คือ เปิดเรื่องโดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร เปิดเรื่องด้วยการพรรณานบุคลิกลักษณะตัวละครเอกหรือบรรยายฉากและบรรยากาศหรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา และเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม

ส่วนการดำเนินเรื่องผลการวิจัยพบว่ามี 2 แบบ คือ ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ ส่วนการดำเนินเรื่องโดยการเล่าเรื่องพบ 3 แบบ คือ ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ผู้เขียนเป็นผู้เล่ากลวิธีนี้พบ 2 แบบ คือ ผู้เขียนเล่าอย่างผู้รู้แจ้งและผู้เขียนเล่าเรื่องโดยหยั่งรู้จิตใจของตัวละครเพียงตัวเดียว และเล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม คือ กลวิธีที่ 2 คือผู้แต่งเป็นผู้เล่า และกลวิธีที่ 1 คือตัวละครเป็นผู้เล่า ส่วนการปิดเรื่องผลการวิจัยพบว่ามี 2 แบบ คือ จบแบบธรรมดาและจบแบบพลิกความคาดหมาย

2. กลวิธีการแต่งงานเขียนประเภทสารคดี ผลการวิจัยพบว่าส่วนนำเรื่องมี 7 แบบ คือ แบบสรุปเนื้อหา เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ เปิดเรื่องโดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ เปิดเรื่องโดยใช้คำถาม เปิดเรื่องโดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ และเปิดเรื่องด้วยการพรรณนา ส่วนเนื้อเรื่อง ผลการวิจัยพบที่มีการใช้ย่อหน้าตามตำแหน่งของประโยค มี 2 แบบ คือ ประโยคใจความสำคัญ ได้แก่ ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้าและประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า และประโยคขยายความ ได้แก่ การใช้เหตุผล การบรรยายหรือให้

รายละเอียด การใช้คำจำกัดความ และการยกตัวอย่าง ส่วนสรุปเรื่อง ผลการวิจัยพบว่ามี 2 แบบ คือ สรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอและสรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

ผู้วิจัยพบว่า บินหลา สันกาลาคีรี มีแนวคิดตามเกณฑ์การวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. แนวคิดในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ผลการวิจัยพบว่ามี 4 แนวคิด คือ แนวคิดแสดงทัศนะซึ่งพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคมและแนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม แนวคิดแสดงอารมณ์ แนวคิดแสดงพฤติกรรม และแนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์

2. แนวคิดในงานเขียนประเภทสารคดี ผลการวิจัยพบว่ามี 4 แนวคิด คือ แนวคิดแสดงทัศนะซึ่งพบ 3 ลักษณะ ได้แก่ แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม แนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม และแนวคิดแสดงทัศนะต่อความเลวร้าย(อคุณธรรม) แนวคิดแสดงอารมณ์ แนวคิดแสดงพฤติกรรม และแนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์

อภิปรายผล

1. งานเขียนประเภทบันเทิงคดีและประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีการใช้คำที่มีความหมายตามรูปศัพท์โดยใช้คำมูลเพื่อสื่อความหมายโดยตรงไปตรงมา ใช้คำประสมเพื่อสร้างคำใหม่ๆตามที่ผู้แต่งต้องการ ใช้คำซ้อนเพื่อเป็นการย้ำคำหรือข้อความให้ความหมายชัดเจนมากยิ่งขึ้น ใช้คำซ้ำเพื่อให้ความหมายหนักแน่น ใช้คำยืมภาษาต่างประเทศแบบทับศัพท์ตรงเพื่อให้เหมาะกับเรื่องราวซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำที่คนทั่วไปใช้กันและผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ทันที ใช้คำเสริมเพื่อบอกเจตนาและสถานภาพของตัวละคร ใช้คำเรียกเพื่อให้รู้ว่าตัวละครสนทนาหรือพูดถึงใคร ใช้คำสุภาพเพื่อให้ภาษาสละสลวย ใช้คำเลียนเสียงเพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงต่างๆจริง ใช้คำวิเศษณ์เพื่อขยายคำหรือบอกรายละเอียดของคำหรือข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ใช้คำบุพบทเพื่อให้เรื่องราวดำเนินอย่างต่อเนื่อง และใช้คำอุทานเพื่อแสดงอารมณ์ต่างๆของตัวละคร

จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า การใช้ภาษาด้านการใช้คำที่เป็นจุดเด่นของบินหลา สันกาลาคีรี คือ การใช้คำยืมภาษาต่างประเทศและคำเลียนเสียง ซึ่งการใช้คำยืมภาษาต่างประเทศของ

บินหลา สันกาลาคีรีนั้นเป็นแบบคำทับศัพท์ตรงใช้ได้เหมาะสมกับเรื่องราวเพราะหากจะใช้คำบางคำโดยแปลความหมายนั้นเมื่ออ่านแล้วอาจจะทำให้รู้สึกไม่ราบรื่น เช่น “อย่าลืมว่าวันนี้เรามีเซอร์ไพรส์กันนะจ๊ะ” คำว่า เซอร์ไพรซ์ (surprise) แปลว่า ทำให้ประหลาดใจ ถ้าเปลี่ยนเป็น “อย่าลืมว่าวันนี้เรามีความประหลาดใจกันนะจ๊ะ” เมื่ออ่านแล้วจะรู้สึกว่ายากกว่าประโยคแรกเหมาะแก่เรื่องราวมากกว่า หรือเหตุผลอีกประการคือ ผู้แต่งเลือกใช้คำทับศัพท์ตรงตามที่ผู้แต่งเองใช้จนเคยชินแล้วนำมาใช้ในงานเขียนด้วย ส่วนการใช้คำเลียนเสียงผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งพยายามใช้คำเลียนเสียงที่เกิดจากการกระทำของคน คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำเลียนเสียงสัตว์ และคำเลียนเสียงที่เกิดจากวัตถุสิ่งของ ให้เหมือนจริงมากที่สุดและเป็นเสียงที่ได้ยินกันทั่วไปซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านได้จินตนาการถึงเสียงต่างๆ ขณะที่ย่านหนังสือช่วยเสริมให้เรื่องราวสนุกมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการใช้คำได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องราวจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ตรงตามความต้องการของผู้แต่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ปรากฏพิชญ์ กัมพลาคีรี (2545: 75) ที่กล่าวว่า ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกภาษาให้เหมาะสมกับงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวได้อย่างเข้าใจและชัดเจนจึงจะทำให้การสื่อสารบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2. งานเขียนประเภทบันเทิงคดีและประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีการใช้สำนวนเดิมที่คนไทยทั่วไปใช้และได้ยินกันมานานและเข้าใจความหมายอยู่แล้วเพื่ออธิบายเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน และนอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสำนวนเดิมบางสำนวน บินหลา สันกาลาคีรีได้นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น คำว่า แพระบบาบ ก็จะใช้เพียงสั้นๆ ว่า แพะ ซึ่งคนในปัจจุบันแค่พูดคำว่า แพะ (ในบริบทที่หมายถึงแพระบบาบ) ก็จะเข้าใจได้ทันที หรืออีกวิธีที่จะทำให้สำนวนเดิมไม่ธรรมดาเกินไปก็จะใช้คำอื่นมาใช้แทนคำเดิมเพียงบางคำ ซึ่งก็ทำให้สำนวนเดิมเหมาะกับยุคสมัยมากขึ้นอีกทั้งยังเหมาะสมกับเรื่องราวของผู้แต่ง ส่วนการใช้สำนวนใหม่ ผู้วิจัยเห็นว่าบินหลา สันกาลาคีรี ได้คิดสำนวนขึ้นมาใหม่ด้วยตนเองซึ่งจะไม่เหมือนสำนวนใหม่อื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะไม่ต้องการให้ซ้ำกับผู้อื่นและต้องการให้สำนวนใหม่ที่สร้างขึ้นนั้นเหมาะสมกับเรื่องราวของผู้แต่งด้วยซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของสำนวนใหม่โดยการอ่านเรื่องราวทั้งหมด สำนวนใหม่ที่บินหลา สันกาลาคีรี คิดขึ้นเองนั้นเป็นสำนวนที่ไม่สับสนและไม่ใช้คำที่เข้าใจยาก นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้สำนวนเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวจะทำให้ภาษาดูมีชั้นเชิงมากขึ้นและยังทำให้ผู้อ่านได้ติดตามด้วย ในกรณีนี้สอดคล้องกับ ไชยศิริ ปราโมช ณ อยุธยา (2534: 12) ที่กล่าวถึงสำนวนว่าเป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่น คือ เป็นชั้นเชิงชวนให้คิด ซึ่งอาจจะเป็นในเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

3. งานเขียนประเภทบันเทิงคดีและประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีการใช้ภาพพจน์ โดยนำคำหรือข้อความมากล่าวเปรียบเทียบในงานเขียนหลายลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย ปฏิภาคพจน์ สัทพจน์ อาวัตพากย์ และปฏิพจน์ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า ส่วนใหญ่จะใช้ภาพพจน์อุปมาเป็นหลักแต่ภาพพจน์อุปมาของบินหลา สันกาลาคีรี จะไม่ใช่คำเปรียบที่ธรรมดาเกินไปแต่จะนำคำแปลกใหม่มาเปรียบ เช่น เหนือหยดเหมือนมันหมูที่ตกลงบนถ่านแดงๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น ส่วนภาพพจน์อื่นๆแม้จะใช้ไม่มากเหมือนภาพพจน์อุปมาแต่การใช้คำก็โดดเด่น ไม่แพ้ภาพพจน์อุปมา เช่น ภาพพจน์ บุคลาธิษฐาน เช่น ขี้แม่เหล็กที่ทำหน้าที่เป็นตัวเซ็นเซอร์คำนวณความเร็วรถซึ่งติดอยู่ตรงคุมล้อหน้าก็ถึงแก่กาลกิณี หัวใจวายเฉียบพลัน ซึ่งจากข้อความผู้แต่งต้องการให้ขี้แม่เหล็กมีความโดดเด่นแทนที่จะใช้คำธรรมดา เช่น ขี้แม่เหล็กเสียหรือขี้แม่เหล็กหมดสภาพแต่ทำให้ขี้แม่เหล็กมีชีวิตจิตใจเหมือนคน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ภาพพจน์ต่างๆจะทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนมากกว่าการกล่าวแบบธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี พลบูรณ์ (2537: 10) ที่กล่าวถึงภาพพจน์ว่า “เป็นกลวิธีการเรียงร้อยคำลักษณะต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจใช้เพื่อให้เกิดผลทางจินตภาพหรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจได้มากกว่าการเขียนอย่างธรรมดา”

4. งานเขียนประเภทบันเทิงคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีกลวิธีการแต่ง คือ การเปิดเรื่อง 4 แบบ คือ เปิดเรื่อง โดยนาฏการหรือการกระทำของตัวละคร เปิดเรื่องด้วยการพรรณานบุคลิกลักษณะตัวละครเอกหรือบรรยายฉากและบรรยากาศหรือบรรยายบุคลิกลักษณะตัวละครผสมผสานไปกับฉากและบรรยากาศ เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา และเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบินหลา สันกาลาคีรี ได้ให้ความสำคัญในส่วนของการเปิดเรื่องเพราะไม่ว่าจะเปิดเรื่องด้วยข้อความสั้นๆที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยจนอยากรู้เรื่องราวต่อไปหรือข้อความบรรยายยาวๆที่บรรยายจนเห็นภาพของเรื่องราวแต่จุดประสงค์หลักที่บินหลา สันกาลาคีรี ต้องการอาจเป็นเพราะต้องการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านเป็นสำคัญ

ส่วนการดำเนินเรื่องมี 2 แบบ คือ ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาและดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุ และการดำเนินเรื่องโดยการเล่าเรื่องพบ 3 แบบ คือ ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ผู้เขียนเป็นผู้เล่า และเล่าเรื่องโดยใช้กลวิธีผสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินเรื่องของบินหลา สันกาลาคีรี ไม่ได้ยึดติดว่าจะต้องใช้การดำเนินเรื่องแบบใดเป็นพิเศษทั้งนี้เป็นเพราะต้องการให้ผู้อ่านได้อ่านเรื่องราวโดยผ่านการดำเนินเรื่องหลายๆรูปแบบ

ส่วนการปิดเรื่องมี 2 แบบ คือ จบแบบธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเห็นผลจากการกระทำต่างๆของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือไม่คืออย่างชัดเจน ส่วนการจบแบบพลิกความคาดหมาย ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกคาดไม่ถึงว่าเรื่องจะจบแบบนี้ซึ่งเป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านอีกแบบหนึ่ง

5. งานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีกลวิธีการแต่ง คือ ส่วนนำเรื่องมี 7 แบบ คือ แบบสรุปเนื้อหา ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้อยากเห็นของเรื่องจากการเปิดเรื่องด้วยเนื้อหาแบบย่อ เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการกระตุ้นให้ผู้อ่านอยากรู้อะไร เหตุการณ์สำคัญที่เปิดเรื่องจะนำไปสู่เรื่องราวอะไร เปิดเรื่องโดยยกสุภาษิต คำพังเพย กวีนิพนธ์ หรือคำคม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกแปลกใหม่ไม่จำเจเพราะกลอนหรือสุภาษิตถือเป็นเอกลักษณ์ของไทย เปิดเรื่องโดยใช้ประโยคสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งใช้ประโยคสำคัญเพื่อนำไปขยายเป็นเรื่องราวต่อไป เปิดเรื่องโดยใช้คำถาม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการโน้มน้าวใจผู้อ่านให้มามีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวต่างๆ เปิดเรื่องโดยยกเหตุการณ์เปรียบเทียบ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้คิดตามเหตุการณ์ที่ยกมาเพื่อจะได้นำไปสู่เรื่อง และเปิดเรื่องด้วยการพรรณนา ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและมีอารมณ์คล้อยตามก่อนที่จะเข้าสู่เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการเปิดเรื่องแต่ละแบบผู้แต่งจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องราว เช่น เรื่องที่เล่าถึงการทำงานของสืบ นาคะเสถียร การเปิดเรื่องก็จะใช้คำคมที่สืบ นาคะเสถียร ได้กล่าวไว้ตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นการเปิดเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ส่วนเนื้อเรื่องมี 2 แบบ คือ ประโยคใจความสำคัญ ได้แก่ ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวที่สำคัญของเรื่องก่อนที่จะอธิบายรายละเอียดต่อไป และประโยคใจความสำคัญอยู่ท้ายย่อหน้า ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการเกริ่นนำและเล่าเรื่องราวต่างๆก่อนที่จะบอกว่าจุดสำคัญของเรื่องที่เล่ามาคืออะไร และประโยคขยายความ ได้แก่ การใช้เหตุผล ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการบอกถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดเรื่องราวต่างๆในประโยคใจความสำคัญ การบรรยายหรือให้รายละเอียด ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากประโยคใจความสำคัญเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวได้มากขึ้น ส่วนการใช้คำจำกัดความ แสดงว่าผู้แต่งต้องการให้ประโยคใจความสำคัญมีความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงและการยกตัวอย่างทำให้เห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพเรื่องราวของประโยคใจความสำคัญ ส่วนเนื้อเรื่องของงานเขียนประเภทสารคดีนั้นผู้วิจัยเห็นว่าไม่ว่าประโยคใจความสำคัญหรือประโยคขยายความจะอยู่ตำแหน่งใดของย่อหน้าก็จะต้องบรรยายเรื่องราวหรือให้ข้อเท็จจริงควบคู่ไปด้วยเสมอ

ส่วนสรุปเรื่องมี 2 แบบ คือ สรุปให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเห็นว่าสาระสำคัญของเรื่องราวที่ถ่ายทอดไปทั้งหมดนั้นคืออะไร และสรุปเพื่อให้เกิดความตระหนัก ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเมื่ออ่านเรื่องราวจบแล้วให้เกิดความรู้สึกตระหนักและลึกลับไปตามบทสรุปของผู้แต่ง

6. งานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี มีแนวคิด 4 แนวคิด คือ แนวคิดแสดงทัศนะ ได้แก่ แนวคิดแสดงทัศนะต่อค่านิยมของสังคม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้แนวคิดจากเรื่องว่าคนในสังคมปัจจุบันมักตัดสินคนว่าดีหรือเลวเพียงรูปลักษณะภายนอกไม่มองที่ความรู้ความสามารถข้างในตัวของคน แนวคิดแสดงทัศนะต่อคุณธรรม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้แนวคิดในเรื่องของความกตัญญูต่อพ่อแม่ว่าเป็นสิ่งที่ลูกทุกคนควรทำเพราะคนในสังคมปัจจุบันเมื่อทำงานมักจะไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่พ่อแม่จึงทอดทิ้งผู้มีพระคุณ โดยไม่ได้คำนึงถึงบุญคุณ และแนวคิดแสดงทัศนะต่อความเลวร้าย (อคุณธรรม) ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นความไม่มีน้ำใจของคนบางคนที่ยึดหลักของความถูกต้องมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมแม้ว่าคนบางคนจะทำผิดไปบ้างแต่เป็นความผิดที่ให้อภัยได้ด้วยเหตุผล

แนวคิดแสดงอารมณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้แนวคิดจากการแสดงอารมณ์ของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์โกรธจากการกระทำและคำพูดของตัวละครตัวในเรื่อง อารมณ์ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และอารมณ์เงินอายจากการที่ตัวละครมีความรัก ซึ่งทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามไปกับอารมณ์ของตัวละครด้วย

แนวคิดแสดงพฤติกรรม ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นพฤติกรรมของตัวละครที่ทำงานอย่างขยันขันแข็งจึงส่งผลให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานซึ่งทำให้เห็นว่าความก้าวหน้ามักจะมาพร้อมกับความขยันและความตั้งใจจริง การเสียสละป่าไม้ที่ตนเองลงมือปลูกลานานให้กรมป่าไม้ก็อีกทั้งผู้อื่นยังได้รับประโยชน์จากป่าผืนดังกล่าวด้วย และการเสียสละให้น้องได้เรียนหนังสือ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้เห็นว่าคนเราควรที่จะเสียสละไม่ว่าถึงตัวเองมากเกินไป

แนวคิดแสดงสภาพและเหตุการณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้เห็นสภาพเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องที่ตัวละครต้องประสบพบเจอ เช่น แก้อี้ต้องถูกใช้งานอย่างทารุณจากคนที่แก่งแย่งกันนั่ง ตัวละครต้องถูกคุกเงินไปจนหมดตัวเพราะมีพระราชามีนิสัยปากหวานก้นเปรี้ยว

ตัวละครต้องเผชิญกับความยากลำบากเพราะมีฐานะยากจน ตัวละครที่ต้องเกิดความอับอายจากการที่คนมา募捐เพราะเอาเลือดเตอร์ผีดงวดไปขึ้นเงินที่ตลาด ตัวละครไปโรงพยาบาลแต่ต้องเผชิญกับรถติด ทำให้กว่าจะไปถึงโรงพยาบาลต้องทนปวดท้องอยู่นาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ผู้แต่งได้ให้แนวคิดที่แสดงสภาพและเหตุการณ์ของตัวละคร เพราะต้องการให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในเรื่องด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ผู้แต่งได้ให้แนวคิดในด้านต่างๆผ่านเรื่องราวจะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2539: 100) ที่กล่าวว่าแนวคิดของเรื่อง คือทศนะที่ผู้แต่งมีต่อชีวิต หรือสาระที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านทราบมีจุดมุ่งหมายจะให้อ่านได้เข้าใจชีวิตเพิ่มจากการได้รับความเพลิดเพลินอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาการใช้ภาษาไทยด้านคำ สำนวน และภาพพจน์ของบินหลา สันกาลาคีรี ซึ่งเป็นนักเขียนรางวัลซีไรต์ทำให้ทราบถึงลักษณะเด่นในการใช้ภาษาไทย จึงควรศึกษางานเขียนของนักเขียนที่ได้รับรางวัลซีไรต์คนอื่นๆแล้วนำมาเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างกัน
2. จากการศึกษาด้านกลวิธีการแต่งในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีและงานเขียนประเภทสารคดีของบินหลา สันกาลาคีรี ทำให้เห็นว่ากลวิธีการแต่งงานเขียนทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกัน จึงควรศึกษางานเขียนประเภทบันเทิงคดีหรืองานเขียนประเภทสารคดีของนักเขียนคนอื่นๆว่ามีกลวิธีการแต่งที่เหมือนหรือแตกต่างกัน
3. จากการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี ทำให้ทราบว่างานเขียนแต่ละเรื่องให้แนวคิดที่หลากหลายและแตกต่างกันไป จึงควรศึกษางานเขียนของนักเขียนคนอื่นๆว่าได้ให้แนวคิดที่แปลกใหม่หรือนอกเหนือจากแนวคิดเดิมที่ปรากฏในงานเขียนของบินหลา สันกาลาคีรี

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมล เกาพิจิตร และ มัลลิกา เกาพิจิตร. 2534. **KAMOL'S English-Thai DICTIONARY.**

กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

กรรณิการ์ นาคอยู่. 2523. การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-9 ปีที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี

พ.ศ.2520-2522. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์,

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

กระแสร้ มาลาภรณ์. 2521. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

กำชัย ทองหล่อ. 2530. **หลักภาษาไทย.** กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2542. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

_____. 2546. **วรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไชลิริ ปราโมช ณ อยุธยา. 2534. **การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย.**

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรัญญา ดิบุญมี ณ ชุมแพ, นิภา กู้พงษ์ศักดิ์ และ สุวรรณมา ตั้งทีฆะรักษ์. 2533. **ภาษาไทยเพื่อการ**

สื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

เจือ สตะเวทิน. 2510. **ศิลปะการประพันธ์.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2527. **การทำหนังสือสำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น.

ชนะ เวชกุล. 2524. **การเขียนสร้างสรรค์.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ชนิกานต์ กู้เกียรติ. 2540. วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษณา อโศกสิน. วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา กลัดค้อย. 2521. การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ชลอ รอดลอย. 2544. การเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. 2538. สารคดีและการเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. 2541. นวนิยายและเรื่องสั้น: ศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์. สงขลา: สถาบัน
ราชภัฏสงขลา.
- ทองสุข เกตุโรจน์. 2532. การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- _____. 2533. ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. 2523. การเขียนสารคดี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพดล จันทร์เพ็ญ. 2531. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- นพวรรณ สิริเวชกุล. 2546. เรื่องสั้นสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: บริษัท เอเชียแปซิฟิก
พริ้นติ้ง จำกัด.
- นพวรรณ พันธุมธา. 2525. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- นิรนาม. 2529. ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- นิติภูมิ นวรัตน์. 2534. ภาษาไทยเตรียมสอบแข่งขันเล่ม1. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักกฎหมายนิติ
ภูมินวรัตน์ จำกัด.
- บรรจบ พันธุมธา. 2544. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บันลือ พฤษะวัน. 2533. **วรรณกรรมกับเด็ก**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บินหลา สันกาลาคีรี. 2545. **ทางกัณดาร**. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2547. **ปลาฉลามฟันหลอ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เลดี้ไทย.

_____. 2548. **รอยยิ้มที่นำเราไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2548. **เจ้าหญิง**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2548. **คิดถึงทุกปี**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: แพรว.

_____. 2548. **ฉันดื่มดวงอาทิตย์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2548. **ดื่มน้ำทะเลสาบอบทะเลทราย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วงกลม.

_____. 2548. **หลังอาน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2548. **บินที่ละหลา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2548. **คนรักกับจักรยาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. 2549. **ดวงจันทร์ที่จากไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มติชน.

บุญยงค์ เกศเทศ. 2539. **เขียนไทย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2514. **วรรณคดี**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2520. **“หัวใจวรรณคดีไทย” วรรณไวทยากร(วรรณคดี)**. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

- บุปผา ทวีสุข. 2524. **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. 2530. **สำนวนไทย**. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประยูร ทรงศิลป์. 2526. **การเปลี่ยนแปลงของภาษา: คำยืมในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. 2518. **การเขียนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ. 2545. **ลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราณี สุรสิทธิ์. 2541. **การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปริญญา เกื้อหนุน. 2537. **เรื่องสั้นอเมริกากับและอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา ทิฉินพงศ์. 2522. **ลักษณะภาษาไทย(ไทย104)**. กรุงเทพฯ: ประเสริฐการพิมพ์.
- ปรีชา สุวรรณพินิจ. 2532. **บางแสน**. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์. 2542. **การวิเคราะห์เรื่องสั้นของดำรงค้อ อารีกุล**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เปรมจิต ชนะวงศ์. 2545. **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 10. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เปลื้อง ณ นคร. 2511. “วิชาประพันธ์ศาสตร์ว่าด้วยร้อยแก้ว” **คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมภาษาไทยของคุรุสภา.
- _____. 2535. **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

- ผะอับ โปษะกฤษณะ. 2536. ภาษาไทยของเรามีเอกลักษณ์และการใช้ภาษาไทยมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พรจันทร์ จันทวิมล และคณะ. 2540. การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส จำกัด.
- พรชัย จันทโสภ. 2548. บินหลา สันกาลาคีรี นักเขียนซีไรต์ 2548. กรุงเทพฯธุรกิจ (28 สิงหาคม 2548): 15.
- พรศิริ นาควัชระ. 2542. การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ของชัยคุปต์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรีย์ จำปา. 2539. วรรณลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ บุญประกอบ. 2539. การเขียนสร้างสรรค์ : เรื่องสั้น-นวนิยาย. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ภรพัศุ สร้อยระย้า. 2542. การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมนันยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มานิต มานิตเจริญ. 2543. พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- มาลี บุญศิริพันธ์. 2535. การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. 2514. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์มณศ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2538. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- _____. 2545. ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.

_____. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

ลลิตา ชีระศิริ. 2531. **เลี้ยงภัยใกล้ตัว**. กรุงเทพฯ: รวมทรรศน์.

ลำปาง แม่นมดย์. 2534. **หนังสือและการพิมพ์**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรรณท์ อักษรพงศ์. 2537. **ภาษาไทย 4**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรา บุญจรรยา. 2545. **วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอเรื่องในงานเขียนของวินทร์ เลียววาริณ**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

วารุณี พลบูรณ์. 2537. **ภาษาไทย 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วาว เจ้าพระยา. 2532. **นกแก้วแร้วทองคำ สัตว์โลกที่เกือบจะสูญพันธุ์**. กรุงเทพฯ:
แสงศิลป์การพิมพ์.

วาสนา เกตุภาค. 2530. **การเขียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วาสนา ไชยรัตน์. 2534. **การวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุรชัย จันทิมาธร**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2531. **การเขียนในงานส่งเสริม**. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
แม่โจ้เชียงใหม่.

วิภา กงกะนันทน์. 2533. **วรรณคดีศึกษา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิวิมล ผลิตาภรณ์. 2544. **ลักษณะภาษาในพระราชนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวในสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิตานันท์ มีดี. 2548. การใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนคอลัมน์ซุบซิบการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2542-2546. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สง่า กาญจนาคพันธ์. 2538. สำนักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.

สนิท ตั้งทวี. 2528. ความรู้และทักษะทางภาษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สมพร มั่นตะสูตร. 2522. วิเคราะห์นัยยเรื่องดีแผ่นดินและหลายชีวิต. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

_____. 2534. การอ่านทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สาคร บุญเลิศ. 2538. ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา

สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2539. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง.

สิริวรรณ นันทจันทุล. 2549. หลักการเขียนภาษาไทยขั้นสูง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุกัญญา ตีระวินิช. 2530. เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณหน่วยที่6-9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจริต เพียรชอบ. 2539. ศิลปะการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุชาดา จักรพิสุทธิ. 2531. กว่าจะเป็น 108 เรื่องสารคดี. สารคดี (มีนาคม 2531): 123.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. 2518. ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

สุภารัตน์ เสรีวัฒน์. 2522. วิวัฒนาการของเรื่องสั้นไทยตั้งแต่แรกจนถึง พ.ศ.2475. กรุงเทพฯ: หน่วยงานนิเทศกรรมการฝึกหัดครู.

- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2531. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทรี มีพร้อม. 2522. **วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุภัทรา นัตรเงิน. 2526. **วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริย์ ดิงสมบูรณ์. 2536. **การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ประมวล อุดมรูป**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุวรรณ เชื้อนิล. 2523. **การวิเคราะห์นวนิยายเรื่องขุนศึกของไม้เมืองเดิม**. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เสริมแสง พันธมสุต, ม.ล. 2539. **ภาษาไทย6(การเขียนสำหรับครู) หน่วยที่ 1-9**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสาวนีย์ ทองถนอม. 2544. **วิเคราะห์เรื่องสั้นของวินทร์ เลียววาริณ ตั้งแต่ พ.ศ.2537- พ.ศ.2542**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิรัตน์ โมทนิยชาติ. 2547. **การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อวยพร พานิช, อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโฆษิต, อุบลรัตน์ ศิริยูวศักดิ์, ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ และ
ไสลทิพย์ จารุภูมิ. 2537. **ตำราประกอบการสอนวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2544. **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2539. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวกนกวรรณ วิฑูรกุล

เกิดวันที่

22 มิถุนายน 2524

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต การจัดการทั่วไป

มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์